

Stjórnartíðindi

1915 - A-deild

Útgáfa 1.1 af rafræna skjalinu

Þetta PDF skjal er hluti afraksturs skönnunar á prentuðum eintökum af Stjórnartíðindum. Markmið þessarar útgáfu er að veita almenningi færi á að eignast sitt eigið eintak af prentuðum Stjórnartíðindum án endurgjalds. Hvorki dómsmálaráðuneytið né önnur stjórnvöld standa að gerð skjals þessa umfram það að hafa útvegað höfunduð skjalsins prentteintök af ritinu.

Skjalið er upprunalega birt á vefnum <https://urlausnir.is>. Þar má finna rafrænar útgáfur hinna bindanna og verða nýrri útgáfur af skjölunum í boði þar.

Takmörkun ábyrgðar

Höfundur skjals þessa afsalar sér allri ábyrgð, að því marki sem lög heimila, vegna beinnar og/eða óbeinnar notkunar skjalsins sjálfs eða afurða sem af því leiðir. Þó stefnt hafi verið að því markmiði að skjalið endurspegli sem best innihald upprunalegu bindanna er hvorki hægt að tryggja né ábyrgjast að það hafi tekist. Framangreint á einnig við um efnislegt innihald prentuðu eintakanna sem skönnuð voru.

Höfundaréttur

Samkvæmt 9. gr. núverandi höfundalaga, nr. 73/1972, njóta landslög og önnur áþekk gögn gerð af opinberri hálfu, ekki verndar höfundalaga.

Hvers kyns höfundarréttur sem höfundur skjalsins gæti hafa skapað sér til handa með skönnuninni sjálfri eða öðru framlagi sínu til sköpunar þess, skal vera meðhöndlaður í samræmi við Creative Commons Zero höfundaleyfið (CC0 1.0 Universal eða síðari útgáfa þess).

Ábendingar

Séu ábendingar um mögulegar úrbætur á skjalinu er hægt að koma þeim á framfæri við höfund þess.

Athugasemdir um þessa útgáfu

Skrifað inn á bls. 96, 103-105, og 122.

Gallar á bls. 98 og 145.

Höfundur skjalsins: Svavar Kjarrval (svavar@kjarrval.is)

Stjórnartíðindi

fyrir

Ísland.

1915.

Stjórnartíðindi

fyrir

Ísland.

A.

Efnisyfirlit

við

stjórnartíðindi fyrir Ísland 1915.

Nr.	Dagsetning.	Fyrirsögn.	Blað- síðutal.
I	14. júní.	Opið brjef er stefnir saman Alþingi til reglulegs fundar 7. júlí 1915.....	3
2	19. júní.	Bráðabirgðalög um bann á útflutningi frá Íslandi á vörum innfluttum frá Bretlandi o. fl.....	4
3		Lög um breyting á lögum um aðra skipun á æðstu umboðsstjórn Íslands nr. 17 frá 3. október 1903.....	5
4		Konungsbrjef um setning Alþingis.....	6
5	15. júní.	Konungsbrjef um lenging Alþingistímans og um þingsuppsögn	7
6	17. júní.	Auglýsing um reglugjörð um opinber reikningsskil.....	8
7	21. ágúst.	Lög um heimildir fyrir landsstjórnina til ýmsra ráðstafana út af Norðurálfrúfriðnum.....	11
8	8. sept.	Lög um framlenging á gildi laga 3. ágúst 1914 um ráðstafanir á gullforða Íslands banka, innstæðufje í bönkum og sparisjóðum og á póstávisunum.....	13
9		Lög um bann á útflutningi frá Íslandi á vörum innfluttum frá Bretlandseyjum.....	14
10		Lög um heimild fyrir ráðherra Íslands til að skipa nefnd til að ákveða verðlag á vörum.....	15
11	9. sept.	Lög um heimild fyrir ráðherra Íslands til að leyfa Íslands banka að auka seðlaupphæð þá, er bankinn samkvæmt 4. gr. laga 10. nóvember 1905 getur gefið út.....	16
12	19. júní.	Stjórnarskipunarlög um breyting á stjórnarskrá um hin sjerstaklegu málefni Íslands 5. jan. 1874 og stjórnarskipunarlögum 3. okt. 1903.....	17
13		Konungsráðstafa um uppburð laga og mikilvægra stjórnar-ráðstafana fyrir konungi.....	22
14		Konungsráðstafa um með tilvísun til konungsráðstafa um sjerstakan íslenskan fána 22. nóvbr. 1913 ákveður gerð fánans	23
15	16. sept.	Bodskapur konungs til Íslendinga.....	24
16		Lög um bráðabirgða verðhækkunartoll á útfluttum íslenskum afurðum.....	25
17	29. sept.	Bráðabirgðalög um heimild fyrir ráðherra Íslands til að leyfa Íslandsbanka að auka seðlaupphæð þá, er bankinn má gefa út samkvæmt 4. gr. laga 10. nóvbr. 1905 og lögum 9. septbr. 1915.....	28

Nr.	Dagsetning.	Fyrirsögn.	Blað- síðutal.
18		Lög um samþykkt á landsreikningnum fyrir árin 1912 og 1913	29
19		Fjáraukalög fyrir árin 1912 og 1913	31
20		Fjáraukalög fyrir árin 1914 og 1915	35
21		Fjárlög fyrir árin 1916 og 1917	37
22		Lög um fasteignamat	79
23		Lög um dýrtíðaruppbót handa embættis- og sýslunarmönnum landssjóðs	82
24		Lög um viðauka og breytingu á lögum nr. 44, 30. júlí 1909, um aðflutningsbann á áfengi	84
25		Lög um bann gegn tilbúningi áfengra drykkja o. fl.	86
26		Lög um framlenging á gildi laga nr. 30, 22. okt. 1912, og laga nr. 44, 2. nóv. 1914, og laga nr. 45 s. d.	87
27		Lög um viðauka við lög nr. 11, 31. júlí 1907, um breytingu á lögum nr. 10, 13. apríl 1894, um útflutningsgjald	88
28		Lög um kosningar til Alþingis	89
29		Lög um þingskóp Alþingis	109
30		Lög um ógilding viðskiftabréfa og annara skjala með dómi ..	122
31		Lög um viðauka við 1. gr. laga nr. 29, 16. des. 1885, um lögtak og fjárnám án undangengins dóms eða sáttar	124
32		Lög um veitingu prestakalla	125
33		Lög um verkfall opinberra starfsmanna	129
34		Lög um dýraverndun	130
35		Lög um breytingu á lögum nr. 39, 11. júlí 1911, um sjúkrasamlög	131
36		Lög um breytingu á lögum nr. 22, 11. júlí 1911, um stýrimanna- skólann í Reykjavík	132
37		Lög um stofnun vjelstjóraskóla í Reykjavík	134
38		Lög um afhendingu á landi til kirkjugarðs í Reykjavík	137
39	3. nóvbr.	Lög um þjóðskjalasafn Íslands	138
40		Lög um sjerstakar dómþinghár í Öxnadals-, Árskógs-, Reykdæla- og Adaldælahreppum	139
41		Lög um líkbrenslu	140
42		Lög um atvinnu við siglingar	141
43		Lög um atvinnu við vjelgæslu á gufuskipum	145
44		Lög um sparisjóði	149
45		Lög um ullarmat	154
46		Lög um viðauka við lög nr. 26, 11. júlí 1911, um skoðun á síld	156
47		Lög um breytingu á lögum um útflutning hrossa 22. nóv. 1907	157
48		Lög um breytingu á lögum nr. 33, 2. nóv. 1914, um breytingu á sveitarstjórnarlögum frá 10. nóv. 1905	157
49		Lög um viðauka við sveitarstjórnarlög frá 10. nóv. 1905	158
50		Lög um breyting á lögum 8. október 1883 um bæjarstjórn í Ísafjardarkaupstað	161
51		Lög um rafmagnsveitur	163
52		Lög um breytingu á lögum nr. 35, 20. okt. 1913, um ritsíma- og talsímakerfi Íslands	167
53		Lög um breytingu á lögum nr. 58, 22. nóv. 1907, um stofnun brunabótaffjelags Íslands	168
54		Lög um stofnun brunabótaffjelags Íslands	170
55		Lög um sölu á steinolíu, bensíni og áburðarolíu	176
56		Lög um vatnssölu í kaupstöðum	177
57		Lög um viðauka við lög nr. 26, 22. okt. 1912, um vatnsveitu í löggiltum verslunarstöðum	178
58		Lög um mælingar á túnum og matjurtagörðum	179
59		Lög um mat á lóðum og löndum í Reykjavík	180
60		Lög um löggilta vigtarmenn	182

Nr.	Dagsetning.	Fyrirsögn.	Blað- síðutal.
61		Lög um dýralækna.....	183
62		Hafnarlög fyrir Akureyrarkaupstað	184
63		Lög um breytingu á hafnarlögum fyrir Vestmannaeyjar, nr. 60, frá 10. nóvember 1913	187
64		Hafnarlög fyrir Siglufjarðarkauptún.....	188
65		Lög um breytingu á lögum nr. 57, 22. nóv. 1907, um vegi....	191
66	3. nóvbr.	Lög um breytingu á lögum nr. 29, 2. nóv. 1914, um breytingu á lögum um vegi nr. 57, 22. nóv. 1907.....	192
67		Lög um breytingu á lögum um vegi nr. 57, 22. nóv. 1907 ...	193
68		Lög um breytingu á lögum nr. 55, 10. nóv. 1913, um stofnun Landhelgisjóðs Íslands.....	194
69		Lög um löggilding verslunarstaðar að Höfn í Sljettuhreppi í Norður-Ísafjarðarsýslu.....	195
70		Lög um heimild til að veita einkarjett til þess að hagnýta járn- sand (Volcanic sand)	195
71	4. nóvbr.	Auglýsing um viðauka við lyfjaskrá Íslands, staðfesta með konungsúrskurði 10. ágúst 1908	197
72	30. des.	Bráðabirgðalög um viðauka við lög nr. 10, 8. septbr. 1915 um heimild fyrir ráðherra Íslands til að skipa nefnd til að ákveða verðlag á vörum.....	198

Yfirlit

eftir stafrófsröð.

Nr.	Dagsetning.		Blað- síðutal.
Ábyrgðarfjölög.			
53	3. nóv.	Lög um breytingu á lögum nr. 58, 22. nóv. 1907, um stofnun brunabótaafjælags Íslands	168
54		Lög um stofnun brunabótaafjælags Íslands.....	170
Áfengi.			
24	3. nóv.	Lög um viðauka og breytingu á lögum nr. 44, 30. júlí 1909, um aðflutningsbann á áfengi.....	84
25		Lög um bann gegn tilbúningi áfengra drykkja o. fl.....	86
71	4. nóv.	Auglýsing um viðauka við lyfjaskrá Íslands, staðfesta með konungsúrskurði 10. ágúst 1908.....	197
Alþingi.			
1	14. júní.	Opið brjef er stefnir saman Alþingi til reglulegs fundar 7. júlí 1915	3
4	15. júní.	Konungsbrjef um setning Alþingis	6
5		Konungsbrjef um lenging Alþingistímans og um þingsuppsögn .	7
28	3. nóv.	Lög um kosningar til Alþingis.....	89
29		Lög um þingskóp Alþingis	109
Bankar og sparisjóðir.			
8	8. sept.	Lög um framlenging á gildi laga 3. ágúst 1914 um ráðstafanir á gullforða Íslands banka, innstæðufje í bönkum og sparisjóðum og á póstávísunum.....	13
11	9. sept.	Lög um heimild fyrir ráðherra Íslands til að leyfa Íslands banka að auka seðlaupphæð þá, er bankinn samkvæmt 4. gr. laga 10. nóvember 1905 getur gefið út	16
17	29. sept.	Bráðabirgðalög um heimild fyrir ráðherra Íslands til að leyfa Íslandsbanka að auka seðlaupphæð þá, er bankinn má gefa út samkvæmt 4. gr. laga 10. nóvbr. 1905 og lögum 9. septbr. 1915	28
44		Lög um sparisjóði.....	149
Dómar og dómsmál.			
30	3. nóv.	Lög um ógilding viðskiftabrejfa og annara skjala með dómi...	122
31		Lög um viðauka við 1. gr. laga nr. 29, 16. des. 1885, um lögtak og fjárnám án undangengins dóms eða sáttar	124
40	3. nóv.	Lög um sjerstakar dómþinghár í Öxnadals-, Árskógs-, Reykdæla- og Aðaldælahreppum	139

Nr.	Dagsetning.		Blað- síðutal.
Dýraverndun.			
34 } 47 }	3. nóv.	Lög um dýraverndun.....	130
		Lög um breytingu á lögum um útflutning hrossa 22. nóv. 1907	157
Einkarjettur.			
70	3. nóv.	Lög um heimild til að veita einkarjett til þess að hagnýta járn- sand (Volcanic sand)	195
Embættismenn.			
23 } 33 } 60 }	3. nóv.	Lög um dýrtíðaruppbót handa embættis- og sýslunarmönnum landssjóðs	82
		Lög um verkfall opinberra starfsmanna	129
		Lög um löggilta vigtarmann	182
Fáni.			
14	19. júní	Konungsúrskurður, sem með tilvísun til konungsúrskurðar um sjerstakan íslenskan fána 22. nóvbr. 1913 ákveður gerð fanans	23
Fjárhagsmálefni.			
16	16. sept.	Lög um bráðabirgða verðhækkunartoll á útfluttum íslenskum afurðum.....	25
18 } 19 } 20 } 21 } 22 } 26 } 27 }	3. nóv.	Lög um samþykkt á landsreikningnum fyrir árin 1912 og 1913.. Fjáraukalög fyrir árin 1912 og 1913	29
		Fjáraukalög fyrir árin 1914 og 1915	31
		Fjárlög fyrir árin 1916 og 1917	35
		Fjárlög fyrir árin 1916 og 1917	37
		Lög um fasteignamat.....	79
		Lög um framlenging á gildi laga nr. 30, 22. okt. 1912, og laga nr. 44, 2. nóv. 1914, og laga nr. 45 s. d.	87
		Lög um viðauka við lög nr. 11, 31. júlí 1907, um breytingu á lögum nr. 10, 13. apríl 1894, um útflutningsgjald	88
Hafnir, sjá verzlun, verzlunarstaðir og kaupstaðir.			
Heilbrigðismál.			
35 } 61 } 71 }	3. nóv.	Lög um breytingu á lögum nr. 39. 11. júlí 1911, um sjúkrasamlög Lög um dýralækna.....	131
	4. nóv.	Auglýsing um viðauka við lyfjaskrá Íslands, staðfesta með konungsúrskurði 10. ágúst 1908	183
			197
Kaupstaðir.			
50 } 51 } 56 } 59 } 62 }	3. nóv.	Lög um breyting á lögum 8. október 1883 um bæjarstjórn í Ísafjarðarkaupstað	161
		Lög um rafmagnsveitur.....	163
		Lög um vatnssölu í kaupstöðum.....	177
		Lög um mat á lóðum og löndum í Reykjavík.....	180
		Hafnarlög fyrir Akureyrarkaupstað.....	184
Kirkjumál.			
32 } 38 }	3. nóv.	Lög um veitingu prestakalla	125
		Lög um afhendingu á landi til kirkjugarðs í Reykjavík.....	137

Nr.	Dagsetning.		Blað- síðutal.
Landhelgisjóður.			
68	3. nóv.	Lög um breytingu á lögum nr. 55, 10. nóv. 1913, um stofnun Landhelgissjóðs Íslands	194
Landsstjórn.			
3	19. júní.	Lög um breyting á lögum um aðra skipun á æðstu umboðsstjórn Íslands nr. 17 frá 3. október 1903	5
6	17. júní.	Auglýsing um reglugjörð um opinber reikningsskil	8
12	19. júní.	Stjórnarskipunarlög um breyting á stjórnarskrá um hin sjerstaklegu málefni Íslands 5. jan. 1874 og stjórnarskipunarlögum 3. okt. 1903	17
13		Konungsúrskurður um uppburð laga og mikilvægra stjórnarráðstafana fyrir konungi	22
15		Boðskapur konungs til Íslendinga	24
Líkbrensla.			
41	3. nóv.	Lög um líkbrenslu	140
Mat og mælingar.			
22	3. nóv.	Lög um fasteignamat	79
45		Lög um ullarmat	154
46		Lög um viðauka við lög nr. 26, 11. júlí 1911, um skoðun á síld	156
58		Lög um mælingar á túnnum og matjurtagörðum	179
59		Lög um mat á lóðum og löndum í Reykjavík	180
60		Lög um löggilta vigtarmenn	182
Ófriðarráðstafanir.			
2	19. júní.	Bráðabirgðalög um bann á útflutningi frá Íslandi á vörum innfluttum frá Bretlandi o. fl.	4
7	21. ágúst.	Lög um heimildir fyrir landsstjórnina til ýmsra ráðstafana út af Norðurlálfuófriðnum	11
8	8. sept.	Lög um framlenging á gildi laga 3. ágúst 1914 um ráðstafanir á gullforða Íslands banka, innstæðufje í bönkum og sparisjóðum og á póstávísunum	13
9		Lög um bann á útflutningi frá Íslandi á vörum innfluttum frá Bretlandseyjum	14
10		Lög um heimild fyrir ráðherra Íslands til að skipa nefnd til að ákveða verðlag á vörum	15
11	9. sept.	Lög um heimild fyrir ráðherra Íslands til að leyfa Íslands banka að auka sedlaupphæð þá, er bankinn samkvæmt 4. gr. laga 10. nóvbr. 1905 getur gefið út	16
16	16. sept.	Lög um bráðabirgða verðhækkunartoll á útfluttum íslenskum afurðum	25
17	29. sept.	Bráðabirgðalög um heimild fyrir ráðherra Íslands til að leyfa Íslandsbanka að auka sedlaupphæð þá, er bankinn má gefa út samkvæmt 4. gr. laga 10. nóvbr. 1905 og lögum 9. septbr. 1915	28
23	3. nóv.	Lög um dýrtíðaruppbót handa embættis- og sýslunarmönnum landssjóðs	82
72	30. des.	Bráðabirgðalög um viðauka við lög nr. 10, 8. septbr. 1915 um heimild fyrir ráðherra Íslands til að skipa nefnd til að ákveða verðlag á vörum	198

Nr.	Dagsetning.		Blað- síðutal.
		Reykjavík.	
59	3. nóv.	Lög um mat á lóðum og löndum í Reykjavík	180
		Siglingar, skip.	
14	19. júní.	Konungsúrskurður, sem með tilvísun til konungsúrskurðar um sjerstakan íslenskan fána 22. nóvbr. 1913 ákveður gerð fánans	23
36	3. nóv.	Lög um breytingu á lögum nr. 22, 11. júlí 1911, um stýrimanna-skólann í Reykjavík	132
37		Lög um stofnun vjelstjóraskóla í Reykjavík	134
42		Lög um atvinnu við siglingar	141
43		Lög um atvinnu við vjelgæslu á gufuskípum	145
		Símar.	
52	3. nóv.	Lög um breytingu á lögum nr. 35, 20. okt. 1913, um ritsíma- og talsímakerfi Íslands	167
		Sjúkrasamlög, sjá heilbrigðismál.	
		Skattar og gjöld, sjá fjárhagsmálefni.	
		Skólar.	
36	3. nóv.	Lög um breytingu á lögum nr. 22, 11. júlí 1911, um stýrimanna- skólann í Reykjavík	132
37		Lög um stofnum vjelstjóraskóla í Reykjavík	134
		Söfn.	
39	3. nóv.	Lög um þjóðskjalasafn Íslands	138
		Sveitamálefni.	
48	3. nóv.	Lög um breytingu á lögum nr. 33, 2. nóv. 1914, um breytingu á sveitarstjórnarlögum frá 10. nóv. 1905	157
49		Lögum viðauka við sveitarstjórnarlög frá 10. nóv. 1905	158
51		Lög um rafmagnsveitur	163
		Útflutningur, hrossa.	
47	3. nóv.	Lög um breytingu á lögum um útflutning hrossa 22. nóv. 1907	157
		Vegir.	
65	3. nóv.	Lög um breyting á lögum nr. 57, 22. nóv. 1907, um vegi	191
66		Lög um breytingu á lögum nr. 29, 2. nóv. 1914, um breytingu á lögum um vegi nr. 57, 22. nóv. 1907	192
67		Lög um breytingu á lögum um vegi nr. 57, 22. nóv. 1907	193
		Verzlun, verzlunarstaðir.	
45	3. nóv.	Lög um ullarmat	154
46		Lög um viðauka við lög nr. 26, 11. júlí 1911, um skoðun á síld	156
55		Lög um sölu á steinolíu, bensíni og áburðarolíu	176
57		Lög um viðauka við lög nr. 26, 22. okt. 1912, um vatnsveitu í löggiltum verzlunarstöðum	178
60		Lög um löggilta vígtarmenn	182
63		Lög um breytingu á hafnarlögum fyrir Vestmannaeyjar, nr. 60, frá 10. nóvember 1913	187
64		Hafnarlög fyrir Siglufjarðarkauptún	188
69		Lög um löggilding verzlunarstaðar að Höfn í Sljettuhreppi í Norður-Ísafjarðarsýslu	195

Stjórnartíðindi

fyrir

Ísland.

A.

Opið brjef

Nr. 1.

14. júní.

er

stefnir saman alþingi til reglulegs fundar 7. júlí 1915.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Að Vjer samkvæmt 3. gr. stjórnarskipunarlaga 3. október 1903, um breyting á stjórnarskrá um hin sjerstaklegu málefni Íslands 5. janúar 1874, og samkvæmt lögum 22. október 1912, um breyting á tíma þeim, er hið reglulega alþingi kemur saman, allramildilegast höfum ákveðið, að láta alþingi á Voru landi Íslandi koma saman til reglulegs fundar miðvikudaginn 7. júlí 1915.

Um leið og Vjer birtum þetta Vorum kæru og trúu þegnum á Íslandi, bjóðum Vjer öllum þeim, sem setu eiga að hafa á tjeðu alþingi, að koma nefndan dag til Reykjavíkurkaupstaðar, og verður þar þá sett alþingi eftir að guðsþjónustugjörð hefir farið fram í dómkirkjunni.

Gefið á Amalíuborg, 14. júní 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Einar Arnórsson.

Nr. 2.
19. júní.

Bráðabirgðalög

um

bann á útflutningi frá Íslandi á vörum innfluttum
frá Bretlandi o. fl.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Samkvæmt þegnlegri skýrslu stjórnarráðs Íslands um nauðsyn á því að banna útflutning frá Íslandi á vörum, sem þangað flytjast frá Bretlandi meðan Norðurálfustyrjöldin stendur yfir, til þess að greiða fyrir því, að leyfi fáið framvegis til útflutnings á vörum frá Bretlandi til Íslands, verðum Vjer að telja brýna nauðsyn á því að gefa út bráðabirgðalög samkvæmt 11. gr. stjórnarskrárinnar, þar sem lagt sje bann við útflutningi á vörum frá Íslandi, sem þangað flytjast frá Bretlandi.

Því bjóðum Vjer svo og skipum:

1. gr.

Bannað skal að flytja út frá Íslandi vörur, hverju nafni sem nefnast, sem þangað eru fluttar frá Bretlandi. Tekur bann þetta til hverrar þeirrar vöru, sem flutt er á land á íslenskri höfn eftir að lög þessi öðlast gildi.

Þó er heimilt að birgja upp skip, er sigla frá Íslandi, til næstu erlendrar hafnar, sem það ætlar að koma á, svo og íslensk fiskiskip meðan þau stunda fiski-veiðar við Ísland.

Nú breytist ástandið svo, að stórnarráð Íslands telur banns þessa ekki þörf lengur, og er því þá heimilt að ljetta banninu af með auglýsingu, að einhverju leyti eða með öllu.

2. gr.

Samskonar útflutningsbann og getur um í 1. gr. er stjórnarráði Íslands heimilt að leggja með reglugjörð á vörur, sem til Íslands flytjast frá öðrum löndum, ef það telur hættu á, að ella taki að einhverju leyti eða öllu fyrir vöruflutninga frá þeim löndum til Íslands.

3. gr.

Brot gegn lögum þessum og reglugjörðum þeim, sem út verða gefnar samkvæmt lögnum, varða sektum til landssjóðs alt að 1 000 kr. eða fangelsi, ef brot er stórvægilegt eða ítrekað, og fer um mál út af brotum þessum sem um almenn lögreglumál.

4. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 19. júní 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Einar Arnórsson.

Lög

um

Nr. 3.
19. júní.

breyting á lögum um aðra skipun á æðstu umboðsstjórn Íslands
nr. 17 frá 3. október 1903.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Eftirlaun ráðherra skulu afnumin þegar hin nýju stjórnarskipunarlög ganga í gildi.

2. gr.

Nú fer maður úr embætti, er eftirlaunarjettur fylgir, í ráðherraembætti eða tekur slíkt embætti eftir að hann hefir slept ráðherraembætti, þá fær hann að eins þau eftirlaun, er því embætti fylgja.

3. gr.

Ur lögum er numin 3. gr. laga um aðra skipun á æðstu umboðsstjórn Íslands frá 3. október 1903.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 19. júní 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Einar Arnórsson.

Nr. 4.
15. júní.

Konungsbrjef

um

setning alþingis.

Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg.

Vjer viljum hjermeð veita yður sem ráðherra Vorum fyrir Vort land Ísland
umboð til þess í Voru nafni að setja alþingi það, er koma á saman til reglulegs
fundar miðvikudaginn 7. júlí næstkomandi.

Ritað á Amaliuborg, 15. júní 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Einar Arnórsson.

Til

herra Einars Arnórssonar,
Vors ráðherra fyrir Ísland.

Konungsbrjef

Nr. 5.

15. júní.

um

lenging alþingistímans og um þingsuppsögn.

Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg.

Vjer viljum hjermeð veita yður sem ráðherra Vorum fyrir Vort land Ísland umboð til þess að samþykkja í Voru nafni, að alþingi það, sem nú fer í hönd, megi setu eiga svo lengi, sem þörf verður á, þó eigi meira en 4 vikur fram yfir 8 vikna tíma þann, er heimilaður er í 3. grein stjórnskipunarlaganna 3. október 1903 um breyting á stjórnarskrá um hin sjerstaklegu málefni Íslands 5. jan. 1874,

og ennfremur umboð til þess í Voru nafni að segja þingi slitið að liðnum hinum lögheimilaða, reglulega þingsetutíma, eða síðar á 4 vikna fresti þeim, er áður er nefndur, þegar eigi er lengur þörf á að lengja þingið.

Ritað á Amaliuborg, 15. júní 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Einar Arnórsson.

Til

herra Einaris Arnórssonar,

Vors ráðherra fyrir Ísland.

Nr. 6.
17. júní.

Auglýsing

um

Reglugjörð um opinber reikningsskil.

Samkvæmt þegnlegum tillögum stjórnarráðs Íslands hefur Hans Hátign konunginum í dag þóknast allramildilegast að staðfesta eftirfylgjandi:

Reglugjörð um opinber reikningsskil.

1. gr.

Sýslumenn og bæjarfógetar skulu árlega gjöra reikningsskil fyrir gjaldheimtum þeim, sem þeim er trúað fyrir. Reikningsárið er almanaksárið.

2. gr.

Reikninga fyrir umliðið ár skal gjöra svo tímanlega, að hægt sje að senda þá með fylgiskjölum áleiðis til stjórnarráðsins innan loka febrúarmánaðar þess árs, sem í hönd fer. Sjálfir reikningarnir eiga að vera tvírtaðir, en fylgiskjölin með þeim mega vera einrituð.

Í sama mund skal senda landsfjehirði endurrit af reikningunum án fylgiskjala.

Reikningsskil hvers árs eru ein heild útaf fyrir sig, er ekki má blanda saman við önnur ár. Í reikningana skal því aðeins færa tekjur þær, sem landssjóði hafa hlotnast á reikningsárinu, en hins vegar ber að telja þar allar þær tekjur, er greiðast hafa átt, enda þótt þær kunni að vera ógreiddar.

Uppí reikningana á ekki að taka eftirstöðvar frá fyrri árum eða fullnæging á reikningsúrskurðum, heldur verður að gjöra sjerstaka grein fyrir þessu, þegar upphæðirnar eru greiddar í landssjóð.

3. gr.

Reikningshaldarar skulu heimta saman tekjur þær, sem þeim er trúað fyrir, jafnskjótt og eða sem allra fyrst eftir að þær falla í gjalddaga. Verði vanskil á greiðslunni skulu þeir, svo fljótt sem verða má, gjöra ráðstafanir til þess að ná þeim inn annaðhvort með lögtaki eða á annan hátt samkvæmt gildandi lögum. Er þeim því alment bannað að veita gjaldendum neinn frest á greiðslunni, sbr. þó, að því er tollskyldar vörur snertir, lög nr. 53, 16. nóvbr. 1907.

4. gr.

Tekjurnar skal greiða í landssjóð jafnóðum og þær eru heimtar inn, og skal, nema um lítilfjörlegar upphæðir sé að ræða, senda þær með fyrstu póstferð, sem fellur, eftir að þær eru greiddar reikningshaldara. Venjulega skal senda þær beint til landsfjehirðis, en þó má greiðsla einnig fara fram í Kaupmannahöfn með ávisun, er send sje stjórnarráðinu og stíluð þannig, að það geti ráðstafað henni. Ávisunin skal hljóða uppá

banka eða aðrar peningastofnanir eða áreiðanleg verslunarhús í Kaupmannahöfn, ef Nr. 6.
nægileg skilríki eru fyrir því, að ávísunin verði greidd. Ávísunin verður að hljóða uppá 17. júní.
borgun við sýningu, og ábyrgist reikningshaldari, að hún verði greidd á rjettum gjaldaga,
annars verður hann tafarlaust að greiða upphæð ávísunarinnar í landssjóð.

5. gr.

Sjerhverri upphæð, sem borguð er í landssjóð, skal fylgja brjef, þar sem nákvæmlega sje skýrt frá, hverjar tekjugreinir er ætlast til að verði borgaðar með þeirri upphæð, sem send er. Verður því að sundurliða tekjugreinirnar jafn nákvæmlega og þær eru sundurliðaðar í reikningunum og fjárlögum, og tilgreina nákvæmlega hve mikið eigi að ganga til greiðslu á hverri tekjugrein um sig.

6. gr.

Sje reikningshaldari eigi búinn að borga allar þær tekjur, sem taldar eru í reikningnum, skal hann fortakslaut standa skil á því, sem eftir stendur, um leið og reikningurinn er sendur, nema því aðeins að heimild sje til þess að telja upphæðina með útgjöldum sem útistandandi skuld um stundar sakir, eða fyrir fullt og allt sem ófánlega.

7. gr.

Ef reikningshaldari greiðir ekki tekjur landsins inn í landssjóð, eins og fyrir er mælt í 4. gr., eða gjörir ekki reikning í tæka tíð (sbr. 2. gr.), eða hann stendur í skuld eftir reikningi þeim, sem fram er kominn (sbr. 6. gr.), má hann búast við því, að stjórnarráðið annaðhvort víki honum frá embætti eða sýslan um stundar sakir, eða ef það kann að þykja hagfeldara í einstöku tilfelli, setji annan mann til þess fyrst um sinn á kostnað reikningshaldara að heimta inn tekjurnar.

8. gr.

Þá er landsfjehirðir hefir tekið við endurritum þeim af reikningunum, sem getur um í 2. gr., skal hann rannsaka, hvort upphæðir þær, sem taldar eru borgaðar samkvæmt þeim, sjeu í raun og veru inn komnar. Reynist svo ekki, skal hann þegar í stað skýra stjórnarráðinu frá því.

9. gr.

Allir sýslumenn og bæjarfógetar skulu halda bækur þær, er nú skal greina, yfir tekjur þær, sem þeir innheimta í landssjóð:

1. Manntalsbók yfir tekjur þær, sem greiðast eiga á manntalsþingum, svo sem ábúðar- og lausafjárskatt, húsaskatt og tekjuskatt.
2. Aukatekjudagbók.
3. Aðflutningsgjaldabók.
4. Útflutningsgjaldabók.
5. Vörutollsbók.

Bækur þessar skulu færðar eftir fyrirmynd frá stjórnarráðinu, og skulu löggiltar af því. Í aukatekjudagbókina skal innfæra þær tekjur, sem landssjóði tilfalla og þar á að tilfæra, jafnóðum og gjörð sú er framkvæmd, er borga ber fyrir. Skiftagjöld skal tilfæra á skiftalokadegi, og uppboðslaun, þá er innheimtufrestur er á enda. Skal í uppboðsbókinni við hvert uppboð tilfæra dag, er launin eru tilfærð í aukatekjudagbók. Í tollbækurnar skal innfæra tolltekjur af hverju skipi, jafnskjótt sem því verður við komið, en skyldi það einhverra orsaka vegna þurfa að dragast, skal eigi að síður innfæra þau skip, sem síðar hafa komið, jafnskjótt og því verður við komið, og ætla hinu pláss eftir komudegi þess.

Nr. 6. Bækur þessar, að manntalsbók undanskilinni, skulu gjörðar upp fjórum sinnum 17. júní á ári, við lok hvers ársfjórðungs, en í árslok skal rita yfirlit yfir það, sem tilfallið hefir á öllum ársfjórðungunum, og leggja þær upphæðir saman, svo að út komi tekjurnar á öllu árinu.

Áður en mánuður er liðinn af næsta ársfjórðungi, skal senda stjórnarráðinu yfirlit yfir það, sem landssjóði hefir tilfallið á síðasta ársfjórðungi af aukatekjum, aðflutningsgjaldi, útflutningsgjaldi og vörutolli ásamt nákvæmri skilagreini um það, hvernig tekjur þessar hafi verið borgaðar í landssjóð.

Ef því landssjóði tilheyrandi, sem á hverjum tíma, milli pósthæðar, er í sjóði hjá reikningshaldara, skal ávallt haldið sjer og eigi látið saman við fje hans sjálfs eða annara.

10. gr.

Ennfremur skulu þeir halda þessar bækur:

1. Höfuðbók, er sýni viðskifti hvers þess manns í lögsagnarumdæminu, sem svara á aðflutnings- eða útflutningsgjaldi og vörutolli. Svo skal og í bók þessa færa hvert dánar- og þrotabú, sem tekið er til opinberrar skiftameðferðar.
2. Sjóðbók. Í hana skal innfæra:
 - a. Allar greiðslur (þar með taldar ávísanir) uppi að- og útflutningsgjald og vörutoll, eigi sjaldnar en vikulega.
 - b. Aukatekjur, þar með talið vitagjald, leyfisbrjefagjald og erfðafjárgjald, vikulega á hverjum laugardegi.
 - c. Manntalsbókargjöld, sömuleiðis vikulega.
 - d. Allar aðrar tekjur, sem þeim innheimtast í embættisnafni, hverjar sem þær svo eru svo sem uppboðsfje, skiftafje, ómyndugra fje, eða fje sent frá stjórnarráðinu, öðrum stjórnarvöldum eða einstökum mönnum. Skal þessar tekjur innfæra, jafnóðum og þær berast gjaldheimtumanni, uppboðsfje þó í einr lagi. Við hvern lið skal tilfæra innanstryks hvers konar tekjugreinin er.

Á sama hátt skulu þeir tilfæra gjaldamegin, þegar þeir senda upphæðir í landssjóð eða borga þær út rjettum viðtakendum, svo að sjóðbókin geti jafnan sýnt, hve mikið er í sjóði á hverjum tíma sem er.

11. gr.

Tvisvar á ári, hinn 1. apríl og 1. október, skulu gjaldheimtumenn gjöra sjóðbókina upp, og senda stjórnarráðinu eftirrit úr henni fyrir umliðið tímabil, og skulu þeir jafnframt gjöra grein fyrir því, hvort og hve mikið af fje því, sem í sjóði á að vera, sje í þeirra vörslum eða í sparissjóði, svo sem skiftafje eða ómyndugra, svo og, ef ástæða er til, hvers vegna þeir eigi hafi greitt það af hendi.

12. gr.

Á hverjum þremur árum að minsta kosti lætur stjórnarráðið rannsaka hjá gjaldheimtumönnum landssjóðs, hvort reglugjörð þessari sje nákvæmlega fylgt, og skulu þeir skyldir að sýna, að þeir hafi í sjóði það sem vera ber. Reynist sjóðþurður hjá einhverjum þeirra, mega þeir búast við, að þeim verði tafarlaust vikið frá embætti eða sýslan.

13. gr.

Umboðsmenn þjóðjarða skulu nákvæmlega hegða sjer eftir erindisbrjefum þeim, sem þeim voru sett, er þeir tóku við umboðinu, að því er snertir umboðsstjórn, innheimtu umboðstekna og skil á þeim, bókfærslu o. fl.

Nr. 6.
17. júní.

14. gr.

Reglugjörð þessi öðlast gildi 1. október 1915, og falla frá sama tíma úr gildi reglugjörð um opinber reikningsskil 13. febr. 1873 og reglugjörð 25. maí 1878.

Þetta birtist hjermeð til leiðbeiningar öllum þeim, er hlut eiga að máli.

Í stjórnarráði Íslands, 17. júní 1915.

Einar Arnórsson.

Indriði Einarsson.

Lög

um

heimildir fyrir landsstjórnina til ýmsra ráðstafana út af
Norðurálfuófriðnum.

Nr. 7.
21. ágúst.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Sameinað Alþingi kýs, jafnskjótt sem verða má, 5 manna nefnd, til þess að vera landsstjórninni til ráðuneytis um ráðstafanir til að tryggja landið gegn afleiðingum af Norðurálfuófriðnum.

2. gr.

Í þessum tilgangi heimilast stjórninni, ef þörf gerist:

1. Að kaupa frá útlöndum fyrir landssjóðs hönd hæfilegar birgðir af nauðsynjavöru, svo sem korni, kolum, salti, steinolíu, vjelaolíu, veiðarfærum, læknislyfjum o. s. frv.
2. Að verja til slíkra kaupa handbæru fje landssjóðs, er hann má missa frá öðrum lög-mæltum útgjöldum.
3. Að taka enn fremur alt að 1 miljón króna lán til slíkra kaupa.

Nr. 7.

21. ágúst.

3. gr.

Landsstjórninni er og heimilt að leggja bann að einhverju leyti eða öllu við útflutningi eða sölu úr landi á aðfluttum vörum, ef slíkt skyldi reynast nauðsynlegt. Þó er heimilt að birgja upp skip, er sigla frá Íslandi til næstu erlendrar hafnar, sem það ætlar að koma á, svo og fiskiskip meðan þau stunda fiskiveiðar við Ísland.

Á sama hátt heimilast landsstjórninni að leggja bann við útflutningi íslenskra matvæla, ef ástæða er til að óttast matvælaskort í landinu.

Bannað er að flytja út úr landinu mör og tólg.

Enn fremur má landsstjórnin, ef almenningsspörf í einhverju byggðarlagi eða í landinu í heild sinni krefur, taka eignarnámi matvæli og eldsneyti hjá kaupmönum, framleiðendum eða öðrum, gegn fullu endurgjaldi.

Enn fremur heimilast landsstjórninni að leggja bann við tilbúningi verslunarvöru, sem nauðsynleg matvæli eru notuð til, án þess að verslunarvaran sjálf geti talist til nauðsynjavöru.

4. gr.

Landsstjórnin ákveður, hvort gera skuli framangreindar ráðstafanir og hve nær, svo og á hvern hátt skuli ráðstafa birgðum þeim, sem keyptar kunna að verða samkvæmt lögum þessum, eða teknar eignarnámi, og hvernig skuli selja þær.

5. gr.

Landsstjórnin ákveður með reglugjörð eða reglugjörðum, ef þörf þykir, hvernig framkvæma skuli ráðstafanir þær, er hún gerir samkvæmt lögum þessum og má verja til þess fje úr landssjóði, ef með þarf.

Refsingar fyrir brot gegn ráðstöfunum þeim, er landsstjórnin gerir með heimild 3. gr. laganna, ákveður landsstjórnin á þann hátt, sem henni þykir við eiga um leið og hver ráðstöfun er gerð. Landsstjórnin getur krafist þess, að viðlögðum sektum, að einstakir menn og fjelög gefi henni þær skýrslur um birgðir af vörum og þörf á vissum vörutegundum, er henni þykir þurfa til að mynda sjer álit um vörupörfina á hverjum tíma.

6. gr.

Lög þessi öðlast gildi þegar í stað og gilda til loka næsta þings, nema löggjafarvaldið geri aðrar ráðstafanir.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 21. ágúst 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Einar Arnórsson.

Lög

Nr. 8.
8. sept.

um

framlenging á gildi laga 3. ágúst 1914 um ráðstafanir á gullforða Íslands banka, innstæðufje í bönkum og sparisjóðum og á póst-ávísunum.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Lög 3. ágúst 1914 um ráðstafanir á gullforða Íslands banka, innstæðufje í bönkum og sparisjóðum og á póstávísunum, skulu vera í gildi til loka næsta reglulegs þings, nema löggjafarvaldið geri aðra ráðstöfun fyr.

2. gr.

Lög þessi öðlast gildi þegar í stað.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 8. september 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Einar Arnórsson.

Nr. 9.
8. sept.

Lög

um

bann á útflutningi frá Íslandi á vörum innfluttum frá
Bretlandseyjum.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Bannað skal að flytja út frá Íslandi vörur, hverju nafni sem nefnast, sem þangað eru fluttar frá Bretlandseyjum. Tekur bann þetta til hverrar þeirrar vöru, sem flutt er á land á íslenskri höfn, eftir að lög þessi öðlast gildi.

Þó er heimilt að birgja upp skip, er sigla frá Íslandi, til næstu erlendrar hafnar, sem það ætlar að koma á, svo og fiskiskip meðan þau stunda fiskiveiðar við Ísland og leggja hjer upp afra sinn.

Nú breytist ástandið svo, að Stjórnarráð Íslands telur banns þessa ekki þörf lengur, og er því þá heimilt að ljetta banninu af með auglýsingu, að einhverju leyti eða með öllu.

2. gr.

Brot gegn lögum þessum og reglugjörðum þeim, sem út verða gefnar samkvæmt lögnum, varða sektum til landssjóðs, alt að 5000 kr., eða fangelsi ef brot er stórvægilegt eða ítrekað, og fer um mál út af brotum þessum sem um almenn lögreglumál.

3. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 8. september 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Einar Arnórsson.

Lög

Nr. 10.

8. sept.

um

heimild fyrir ráðherra Íslands til að skipa nefnd til að ákveða
verðlag á vörum.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Ráðherra Íslands veitist heimild til þess að láta ákveða verðlag á innlendri og útlendri nauðsynjavöru og öðrum vörum, og í því skyni skipa nefnd til þessa. Ákvæðum hennar má þó skjóta til Stjórnarráðsins til fullnaðarúrslita.

Nánari reglur um starfsvið nefndarinnar og önnur atriði til framkvæmdar þessara laga setur Stjórnarráðið með reglugerð.

2. gr.

Lög þessi öðlast gildi þegar í stað.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 8. september 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Einar Arnórsson.

Nr. 11.

9. sept.

Lög

um

heimild fyrir ráðherra Íslands til að leyfa Íslands banka að auka seðlaupphæð þá, er bankinn samkvæmt 4. gr. laga 10. nóvember 1905 getur gefið út.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru :

1. gr.

Ráðherra Íslands veitist heimild til að leyfa Íslands banka til 1. desember 1917 að auka seðlaupphæð þá, sem bankinn samkvæmt 4. gr. laga 10. nóvember 1905 um heimild til að stofna hlutafjelagsbanka á Íslandi, getur gefið út, þó eigi um hærri upphæð en eina miljón króna í mesta lagi. Þessa viðbót við seðlafúlguna má þó því aðeins leyfa að:

1. að minsta kosti helmingur forðans til tryggingar seðlaupphæð þeirri, sem úti er í hvert skifti og fer fram úr $2\frac{1}{2}$ miljón króna, sje málmforði, samkvæmt 5. gr. nefndra laga 10. nóvember 1905.
2. bankinn við lok hvers mánaðar greiði vexti 2 % á ári af upphæð þeirri, er seðlaupphæð sú, sem úti er í mánaðarlok, fer fram úr $2\frac{1}{2}$ miljón króna og málmforðinn nægir ekki til.
3. bankinn greiði ókeypis og eftir þörfum í Reykjavík samkvæmt brjefi eða símskeyti fjárhæðir þær, sem landsbankinn borgar inn í reikning Íslands banka við viðskiftabanka hans í Kaupmannahöfn og flytji á sama hátt og ókeypis það fje, sem landsbankinn þarf að flytja frá Reykjavík til Kaupmannahafnar að svo miklu leyti, sem inneign Íslands banka þar leyfir.

2. gr.

Lög þessi öðlast gildi þegar í stað.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Skaganum, 9. september 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Einar Arnórsson.

Stjórnarskipunarlög

Nr. 12.
19. júní.

um

breyting á stjórnarskrá um hin sjerstaklegu málefni Íslands
5. jan. 1874 og stjórnarskipunarlögum 3. okt. 1903.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur á þann hátt, sem fyrir skipaður er í 61. gr. í stjórnarskrá um hin sjerstaklegu málefni Íslands 5. jan. 1874 tvisvar sinnum fallist á og Vjer nú með samþykki Voru staðfest eftirfylgjandi

Stjórnarskipunarlög um breyting á stjórnarskrá um hin sjerstaklegu málefni Íslands 5. jan. 1874 og stjórnarskipunarlögum 3. okt. 1903.

1. gr.

Síðari hluti 1. gr. stjórnarskipunarlaga 3. okt. 1903:

»Ráðherra Íslands má eigi . . . falið að veita« falli burt, en í staðinn komi:

Ráðherra Íslands má eigi hafa annað ráðherraembætti á hendi, og verður að tala og rita íslenska tungu. Hann skal hafa aðsetur í Reykjavík, en fara svo oft, sem nauðsyn er á, til Kaupmannahafnar, til þess að bera upp fyrir konungi lög og mikilvægar stjórnarráðstafanir, þar sem konungur ákveður.

Landssjóður greiðir laun ráðherra, svo og kostnað við ferðir hans á konungsfund.

Nú deyr ráðherra eða lætur af embætti, og gegnir landritari þá ráðherrastörfum á eigin ábyrgð, þangað til skipaður hefir verið nýr ráðherra.

Ráðherra veitir þau embætti, sem hann hingað til hefir veitt.

Tölu ráðherra má breyta með lögum.

Verði ráðherrum fjölgað, legst landritaraembættið niður.

2. gr.

Á eftir 1. gr. stjórnarskipunarlaga 3. okt. 1903 (2. gr. stjórnarskárinnar) komi tvær nýjar greinar (2. og 3. gr.):

Konungur vinnur eið að stjórnarskrá Íslands. Af eiðstaf konungs skal gera tvö samhljóða frumit, og geymir Alþingi annað þeirra, en hitt skal geymt í Landskjalasafninu.

3. gr.

Konungur er ábyrgðarlaus og friðhelgur. Ráðherra ber ábyrgð á stjórninni. Alþingi getur kært hann fyrir embættisrekstur hans. Landsdómur dæmir þau mál.

Nr. 12.

19. júní.

4. gr.

2. gr. stjórnarskipunarlaga 3. okt. 1903 (3. gr. stjórnarskrárinnar) falli burt, en í hennar stað komi:

Undirskrift konungs undir ályktanir um löggjöf og stjórn veitir þeim gildi, þegar ráðherra ritar undir þær með honum.

5. gr.

4. gr. stjórnarskrárinnar falli burt, en í hennar stað komi:

Konungur veitir öll þau embætti, sem hann hefir veitt hingað til. Breyta má þessu með lögum. Hver embættismaður skal vinna eið að stjórnarskránni. Konungur getur vikið þeim frá embætti, sem hann hefir veitt það.

6. gr.

11. gr. stjórnarskrárinnar falli burt, en í hennar stað komi:

Þegar brýna nauðsyn ber til, getur konungur gefið út bráðabirgðalög milli Alþinga; eigi mega þó slík lög ríða í bág við stjórnarskrána, og ætíð skulu þau lögð fyrir næsta Alþingi á eftir. Samþykki Alþingi þau ekki áður en þingi slítur, falla þau úr gildi. Bráðabirgðafjárlög má eigi gefa út, ef fjárlög fyrir fjárhagstímabilið eru samþykkt af Alþingi.

7. gr.

4. gr. stjórnarskipunarlaga 3. okt. 1903 og 14. gr. stjórnarskrárinnar falli burt, en í þeirra stað komi:

Á Alþingi eiga sæti 40 þjóðkjörnir alþingismenn. Tölu þeirra má breyta með lögum.

8. gr.

5. gr. stjórnarskipunarlaga 3. okt. 1903 (15. gr. stjórnarskrárinnar) falli burt, en í stað hennar komi:

Alþingi skiftist í 2 deildir, efri þingdeild og neðri þingdeild. Í neðri deild eiga sæti 26 þingmenn, en 14 í efri deild. Tölum þessum má breyta með lögum.

Óhlutbundnum kosningum í sjerstökum kjördæmum skulu kosnir 34 alþingismenn, en 6 hlutbundnum kosningum um landið alt í einu lagi.

Þeir þingmenn eiga allir sæti í efri deild, sem kosnir eru hlutbundnum kosningum, og auk þeirra 8 þingmenn, sem sameinað Alþingi kys úr flokki þingmanna, sem kosnir eru óhlutbundnum kosningum. Hinir eiga sæti í neðri deild.

9. gr.

16. gr. stjórnarskrárinnar falli burt, en í stað hennar komi:

Þingmenn, kosnir óhlutbundnum kosningum, skulu kosnir til 6 ára, en þingmenn, kosnir hlutbundnum kosningum, til 12 ára, og fer helmingur þeirra frá sjötta hvert ár. Þingrof nær ekki til þingmanna þeirra, sem kosnir eru hlutbundnum kosningum.

Deyi þingmaður, kosinn óhlutbundinni kosningu, meðan á kjörtímanum stendur, eða fari frá, þá skal kjósa þingmann í stað hans, fyrir það, sem eftir er kjörtímans. Verði á sama hátt autt sæti þingmanns, kosins hlutbundinni kosningu, tekur sæti hans varamaður sá, er í hlut á, en varamenn skulu vera jafnmargir og þingmenn, kosnir hlutbundnum kosningum, enda kosnir á sama hátt og samtímis.

10. gr.

6. gr. stjórnarskipunarlaga 3. okt. 1903 (17. gr. stjórnarskrárinnar), falli burt, en í staðinn komi:

Kosningarrjett við óhlutbundnar kosningar til Alþingis hafa karlar og konur, sem fædd eru hjer á landi eða hafa átt hjer lögheimili síðastliðin 5 ár og eru 25 ára, er kosningin fer fram; þó getur enginn átt kosningarrjett, nema hann hafi óflekkað mannorð, hafi verið heimilisfastur í kjördæminu 1 ár og sje fjár síns ráðandi enda ekki í skuld fyrir þeginn sveitarstýrk. Ennfremur eru þau skilyrði sett, að hinir nýju kjósendur, konur, og þeir karlmenn, er ekki hafa kosningarrjett samkvæmt stjórnarskipunarlögunum frá 1903, fái ekki rjett þann, er hjer ræðir um, öll í einu, heldur þannig, að þegar semja á alþingiskjörskrá í næsta sinn, eftir að lög þessi eru komin í gildi, skal setja á kjörskrána þá nýja kjósendur eina, sem eru 40 ára eða eldri, og að öðru leyti fullnægja hinum almennu skilyrðum til kosningarrjettar. Næsta ár skal á sama hátt bæta við þeim nýjum kjósendum, sem eru 39 ára, og svo framvegis, lækka aldursmarkið um eitt ár í hvert sinn, til þess er allir kjósendur, konur sem karlar, hafa náð kosningarrjetti, svo sem segir í upphafi þessarar greinar.

Nú hafa hjón óskilinn fjárhag, og missir ekki konan kosningarrjett sinn fyrir því.

Með sömu skilyrðum hafa karlar og konur, sem eru 35 ára eða eldri, kosningarrjett til hlutbundinna kosninga. Að öðru leyti setja kosningarlög nánari reglur um kosningar og um það, í hverri röð varamenn skuli koma í stað aðalmanna í efri deild.

11. gr.

18. gr. stjórnarskrárinnar orðist þannig:

Kjörgengur við óhlutbundnar kosningar er hver sá, sem kosningarrjett á til þeirra; kjósa má samt þann mann, sem á heima utan kjördæmis, eða hefir átt þar heima skemur en eitt ár. Kjörgengur við hlutbundnar kosningar er hver sá, er kosningarrjett á til þeirra. Heimilisfesta innan lands er skilyrði fyrir kjörgengi, bæði við hlutbundnar og óhlutbundnar kosningar.

Þeir dómendur, er hafa ekki umboðsstörf á hendi, eru þó hvorki kjörgengir til neðri nje efri deildar.

12. gr.

7. gr. stjórnarskipunarlaga 3. okt. 1903 (19. gr. stjórnarskrárinnar) falli burt, en í staðinn komi:

Reglulegt Alþingi skal saman koma lögmæltan dag annaðhvort ár, hafi konungur ekki tiltekið annan samkomudag fyrri það ár. Breyta má þessu með lögum.

Nú krefst meiri hluti þingmanna hvorrar deildar, að aukapíng sje haldið, og kveður þá konungur Alþingi til setu svo fljótt sem unt er. Eigi má það þíng lengur sitja en 4 vikur, án samþykkis konungs.

13. gr.

Á undan 20. gr. stjórnarskrárinnar komi ný grein svo látandi:

Alþingi er friðheilagt. Enginn má raska friði þess nje frelsi.

14. gr.

8. gr. stjórnarskipunarlaga 3. okt. 1903 (1. málsg. 25. gr. stjórnarskrárinnar) falli burt, en í staðinn komi:

Fyrir hvert reglulegt Alþingi skal, undir eins og það er saman komið, leggja frumvarp til fjárlaga fyrir það fjárhagstímabil, sem í hönd fer.

Nr. 12.

19. júní.

15. gr.

26. gr. stjórnarskrárinnar falli burt, en í staðinn komi:

Sameinað Alþingi kys 3 yfirskoðunarmenn, og skulu þeim veitt laun fyrir starfa sinn. Þeir skulu kosnir með hlutfallskosningu. Yfirskoðunarmenn þessir eiga að gagnskoða árlega reikninga um tekjur og gjöld landsins, og gæta þess, hvort tekjur landsins sjeu þar allar taldar, og hvort nokkuð hafi verið út goldið án heimildar. Þeir geta, hver um sig, tveir eða allir, krafist að fá allar skýrslur þær og skjöl, sem þeim þykir þurfa. Síðan skal safna þessum reikningum fyrir hvert fjárhagstímabil í einn reikning og leggja hann fyrir Alþingi ásamt athugasemdum yfirskoðunarmanna, og skal því næst samþykkja hann með lögum.

Rjett er yfirskoðunarmönnum, einum eða fleirum, að fá að sjá reikninga og bækur gjaldkera landssjóðs, og sömuleiðis stjórnarráðsins, fyrir ár það, sem er að liða eða liðið er. Þyki þeim nokkuð athugasemdir, skulu þeir gera eftirmönnum sínum vísbendingu um það skriflega.

16. gr.

29. gr. stjórnarskrárinnar falli burt, en í staðinn komi:

Alþingi sker sjálft úr, hvort þingmenn þess sje löglega kosnir, svo og úr því, hvort þingmaður hafi mist kjörgengi.

17. gr.

Aftan við 45. gr. stjórnarskrárinnar bætist:

Breyta má þessu með lögum.

18. gr.

Aftan við 47. gr. stjórnarskrárinnar bætist:

Enginn er skyldur til að inna af hendi persónuleg gjöld til neinnar annarar guðs-dýrkunar en þeirrar, er hann sjálfur aðhyllist.

Nú er maður utan þjóðkirkjunnar, og geldur hann þá til Háskóla Íslands, eða einhvers styrktarsjóðs við þann skóla, eftir því sem á verður kveðið gjöld, þau er honum ella hefði borið að greiða til þjóðkirkjunnar, enda heyri hann ekki til öðrum trúarbragðaflokki, er viðurkendur sje í landinu.

Breyta má þessu með lögum.

19. gr.

48. gr. stjórnarskrárinnar falli burt, en í hennar stað komi:

Hvern þann, sem tekinn er fastur, skal án undandrátta leiða fyrir dómara. Sje hann eigi jafnskjótt látinn laus, skal dómari, áður sólarhringur sje liðinn, leggja rökstuddan úrskurð á, hvort hann skuli settur í varðhald. Megi láta hann lausan gegn veði, þá skal ákveða í úrskurði, hvert og hversu mikið það skuli vera.

Úrskurði dómara má þegar skjóta til æðra dóms, og fer um birting og áfrýjun slíks úrskurðar sem um birting og áfrýjun dóms í sakamálum.

Engan má setja í gæsluvarðhald fyrir sök, er að eins varðar fjesekt eða einföldu fangelsi.

20. gr.

60. gr. stjórnarskrárinnar orðist svo:

Sjerrjettindi, er bundin sje við aðal, nafnbætur og lögtign, má eigi lögleiða.

21. gr.

61. gr. stjórnarskrárinnar orðist svo:

Tillögur, hvort sem eru til breytinga eða viðauka á stjórnarskrá þessari, má bera upp bæði á reglulegu Alþingi og auka-Alþingi. Náí tillagan samþykki beggja þingdeildanna, skal rjúfa Alþingi þá þegar og stofna til almennra kosninga af nýju. Samþykki báðar deildir þingsins ályktunina óbreytta, og náí hún staðfestingu konungs, þá hefir hún gildi sem stjórnarskipunarlög.

Nú samþykkir Alþingi breyting á sambandinu milli Íslands og Danmerkur, og skal þá leggja það mál undir atkvæði allra kosningarbærra manna í landinu til samþykta eða synjunar, og skal atkvæðagreiðslan vera leynileg.

Ákvæði um stundarsakir.

Umboð konungkjörinna þingmanna falla niður, þegar stjórnarskipunarlög þessi koma í gildi, og skulu þá kosnir í fyrsta sinn 6 þingmenn til efri deildar og jafnmargir varamenn með hlutfallskosningum um land alt.

Á fyrsta reglulega Alþingi eftir kosningar skal ákveða með hlutkesti, hverjir skuli fara frá eftir 6 ár, þeirra sem kosnir voru hlutbundnum kosningum.

Almennar óhlutbundnar kosningar skulu fara fram sem fyrst eftir hlutfallskosningar, og ekki síðar en innan ársfjórðungs.

2. málsgrein 11. gr. tekur ekki til dómara þeirra, er nú skipa landsyfrrjettinn.

Heimilisfesta innanlands er ekki skilyrði fyrir kjörgengi þeirra manna, sem þá kunna að eiga setu á Alþingi, er stjórnarskipunarlög þessi öðlast gildi.

Gefið á Amaliuborg, 19. júní 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Einar Arnórsson.

Nr. 13.
19. júní.

Konungsúrskurður

um

uppburð laga og mikilvægra stjórnarráðstafana fyrir konungi.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Samkvæmt þegnlegum tillögum stjórnarráðs Íslands og 1. gr. stjórnarskipunarlaga 19. júní 1915 um breyting á stjórnarskrá um hin sjerstaklegu málefni Íslands 5. jan. 1874 og stjórnarskipunarlögum 3. október 1903 höfum Vjer allramildilegast úrskurðað þannig:

Lög og mikilvægar stjórnarráðstafanir skal framvegis eins og hingað til bera upp fyrir konungi í ríkisráðinu.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 19. júní 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Einar Arnórsson.

Konungsúrskurður,

Nr. 14.

19. júní.

sem

með tilvísun til konungsúrskurðar um sjerstakan íslenskan fána
22. nóvbr. 1913 ákveður gerð fánans.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Samkvæmt þegnlegum tillögum stjórnarráðs Íslands höfum Vjer allra-
mildilegast úrskurðað þannig:

Með tilvísun til konungsúrskurðar um sjerstakan íslenskan fána 22. nóvbr. 1913 er gerð fánans ákveðin þannig: Heiðblár (ultramarine-blár) með hvítum krossi og hárauðum krossi innan í hvíta krossinum. Armar krossanna skulu ná alveg út í jaðra fánans á alla 4 vegu. Breidd krossmarksins alls skal vera $\frac{2}{9}$ af breidd alls fánans, en rauði krossinn helmingi mjórri, $\frac{1}{9}$ af breidd fánans. Reitirnir við stöngina skulu vera rjetthyrndir ferhyrningar og allar hliðar þeirra jafnstórar; ytri reitirnir skulu vera jafnbreiðir stangarreitunum, en helmingi lengri. Hlutfallið milli breiddar fánans og lengdar hans verður sem 18 : 25.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 19. júní 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Einar Arnórsson.

Nr. 15.
19. júní.

Boðskapur konungs

til

Íslendinga.

Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur, Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski, Láenberg og Aldinborg.

Vora konunglegu kveðju!

Samkvæmt þegnlegum tillögum ráðherra Íslands höfum Vjer í dag staðfest stjórnarskipunarlög Íslands. Með tveim konungsúrskurðum höfum Vjer jafnframt ákveðið, að íslensk lög og mikilvægar stjórnarráðstafanir skuli framvegis eins og hingað til bera upp fyrir Oss í ríkisráðinu, og auk þess ákveðið gerð hins sjerstaka íslenska fána, sem með konungsúrskurði 22. nóvbr. 1913 var löggiltur hvarvetna á Íslandi og á íslenskum skipum í landhelgi Íslands, þó að því viðbættu, að það væri vilji Vor, að rjettur manna til þess að draga upp dannebrogsfánann eins og að undanfögnu sje óskertur og að á húsi eða lóð stjórnarráðs Íslands sje jafnframt dreginn upp hinn klofni dannebrogsfáni á ekki óveglegri stað nje rírari að stærð.

Það er von Vor, að þjer, Vorir kærur og trúu þegnar á Íslandi, sjáið á þessu, að það er vilji Vor, að verða við óskum yðar um framgang þeirra mála, er þjer hafið lagt svo ríka áherslu á og hafa í því efni ráðið hjá Oss heitustu óskir Vorar um að tryggja góða sambúð milli Íslands og Danmerkur.

Um leið og Vjer þá sendum öllum Íslendingum Vora konunglegu kveðju og þar með heitustu óskir vorar um heillaríka framtíð Íslands, viljum Vjer láta þá von Vora í ljósi, að staðfesting hinna nýju stjórnarskipunarlaga verði grundvöllurinn undir friðsamlegu og heillaríku starfi til eflingar hinum andlegu og efnalegu kröftum í landinu.

Ritað á Amalíuborg, 19. júní 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Einar Arnórsson.

Lög

Nr. 16.

16. sept.

um

bráðabirgða verðhækkunartoll á útfluttum íslenskum afurðum.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru :

1. gr.

Auk útflutningsgjalds þess, er ræðir um í lögum nr. 16, 4. nóvember 1881, 10, 13. apríl 1894, 8, 6. mars 1896, 11, 31. júlí 1907 og 31, 22. október 1912, skal greitt útflutningsgjald af íslenskum vörum svo sem fyrir er mælt í þessum lögum.

2. gr.

Gjaldið skal miða við söluverð vörunnar með umbúðum fluttrar um borð í skip (fob) á þeirri höfn, er hún fyrst fer frá, eða söluverð erlendis (cif) að frádregnu flutnings- og ábyrgðargjaldi til útlanda svo og miðlaragjaldi.

3. gr.

Gjald þetta hvílir á allskonar fiski, lýsi, smjöri, ull, saltkjöti, kindargærum, sel-skinnum, hestum og sauðfje á fæti og einungis á þeim hluta söluverðsins samkvæmt 2. gr., sem fer fram yfir það verð, er nú skal greina:

1. á hverjum 100 kg. af fullverkuðum þorski kr. 58.00;
2. á hverjum 100 kg. af fullverkuðum smáfiski kr. 52.00;
3. á hverjum 100 kg. af fullverkaðri ýsu kr. 46.00;
4. á hverjum 100 kg. af fullverkaðri löngu kr. 55.00;
5. á hverjum 100 kg. af fullverkaðri keilu kr. 37.00;
6. á hverjum 100 kg. af fullverkuðum upsa 30.00;
7. á hverjum 100 kg. af fullverkuðum labradorfiski kr. 36.00;
8. á hverjum 100 kg. af fullverkuðum harðfiski kr. 72.00;
9. á hverjum 100 kg. af fullverkuðum blautfiski í ís eða frysti kr. 20.00;
10. á fiski upp úr salti telst gjaldfrjálst verð á hverri tegund 40 % lægra en á fullverkuðum fiski sömu tegundar.
11. á hverri tunnu (108—120 lítra) af síld kr. 20.00;

- Nr. 16. 12. á hverri tunnu (105 kg.) af meðalalýsi kr. 70.00;
 16. sept. 13. á hverri tunnu (105 kg.) af öðru lýsi kr. 30.00;
 14. á hverri tunnu (112 kg.) af saltkjöti kr. 78.00;
 15. á hverju kg. af þveginni hvítri vorull kr. 2.00;
 16. á hverju kg. af annari ull kr. 1.30;
 17. á hverju kg. af smjöri kr. 2.00;
 18. á hverju kg. af sauðargærum (miðað við þyngd á þeim ósöltuðum og óhertum) kr. 1.00.
 19. á hverju selskinni kr. 5.00.
 20. á sauðkindum á fæti hvert kg. í lifandi þyngd á kr. 0.40;
 21. á hverju hrossi kr. 120.00.

4. gr.

Gjaldið er 3 af hundraði af hinum gjaldskylda hluta vöruverðsins; skal það greitt áður en skip það, er tekur vöruna til flutnings, er afgreitt frá útflutningshöfn hennar, hvort sem skipið fer með vöruna til útlanda rakleitt eða til umskipunar í annari höfn innanlands. Lögreglustjórar innheimta gjaldið og fá í innheimtulaun 2 %. Skal gjaldið greiðast í peningum eða í ávísunum, er gjaldheimtumaður tekur gildar.

5. gr.

Sjerhver sá, er sendir af stað til útflutnings fyrnefndar vörur (sbr. 3. gr.) er skyldur að fá gjaldheimtumanni í hendur samrit eða staðfest endurrit af farmskrám þeim eða öðrum hleðsluskjölum, er skipinu fylgja. Svo er hann og skyldugur til að gefa skriflegt vottorð að viðlagðri æru og samvisku um vörumagnið og ef varan er þegar seld um söluverðið (sbr. 2. gr.) og söluskilmála.

6. gr.

Hafi lögreglustjóri grun um að rangt sje sagt til vörotegunda eða vörumagns í skipi, skal hann láta rannsaka farm skipsins áður en það er afgreitt frá höfn. Nú er gjaldskyld vara samkvæmt lögum þessum send burt óseld eða sá, er sendir, veit ekki söluverðið eða gjaldheimtumanni þykir skýrsla hans um söluverðið ófullnægjandi, skal þá gjaldheimtumaður uppkveða verðið sjálfur sem næst því er honum er kunnugt um verð á sömu vörotegundum samtímis og þó eigi lægra. Hafi sá er gjaldið greiðir innan 6 mánaða sannað með fullgildum söluskilríkjum, að verðið hafi verið tiltekið of hátt, fær hann endurgreitt það, er oftalið var af gjaldinu.

7. gr.

Nú hefir útflytjandi keypt af framleiðanda og selt aftur eina eða fleiri af vörotegundum þeim, sem nefndar eru í 3. gr., áður en lög þessi öðlast gildi, en er ekki búinn að senda þær frá sjer eða taka á móti þeim frá framleiðanda og á útflytjandi þá rjett á að draga frá kaupverðinu verðhækkunartoll þann, sem lög þessi gera ráð fyrir, að rjettu hlutfalli við verð það, er hann hefir keypt vöruna fyrir. Ef um fob sölu er að ræða gilda sömu reglur sem um annað útflutningsgjald, ef ekki er öðruvísi um samið.

8. gr.

Um viðurlög fyrir brot gegn lögum þessum fer eftir ákvæðum laga nr. 43, 2. nív. 1914.

9. gr.

Nr. 16.

Skip og farmur er að veði fyrir útflutningsgjaldinu. Með mál út af lögum þessum 16. sept. skal farið sem almenn lögreglumál.

10. gr.

Lög þessi öðlast gildi þegar í stað og gilda til jafnlengdar 1917.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Skaganum, 16. september 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Einar Arnórsson.

Nr. 17.
29. sept.

Bráðabirgðalög

um

heimild fyrir ráðherra Íslands til að leyfa Íslandsbanka að auka seðlaupphæð þá, er bankinn má gefa út samkvæmt 4. gr. laga 10. nóvbr. 1905 og lögum 9. septbr. 1915.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Samkvæmt þegnlegum tillögum Stjórnarráðs Íslands um að nauðsyn beri til vegna viðskiftalífsins að auka veltufje á Íslandi um stundarsakir, fram yfir það, er heimilað var á síðasta Alþingi, þá teljum Vjer það brýna nauðsyn að gefa út bráðabirgðalög samkvæmt 11. gr. stjórnarskrárinnar, er veiti ráðherra Íslands heimild til að leyfa Íslandsbanka að auka seðlupphæð þá, er bankinn má gefa út samkvæmt 4. gr. laga 10. nóvbr. 1905 og lögum 9. sept. 1915.

Því bjóðum Vjer og skipum fyrir á þessa leið:

1. gr.

Ráðherra Íslands veitist heimild til að leyfa Íslandsbanka að auka seðlaupphæð þá, er bankinn má gefa út samkvæmt lögum 10. nóvbr. 1905, 4. gr. og lögum 9. september 1915, um alt að eina miljón króna, gegn öllum þeim sömu skilyrðum, sem í 1. gr. 1.—3. lið nefndra laga 9. septbr. 1915 greinir.

2. gr.

Lög þessi öðlast gildi þegar í stað og gilda til loka janúarmánaðar 1916, enda skal bankinn, að viðlögðum missi seðlaútgáfurjettar síns, þá hafa innleyst alla þá seðlaupphæð, er hann hefir gefið út samkvæmt lögum þessum.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið í Árósum, 29. september 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Einar Arnórsson.

Lög

um

Nr. 18.

3. nóv.

samþykkt á landsreikningnum fyrir árin 1912 og 1913.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

	Áætlun		Reikningur	
	Kr.	au.	Kr.	au.
I. Tekjur.				
1. Ábúðar- og lausafjárskattur	100,000.	00	112,417.	84
2. Húsaskattur	26,000.	00	28,462.	15
3. Tekjuskattur	60,000.	00	69,260.	00
4. Aukatekjur	110,000.	00	152,989.	17
5. Erfðafjárskattur	6,000.	00	11,012.	52
6. Vitagjald	60,000.	00	116,399.	79
7. Leyfisbrjefagjöld	12,000.	00	15,133.	89
8. Útflutningsgjald	300,000.	00	324,873.	44
9. Áfengistollur	330,000.	00	467,527.	72
10. Tóbakstollur	320,000.	00	429,809.	71
11. Kaffi- og sykurtollur	760,000.	00	978,918.	96
12. Annað aðflutningsgjald	40,000.	00	71,520.	50
13. Árgjöld af verslun og veitingu áfengra drykkja	18,000.	00	22,700.	00
14. Pósttekjur	190,000.	00	316,836.	58
15. Símatekjur	205,000.	00	343,778.	14
16. Tekjur af Íslandsbanka	24,000.	00	24,126.	99
17. Óvissar tekjur	20,000.	00	133,822.	45
18. Tekjur af jarðeignum landssjóðs	36,000.	00	40,700.	45
19. Tekjur af kirkjum	200.	00	356.	41
20. Tekjur af silfurbergsnámunum	4,000.	00	7,884.	22
21. Tekjur af ræktunarsjóði	»		19,751.	14
22. Leigur af innstæðufje viðlagasjóðs	106,000.	00	118,654.	36
23. Tekjur af seðlaláni Landsbankans	15,000.	00	15,000.	00
24. Leigur af innstæðu í bönkum	16,000.	00	13,507.	57
25. Greitt frá prestaköllum	4,000.	00	5,093.	87
26. Endurgreiðsla á skyndilánum embættismanna	1,200.	00	2,578.	21
27. Endurborganir á öðrum fyrirframgreiðslum	4,000.	00	36,237.	77
28. Greitt úr ríkissjóði Danmerkur	120,000.	00	120,000.	00
29. Vörutollur	»		373,583.	14
30. Tekjur af lánuinu 1909	»		56,756.	50
31. Lán eftir lögum nr. 20, 1911, og nr. 14, 1909	»		750,000.	00
Samtals...	2,887,400.	00	5,179,693.	49

Nr. 18.

3. nóv.

	Fjárveiting	Reikningur
	Kr. au.	Kr. au.
II. Útgjöld:		
1. Til greiðslu vaxta og afborgana af lánum landssjóðs ..	99,633. 34	304,437. 39
2. Til útgjalda við hina æðstu stjórn landsins.....	101,000. 00	111,173. 07
3. Kostnaður við alþingi og yfirskoðun landsreikninganna.	62,400. 00	121,622. 81
4. Til útgjalda við dómgæslu og lögreglustjórn:		
A. Dómgæsla og lögreglustjórn	173,000. 00	176,284. 57
B. Ýmisleg útgjöld.....	52,300. 00	86,012. 71
5. Til útgjalda við læknaSKIPUNINA.....	333,880. 00	336,286. 28
6. Til samgöngumála:		
A. Til útgjalda við póststjórnina	217,800. 00	244,625. 41
B. Til vegabóta.....	315,500. 00	315,076. 26
C. Til gufuskípaferða	212,300. 00	210,300. 00
D. Til ritsíma og talsíma	313,900. 00	402,871. 77
E. Til vita	93,950. 00	91,966. 15
7. Til kirkju- og kenslumála:		
A. Í þarfir andlegu stjettarinnar	116,700. 00	137,475. 11
B. Til kenslumála	470,440. 00	482,233. 63
8. Til vísinda og bókmenta.....	162,740. 00	162,270. 11
9. Til verklegra fyrirtækja	348,394. 00	432,629. 96
10. Til skyndilána og lögboðinna fyrirframgreiðslna.....	5,200. 00	40,325. 10
11. Til eftirlauna og styrktarfjár	158,400. 00	126,111. 69
12. Óviss útgjöld	6,000. 00	21,118. 36
13. Fjárgreiðslur samkvæmt lögum, fjáraukalögum o. fl. ...	»	267,877. 12
14. Útgjöld viðlagasjóðs	»	50,772. 81
15. Til jafnaðar móti lántökum landssjóðs	»	250,000. 00
16. Við útgjöldin bætast.....	»	16,339. 55
Áætlaður tekjuhalli var.....	446,167. 34	»
En tekjuafgangur varð.....	»	791,883. 63
Samtals...	3,689,704. 68	5,179,693. 49

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalínborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S)

Einar Arnórsson.

Fjáraukalög

fyrir

árin 1912 og 1913.

Nr. 19.

3. nóv.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg.

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Sem viðbót við gjöld þau, sem talin eru í fjárlögunum 1912 og 1913, veitast 165,543 kr. 87 aur. til gjalda þeirra, sem tilfærð eru í 2.—9. gr. hjer á eftir.

2. gr.

Sem viðbót við gjöldin í 9. gr. fjárlaganna, veitast: 6,195 kr. 98 aur.

Við tölulið 5.....	1912.....	kr. 1,873. 75	
	1913.....	- 4,322. 23	
			kr. 6,195. 98

3. gr.

Sem viðbót við gjöldin í 11. gr. fjárlaganna, veitast: 6,150 kr. 26 aur.

Við 3. Hegningarhúsið í Reykja- vík.....	1912.....	kr. 549. 62	
	1913.....	- 258. 96	
			kr. 808. 58
Við B. 1. c. Landshagsskýrslur	1912.....	kr. 3,387. 22	
	1913.....	- 1,950. 71	
			- 5,337. 93
Við B. 7. Til lögreglueftirlits um síldveiðatímann.....	1912.....	- 90. 00	
Þar frá dragast sparaðar.....	1913.....	- 86. 25	
			- 3. 75
			kr. 6,150. 26

4. gr.

Sem viðbót við gjöldin í 12. gr. fjárlaganna, veitast: 17,178 kr. 31 eyrir.

Við 7. lið. Holdsveikraspítalinn	1912.....	kr. 3,961. 15	
	1913.....	- 7,095. 01	
			kr. 11,056. 16
			Flyt. . . kr. 11,056. 16

Nr. 19.

3. nóv.

Flutt... kr. 11,056. 16

Við 8. lið. Geðveikrahælið á

Kleppi.....	1912.....	kr. 1,092. 35	
	1913.....	- 5,029. 80	
			- 6,122. 15
			<u>kr. 17,178. 31</u>

5. gr.

Sem viðbót við 13. gr. fjárlaganna, veitast: 80,552 kr. 89 aur.

A. Póstmál:

Við A. 1. b. 2. Póstafgreiðslum.	1913..	kr. 1,060. 00	
Frádragast sparaðar.....	1912..	- 240. 00	
			kr. 820. 00
Við A. 2. Póstflutningur	1912..	kr. 6,345. 65	
	1913..	- 11,506. 13	
			- 17,851. 78
Við A. 3. a. Skrifstofukostnaður	1912..	kr. 807. 03	
	1913..	- 865. 01	
			- 1,672. 04
Við A. 3. b. Önnur útgjöld...	1912..	kr. 5,003. 51	
	1913..	- 1,620. 25	
			- 6,623. 76
			kr. 26,967. 58

B. Vegabætur:

Við B. I. 3. Skrifstofukostnaður	1912..	kr. 82. 28	
	1913..	- 204. 61	
			kr. 286. 89
Við B. II. Flutningabrautir ..	1912..	kr. 1,414. 13	
sparaðar.....	1913..	- 418. 87	
			- 995. 26
Við B. III. Þjóðvegir.....	1913..	kr. 4,385. 97	
sparaðar.....	1912..	- 2,972. 08	
			- 1,413. 89
			kr. 2,696. 04

D. Hraðskeyta- og talsímasamband:

Við D. II. 2. Talsími frá Búð-			
ardal.....	1912.....	kr. 3,298. 40	
Við D. III. 2. 6. 7. 10. og 11. lið.	1912..	kr. 14,427. 92	
	1913..	- 7,171. 15	
Til starfrækslu bæjarsímans í			
Rvík.....	1912..	- 8,642. 47	
Við D. IV. V. og VI.....	1912..	- 5,431. 70	
	1913..	- 6,785. 03	
			- 42,458. 27
			kr. 45,756. 67
E. Vitamál.....	1912..	kr. 2,965. 65	
	1913..	- 2,166. 95	
			- 5,132. 60
			<u>kr. 80,552. 89</u>

6. gr.

Nr. 19.

3. nóv.

Sem viðbót við gjöldin í 14. gr. fjárlaganna, veitast: 19,955 kr. 97 aur.

Við B. I. f. Háskólinn	1912	kr.	1,829. 60	
	1913	-	1,350. 49	
Við B. I. g. Háskólinn	1912	-	4,282. 32	
	1913	-	3,699. 74	
				kr. 11,162. 15
Við II. e. 5. h. alm. mentaskóli	1912	kr.	954. 25	
	1913	-	1,987. 75	
				- 2,942. 00
Við III. b. 2. Gagnfr. skóli Akur- eyrar	1912	kr.	572. 66	
	1913	-	449. 86	
Við III. b. 3.	1912	-	647. 00	
	1913	-	773. 00	
Við III. b. 5.	1912	-	7. 82	
				- 2,450. 34
Við IV. b. 3., 4. og 6. Kennara- skólinn	1912	kr.	91. 30	
	1913	-	303. 11	
				- 394. 41
Við V. b. 1. Stýrimannaskól- inn	1912	kr.	322. 50	
	1913	-	815. 00	
Við b. 3.	1912	-	116. 90	
	1913	-	61. 82	
Við V. b. 4.	1912	-	184. 24	
	1913	-	392. 06	
				- 1,892. 52
Við VI. I. Heyrnar- og máll. skóli	1912	kr.	203. 57	
	1913	-	431. 98	
				- 635. 55
Við VII. b. Sundkensla utan Reykjavíkur	1912	kr.	479. 00	
				kr. 19,955. 97

7. gr.

Sem viðbót við gjöldin í 15. gr. fjárlaganna, veitast: 3,028 kr. 18 aur.

Við 5. a. og b. Landsbókas. húsið	1912	kr.	2,038. 86	
	1913	-	655. 99	
Til salsgæslu-aðstoðar í Landsbókasafninu		-	333. 33	
				kr. 3,028. 18

Nr. 19.

3. nóv.

8. gr.

Sem viðbót við gjöldin í 16. gr. fjárlaganna, veitast: 4,865 kr. 23 aur.

Við 1. lið c. 2. 3. og 6. Bænda- skóli á Hólum.....	1912.....	kr.	458. 72	
	1913.....	-	743. 59	
Við 1. lið 1. d.....	1912.....	-	1,203. 27	
				kr. 2,405. 58
Við 2. lið c. 3. og 5. Hvanneyr- arskóli.....	1913.....	-	986. 55	
Við 5. lið. Framhaldsrannsókn á járnbrautarsvæði	1913.....	-	1,004. 80	
Við 35. lið. Skoðun á prestsetr- um.....	1912.....	kr.	134. 95	
	1913.....	-	333. 35	
				- 468. 30
				kr. 4,865. 23

9. gr.

Sem viðbót við gjöldin í 19. gr. fjárlaganna, veitast: 27,617 kr. 05 aur.

Við óviss útgjöld.....	1912.....	kr.	5,279. 79	
Við óviss útgjöld.....	1913.....	-	9,838. 57	
				kr. 15,118. 36
Til millipinganevndar í fjármálum landsins.....				- 4,712. 81
Til manntalskostnaðar.....	1912.....	kr.	4,591. 65	
	1913.....	-	2,310. 00	
				- 6,901. 65
Til endurbóta á gamla skólahúsinu á Hólum.....		kr.	208. 58	
Fyrir samningu á frumvarpi um lögaldur.....		-	263. 15	
Viðbót við bókaútgáfufje Háskólans 1913.....		-	112. 50	
Til áveitu á Meðallandssandana.....		-	300. 00	
				kr. 27,617. 05

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S)

Einar Arnórsson.

Fjáráukalög

fyrir

árin 1914 og 1915.

Nr. 20.

3. nív.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Sem viðbót við gjöldin, sem talin eru í fjárlögunum fyrir árin 1914 og 1915, veitast 112,119 kr. 85 aurar til gjalda þeirra, sem hjer fara á eftir.

2. gr.

Sem viðbót við 9. gr. (æðsta stjórn landsins) veitast 600 kr.:

Við 6. Fyrir brunatjón hjá landsfjehirði.....	kr.	600. 00
---	-----	---------

3. gr.

Sem viðbót við 11. gr. fjárlaganna (dómgæsla o. fl.) veitast 729 kr. 16 a.:

Við A. 1. a. Til þess að gegna embætti yfirdómara Jóns Jenssonar....	kr.	729. 16
--	-----	---------

Við B. 6. Af þessu fje skal greiða Gerðahreppi fyrir tjón á mótorbáti við strandgæslu alt að 700 kr.		
---	--	--

4. gr.

Sem viðbót við gjöldin í 12. gr. (læknaskipun) veitast 40,084 kr. 71 e.:

Við 11. Tillag til heilsuhælisins á Vífilstöðum.....	kr.	38,000. 00
--	-----	------------

Við 12. Til aðgerðar á sóttvarnarhúsinu í Reykjavík.....	-	1,400. 00
--	---	-----------

Til Ljósstofnunar Finsens í Khöfn fyrir lækningu á íslenskum dreng....	-	684. 71
--	---	---------

	kr.	40,084. 71
--	-----	------------

5. gr.

Sem viðbót við gjöldin í 13. gr. (samgöngumál) veitast 54,774 kr. 87 a.:

Við A. 3. f. Til Kristins Sigurðssonar og Jens Eyjólfssonar, uppbót fyrir pósthúsbygginguna, vegna verðhækkunar á efni af völdum Norð- urálfuófríðarins.....	kr.	1,500. 00
--	-----	-----------

Við B. I. 1. c. Viðbót við skrifstofukostnað.....	-	13. 04
---	---	--------

Við B. II. Til að byggja stöpul undir brú yfir Rauðalæk $\frac{2}{3}$ hlutar kostn- aðar.....	-	449. 56
--	---	---------

Við B. III. Til að byggja járnbanda steinsteypubrú yfir Langá í Mýra- sýslu gegn $\frac{1}{3}$ frá hlutaðeigandi hjeraði, alt að.....	-	3,000. 00
--	---	-----------

Við B. XIII. Til akvegar frá Kláffossbrú að Reykholti $\frac{1}{3}$ kostnaðar, alt að.....	-	1,000. 00
---	---	-----------

Við D. Til ýmsra endurbóta.....	-	28,712. 27
---------------------------------	---	------------

Við E. II. 15. c. Stjórninni veitist heimilt að kaupa vitalóðina, þótt námurjettindi sjeu undanþegin.....		
--	--	--

Við E. Til Grímseyjarvita.....	-	17,100. 00
--------------------------------	---	------------

Til að reisa vitavarðarbústað á Elliðaey.....	-	3,000. 00
---	---	-----------

	kr.	54,774. 87
--	-----	------------

Nr. 20.

3. nóv.

6. gr.

Sem viðbót við gjöldin í 14. gr. (kirkju- og kenslumál) veitast 4,450 kr.:

Til viðbótar bráðabirgðauppbót á brauðum.....	kr.	500. 00
Við A. Til síra Jóh. L. L. Jóhannssonar til baðstofubyggingar á Kvenna- brekku.....	-	600. 00
Við B. I. a. Laun háskólakennara.....	-	2,350. 00
Við B. I. d. 1. Til bókakaupa.....	-	500. 00
Við B. V. Til vjelstjóraskóla.....	-	500. 00
	kr.	<u>4,450. 00</u>

7. gr.

Sem viðbót við gjöldin í 15. gr. fjárlaganna veitast 4,000 kr.:

Á eftir 23. lið komi nýr liður:

Til þess að flytja listaverk Einars Jónssonar frá Galtafelli heim til Íslands og geyma þau þar.....	kr.	<u>4,000. 00</u>
--	-----	------------------

8. gr.

Sem viðbót við gjöldin í 16. gr. (verkleg fyrirtæki) veitast 1,300 kr.:

Við 8. d. Handa einum nemanda fyrir síðustu mánuði ársins 1915....	kr.	200. 00
Nýr liður. Til »Hins íslenska prentarafjelags« til að standast kostnað við sendingu manns á prentlistarsýningu í Leipzig 1914.....	-	800. 00
Til Fossvallasmjörbús.....	-	300. 00
	kr.	<u>1,300. 00</u>

9. gr.

Sem viðbót við gjöldin í 19. gr. (óviss útgjöld) veitast 6,181 kr. 11 a.:

Kostnaður við fánanefnd.....	kr.	6,181. 11
------------------------------	-----	-----------

Stjórn Landsbankans veitist heimild til þess að greiða ekkju Alberts Þórðarsonar, Steinunni Kristjánsdóttur, 400 kr. árlegan styrk í 5 ár frá 1. jan. 1914. Greiðist styrkurinn eftir á fyrir hvern ársfjórðung.

Landsstjórninni veitist heimild til þess að kaupa húseignina nr. 12. við Kirkjustræti, ásamt meðfylgjandi lóð, fyrir alt að 18,000 kr. er greiðist úr viðlagasjóði.

Landsstjórninni heimilast að kaupa ½ jörðina Höskuldsstaði í Reykdælahreppi fyrir alt að 1,000 kr.

Eftirlaun fyrv. sýslumanns Skúla Thoroddsen skulu reiknast kr. 1,912. 54 frá 1. janúar 1914 að telja, og greiðist honum auk þess, í eitt skifti fyrir öll, 1,200 kr. uppbót úr landssjóði.

Eftirlaun prófastsekkju Ástu Þórarinsdóttur á Húsavík skulu reiknast 300 kr. á ári frá 1. febrúar 1915 að telja.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Einar Arnórsson.

Fjárlög

Nr. 21.
3. nóv.

fyrir

árin 1916 og 1917.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með
samþykki Voru:

1. kafli.

Tekjur:

1. gr.

Árin 1916 og 1917 er ætlast til, að tekjur landsins verði 4,208,200 kr., og að
þeirra verði aflað með tekjugreinum þeim, sem taldar eru í 2.—6. gr.

2. gr.

Þessir skattar og tollar er ætlast til að nemi samtals 3,733,000 kr.

	1916.	1917.	Alls.
	kr.	kr.	kr.
1. Ábúðar- og lausafjárskattur.....	54,000.	54,000.	108,000.
2. Húsaskattur	14,000.	14,000.	28,000.
3. Tekjuskattur.....	32,000.	32,000.	64,000.
4. Aukatekjur	75,000.	75,000.	150,000.
5. Erfðafjárskattur	4,500.	4,500.	9,000.
6. Vitagjald	50,000.	50,000.	100,000.
7. Leyfisbrjefagjöld ..	6,500.	6,500.	13,000.
8. Útflutningsgjald	150,000.	150,000.	300,000.
9. Áfengistollur (þar með óáfengt öl, áfengis- laust vín, ávaxtasafi og gosdrykkir) ...	25,000.	25,000.	50,000.
10. Tóbakstollur	210,000.	210,000.	420,000.
11. Kaffi- og sykurtollur	500,000.	500,000.	1,000,000.
12. Vörutollur	325,000.	375,000.	700,000.
13. Annað aðflutningsgjald	32,000.	32,000.	64,000.
14. Pósttekjur	125,000.	125,000.	250,000.
15. Símatekjur	195,000.	205,000.	400,000.
16. Tekjur af Íslandsbanka á ári.. kr. 11,000 } — af Landsbankanum á ári — 7,500 }	18,500.	18,500.	37,000.
17. Óvissar tekjur	20,000.	20,000.	40,000.
Samtals...	1,836,500.	1,896,500.	3,733,000.

Nr. 21.

3. gr.

3. nív.

Tekjur af fasteignum landssjóðs o. fl. eru taldar 56,200 kr.:

	1916.	1917.	Alls.
	kr.	kr.	kr.
1. Eftirgjald eftir jarðeignir landssjóðs, alls ..	15,000.	15,000.	30,000.
2. Tekjur af kirkjum.....	100.	100.	200.
3. Tekjur af silfurbergsnámunum í Helgustaðafjalli.....	3,000.	3,000.	6,000.
4. Tekjur frá Ræktunarsjóði Íslands	10,000.	10,000.	20,000.
Samtals...	28,100.	28,100.	56,200.

4. gr.

Viðlagasjóðstekjur eru áætlaðar 283,400 kr.:

	1916.	1917.	Alls.
	kr.	kr.	kr.
1. Leigur af innstæðufje viðlagasjóðs	52,000.	49,500.	101,500.
Af eftirstöðvum símaláns Búðahrepps í Suður-Múlasýslu, úr viðlagasjóði, falli 1,500 kr. niður.			
2. Leigur af innritunarskírteinum landssjóðs .	11,475.	11,475.	22,950.
3. Leigur af bankavaxtabrjefum 1. og 2. deildar, kr. 110,000.....	4,950.	4,950.	9,900.
4. Leigur af bankavaxtabrjefum, keyptum samkvæmt lögum nr. 14, 9. júlí 1909.....	45,000.	44,050.	89,050.
5. Væntanl. útdregin bankavaxtabrjef 3. flokks	15,000.	15,000.	30,000.
6. Vextir af innstæðum í bönkum	3,000.	3,000.	6,000.
7. Ágóði landssjóðs af innskotsfje í Landsbankanum samkv. l. nr. 50, 10. nóv. 1913 áætlað 4 % eða	10,000.	14,000.	24,000.
Samtals...	141,425.	141,975.	283,400.

5. gr.

Ýmislegar greiðslur og endurgjöld teljast 15,600 kr.:

	1916.	1917.	Alls.
	kr.	kr.	kr.
1. Það, sem greitt er frá prestaköllum samkvæmt lögum 27. febr. 1880	1,800	1,800	3,600.
Heimilt er prestinum í Breiðabólssstaðarprestakalli að verja árgjaldinu af því, kr. 142,38 hvort árið, til túnasljettunar á staðnum, þó með því skilyrði, að hann sljetti að minsta kosti 6 dagsláttur á þessum 2 árum.			
Flyt...	1,800.	1,800.	3,600.

	1916.	1917.	Alls.	Nr. 21. 3. nív.
	kr.	kr.	kr.	
Flutt...	1,800.	1,800.	3,600.	
2. Endurgreidd skyndilán til embættismanna...	1,000.	1,000.	2,000.	
3. Endurgreiddar aðrar fyrirframgreiðslur....	5,000.	5,000.	10,000.	
Samtals...	7,800.	7,800.	15,600.	

6. gr.

	1916.	1917.	Alls.
	kr.	kr.	kr.
Úr ríkissjóði Danmerkur greiðist	60,000.	60,000.	120,000.

2. kafli.

Útgjöld:

7. gr.

Árin 1916 og 1917 veitast til útgjalda samkvæmt þeim gjaldagreinum, sem eru nákvæmar tilteknar í 8.—19. gr., 4,496,169 kr. 42 a.

8. gr.

Greiðslur af lánum landssjóðs teljast 491,221 kr. 12 a.:

	1916.	1917.	Alls.
	kr. a.	kr. a.	kr. a.
I. Vextir:			
1. 4 % lán úr ríkissjóði Danmerkur kr. 500,000, tekið 1908 til 15 ára til símalagninga	11,666. 66	10,333. 34	
2. 4½ % lán tekið 1909 hjá dönskum bönkum, kr. 1,500,000, til 30 ára til að kaupa III. flokks bankavaxtabrjef Landsbankans.....	52,440. 38	50,187. 56	
3. 4½ % lán hjá lífsábyrgðarstofnuninni í Khöfn. kr. 250,000, tekið 1912 til 30 ára, til að kaupa III. flokks bankavaxtabrjef Landsbankans	10,218. 75	9,843. 75	
4. 4½ % lán hjá dönskum bönkum, kr. 500,000, tekið 1912 til 15 ára, vegna sjerstakra útgjalda (Reykjavíkuhöfn o. fl.)	18,000.	16,500.	
Flyt...	92,325. 79	86,864. 65	

Nr. 21.

3. nív.

	1916.		1917.		Alls.	
	kr.	a.	kr.	a.	kr.	a.
Flutt...	92,325.	79	86,864.	65		
5. Ritsímalánið 1913 $4\frac{1}{2}\%$ og endurborgun á 30 árum tekið hjá stóra norræna ritsímafjelaginu	21,653.	23	21,249.	04		
6. Viðskiftagjald af láni til að kaupa ritsíma Reykjavíkur	480.		480.			
	114,459.	02	108,593.	69	223,052.	71
II. Afborganir:						
1. Af láninu frá 1908.....	33,333.	33	33,333.	34		
2. — — — 1909.....	50,000.		50,000			
3. — — — 1912.....	8,333.	33	8,333.	33		
4. — — — 1912.....	33,333.	34	33,333.	33		
5. — — — 1913.....	8,882.	11	9,286.	30		
	133,882.	11	134,286.	30	268,168.	41
Samtals...					491,221.	12

9. gr.

Til æðstu stjórnar landsins eru veittar 117,000 kr.

	1916.		1917.		Alls.	
	kr.		kr.		kr.	
1. Til ráðherra:						
a. Laun	8,000.					
b. Til risnu	2,000.					
	10,000.		10,000.		20,000.	
2. Til utanferða ráðherra	3,000.		3,000.		6,000.	
3. Laun landritara	6,000.		6,000.		12,000.	
4. Laun þriggja skrifstofustjóra	10,500.		10,500.		21,000.	
5. Til aðstoðar og skrifstofukostnaðar	22,000.		22,000.		44,000.	
6. Til Landsbankans fyrir að gegna landfógetastörfum eftir reikningi alt að.....	5,500.		5,500.		11,000.	
7. Til umbóta og viðhalds á stjórnarráðshúsinu og ráðherrabústaðnum	1,500.		1,500.		3,000.	
Samtals...	58,500.		58,500.		117,000.	

10. gr.

Til alþingiskostnaðar veitist 75,000 kr. Til landsreikninga yfirskoðunar 3,600 kr., alls 78,600 kr.

Til útgjalda við dómgæsluna og lögreglustjórnina o. fl. eru veittar 302,340 kr. 3. nóv.

	1916.	1917.	Alls.
	kr.	kr.	kr.
A.			
Dómgæsla og lögreglustjórn:			
1. Laun:			
a. Til dómara og sýslumanna	67,300.	67,300	
b. Til hreppstjóra	8,000.	8,000.	
2. Rittje handa bæjarfógetanum í Reykjavík .	1,400.	1,400.	
3. Til hegningarhússins í Reykjavík og fang-			
elsaviðhaldskostnaður	5,195.	5,195.	
4. Annar sakamála kostnaður og lögreglumála			
m. m.....	5,100.	5,100.	
	86,995.	86,995.	173,990.
B.			
Ýmisleg útgjöld:			
1. Til þess að gefa út Stjórnartíðindi:			
a. Þóknun fyrir útgáfu tíð-			
indanna m. fl.....	450.	450.	
b. Til pappírs og prentunar	6,000.	6,000.	
c. Til kostnaðar við send-			
ing með póstum.....	1,200.	1,200.	
d. Fyrir samningu á efnis-			
yfirliti yfir Stjórnartíð-			
indin 1904—15, alt að..	500.		
	8,150.	7,650.	
2. Hagstofa Íslands:			
a. Laun hagstofustjóra ...	3,000.	3,000.	
b. — aðstoðarmanns...	2,500.	2,500.	
c. Pappír, prentun og heft-			
ing hagskýrslna	3,500.	3,500.	
d. Prentun eyðublaða	1,000.	1,000.	
e. Húsaleiga, hiti og ljós			
m. m.....	800.	800.	
f. Aðstoðar- og skrifstofu-			
kostnaður.....	800.	800.	
g. Til útgáfu bókar, á er-			
lendu máli, um landshagi,			
alt að.....	1,000.		
	12,600.	11,600.	
3. a. Endurgjald handa em-			
bættismönnum fyrir burð-			
areyri undir embættis-			
brjef.....	6,000.	6,000.	
Flyt...	6,000.	6,000.	
	20,750.	19,250.	173,990.

Nr. 21.

3. nóv.

	1916.	1917.	Alls.
	kr.	kr.	kr.
Flutt... 6,000. 6,000.	20,750.	19,250.	173,990.
b. Endurgjald handa em- bættismönnum fyrir em- bættissímskeyti eða sam- töl 8,000. 8,000.	14,000.	14,000.	
4. Brunaábyrgðar- og sótaragjald o. fl. fyrir nokkrar opinberar byggingar.....	4,000.	4,000.	
5. Til embættiseftirlitsferða.....	2,000.	2000.	
6. Þóknun fyrir aðstoð verkfróðs manns við endurskoðun á skipamælingum	300.	300.	
7. Til útgjalda við eftirlit úr landi með fiski- veiðum útlendinga	10,000.	10,000.	
gegn þriðjungs framlagi frá þeim, er óska strandgæslu og njóta hennar.			
8. Til lögregluftirlits um síldveiðatímann....	1,000.	1,000.	
9. Útgjöld til yfirskattanefnda og fyrir húsa- skattsvirðingar	200.	200.	
10. Útgjöld samkvæmt 77. og 78. gr. fátækra- laga 10. nóvbr. 1905	12,000.	12,000.	
Þau sjúkrahús, sem styrks njóta úr lands- sjóði, geta ekki farið fram á hærra meðlag á dag með þeim sjúklingum, er um ræðir í 77. og 78. gr. fátækralaganna, en svo að jafngildi lægstu borgun, er tekin er á því sjúkrahúsi.			
11. Til að útvega peningaskápa handa sýslu- mannsembættunum í Stranda-, Snæfellsness-, Dala-, Skaptafells-, Rangárvalla- og Vest- mannaeyjasýslu	1,350.		
Þar sem fast sýslumannssetur er, skulu skáparnir vera uppmúraðir.			
	65,600.	62,750.	128,350.
Samtals...			302,340.

Til útgjalda við læknaþjónunina veitast 446,155 kr. 80 aurar.

	1916.	1917.	Alls.
	kr.	kr.	kr.
1. Laun	81,200.	81,200.	162,400.
2. Styrkur til hreppsþúa í Bæjarhreppi og í Árneshreppi í Strandasýslu til að vitja lækni, til hvors hrepps 300 kr.	600.	600.	1,200.
Styrkurinn greiðist hreppsnefndunum, en þegar læknir verður skipaður í Reykjarfjarðarhjerað, greiðist honum styrkur Árneshrepps sem persónuleg launaviðbót.			
3. Styrkur til hreppsþúanna í Bolungarvíkurverslunarstað og í Hólshreppi í Norður-Ísafjarðarsýslu, til þess að leita sjer lækni-hjálpar.	300.	300.	600.
Styrkurinn greiðist hreppsnefndinni í Hólshreppi.			
4. Styrkur til hreppsþúa í Borgarfjarðarhreppi í Norður-Múlasýslu, til þess að vitja lækni.	300.	300.	600.
Styrkurinn greiðist hreppsnefndinni og fellur burt, þegar læknir er skipaður eða settur í Hróarstunguhjerað.			
5. Styrkur til Örfæinga til að leita sjer lækni-hjálpar.	300.	300.	600.
Styrkurinn greiðist hreppsnefndinni í Hofshreppi.			
Styrkveitingarnar í 2.—5. lið eru ennfremur bundnar því skilyrði, að stjórninni sje árlega send skilagrein fyrir því, á hvern hátt styrknum er varið.			
6. a. Styrkur til augnlækni Andrjesar Fjeldsteds í Reykjavík	1,500.	1,500.	3,000.
b. Styrkur til sama manns til lækningaferðar kringum landið á helztu viðkomustaði strandskipa, með því skilyrði að hann á hverri hringferð hafi að minsta kosti hálfs mánaðar dvöl samtals á tveim hinum fjölmennustu viðkomustaða eftir samráði við Stjórnarráðið, eftir reikningi alt að	300.	300.	600.
7. Styrkur til tannlækni Vilh. Bernhöfts í Reykjavík	1,000.	1,000.	2,000.
Flyt...	85,500.	85,500.	171,000.

Nr. 21.

3. nív.

	1916.	1917.	Alls.
	kr. a	kr. a.	kr. a
Flutt...	85,500.	85,500.	171,000.
8. Styrkur til háls- og neflæknis Ólafs Þorsteinssonar í Reykjavík	1,000.	1,000.	2,000.
Styrkurinn hvort árið til læknanna Andrjesar Fjeldsteds, Vilh. Bernhöfts og Ólafs Þorsteinssonar er bundinn því skilyrði, að þeir hver um sig segi stúdentunum í læknadeild háskólans til í sinni sjerfræði og veiti fátaeku fólki ókeypis læknishjálp á tilteknum stað, ekki sjaldnar en 3 sinnum á mánuði.			
9. Styrkur til Jóns Kristjánssonar læknis, til þess að setja á stofn gigtlækningastofu, helming stofnkostnaðar, alt að	3,500.		3,500.
10. Holdsveikisspítalinn	59,821. 40	37,521. 40	97,342. 80
Sá kostnaður sundurliðast þannig hvort árið:			
1. Laun	6,000.	6,000.	
Þar af 300 kr. persónuleg launaviðbót til núverandi spítalalæknis.			
2. Viðurværi 76 m.	16,921.40	16,921.40	
3. Klæðnaður	1,400.	1,400.	
4. Meðul og sáraumbúðir	1,800.	1,800.	
5. Eldsneyti	4,500.	4,500.	
6. Ljósmeti	700.	700.	
7. Húsbúnaður og áhöld	1,500.	1,200.	
8. Viðhald á húsum	1,500.	1,500.	
9. Þvottur og ræsting	800.	800.	
10. Greiftrunarkostnaður	200.	200.	
11. Skemtanir	400.	400.	
12. Skattar o. fl.	1,300.	1,300.	
13. Ýmisl. útgjöld 1,200 kr. að fráðregnum 400 - fyrir hey	800.	800.	
14. Til að setja upp miðstöðvarhitun í spítalanum	22,000.		
	59,821.40	37,521.40	
Flyt...	149,821. 40	124,021. 40	273,842. 80

	1916.		1917.		Alls.		Nr. 21 3, nóv.
	kr.	a.	kr.	a.	kr.	a.	
Flutt...	149,821.	40	124,021.	40	273,842.	80	
11. Geðveikrahælið á Kleppi.....	25,856.	50	25,856.	50	51,713.		
Sá kostnaður sundurliðast þannig hvort árið:							
A. Laun læknis	2,700.						
B. Önnur útgjöld:							
1. Kaup starfsmanna	3,950.						
2. Viðurværi 86 manns 60 a.							
á dag	18,834.						
3. Klæðnaðursjúklinga (30 kr.)	1,950.						
4. Meðul og umbúðir ..	500.						
5. Ljós og hiti	4,800.						
6. Viðhald og áhöld.....	3,200.						
7. Þvottur og ræsting	1 000.						
8. Skemtanir .	350.						
9. Skattar m. m.....	1,000.						
10. Óviss útgjöld.....	800.						
Par frá dragast tekjur:	39,084.						
Meðgjöf með 63 sjúkling-							
um 50 a. á dag.....	11,497.50						
Meðgjöf með 2 sjúkling-							
um 100 a. á dag....	730.						
Tekjur af búinu.	1,000.						
	13,227.	50					
Mismunur. .	25,856.	50					
12. Til undirbúnings viðbótarbyggingar við geð-							
veikrahælið.....	5,000.		5,000.		10,000.		
13. Heilsuhælið á Víflsstöðum, tillag	35,000.		35,000.		70,000.		
14. Til þess að byggja fjós, hlöðu o. fl. á Ví-							
flsstöðum.....	8,000.				8,000.		
15. Önnur útgjöld:							
a. Styrkur til sjúkrahúsa og sjúkra-							
skýla	4,200.						
Styrkurinn veitist eftir fjölda							
legudaga, þó eigi meira en 30							
aurar fyrir hvern legudag og							
gegn því, að hjerað, sem sjúkra-							
hús á, leggi fram eins mikið og							
styrknum nemur.							
Flyt...	4,200.		223,677.	90	189,877.	90	413,555. 80

Nr. 21.

3. nóv.

		1916.		1917.		Alls.	
		kr.	a	kr.	a	kr.	a.
	Flutt...	4,200.	223,677. 90	189,877. 90		413,555. 80	
b.	Styrkur til þess að komast upp sjúkraskýlum á föstum læknis- setrum, allt að þriðjungi bygging- arkostnaðar, þó aldrei meira en nemi 3,000 kr. á hverja þúsund hjeraðsbúa og með því skilyrði, að stjórnarráðið samþykki teikn- ingu af húsinu eftir að hafa fengið álit landlæknis, og að sýslufjelag það, er sjúkraskýlið heyrir til, taki það að sjer til eignar og reksturs	3,000.					
c.	Bólusetningarkostnaður	1,000.					
d.	Gjöld samkv. 13. gr. í lögum 16. nóvbr. 1907 um varnir gegn útbreiðslu næmra sjúkdóma....	4,000.					
e.	Gjöld samkv. 25. gr. í lögum 6. nóvbr. 1902 um varnir gegn því, að næmir sjúkdómar berist til Íslands	1,000.					
f.	Styrkur til hjeraðslækna til utan- ferða í því skyni, að afla sjer nýrrar læknisþekkingar.....	1,500.					
Þennan styrk veitir stjórnar- ráðið eftir tillögum landlæknis, og má hann ekki fara fram úr 150 kr. fyrir hverja mánaðardvöl erlendis. Heimilt er stjórnarráðinu í þetta sinn eftir tillögum lækna- deildar Háskólans að veita einum af kennurum læknadeildar 500 kr. af styrk þessum til utanfarar.							
g.	Styrkur til sjúkrasamlaga	600.					
h.	Styrkur handa sjúklingum með hörundsberkla, sem ekki verður átt við hjer á landi, til að leita sjer lækninga erlendis, allt að..	1,000.					
			16,300.	16,300.		32,600.	
	Samtals...		239,977. 90	206,177. 90		446,155. 80	

Til samgöngumála veitast 1,408,900 kr.

	1916.	1917.	Alls.
	kr.	kr.	kr.
A.			
Póstmál.			
1. Laun:			
a. Póstmeistara	4,000.		
b. 1. Póstafgreiðslumanna (4) í			
Reykjavík	7,600.		
2. Póstafgreiðslum. utan Reykja-			
víkur	24,200.		
c. Brjefhirðingarmanna	8,620.		
	44,420.	44,420.	
2. Póstflutningur	68,000.	68,000.	
Af póstflutningafjenu má verja alt að 8,000 kr. hvort árið fyrir að flytja alls konar póstsendingar með skipum, sem hafa ekki fast tillag, milli Íslands og annara landa og milli hafna á Íslandi, váttryggja þær og annast skil á þeim á höfnum, og hagi skipin ferðum sínum eftir fastri fyrirfram auglýstri ferðaáætlun.			
3. Annar kostnaður:			
a. Skrifstofukostnaður póstmeistara eftir reikningi alt að	9,500.		
b. Skrifstofukostnaður og aðstoð póstafgreiðslumanna á Akureyri, Ísafirði og Seyðisfirði, alt að	3,000.		
c. Húsaleiga á stærri póstafgreiðslum utan Reykjavíkur	2,500.		
d. Önnur gjöld	9,000.		
	24,000.	24,000.	
	136,420.	136,420.	272,840.
B.			
Vegabætur:			
I. Stjórn og undirbúningur vegagjörða:			
1. Verkfræðingur landsins:			
a. Laun	3,600.	3,600.	
b. Persónuleg launaviðbót til núverandi landsverkfræðings	400.	400.	
Flyt...	4,000.	4,000.	272,840.

Nr. 21.
3. nóv.

				1916.	1917.	Alls.
				kr.	kr.	kr.
	Flutt...	4,000.	4,000.			272,840.
	c. Ferðakostnaður og fæðispeningar eftir reikningi, alt að	500.	500.			
2.	Til verkfróðra aðstoðarmanna og mælinga alt að.....	4,000.	4,300.			
	Verkfræðingur landsins og aðstoðarmenn hafi einnig á hendi undirbúning og framkvæmd vatns-virkja eftir nánari ákvæðum Stjórnarráðsins og eftir tillögum Búnaðarfélags Íslands, þegar um ræktunarvatnsvirkjafyrirtæki er að ræða. Sbr. 16. gr. 3.					
3.	Skrifstofukostnaður	900.	700.			
4.	Til eftirlits með vegaviðhaldi	200.	200.			
				9,600.	9,700.	
II. Flutningabrautir:						
1.	Borgarfjarðarbraut	2,000.	»			
2.	Húnvetningabraut.....	25,000.	15,000.			
3.	Skagfirðingabraut	»	10,000.			
4.	Eyjafjarðarbraut	»	2,000.			
5.	Reykjadalsbraut	5,000.	»			
6.	Grímsnesbraut....	10,000.	15,000.			
7.	Viðhald flutningabrauta.	11,000.	11,000.			
				53,000.	53,000.	
III. Þjóðvegir:						
1.	Stykkishólmsvegur	8,000.	4,000.			
2.	Milli Hvítár og Örnólfsdalsár	4,000.	»			
3.	Frá Gljúfurá upp Norðurárdal	»	10,000.			
4.	Langadalsvegur í Húnavatnssýslu.....	7,000.	»			
5.	Öxnadalsvegur.....	»	3,000.			
6.	Brú á Djúpa í Ljósavatnsskarði.....	3,000.	»			
	Flyt...	22,000.	17,000.	62,600.	62,700.	272,840.

		1916.	1917.	Alls.	Nr. 21.
		kr.	kr.	kr.	3. nív.
	Flutt... 22,000. 17,000.	62,600.	63,700.	272,840.	
7. Brú á Bleikdalsá í Kjós-arsýslu	» 3,900.				
8. Hróarstunguvegur	7,000. 7,000.				
9. Aðrar vegabætur og viðhald	16,000. 16,000.	45,000.	43,900.		
IV. Fjallvegir		4,000.	4,000.		
V. Til áhalda		2,000.	2,000.		
VI. Tillög til akfærna sýsluvega, alt að		18,000.	18,000.		
gegn að minsta kosti jafn miklu tillagi annarstaðar frá og öðrum þeim skilyrðum, er Stjórnarráðið setur í reglugerð.					
VII. Til brúar á Austur-Hjeraðsvötn		25,000.	»		
gegn 10,000 kr. tillagi úr sýslusjóði.					
VIII. Til brúar á Miðfjarðará í Skeggjastaðahreppi		7,000.	»		
gegn því sem til vantar annarstaðar frá.					
IX. Til brúar á Ólafsfjarðarós, alt að		1,000.	»		
Þó ekki yfir 1/4 kostnaðar.					
X. Til steinsteypubrúar á Hamarsá á Vatnsnesi 1/4 kostnaðar, alt að		1,200.	»		
XI. Til dragferjuhalds á Hjeraðsvötnum		300.	300.		
XII. Til dragferjuhalds á Lagarfljóti		300.	300.		
XIII. Til dragferju á Skjálfandafljóti hjá Bergstaðaeysju		»	800.		
gegn því er til vantar annarstaðar frá.					
XIV. Brú á Ljá (endurveiting)		3,000.	»		
Landsstjórninni heimilast að færa fjárveitingar fyrra ársins til brúargerða á síðara árið, og sömuleiðis að fresta brúargerðum á fjárhagstímabilinu algerlega, eða nokkrum brúm, ef örðugleikar verða á að fá efni vegna dýrleika.					
		169,400.	132,000.	301,400.	
C.					
I. Til strandferða		75,000.	75,000.		
II. Til Eimskipafjelags Íslands		40,000.	40,000.		
Flyt...		115,000.	115,000.	574,240.	

Nr. 21.

3. nív.

	1916.	1917.	Alls.
	kr.	kr.	kr.
Flutt ...	115,000.	115,000.	574,240.
III. Til bátaferða á flóum, fjörðum og vötnum:			
1. Til Faxaflóabáts	12,000.		
2. Til Breiðafjarðabáta alt að ...	12,000.		
Strandferðaskipum Eimskipa- fjelags Íslands er eigi skylt að koma oftár en tvisvar á ári, vor og haust, á Hvammsfjörð og Gilsfjörð.			
3. Til bátaferða á Ísafjarðardjúpi	5,000.		
4. Til Eyjafjarðarbáts	3,500.		
Sá bátur gangi um Eyjafjörð og til Húsavíkur og Flateyjar á Skjálfanda.			
5. Til bátaferða milli Vestmanna- eyja og lands:			
a. Milli Vestmannaeyja, Víkur og Stokkseyrar	5,000.		
Þessum styrk skal skift, svo að bátur til Víkur fái 3,000 kr., en bátur til Stokkseyrar 2,000 kr., nema hjerðsstjórn- irnar komi sjer saman um sameiginlegan bát.			
b. Milli Vestmannaeyja og Rang- ársands	1,200.		
6. Til vjelbátsferða á Hvítá í Borg- arfirði alt að	600.		
7. Til vjelbátsferða til Hvalfjarðar, alt að	400.		
8. Til vjelbátsferða á Lagarfljóti, alt að	300.		
9. Til vjelbátsferða í Austur-Skafta- fellssýslu, alt að	400.		
10. Til vjelbátsferða milli Patreks- fjarðar og Rauðasands	300.		
	40,700.	40,700.	
Styrkir þessir veitast með þeim skilyrðum:			
1. Að hlutaðeigandi hjerðsstjórn sendi Stjórn- arráðinu, eigi síðar en 6 vikum áður en ferðirnar hefjast, skjöl þau, er hjer greinir:			
a. Vottorð skipaskoðunarmanna um að bát- arnir sjeu traustir, vel útbúnir og hentugir til ferðanna.			
Flyt...	155,700.	155,700.	574,240.

	1916.	1917.	Alls.	Nr. 21.
	kr.	kr.	kr.	3. nív.
Flutt ...	155,700.	155,700.	574,240.	
b. Uppkast að ferðaaætlun bátsins eða bátanna.				
c. Uppkast að gjaldskrá fyrir fólksflutning og vöruflutning.				
d. Áætlun um tekjur og gjöld bátsins eða bátanna.				
2. Að Stjórnarráðið samþykki skjöl þau, sem nefnd eru undir tölulið 1. a.—d., án breytinga eða með breytingum, sem hlutaðeigandi hjeraðsstjórn síðar felst á.				
3. Að landssjóðsstyrkurinn nemi ekki meira fyrir hvern einstakan bát en hálfum reksturskostnaði bátsins, samkvæmt reikningi, er Stjórnarráðið samþykki fyrir hvert einstakt útgerðartímabil.				
4. Að útgerðarmenn bátanna sjái um að reikningsfærslan verði samkvæmt fyrirmælum Stjórnarráðsins, og að eyðublöð, sem það lætur í tje, verði rjett útfyllt.				
5. Að útgerðarmenn sendi Stjórnarráðinu reikninga bátanna áður en síðasti fjórði hluti styrksins útborgast.				
6. Að þeir bátar undir lið C. III., sem hafa fasta ferðaaætlun og halda eiga dagbók, sendi Stjórnarráðinu í lok hvers mánaðar á meðan bátarnir ganga eftir ferðaaætluninni, staðfestan útdrátt úr dagbók sinni, er sýni hvar strandferðabátur er staddur á hverjum degi og tíma.				
	155,700.	155,700.	311,400.	
D.				
Hraðskeyta- og talsímasamband.				
I. Ritsímaffjlagið mikla norræna, umsamið árgjald (til 1925)	35,000.	35,000.		
II. Til rannsóknar símaleiða, þar á meðal á símaleiðinni milli Steingrímsfjarðar og Reykjarfjarðar, nauðsynlegrar útfærslu og umbóta, þar á meðal til að fjölga notendalínum á þeim stöðum, sem landsíminn á innanbæj-				
Flyt...	35,000.	35,000.	885,640.	

Nr. 21.

3. nóv.

	1916.	1917.	Alls.
	kr.	kr.	kr.
Flutt...	35,000.	35,000.	885,640.
arkerfi: Hafnarfirði, Vestmannaeyjum, Ísa- firði, Akureyri, Stykkishólmi, Seyðisfirði og Eskifirði, og til stofnunar nýrra stöðva á eldri línunum o. fl.....	7,500.	7,500.	
III. Til byggingar nýrra lína samkvæmt 4. gr. sbr. 7. gr. l. nr. 35, 20. okt. 1913 enda sje gætt skilyrða laganna um fjár- framlög hjeraðanna.	50,000.	50,000.	
Stjórninni er heimilt að fresta fram- kvæmdum á verkum þessum, að nokkru eða öllu leyti, og verja fjárhæðunum til annara útgjalda landssjóðs, ef fyrirsjáan- legt er að tekjur landssjóðs hrökkva eigi til þeirra.			
IV. Til starfrækslu landsímanna m. m.:			
1. a. Laun landsímastjóra..	3,500.	3,500.	
b. Persónuleg launavið- bót	1,500.	1,500.	
2. Laun símaverkfræðings..	2,800.	2,800.	
3. Aðstoð og annarkostnaður	2,000.	2,000.	
4. Ritsímastöðin í Reykjavík	21,120.	21,820.	
5. Ritsímastöðin á Akureyri, ásamt bæjarsímakerfinu .	8,300.	8,400.	
6. Ritsímastöðin á Seyðisfirði ásamt bæjarsímakerfinu .	11,590.	11,590.	
7. Ritsímastöðin á Ísafirði á- samt bæjarsímakerfinu ..	5,660.	5,660.	
8. Símastöðin á Borðeyri ..	3,300.	3,820.	
9. Símastöðin í Hafnarfirði, alt að.....	1,500.	1,500.	
10. Símastöðin í Vestmanna- eyjum, alt að	2,400.	2,600.	
11. Útgjöld við eftirlitsstöðv- ar og aðrar talsímastöðv- ar	6,000.	6,500.	
Þar í ritsímapjónusta á Siglufirði.			
12. Viðgerð og endurbætur á bæjarsímakerfi Akureyrar, alt að.....	9,000.	»	
Flyt. .	78,670.	71,490.	
	92,500.	92,500.	885,640.

			1916.	1917.	Alls.	Nr. 21. 3. nív.
			kr.	kr.	kr.	
	Flutt...	78,670. 71,490.	92,500.	92,500.	885,640.	
13.	Til þess að kaupa peningaskápa handa 6 síma- stöðvum.....	1,200. »				
	Par sem landssjóður á stöðvarhúsin, verði upp- múraðir skápar.		79,870.	71,490.		
V.	Eyðublöð, prentkostnaður ritföng m. m. . .		5,000.	5,000.		
VI.	Viðbót og viðhald stöðvanna		1,500.	1,500.		
VII.	Kostnaður við ferðalög starfrækslunnar vegna eftir reikningi alt að		2,000.	2,000.		
VIII.	Viðhald landsímanna		15,000.	15,000.		
IX.	Tillag til alþjóðaskrifstofunnar í Bern		550.	550.		
			196,420.	188,040.	384,460.	
E.						
Vitamál:						
I.	Stjórn og undirbúningur vitamála:					
a. 1.	Laun umsjónarmanns .	3,700. 3,700.				
	Han sje umsjónarmaður vitanna og einnig ókeypis til verkfræðilegrar aðstoð- ar landsstjórn, hjerads- stjórnnum og bæjarstjórn- um eftir ákvæðum land- stjórnar.					
b.	Til aðstoðarmanns	2,500. 2,500.				
	Hann sje jafnframt skyld- ur að gefa einstökum mönnum ókeypis leiðbein- ingar um rafmagnsveitu til heimilisnota.					
c.	Til skrifstofuhalds eftir reikningi, alt að	500. 500.				
d.	Ferðakostnaður og fæðis- peningar eftir reikningi alt að.....	1,000. 1,000.				
			7,700.	7,700.		
II.	Laun vitavarda og reksturskostnaður vitanna:					
1.	Svörtulofta- og Öndverðarnessvitar:					
a.	Laun vitavarda.....	400. 400.				
b.	Reksturskostnaður.....	500. 500.				
	Flyt...	900. 900.	7,700.	7,700.	1,270,100.	

Nr. 21.

3. nív.

				1916.	1917.	Alls.
				kr.	kr.	kr.
	Flutt...	900.	900.	7,700.	7,700.	1,270,100.
2.	Ellidæyjarviti:					
a.	Laun vitavarðar.....	400.	400.			
b.	Reksturskostnaður.. ..	400.	400.			
3.	Bjargtangaviti:					
a.	Laun vitavarðar	200.	200.			
b.	Reksturskostnaður.	350.	350.			
4.	Arnarnessviti:					
a.	Laun vitavarðar	500.	500.			
b.	Reksturskostnaður.....	400.	400.			
5.	Straumnessviti:					
a.	Laun vitavarðar	100.	200.			
b.	Reksturskostnaður	*	400.			
6.	Grímseyjar- og Malarhorns- vitar:					
a.	Laun vitavarðar	250.	250.			
b.	Reksturskostnaður.....	500.	500.			
7.	Hólmavíkurviti:					
a.	Laun vitavarðar	100.	100.			
b.	Reksturskostnaður.....	150.	150.			
8.	Kálfshamarnessviti:					
a.	Laun vitavarðar	100.	100.			
b.	Reksturskostnaður	200.	200.			
9.	Skagatáarviti:					
a.	Laun vitavarðar	150.	150.			
b.	Reksturskostnaður	400.	400.			
10.	Síglunessviti:					
a.	Laun vitavarðar.....	900.	900.			
b.	Reksturskostnaður.....	500.	500.			
11.	Flateyjarviti:					
a.	Laun vitavarðar	150.	150.			
b.	Reksturskostnaður.....	400.	400.			
12.	Rífstangaviti:					
a.	Laun vitavarðar	200.	200.			
b.	Reksturskostnaður	300.	300.			
13.	Langanessviti:					
a.	Laun vitavarðar.....	250.	250.			
b.	Reksturskostnaður.....	200.	200.			
14.	Dalatangaviti:					
a.	Laun vitavarðar	600.	600.			
b.	Reksturskostnaður.....	600.	600.			
	Flyt...	9,200.	9,700.	7,700.	7,700.	1,270,100.

			1916.	1917.	Alls.	Nr. 21.
			kr.	kr.	kr.	3. nív.
	Flutt...	9,200. 9,700.	7,700.	7,700.	1,270,100.	
15.	Vattarnessviti:					
a.	Laun vitavarðar	100. 100.				
b.	Reksturskostnaður.....	200. 200.				
16.	Ingólfshöfðaviti:					
a.	Laun vitavarðar	200. 200.				
b.	Reksturskostnaður	400. 400.				
17.	Dyrhólaviti:					
a.	Laun vitavarðar	200. 200.				
b.	Reksturskostnaður . . .	400. 400.				
18.	Vestmannaeyjaviti:					
a.	Laun vitavarðar	700. 700.				
b.	Reksturskostnaður.....	500. 500.				
19.	Reykjannessviti:					
a.	Laun vitavarðar	1,500. 1,500.				
b.	Reksturskostnaður.....	1,600. 1,600.				
20.	Garðskagaviti:					
a.	Laun vitavarðar	600. 600.				
b.	Reksturskostnaður	750. 750.				
21.	Gróttuviti:					
a.	Laun vitavarðar.....	500. 500.				
b.	Reksturskostnaður.....	450. 450.				
22.	Styrkur til að halda uppi leiðarljósi á Gerðatanga..	100. 100.				
23.	Styrkur til að halda uppi leiðarljósum á Svartatanga við Stykkishólm	100. 100.				
			17,500.	18,000.		
III. Bygging nýrra vita o. fl.:						
a.	Straumnessviti	» 16,300.				
b.	Malarrifsviti	16,300. »				
c.	Bjarnareyjarviti	10,700. »				
d.	Selvogsviti	» 12,300.				
e.	Akranessviti	» 7,800.				
f.	Þokulúður á Dalatanga..	14,000. »				
	gegn því að annarstaðar að komi það, sem á vantar.					
			41,000.	36,400.		
Stjórninni er heimilt að fresta fram- kvæmdum á verkum þessum, að nokkru eða öllu leyti, og verja fjárhæðunum til						
	Flyt...		66,200.	62,100.	1,270,100.	

Nr. 21.

3. nóv.

	1916.	1917.	Alls.
	kr.	kr.	kr.
Flutt...	66,200.	62,100.	1.270,100.
annara útgjalda landssjóðs, ef fyrirsjáanlegt er, að tekjur landssjóðs hrökkva eigi til þeirra.			
IV. Sjómerki, þar með leiðarstaurar frá Knappavallaós að Hvalsíki 2,500 kr.....	4,500.	2,000.	
V. Ýmislegt	2,000.	2,000.	
	72,700.	66,100.	138,800.
Samtals...			1.408,900.

14. gr.

Til kirkju- og kenslumála eru ætlaðar 732,290 kr.:

	1916.	1917.	Alls.
	kr.	kr.	kr.
A.			
Andlega stjettin:			
a. 1. Laun biskups	5,000.		
2. Skrifstofukostnaður.....	1,000.		
	6,000.	6,000.	
b. Önnur útgjöld:			
1. Til prestakalla samkvæmt lögum 27. febr. 1880, 1. gr.	2,000.	2,000.	
2. Til bráðabirgðaruppbótar brauðum	4,000.	3,500.	
3. Viðbót við eftirlaun þau, er fátækir uppgjafaprestar og prestsekkjur fá samkvæmt lögum	5,000.	5,000.	
4. Framlag til prestlaunasjóðs	40,000.	40,000.	
5. Álag á Sandfellskirkju í Öræfum.....	500.	»	
6. — á Einholtskirkju	450.	»	
7. — á Stafafellskirkju	600.	»	
	58,550.	56,500.	115,050.
Flyt...			115,050.

			1916.	1917.	Alls.	Nr. 21.
			kr.	kr.	kr.	3. nív.
	Flutt...				115,050.	
B.						
Kenslumál:						
I. Til háskólans:						
a.	Laun		40,600.	41,000.		
b.	Aukakensla:					
1.	Til kenslu í líffæra- meinfraði og sótt- kveikjufræði.....	» 2,800.				
2.	Til hjeraðslæknisins í Reykjavík	800. 800.				
3.	Til kennarans í efna- fræði	600. 600.				
4.	Til kennarans í lagal. læknisfræði.....	300. 300.				
			1,700.	4,500.		
c.	Styrktarfrje:					
1.	Námsstyrkur.....	9,000. 9,000.				
2.	Húsaleigustyrkur ...	4,000. 4,000.				
3.	Utanfararstyrkur læknaefna	300. 300.				
	Húsaleigustyrk og námsstyrk við háskól- ann má að eins veita efnilegum, reglusöm- um og efnalitlum nem- endum 100 kr. mest um árið í húsaleigu- styrk og 320 kr. mest í námsstyrk. Húsa- leigustyrk má venju- lega aðeins veita utan- bæjarnemendum.		13,300.	13,300.		
d.	Til bókakaupa m. m.:					
1.	Bókakaup	2,000. 2,000.				
2.	Til bókakaupa handa heimspekisdeild	1,000. »				
3.	Til kensluáhalda handa læknadeild...	800. 800.				
4.	Umbúðir m. m. við ókeypis klinik	200. 200.				
			4,000.	3,000.		
	Flyt...		59,600.	61,800.	115,050.	

Nr. 21.

3. nív.

		1916.	1917.	Alls.
		kr.	kr.	kr.
	Flutt.....	59,600.	61,800.	115,050.
e.	Til útgáfu kenslubóka alt að	2,500.	2,500.	
	Eftir ákvæði háskólaráðsins má verja nokkru af fjenu til útgáfu fjölrítaðra kenslubóka.			
f.	Til að undirbúa efnisskrá yfir íslensk lög að fornu og nýju.. ...	500.	500.	
g.	Til starfrækslu Röntgensáhalda m. m., alt að.....	1,600.	1,600.	
h.	Eldiviður, ljós og ræsting.....	1,300.	1,300.	
i.	Önnur gjöld:			
	1. Laun ritara	800.		
	2. Laun dyravarðar, gæsla hit-unarvjelar m. m.....	1,600.		
	3. Ýmisleg útgjöld.....	1,500.		
		3,900.	3,900.	
		69,400.	71,600.	141,000.
II.	Mentaskólinn almenni:			
a.	Laun	21,600.	21,600.	
b.	Aðstoðarfje:			
	Handa fimleikakennaranum.....	700.		
	Til dyravarðar.....	1,000.		
c.	Til söngkennara	600.		
		2,300.	2,300.	
d.	Önnur útgjöld:			
	1. Til bókasafns skólans	400.	400.	
	2. Til eldiviðar, ljósa og vatns	1,700.	1,700.	
	3. Til skólahússins utan og innan.....	1,400.	1,400.	
	4. Til tveggja fastra aukakennara	4,000.	4,000.	
	5. Til tímakenslu og til prófdómenda alt að .	5,000.	5,000.	
	6. Húsaleigustyrkur handa 36 lærisveinum 20 kr. handa hverjum	720.	720.	
	7. Námsstyrkur	2,000.	2,000.	
	8. Læknisþóknun	100.	100.	
	9. Ýmisleg útgjöld.....	1,200.	1,200.	
	Flyt... 16,520.	16,520.	23,900.	23,900.
				256,050.

			1916.	1917.	Alls.	Nr. 21.
			kr.	kr.	kr.	3. nív.
	Flutt...	16,520. 16,520.	23,900.	23,900.	256,050.	
10.	Til vísindalegra áhalda við kensluna.....	300. 300.				
11.	Til þess að gefa út kenslubækur handa mentaskólanum alt að 45 kr. fyrir örkina..	1,000. 1,000.				
12.	Til áhalda við fimleikakenslu.....	100. 100.				
13.	Til verðlaunabóka...	100. 100.	18,020.	18,020.		
Húsaleigustyrk og námsstyrk má að eins veita efnilegum, reglusömum og efnalitlum nemendum. Húsaleigustyrkur sje venjulega að eins veittur utanbæjarmönnum og að námsstyrk gangi utanbæjarmenn fyrir innanbæjarmönnum að öðru jöfnu. Finni stjórnin í samráði við kennara skólans aðra leið til þess að afla skólanum fjár í þessu skyni, t. d. með skólagjöldum, má þessi styrkur lækka að því skapi.			41,920.	41,920.	83,840.	
III. Gagnfræðaskólinn á Akureyri:						
a.	Laun		9,600.	9,600.		
Af þessari upphæð eru persónulegar launaviðbætur: til núverandi 1. kennara 400 kr., 2. kennara 200 kr. og 3. kennara 400 kr.						
b.	Önnur útgjöld:					
1.	Til aukakennara þriggja	2,200. 2,200.				
Þar af 200 kr. persónuleg launaviðbót til Lárusar Rist.						
2.	Tímakensla	1,800. 1,800.				
3.	Til bóka- og kensluáhalda	600. 600.				
4.	Til eldiviðar og ljósa	1,200. 1,200.				
5.	Námsstyrkur	800. 800.				
Utanbæjarnemendur gangi að styrk fyrir inn-						
	Flyt...	6,600. 6,600.	9,600.	9,600.	339,890.	

Nr. 21.

3. nóv.

			1916.	1917.	Alls.
			kr.	kr.	kr.
	Flutt...	6,600. 6,600.	9,600.	9,600.	339,890.
	anhæjarnemendum að öllu jöfnu.				
6.	Til dyravörslu	600. 600.			
7.	Til skólahússins utan og innan	1,000. 1,000.			
8.	Til ýmislegra útgjalda	800. 800.	9,000.	9,000.	
			18,600.	18,600.	37,200.
IV. Kennaraskólinn:					
a.	Laun	7,000. 7,000.			
	Þar af persónuleg launaviðbót handa núverandi 1. og 2. kennara 200 kr. til hvors.				
b.	Önnur útgjöld:				
1.	Tímakensla	2,000. 1,200.			
2.	Til aukakennara.....	1,400. 1,400.			
	Þar af 400 kr. persónuleg launaviðbót handa núverandi aukakennara.				
3.	Eldiviður og ljós	1,200. 1,200.			
4.	Bókakaup og áhöld..	300. 300.			
5.	Námsstyrkur	1,500. 1,500.			
	Utanbæjarnemendur gangi að styrk fyrir innanbæjarnemendum að öðru jöfnu.				
6.	Til viðhalds	300. 300.			
7.	Ýmisleg útgjöld.....	1,300. 1,300.			
8.	Vatnssalerni.....	1,000. »	16,000.	14,200.	30,200.
V. Stýrimannaskólinn:					
a.	Laun		4,400.	4,400.	
b.	Önnur útgjöld:				
1.	Til tímakenslu	2,000. 2,000.			
2.	Til að semja og gefa út kenslubók í siglingafræði á íslensku, 45 kr. fyrir örkina, alt að ..	900. »			
	Flyt...	2,900. 2,000.	4,400.	4,400.	407,290.

			1916.	1917.	Alls.	Nr. 21. 3. nív.
			kr.	kr.	kr.	
	Flutt...	2,900. 2,000.	4,400.	4,400.	407,290.	
3.	Til áhaldakaupa o. fl..	500. 500.				
4.	Til eldiviðar og ljósa.	600. 600.				
5.	Ýmisleg útgjöld.....	800. 800.	4,800.	3,900.		
			9,200.	8,300.	17,500.	
VI. Til bændakenslu:						
1. Til bændaskólans á Hólum:						
a.	Laun	2,700. 2,700.				
b.	Til aðstoðarkennara ..	1,000. 1,000.				
c.	Til smíða- og drátt- listarkenslu	800. 800.				
d. Önnur útgjöld:						
1.	Til verklegs náms, alt að	1,200. 1,200.				
2.	Til kensluáhalda...	500. 500.				
3.	Til eldiviðar og ljósa	1,000. 1,000.				
4.	Ýmisleg útgjöld....	1,000. 1,000.	8,200.	8,200.		
2. Til bændaskólans á Hvanneyri:						
a.	Laun	2,700. 2,700.				
b.	Til aðstoðarkenslu....	1,000. 1,000.				
c.	Til smíða og leikfimis- kenslu	600. 600.				
d. Önnur útgjöld:						
1.	Til verklegs náms, alt að	1,200. 1,200.				
2.	Til kensluáhalda...	500. 500.				
3.	Til eldiviðar og ljósa	1,000. 1,000.				
4.	Ýmisleg útgjöld ...	1,200. 1,000.	8,200.	8,000.		
Styrkurinn til verklegs náms við bændaskólana á Hólum og Hvanneyri veitist nemendum, sem stunda verknám samkvæmt samningi eigi skemur en 6 vikur á ári, og skila skólanum dagbókum um vinnubrögðin yfir námstímann, og nemi styrkurinn aldrei hærri upphæð á hvern nemanda en 6 kr. fyrir hverja viku námstímans.						
Flyt...			16,400.	16,200.	424,790.	

Nr. 21.

3. nív.

			1916.	1917.	Alls.
			kr.	kr.	kr.
Flutt...			16,400.	16,200.	424,790.
3. Til skólahalds á Eiðum			3,000.	3,000.	
			19,400.	19,200.	38,600.
VII. Til iðnfræðslu:					
a. Til Iðnaðarmannafjelags-	1916.	1917.			
ins í Reykjavík, til þess	kr.	kr.			
undir yfirumsjón lands-					
stjórnarinnar að reka iðn-					
skóla í Reykjavík	5,000.	5,000.			
b. Til Iðnaðarmannafjelags-					
ins á Akureyri til kvöld-					
skólahalds	1,000.	1,000.			
c. Til Iðnaðarmannafjelags-					
ins á Ísafirði til kvöld-					
skólahalds	1,000.	1,000.			
d. Til Iðnaðarmannafjelags-					
ins á Seyðisfirði til kvöld-					
skólahalds	600.	600.			
			7,600.	7,600.	15,200.
Styrkurinn til þessara 4 skóla má þó					
ekki fara yfir $\frac{4}{5}$ reksturskostnaðar. Styrk-					
veitingarnar í b.—d. lið veitast jafnt þó					
nemendurnir sjeu eigi iðnnemar.					
VIII. Til verslunarskóla:					
Til Kaupmannafjelagsins og Verslunarmanna-					
fjelagsins í Reykjavík, til þess að halda					
uppi, undir yfirumsjón landsstjórnarinnar,					
skóla fyrir verslunarmenn í Reykjavík, þó					
ekki yfir $\frac{4}{5}$ reksturskostnaðar			5,000.	5,000.	10,000.
IX. Til húsmæðrafræðslu:					
1. Til kvenfjelagsins Ósk á					
Ísafirði til matreiðsluskóla-					
halds gegn að minsta					
kosti 600 kr. framlagi ann-					
arstaðar að	1,600.	1,600.			
2. Til Jónínu Sigurðardóttur					
Flyt...	1,600.	1,600.			488,590.

				1916.	1917.	Alls.	Nr. 21.
				kr.	kr.	kr.	3. nív.
	Flyt...	1,600.	1,600.			488,590.	
Líndal til húsmæðrakenslu á Akureyri		1,000.	1,000.				
gegn að minsta kosti 400 kr. framlagi annasstaðar að.				2,600.	2,600.	5,200.	
X. Yfirsetukvennaskólinn:							
1. Laun forstöðumanns	1,000.	1,000.					
2. Til verklegrar kenslu:							
a. Laun 3 yfirsetukvenna í Reykjavík.....	300.	300.					
b. Annar kostnaður alt að	400.	400.					
3. Styrkur til námskvenna .	2,000.	2,000.					
4. Húsaleiga, hiti, ljós og ræsting	300.	300.					
5. Til að gefa út nýja yfirsetukvennafræði, alt að .	1,000.	»		5,000.	4,000.	9,000.	
XI. 1. Tilkvennaskólans í Reykjavík gegn að minsta kosti 1,800 kr. framlögum annarstaðar að en úr lands-sjóði				7,000.	7,000.		
2. Til sama skóla 40 kr. fyrir hverja námsmey, sem er alt árið, alt að	2,000.	2,000.					
3. Námsstyrkur til sveitastúlkna við sama skóla..	600.	600.					
4. Til kvennaskólans á Blönduósi gegn að minsta kosti 1,000 kr. framlögum annarstaðar að en úr lands-sjóði	3,800.	3,800.					
5. Til sama skóla 40 kr. fyrir hverja námsmey, sem er alt árið, alt að	1,400.	1,400.		14,800.	14,800.	29,600.	
Skólar þessir standi undir yfirumsjón landsstjórnarinnar.							
	Flyt...					532,390.	

Nr. 21.
3. nóv.

	1916.	1917.	Alls.
	kr.	kr.	kr.
Flutt...			532,390.
XII. Til almennrar barnafræðslu:			
1. Til barnaskóla, þar af til barnaskóla í kaupstöðum 10,000 kr.	30,000.	30,000.	
Styrkur þessi veitist með því skilyrði, að skólarnir njóti til móts við styrkinn úr landssjóði, jafnmikils styrks úr bæjar-sjóði, hreppssjóði eða fræðslusjóði.			
2. Til farskóla alt að 200 kr. til hvers og til eftirlits með heimafræðslu alt að 100 kr. til hvers hrepps.....	20,000.	20,000.	
Styrkur þessi veitist gegn því, að skólarnir fái úr sveitarsjóði eða fræðslusjóði að minsta kosti jafnmikið landssjóðs-styrknum.			
Ef fje það, sem veitt er í 14. gr. B. XII. 3 í fjárlögum fyrir 1914 og 1915, verður eigi notað til fulls á fjárhags-tímabilinu, heimilast landsstjórninni að nota afganginn á sama hátt.			
3. Tillag til styrktarsjóðs handa barna-kennurum.....	2,500.	2,500.	
4. Til prófdómara við barnapróf	4,200.	4,200.	
5. Til framhaldskenslu handa kennurum ..	1,500.	1,500.	
6. Utanfararstyrkur handa barna- og ungl-ingakennurum.....	1,600.	1,600.	
Styrkuriun veitist með því skilyrði að styrkþegi gefi út prentaða skýrslu um ferð sína, 1 örk minst, og sendi hana ókeypis öllum starfandi barna- og ungl-ingakennurum á landinu.			
7. a. Laun umsjónarmanns fræðslumálanna	3,600.	3,600.	
Þar af persónuleg launaviðbót til núverandi fræðslumálastjóra 600 kr.			
b. Til eftirlitsferða eftir reikningi, alt að .	600.	600.	
	64,000.	64,000.	128,000.
XIII. a. Til unglingaskóla (lýðskóla) utan Reykja-víkur, Akureyrar og Hafnarfjarðar.....	14,500.	14,500.	
Styrkur þessi veitist með því skilyrði, að skólarnir fullnægi reglum þeim, er Stjórnarráðið setur sem skilyrði fyrir styrkveitingu úr landssjóði til þeirra, og			
Flyt...	14,500.	14,500.	660,390.

	1916.	1917.	Alls.	Nr. 21.
	kr.	kr.	kr.	3. nóv.
Flutt...	14,500.	14,500.	660,390.	
að þeir njóti styrks annarsstaðar að, er ekki sje minni en helmingur landssjóðs-styrksins.				
Af upphæðinni skal þó veita skólunum á Hvítárbakka, Núpi (í Dýraf.), Ísafirði og Seyðisfirði, 1,500 kr. hverjum á ári, ef þeir fullnægja áskildum skilyrðum. Auk þess má veita Hvítárbakkaskóla og Núpaskóla 30 kr. fyrir hvern nemanda, sem er allan kenslutímann, þó ekki yfir 600 kr. þeim fyrnefnda og ekki yfir 400 kr. þeim síðarnefnda.				
b. Til gagnfræða- og alþýðuskólans í Flensborg	7,000.	7,000.		
c. Til Hólmfríðar Árnadóttur til kvöldskóla-halds í Reykjavík	500.	500.		
	22,000.	22,000.	44,000.	
XIV. Styrkur til þess að semja og gefa út alþýðukenslubækur	800.	800.	1,600.	
XV. Til kenslu heyrnar- og málleysingja m. m.. Þar af til forstöðukonunnar 200 kr. hvort árið til ljóss og hita. Stjórnin annast um að aðstandendur nemendanna eða nemendurnir sjálfir greiði kenslu-kostnað, ef efni þeirra leyfa, samkv. tilsk. 26. febr. 1872, 2. gr.	7,000.	7,000.	14,000.	
XVI. Til kenslu blindra barna, sem send eru utan til náms, gegn jafn-miklu framlagi annarsstaðar frá	1,000.	1,000.	2,000.	
XVII. Til sundkenslu og leikfimi:				
a. Til sundkenslu í Reykjavík	300.	300.		
Styrkur þessi er bundinn því skilyrði, að kensla þessi fari fram að minsta kosti 2 mánuði að vorinu og 1 mánuð að haustinu, og að lærisveinar Menta-skólans, Kennaraskólans og Stýrimanna-skólans njóti kenslunnar ókeypis.				
b. Laun Páls Erlingssonar fyrir sundkenslu þá, sem getur í a, og til Erlings Páls-sonar fyrir að kenna öðrum sundkennurum björgunarsund	1,200.	1,200.		
Flyt...	1,500.	1,500.	721,990.	

Nr. 21.

3. nóv.

	1916.	1917.	Alls.
	kr.	kr.	kr.
Flutt...	1,500.	1,500.	721,990.
c. Til sundkenslu o. fl. annarstaðar.....	1,500.	1,500.	
Styrkurinn veitist bæjarstjórnnum og sýslunefndum með því skilyrði, að annarstaðar frá sje lagt til sundkenslunnar eigi minna en landsjóðsstyrknum nemur.			
d. Styrkur til Ingibjargar Guðbrandsdóttur leikfímiskennara, til að veita ókeypis tilsögn munnlega og verklega utanbæjarstúlkum, svo þær verði færar um að kenna leikfimi.....	450.	450.	
e. Til Björns Jakobssonar fimleikakennara til að veita ókeypis tilsögn munnlega og verklega utanbæjarpiltum, svo að þeir verði færir um að kenna leikfimi.	450.	450.	
f. Utanfarastyrkur til sama til þess að kynna sjer úti-íþróttir	500.	»	
	4,400.	3,900.	8,300.
XVIII. Styrkur til Stefáns Eiríkssonar til þess að halda uppi kenslu í trjeskurði í Reykjavík	1,000.	1,000.	2,000.
Samtals...			732,290.

15. gr.

Til vísinda, bókmenta og lista veitast 214,552 kr. 50 aur.:

	1916.	1917.	Alls.
	kr.	kr.	kr.
1. Landsbókasafnið:			
a. Laun landsbókavarðar ..	3,000.	3,000.	
b. Laun 1. bókavarðar	1,800.	1,800.	
c. Laun 2. bókavarðar	1,200.	1,200.	
Þar af 200 kr. persónuleg launaviðbót til núverandi 2. bókavarðar.			
d. Til aðstoðar á lestrarsal.	1,000.	1,000.	
e. Til að kaupa bækur og handrit.....	7,000.	7,000.	
f. Til bókbands	3,300.	3,300.	
g. Til að semja skrá um handritasafn Landsbóka-			
Flyt...	17,300.	17,300.	
	»	»	»

			1916.	1917.	Alls.	Nr. 21.
			kr.	kr.	kr.	3. nív.
	Flutt...	17,300. 17,300.	»	»	»	
	safnsins og til þess að halda áfram samningu spjaldskrár	2,400. 2,400.				
h.	Fyrir afskriftir (eftir reikningi)	1,000. 1,000.				
i.	Til að prenta ritaukaskrár	280. 280.				
j.	Til þess að semja og gefa út minningarrit safnsins á 100 ára afmæli þess eftir reikningi, alt að	» 1,500.				
k.	Brunaábyrgðargjald fyrir safnið	360. 360.				
l.	Endurgreiðsla fyrir keypta bókaskápa og útborgaða húsaleigu fyrir árin 1914 og 1915	912,50 »				
m.	Húsaleiga 1916 og 1917.	180. 180.				
n.	Ýmisleg gjöld	400. 400.				
2. Landsskjalasafnið:			22,832. 50	23,420.		
a.	Laun skjalavarðar	1,800. 1,800.				
b.	Laun aðstoðarskjalavarðar	1,200. 1,200.				
c.	Til að binda inn og búa um skjöl o. fl.	1,000. 1,000.				
d.	Til að útvega og afrita merk skjöl og bækur handa skjalasafninu	600. 600.				
e.	Til að gefa út skrá yfir skjalasafnið	250. 250.				
f.	Til að láta afskrifa og ljós- mynda skjöl, er snerta Ís- land, í Ríkisskjalasafni Dana og öðrum útlendum skjalasöfnum eftir reikn- ingi, alt að	1,500. 1,500.	6,350.	6,350.		
3. Þjóðmenjasafnið:						
a. 1.	Laun þjóðmenjavarðar (fornmenjavarðar)	1,800. 1,800.				
2.	Persónuleg launaviðbót til núverandi þjóðmenja- varðar	600. 600.				
b.	Til aðstoðar eftir reikn- ingi alt að	1,000. 1,000.				
	Flyt...	3,400. 3,400.	29,182. 50	29,770.	»	

Nr. 21.
3. nóv.

			1916.	1917.	Alls.
			kr.	kr.	kr.
	Flutt...	3,400. 3,400.	29,182. 50	29,770.	»
c.	Til að útvega forngrípi og til áhalda og aðgerðar, alt að.....	1,700. 1,700.			
d.	Til að semja skýrslur um safnið frá 1876	300. 300.			
e.	Til rannsókna og undirbúnings á skrásetning fornmenja, alt að	1,000. 1,000.			
	Pjóðmenjasafnið sje opið frá 15. júní til 15. september 2 stundir á dag, en annan tíma árs 6 stundir á viku, eftir nánari fyrirmælum Stjórnarráðsins.		6,400.	6,400.	
4.	Til aðgerða á Þingvöllum.....		2,000.	»	
5.	Náttúrufræðisfjlagið		1,000.	1,000.	
	Þar af til umsjónar við náttúrugripasafnið 300 kr. á ári.				
	Styrkurinn veitist með því skilyrði, að safnið sje til sýnis almenningi á ákveðnum tíma, ekki sjaldnar en einu sinni í viku.				
6.	Landsbókasafnshúsið:				
a.	Til eldiviðar, ljósa o. fl... 3,600. 3,600.				
b.	Til dyravarðar..... 1,400. 1,400.				
c.	Til viðhalds og áhalda.. 1,000. 1,000.				
			6,000.	6,000.	
7.	Til kaupstaðabókasafna gegn eigi minna tillagi úr bæjarsjóði og sýslusjóði.....		2,000.	2,000.	
8.	Til sýslubókasafna og lestrarsala í kaupþúnum gegn eigi minna tillagi úr sýslusjóði eða sveitarsjóði ..		1,500.	1,500.	
9.	Til bókasafnsins á Seyðisfirði til þess að kaupa fyrir gamlar bækur		500.	»	
10.	Til hins íslenska bókmentafjelags.....		2,000.	2,000.	
11.	Til Þjóðvinafjelagsins		750.	750.	
12.	Til Fornleifafjelagsins ...		400.	400.	
	Styrkurinn greiðist því að eins, að Árbók komi út hvort árið.				
13.	Til sögufjelagsins, til að gefa út heimildarrit að sögu Íslands, 30 kr. fyrir hverja örk, alt að		750.	750.	
14.	Til að vinna að textaútgáfu á íslensku fornbrjefasafni		800.	800.	
	Styrkurinn er bundinn því skilyrði, að samskonar registur og við fyrsta bindi sje gefið út við hvert bindi af safninu.				
	Flyt...		53,282. 50	51,370.	»

	1916.	1917.	Alls.	Nr. 21.
	kr.	kr.	kr.	3. nív.
Flutt...	53,282. 50	51,370.	»	
15. Til þess að gefa út hinar fornu Alþingis- bækur frá 1570—1800, og vinna að útgáfu þeirra.....	1,000.	1,000.		
16. Til þess að gefa út landsyfrrjettardóma frá 1800—1873.....	500.	500.		
17. Til að gefa út dómasafn landsyfrrjettarins, alt að 15 kr. fyrir hverja örk.....	150.	150.		
18. Til Bernarsambandsins, til þess að vernda rjett íslenskra rithöfunda.....	600.	600.		
19. Til Leikfélags Reykjavíkur, gegn minst 500 kr. framlagi úr bæjarsjóði Rvíkur, alt að..	2,000.	2,000.		
20. Styrkur til skálda, rithöfunda og listamanna. Styrk þenna skal veita eftir tillögum þriggja manna nefndar, er kjörin sje: einn af háskólaráðinu, einn af stjórn Bókmenta- félagsins, og einn af Stúdentafélaginu í Reykjavík.	11,000.	10,000.		
21. Til þess að kaupa málverk eftir íslenska listmálara.....	»	2,000.		
22. Til byggingar yfir listaverk Einars Jóns- sonar, alt að.....	10,000.	»		
23. Styrkur til Guðjóns Samúelssonar, til þess að halda áfram námi í húsagerðarlist við listaháskólann í Kaupmannahöfn	800.	800.		
24. Til Steingríms Jónssonar til þess að ljúka námi við fjölistaskólann í Kaupmannahöfn	800.	»		
25. Til Hjartar Þorsteinssonar til þess að ljúka námi við fjölistaskólann í Kaupmannahöfn	1,000.	»		
26. Til Laufeyjar Valdimarsdóttur til framhalds málfræðisnámi við Kaupmannahafnarhá- skóla	600.	600.		
27. Til Sigfúsar Einarssonar, organista við dóm- kirkjuna, að því tilskildu, að hann haldi uppi kenslu í organslætti og sönglist í Reykjavík, og vinni að eflingu og útbreiðslu söngþekkingar hér á landi	1,100.	1,100.		
28. Til Magnúsar Einarssonar til að halda uppi söngkenslu á Akureyri.....	300.	300.		
29. Til Jóns Ólafssonar rithöfundar, til þess að semja og búa undir prentun íslenska orðabók með íslenskum þýðingum, 3. og 4. greiðsla á 8 ára styrk.....	3,000.	3,000.		
Flyt...	86,132. 50	73,420.	»	

Nr. 21.
3. nív.

	1916.	1917.	Alls.
	kr.	kr.	kr.
Flutt...	86,132. 50	73,420.	»
Styrkurinn er bundinn því skilyrði, að höfundurinn verji öllum starfskröftum sínum til þessa starfa, enda geri hann Stjórnarráðinu á hverju missiri grein fyrir því, hvað starfinu líður.			
30. Til Hannesar Þorsteinssonar til að semja æfisögur lærðra manna íslenskra á síðari öldum.....	2,000.	2,000.	
enda sje handritið eign landsins að honum látnum.			
31. Til Boga Th. Melsteð til að rita Íslendingasögu ..	800.	800.	
32. Til Jóhanns Kristjánssonar til þess að rannsaka meðferð á guðspakkafje, gjöfum og sjóðum, og semja skýrslu um það	600.	600.	
33. Til dr. Alexanders Jóhannessonar til að halda fyrirlestra í þýskum fræðum	1,000.	1,000.	
34. Til dr. Guðm. Finnbogasonar til sálarfræðilegra rannsókna	3,000.	3,000.	
35. Til próf. Ágústs Bjarnason, til þess að ljúka við „Yfirlit yfir sögu mannsandans“, 50 kr. fyrir örkina, alt að	600.	600.	
36. Til Áge Meyer Benedictsens til að koma út á dönsku ritgerð G. Björnson landlæknis í álitsskjali fánanefndarinnar	500.	»	
37. Til Sighvats Gr. Borgfirðings til þess að kynna sjer skjöl í söfnum í Reykjavík	400.	400.	
38. Til Finns Jónssonar á Kjörseyri til að safna sögulegum fróðleik.....	400.	»	
39. Til Bjarna Sæmundssonar skólakennara til fiskirannsókna	600.	600.	
40. Til dr. Helga Jónssonar til mýra- og grasfræðisrannsókna	1,800.	1,800.	
41. Til dr. Helga Pjeturss til jarðfræðisrannsókna.....	1,800.	1,800.	
42. Til Jakobs Jóhannessonar til þess að safna til og semja íslenska setningafræði (syntaxis)	600.	600.	
43. Til þess að gefa út kenslubók í íslenskri hraðritun.....	800.	»	
44. Til landmælinga á Íslandi	5,000.	5,000.	
45. Til jarðskjálftarannsókna	550.	550.	
46. Til veðursímskeyta innanlands.....	4,800.	4,800.	
Flyt...	111,382. 50	96,970.	»

	1916.	1917.	Alls.	Nr. 21.
	kr.	kr.	kr.	3. nóv.
Flutt...	111,382. 50	96,970.	»	
47. Til alþýðufræðslu stúdentafjelagsins í Reykjavík og á Akureyri	700.	700.		
Af þessari fjárveitingu greiðist Stúdentafjelaginu á Akureyri 200 kr. hvort árið.				
48. Til Guðmundar Hjaltasonar til þess að halda alþýðufyrirlestra utan Reykjavíkur	600.	600.		
með því skilyrði að hann láti þau hjeruð ganga fyrir, þar sem hann hefir ekki áður komið.				
49. Til stórstúku Goodtemplara á Íslandi	1,000.	1,000.		
51. Til íþróttasambands Íslands	800.	800.		
	114,482. 50	100,070.	214,552. 50	
Samtals ..			214,552. 50	

16. gr.

Til verklegra fyrirtækja veitast 501,910 kr.

	1916.	1917.	Alls.
	kr.	kr.	kr.
1. Til Búnaðarfjelags Íslands	56,000.	56,000.	»
2. Til búnaðarfjelaga	»	20,000.	
Við úthlutun styrksins til búnaðarfjelaganna 1917 skal, auk jarðabótanna, er gerðar voru 1916, einnig taka tillit til jarðabóta þeirra, er gerðar hafa verið 1915, ef þær hafa verið mældar 1916, og skýrsla um þær sendar Stjórnarráðinu á venjul. tíma það ár.			
3. Til vatnsvirkja:			
a. Stjórn og undirbúningur 3,500. 3,500.			
b. Til áveitunnar á Miklavatnsmýri	13,000.	»	
Upphæð þessi komi eigi til útborgunar nema landsverkfræðingurinn hafi lagt fram yfirlýsingu um, að nægilegt vatn fyrir áveituvæðið fáið, svo að tilraunin með jökulvatnsáveitu nái tilgangi sínum.			
Flyt... 16,500. 3,500.	56,000.	76,000.	»

Nr. 21.

3. nív.

			1916.	1917.	Alls.
			kr.	kr.	kr.
			56,000.	76,000.	»
	Flutt...	16,500. 3,500.			
c.	Til byrjunar framkvæmda til þess að afstýra vatna-ágangi af Þverá	» 15,000.	16,500.	18,500.	
4.	Til sandgræðslu		4,000.	4,000.	
5.	Til skógræktar:				
a.	Laun skógræktarstjóra ..	3,000. 3,000.			
b.	Laun skógarvarða og til skóggræðslu	10,000. 10,000.	13,000.	13,000.	
6.	Til dýralækninga:				
a.	Laun handa 2 dýralæknum	2,400. 2,400.			
b.	Launaviðbót handa núverandi dýralækni í Reykjavík	400. 400.			
c.	Styrkur til Hólmgeirs Jenssonar til að stunda dýralækningar í Vesturamtinu forna	300. 300.			
d.	Til dýralækninganáms erlendis	1,200. 600.			
g.	(Endurveiting). Styrkur til að semja og gefa út dýralækningabók, 30 kr. fyrir hverja prentaða örk, enda verði söluverð bókarrinnar eigi yfir 16 aura hver örk, alt að	900. »	5,200.	3,700.	
	Nemendunum ber að senda stjóráðinu tvisvar á ári vottorð frá kennurum þeirra um iðni og ástundun.				
7.	Til eftirlits með útflytningi á hrossum		600.	600.	
8.	Til efnarannsóknarstofu í Reykjavík:				
a.	Laun forstöðumanns, auk 25 % af öllum tekjum stofnunarinnar	2,400. 2,400.			
	Þar af 400 kr. persónuleg launaviðbót til núverandi forstöðumanns.				
b.	Til gerlarannsóknar:				
1.	Laun	1,200. 1,200.			
2.	Til áhaldakaupa	690. »			
	Flyt...	4,290. 3,600.	95,300.	115,800.	»

			1916.	1917.	Alls.	Nr. 21.
			kr.	kr.	kr.	3. nív.
	Flutt...	4,290. 3,600.	95,300.	115,800.	»	-
c.	Til húsaleigu	700. 700.				
d.	Til ljósa, eldsneytis og ræstingar.....	500. 500.				
			5,490.	4,800.		
9.	Til byggingarfróðs manns, til þess að leið- beina við opinberar byggingar		2,500.	2,500.		
10.	Til sama eftir reikningi fyrir skoðanir húsa á prestssetrum, alt að		400.	400.		
11.	Styrkur til manns til leiðbeiningar um húsa- gerð til sveita:					
	a. Laun	1,500.				
	b. Ferðakostnaður eftir reikningi alt að.....	400.				
			1,900.	1,900.		
12.	Til þess að styrkja efnilega menn til verk- legs náms erlendis		4,000.	4,000.		
13.	Til Fiskiveiðasjóðs Íslands		6,000.	6,000.		
14.	Til Fiskifjelags Íslands		19,000.	19,000.		
	Par af 500 kr. hvort árið til kenslu á Ísafirði fyrir skipstjóraefni á smáskipum, undir umsjón og eftirliti fjelagsins.					
15.	Til sama fjelags handa erindreka erlendis.		4,000.	4,000.		
16.	Til sambands íslenskra samvinnufjelaga, til þess að útbreiða þekkingu á samvinnu- fjelogsskap og halda uppi námsskeiði í bók- færslu og starfrækslu slíkra fjelaga.....		1,000.	1,000.		
	gegn að minsta kosti 500 kr. tillagi ann- arstaðar frá.					
		1916. 1917.				
17.	a. Laun handa 5 fiskifyfir- matismönnum.....	kr. kr. 8,000. 8,000.				
	b. Til ferðakostnaðar eftir reikningi, alt að.....	400. 400.				
			8,400.	8,400.		
18.	a. Laun tveggja yfirmats- manna á gæðum síldar..	2,000. 2,000.				
	b. Ferðakostnaðureftirreikn- ingi, alt að	400. 400.				
			2,400.	2,400.		
19.	a. Til leiðbeiningar í ullar- verkun og til að koma ullarmatöslögunum í fram- kvæmd	1,500. 1,500.				
	Flyt...	1,500. 1,500.	150,390.	170,200.	»	

Nr. 21.
3. nóv.

		1916.	1917.	Alls.
		kr.	kr.	kr.
	Flutt... 1,500. 1,500.	150,390.	170,200.	»
b.	Ferðakostnaður eftir reikningi, alt að 400. 400.			
c.	Laun 4 ullarmatsmanna. 1,600. 1,600.			
d.	Ferðakostnaður eftir reikningi, alt að 800. 800.			
		4,300.	4,300.	
20.	Til heimilisiðnaðar Styrkur þessi skiftist þannig, að Heimilisiðnaðarfjelag Íslands fái 1,000 kr. og Heimilisiðnaðarfjelag Norðurlands 500 kr. hvort árið.	1,500.	1,500.	
21.	Þóknun til vörumerkjaskráritarans.....	360.	360.	
22.	Handa Ungmennafjelagi Íslands til eflingar líkamlegra íþróttar og til skóggæðslu Fjelagið gefi landsstjórninni skýrslu um hvernig fjenu er varið.	2,000.	2,000.	
23.	Styrkur til Eggerts Brandssonar sjómanns.	500.	»	
24.	Styrkur til ábúandans á Tvískerjum á Breiðamerkursandi til að halda við bygð á Sandinum og veita ferðamönnum húsaskjól, beina og fylgd	300.	300.	
25.	Styrkur til ábúandans í Hrauntanga á Öxarfjarðarheiði, til þess að halda þar bygð við og veita ferðamönnum gisting og beina	200.	200.	
26.	Eftirlit með áfengis kaupum: a. Laun umsjónarmanns ... 900. 900. b. Önnur útgjöld 800. 800.	1,700.	1,700.	
27.	Til eftirlits með silfurbergsnámunum í Helgustaðafjalli, samkvæmt nánari fyrirmælum Stjórnarráðsins, eftir reikningi, alt að	300.	300.	
28.	Til Bjargráðasjóðs	20,000.	20,000.	
29.	Til hafnargerðar í Vestmannaeyjum	»	62,500.	
30.	Til sýslunefndarinnar í Vestmannaeyjum til þess að leita að vatni og undirbúa vatnsveitu, alt að..... gegn því, er til vantar, annarstaðar frá.	5,000.	»	
31.	Til rannsóknar og undirbúnings Flóaáveitunni, alt að	2,500.	»	
	Flyt...	189,050.	263,360.	»

	1916.	1917.	Alls.	Nr. 21.
	kr.	kr.	kr.	3. nív.
Flutt...	189,050.	263,360.	»	
32. Til brimbrjóts í Bolungarvík	10,000.	10,000.		
Styrkveitingin er bundin því skilyrði, að verkið sje framkvæmt eftir fyrirsögn verkfróðs manns.				
33. Til þess að ryðja vör við Ingólfshöfða og leggja veg að henni	»	5,000.		
gegn því að hjeraðsbúar leggi fram það sem til vantar og landsverkfræðingurinn álíti að verkið komi að tilætluðum notum.				
34. (Endurveiting). Til bryggjugerðar á Sauðárkróki, þó eigi yfir $\frac{1}{3}$ kostnaðar, alt að..	6,000.	»		
Hreppsnefnd Sauðárkrókshrepps veitist styrkur þessi, og hefir hún ábyrgð á, að bryggjan verði til almenningsnota.				
35. Til hafskipabryggju á Búðareyri við Reyðarfjörð, þó eigi yfir $\frac{1}{3}$ kostnaðar, alt að..	»	3,500.		
Kaupfjlagi Hjeraðsbúa veitist styrkur þessi og sje bryggjan til almenningsnota undir eftirliti sýslunefndar.				
36. Til bátabryggju í Flatey $\frac{1}{3}$ kostnaðar, alt að	»	1,500.		
enda sje bryggjan heimil látin til almennra afnota.				
37. Til uppmælinga á innsiglingu til Borgarness (í Mýrasýslu) og Skógarness (í Hnappadalssýslu) og á höfnum beggja staðanna ..	5,000.	»		
38. Til bátabryggju á Blönduósi $\frac{1}{3}$ kostnaðar, alt að	7,500.	»		
enda sje bryggjan látin heimil til almennra afnota.				
39. Til bryggjugerðar í Búðardal, þó eigi yfir $\frac{1}{3}$ kostnaðar, alt að	1,000.	»		
enda sje bryggjan látin heimil til almennra afnota.				
	218,550.	283,360.	501,910.	
Samtals...			501,910.	

Nr. 21.

3. nóv.

Til skyndilána handa embættismönnum og lögboðinna fyrirframgreiðslna veitast 6,200 kr.

17. gr.

Til eftirlauna og styrktarfjár og tillags í ellistyrktarsjóð veitast 167,000 kr.; þar af til ekkjufrúar Jakobínu Thomsen 300 kr.; til prestsekkju Ragnheiðar Jónsdóttur sem viðbót við eftirlaun hennar af Vestmannaeyjaprestakalli 105 kr. 40 a.; til ekkjufrúar Torfhildar Holm 360 kr.; til Marie Katrine Jónsson 300 kr.; til próf. dr. phil. Þ. Thoroddsen 2,000 kr.; til síra Matthíasar Jochumssonar 2,400; viðbót við eftirlaun fyrirverandi hjeraðslæknis Ásgeirs Blöndal 250 kr.; til Bjargar Jónsdóttur, ekkju stýrimannaskólastjóra M. Bjarnasonar, 300 kr.; til ekkjufrúar Valgerðar Þorsteinsdóttur 250 kr.; til ekkjunnar Solveigar Þórðardóttur (meðan yngri sonur hennar er í ómegð) 100 kr.; til lækni-sekkju Magneu Ásgeirsson 200 kr.; til prestsekkju Elinborgar Friðriksdóttur 800 kr.; til Ragnhildar Björnsdóttur, ekkju Páls Ólafssonar skálds, 300 kr.; til ekkjufrúar Þóru Melsteð 600 kr.; til prestsekkju Ingunnar Loptsdóttur 300 kr.; til prestsekkju Bjargar Einarsdóttur 300 kr.; til prestsekkju Guðrúnar Björnsdóttur 300 kr.; viðbót við eftirlaun lækni-sekkju Elisabetar Ragnhildar Jónsdóttur 150 kr.; til fyrrum spítalaforstöðukonu Guðrúnar Jónsdóttur 200 kr.; viðbót við eftirlaun ekkjufrúar Guðrúnar Pjetursdóttur 300 kr.; viðbót við eftirlaun ekkjufrúar Kristínar Sveinbjörnsdóttur 300 kr.; viðbót við eftirlaun ekkjufrúar Guðrúnar Torfadóttur 300 kr.; til Guðlaugar Sakaríasdóttur, ekkju Torfa Bjarnasonar, 360 kr.; til Jakobínu Pjetursdóttur, ekkju Jóns Stefánssonar, 200 kr.; til Sumarliða pósts 200 kr.; til Jóhanns pósts Jónssonar 200 kr.; til Hallgríms Krákssonar pósts 200 kr.; til Böðvars pósts Jónssonar 100 kr.; til Árna Gíslasonar pósts 300 kr.; til Bjarna Ketilssonar pósts 300 kr.; til Hjartar Snorrasonar, fyrrum skólastjóra 500 kr.; til Sigurðar regluboda og dannebrogsmanns Eiríkssonar 300 kr.; til tveggja barna Þorsteins Erlingssonar 400 kr.; — til allra þeirra hvort árið.

Landsstjórninni heimilast að reikna eftirlaun Bjarna Jenssonar lækni 1,000 kr. og eftirlaun Björns lækni Blöndal 875 kr.; hvorttveggja frá þeim tíma, er þeir fengu lausn frá embætti.

19. gr.

Til óvissra útgjalda veitast 30,000 kr.

Af þessari upphæð greiðist lögreglustjórum kostnaður sá, er þeir kunna að hafa við lögreglu eftirlit með fiskiveiðum í landhelgi.

20. gr.

Tekjuhallinn, sem fyrst um sinn er áætlaður 287,969 kr. 42 au., greiðist úr viðlagasjóði.

21. gr.

Til lánveitinga úr viðlagasjóði heimilast stjórninni:

1. Alt að 10,000 kr. hvort árið til lánveitinga handa bændum og samgirðingafjelögum, eftir tillögum Búnaðarfelagsins, til að kaupa fyrir girðingaeigni frá útlöndum, gegn ábyrgð sýslunefnda. Lán þessi veitast til 20 ára gegn 5 % vöxtum, sjeu afborgunarlaus 4 fyrstu árin, en greiðist síðan með jafnri afborgun á ári í 16 ár.

2. Alt að 5,000 kr. hvort árið til lánveitinga handa þurraþúðarmönnum utan kaupstaða, til jarðræktar og húsabóta. — Lánið veitist að eins gegn ábyrgð sýslufjelaga, eftir tillögum hreppsnefnda, og eigi meira en 400 kr. fyrir þurraþúðarmann hvern, gegn 5 % vöxtum og endurgreiðslu á 20 árum, að liðnum 4 fyrstu árunum.

3. Alt að 5,000 kr. hvort árið til lánveitinga handa verkamönnum í kaupstöðum til jarðræktar. Lánið veitist að eins gegn ábyrgð bæjarfjelaga, og eigi meira en 400 kr. fyrir verkamann hvern, gegn 5 % vöxtum og endurgreiðslu á 20 árum, að liðnum 4 fyrstu árunum. Nr. 21.
3. nóv.

4. Til sýslufjelaga, sem leggja fram áskilið framlag til landsímalagningar, gegn 5 % í ársvöxtu, og endurgreiðslu á 18 árum. Til lána þessara má verja allt að 15,000 kr.

5. Alt að 5,000 kr. hvort árið til stofnunar smjörbúum (rjómaþúum) og ostagerðarþúum. Lán þessi veitast eftir meðmælum Búnaðarfjelags Íslands og gegn ábyrgð sveita og sýslufjelaga. Þau ávaxtast með 5 % árlega, sjeu afborgunarlaus fyrstu 5 árin, og greiðist síðan með jöfnum afborgunum á 15 árum.

6. Úr viðlagasjóði má lána Davíð Stefánssyni í Fornahvammi allt að 2,000 kr. til húsabygginga á jörðinni, gegn þeirri tryggingu, er stjórnin tekur gilda. Lánið ávaxtist með 5 % og endurgreiðist með jöfnum afborgunum á 20 árum.

7. Úr viðlagasjóði má lána Ólafi Jónssyni prentmyndasmið 5,000 kr. til þess að setja á stofn prentmyndasmiðastofu, gegn tryggingu, sem landsstjórnin tekur gilda. Lánið ávaxtist með 5 % og endurgreiðist með jöfnum afborgunum á 15 árum.

8. Úr viðlagasjóði má lána Guðm. T. Hallgrímssyni lækni 2,500 kr. til húsbyggingar á Siglufirði, gegn ábyrgð sýslufjelagsins. Lánið ávaxtist með 5 % og endurgreiðist með jöfnum afborgunum á 20 árum.

9. Úr viðlagasjóði má lána sýslunefnd Austur-Skaftafellssýslu 6,000 kr. til þess að kaupa bústað handa hjeraðslækni. Lánið ávaxtist með 5 % og endurgreiðist með jöfnum afborgunum á 20 árum.

10. Úr viðlagasjóði má lána Guðm. E. Guðmundssyni, bryggjusmið í Reykjavík, allt að 12,000 kr. til að starfrækja kolanámu í Sjöundárlandi í Barðastrandarsýslu.

Lánið ávaxtast með 5 % árlega, og sje afborgunarlaust 3 fyrstu árin, en greiðist síðan með jöfnum afborgunum á 9 árum.

Lánið sje trygt með veði í námurjetti lántakanda í Stálfjalli, í Sjöundárlandi, sem og í mannvirkjum hans og verkfærum þar.

Lánið veitist þegar í stað.

11. Úr viðlagasjóði má lána Suðurfjarðarhreppi 15,000 kr. til þess að raflýsa Bildudalskaupþún, gegn ábyrgð Vestur-Barðastrandarsýslu. Lánið ávaxtist með 5 % og endurgreiðist með jöfnum afborgunum á 20 árum.

12. Úr viðlagasjóði má lána Húsavíkurhreppi 20,000 kr. til þess að raflýsa Húsavíkurkaupþún, gegn ábyrgð sýslufjelagsins. Lánið ávaxtist með 5 % og endurgreiðist með jöfnum afborgunum á 20 árum.

13. Úr viðlagasjóði má lána Ísafjardarkaupstað 45,000 krónur til þess að raflýsa kaupstaðinn. Lánið ávaxtast með 5 % og endurgreiðist með jöfnum afborgunum á 20 árum.

14. Úr viðlagasjóði má lána Jósep Blöndal stöðvarstjóra 6,000 kr. til byggingar póst- og símahúss á Siglufirði, gegn tryggingu, er landsstjórnin tekur gilda. Lánið ávaxtast með 5 % og endurgreiðist með jöfnum afborgunum á 25 árum.

15. Úr viðlagasjóði má lána sýslunefnd Árnessýslu til handa Skeiðahreppi 50,000 kr. til áveitu úr Þjórsá á Skeiðin. Lánið ávaxtist með 5 %, er afborgunarlaust fyrstu 2 árin, og endurgreiðist síðan með jöfnum afborgunum á 20 árum.

22. gr.

Ef lög þau verða staðfest, er afgreidd hafa verið frá Alþingi 1915 og hafa í för með sjer tekjur eða útgjöld fyrir landssjóð, breytast fjárhæðirnar tekju- og gjaldamegin samkvæmt þeim lögum.

Nr. 21. Allar þær fjárveitingar, sem eigi eru ákveðnar í lögum, öðrum en fjárlögum, til-
3. nív. skipunum, konungsúrskurðum eða öðrum gildandi ákvörðunum, samkvæmt 25. gr. stjórnarskrárinnar, gilda að eins fyrir fjárhagstímabilið.

Landsstjórninni heimilast að kaupa Melkotslóð (milli ráðherrabústaðarins og Suðurgötu) fyrir alt að kr. 1,50 hverja feralin.

Landsstjórninni heimilast að kaupa landsbankarústina ásamt brunabótaupphæð hennar fyrir virðingarverð til brunabóta, og lóðina, sem húsinu fylgir, eftir mati dómkvaddra manna. Kaupverðið greiðist þannig: Landsbankinn fái upp í kaupverðið alt að 1,200 fermetra lóð í Arnarhólstúni, eftir virðingu; afgangurinn greiðist með skuldabryfi.

Landsstjórninni heimilast að breyta afborgunarkjörum á tveim lánun úr viðlagasjóði til verksmiðjunnar »Gefjun« á Akureyri, hinu fyrra, að upphæð 50,000 kr., veittu 1908, hinu síðara 60,000 kr., veittu 1912, að bæði lánin greiðist með jöfnum afborgunum á 40 árum, frá 1918 að telja.

Landsstjórninni heimilast að taka alt að 65,000 kr. lán til þess að breyta bæjarsíma Reykjavíkur í »kvart-automatísk central«, svo framarlega sem lánið fæst með sæmilegum kjörum.

Stjórn Landsbankans veitist heimild til þess, að greiða bankagjaldkera Stefáni Stephensen 400 kr. eftirlaun á ári, í 2 ár, frá 1. nív. þ. á. að telja.

Landsstjórninni veitist heimild til að ábyrgjast alt að 10,000 króna lán fyrir Flóa-bátsfjelag Breiðafjarðar til vjelskipskaupa, gegn ábyrgð sýslufjelaganna.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalíuborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Einar Arnórsson.

Lög

um

fasteignamat.

Nr. 22.
3. nív.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Allar jarðeignir, lóðir og hús á landinu skal meta til peningaverðs 10. hvert ár, þó svo að fyrsta mat eftir lögum þessum skal fara fram árin 1916—1918 og því næst 1930 og svo hvert ár, er ártalið stendur á tug.

Ef fasteign verður fyrir miklum skemdum af völdum náttúrunnar eða verðmæti hennar rýrnar til muna á annan hátt milli þess, sem lögákveðið mat fer fram, getur eigandi krafist endurvirðingar. Sömu leiðis getur landsstjórnin látið nýtt mat fram fara á einstökum fasteignum, er hækka mjög í verði án tilkostnaðar af hálfu eiganda.

2. gr.

Hverja fasteign skal meta eins og hún mundi sanngjarnlega seld eftir gæðum hennar. Til hliðsjónar við matið skal hafa tekjur þær, er fást af fasteigninni, leigumála þann, sem er eða telja má hæfilegan, verð það, er fasteignin hefir verið seld fyrir síðustu 10 ár áður en matið fór fram, söluverð nágrannafasteigna á sama tíma og virðingar til lántöku og veðsetningar. Fasteignir skulu metnar til peninga í hundruðum króna, og skal matsverð hverrar eignar standa á heilu hundraði.

3. gr.

Til undirbúnings og fyrirgreiðslu við mat fasteigna skulu hreppstjórar í sveitum og bæjarfógetar í kaupstöðum, hver í sínu umdæmi, semja skýrslu um allar fasteignir í hreppnum eða kaupstaðnum. Skýrslur þessar skal rita á eyðublöð, er Stjórnarráðið segir fyrir um og lætur prenta, og skulu þær sendar formanni fasteignamatsnefndar fyrir lok marsmánaðar það ár, sem matið á fram að fara, og skulu þær fylgja matsgerðunum.

Ef að fasteignamatsnefnd æskir þess, er hreppsnefndum og bæjarstjórnunum skylt að láta henni í tje allar þær skýringar, sem kostur er á, til leiðbeiningar við mat fasteigna.

4. gr.

Við matið skal hver jörð, sem hefir sjerstök bæjarhús, og afskift tún og engi, metin út af fyrir sig, hvort sem jörðin hefir áður talist lögbýli eða hjáleiga. Verði ágreiningur um þetta eða vafasamt þyki, hvort jarðeign, sem er skift sundur milli fleiri eigenda, skuli metin í einu lagi, sker sýslumaður úr þeim ágreiningi, að fengnum tillögum úttektarmanna hreppsins.

Eyðijarðir og eyðilönd, sem sjermetin hafa verið til dýrleika, skal meta sjer í lagi, nema legið hafi að fullu og öllu í síðustu fimtíu ár undir aðra jörð.

Nr. 22.

5. gr.

3. nív.

Með hverri jarðeign skal meta sjerstaklega hús þau, er á henni standa, hvort heldur þau eru eign landeiganda eða annara, og mannvirki þau og umbætur, er gerð hafa verið á eigninni síðustu 10 árin. Sömuleiðis skal meta allskonar hlunnindi jarða og ítök í annara lönd, og skulu öll eignagögn jarða og landamerkjabrjef, er jörðinni fylgja, afhent matsnefndinni í staðfestu eftirriti eða frumriti, og skulu þau síðan látin fylgja matsgerðunum.

Með jörðum skulu eigi metin innstæðukúgildi eða annað lausafje, er jörð kann að fylgja.

6. gr.

Húseignir allar í kaupstöðum, kauptúnunum og þorpum skal meta svo, að húsinn sjeu metin sjer í lagi og lóð sú og mannvirki, er hverri húseign fylgir, sjer í lagi.

Enn fremur skal meta sjerstaklega allar lóðir og lendur, ásamt mannvirkjum, ítök og fasteignarrjettindi, sem ekki fylgja neinni jörð eða húseign.

7. gr.

Afrjettarlönd þau, sem eru eign sveita og einungis notuð til uppreksturs, skal eigi meta sjerstaklega, en aftur á móti ber að taka upprekstrarjettinn til greina við mat jarða þeirra, er hann eiga.

Þrætulönd milli jarða skulu metin sjer í lagi.

8. gr.

Hverri fasteign, sem metin er, skal lýsa í fám orðum, og skal ákveða hana svo skýrt, að eigi sje um að villast hver hún er; nafngreina skal eiganda hennar og notanda. Þegar mat fer fram í fyrsta sinn, skal tilgreina landamerki í matsgerðinni.

9. gr.

Til ábúðarskatts skulu hverjar 150 kr. í matsverði jarða taldar eitt hundrað á landsvísu. En því skal slept til ábúðarskatts, sem verð húsa kann að fara fram úr helmingi af matsverði jarðar, að undanskildu verði húsanna og þeirra mannvirkja og umbóta, sem gerð hafa verið á jörðinni síðustu 10 árin.

Húsaskattur af skattskyldum húsum, skal tekinn af matsverði húsanna, að viðbættu matsverði þeirrar lóðar eða lóðarrjettinda, er hverri húseign fylgir.

10. gr.

Í hverri sýslu og kaupstað skal skipa 3 menn í fasteignamatsnefnd. Skulu 2 nefndarmenn kosnir af sýslunefnd eða bæjarstjórn, en hinn 3. skipar Stjórnarráðið, og skal hann vera formaður nefndarinnar. Á sama hátt skal skipa 3 varanefndarmenn, er taki sæti í nefndinni í forföllum hinna, eftir reglum þeim, er settar verða í reglugjörð um fasteignamat.

Í hverri sýslu (lögsagnarumdæmi) og kaupstað skal vera yfirmatsnefnd. Í kaupstöðum skipar Stjórnarráðið formann yfirmatsnefndar og 2 aðra nefndarmenn, en í sveitum eiga sæti í nefndinni sýslumaður, sem er formaður, og tveir menn, er Stjórnarráðið skipar. Á sama hátt skal skipa varanefndarmenn, er taki sæti í nefndinni í forföllum hinna, eftir reglum þeim, sem settar eru í reglugjörð þeirri, er að framan getur.

11. gr.

Sami maður má eigi sitja í fasteignamatsnefnd og yfirmatsnefnd. Yfirmatsnefndarmenn, aðrir en formenn, utan kaupstaða, skulu skipaðir æfilangt. Matsnefn-

darmenn, aðrir en formenn, skulu skipaðir til 10 ára, þannig, að annar nefndarmanna Nr. 22. fer frá 5. hvert ár, í fyrsta skifti eftir hlutkesti. Ef nefndarmaður deyr eða fer frá af 3. nív. öðrum ástæðum, áður en starfstími hans er liðinn, tekur varamaður sæti í nefndinni þann tíma, sem hann átti eftir að vera.

Nefndarmann, sem gengur úr, má skipa aftur svo oft sem vill. Þó er enginn, sem verið hefir 10 ár eða lengur í nefnd, skyldur til að taka skipun af nýju. Sextugur maður er ekki skyldur að taka á móti nefndarskipun.

12. gr.

Hver sem skipaður er í fasteignamatsnefnd eða yfirmatsnefnd, skal vinna eið að starfi sínu. Fasteignamatsnefndarmenn og yfirmatsnefndarmenn fá í fæðispeninga og ferðakostnað 5 krónur hvern dag, sem þeir gegna nefndarstörfum.

13. gr.

Fasteignamat og yfirmat skal fara fram samkvæmt reglugjörð, er Stjórnarráðið semur, og skal því lokið í hverju umdæmi fyrir 15. júlí, í fyrsta sinni 1918. Matsgerðirnar úr hverjum hreppi skulu lagðar fram 1. ágúst, á þingstað hreppsins, eða öðrum hentugum stað, er auglýstur skal fyrirfram, og liggja þar til sýnis út mánuðinn. Að því búnu skulu þær sendar formanni yfirmatsnefndar.

14. gr.

Við mat fasteigna skal gefa eiganda eða umráðanda kost á að koma fram með þær skýringar, er hann óskær að teknar verði til greina við matið. Svo er hann og skyldur til að gefa matsmönnum allar þær upplýsingar um fasteignina, er þeim þykir nauðsynlegar. Sje hann óánægður með mat það, sem sett er á fasteignina, skal hann bera upp kærú sína brjeflega fyrir formanni yfirmatsnefndar fyrir 31. dag ágústmánaðar. Innan sama tíma er hverjum eiganda heimilt að kæra yfir mati á öðrum fasteignum. Yfirmatsnefnd fellir úrskurð um kærúna, að fengnu álitu fasteignamatsnefndar, og tilkynnir úrskurðinn kæranda, og er því máli þar með ráðið til lykta.

15. gr.

Yfirmatsnefnd skal endurskoða mat allra fasteigna í umdæmi sínu, og ef henni virðist eitthvað vera óljóst eða rangt, getur hún heimað nánari skýringar og skal síðan, að fengnum tillögum fasteignamatsnefndar, lagfæra matið eftir því sem henni þykir rjett vera.

Innan októbermánaðarloka skal formaður yfirmatsnefndar afgreiða matsgerðirnar til Stjórnarráðsins.

16. gr.

Samkvæmt matsgerðum fasteignamatsnefnda með þeim breytingum, er á matinu hafa orðið við úrskurð eða endurskoðun yfirmatsnefnda, lætur landsstjórnin semja fasteignabók fyrir alt landið. Gildir hún frá 1. apríl eftir að matinu er lokið, í fyrsta sinn frá 1. apríl 1920 til þess tíma, er nýtt fasteignamat kemur í gildi. Fasteignabókin skal löggilt af Stjórnarráðinu, prentuð og send ókeypis öllum þeim, er fá Stjórnartíðindin kauplaust. Breytingar þær, sem verða á mati fasteigna milli þess, sem lögakveðið mat fer fram, skal birta í A-deild Stjórnartíðindanna.

17. gr.

Allan matskostnað skal greiða úr landssjóði. Þó skal sá er krefst endurvirðingar milli þess, sem lögakveðið mat fer fram, greiða kostnaðinn við virðinguna, nema verðið breytist um $\frac{1}{10}$ eða meira.

Nr. 22.

18. gr.

3. nív.

Þegar fasteignabók sú, sem nefnd er í 16. gr., kemur í gildi, þá er úr gildi númer tilskipun 1. apríl 1861 um löggilding nýrrar jarðabókar fyrir Ísland.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Einar Arnórsson.

Nr. 23.

Lög

3. nív.

um

dýrtíðaruppbót handa embættis- og sýslunarmönnum landssjóðs.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Meðan verðhækkun sú, sem nú er á lífsnáðsynjum, stendur eða breytist eigi að verulegum mun, veitir landssjóður embættis- og sýslunarmönnum sínum dýrtíðaruppbót eftir þeim reglum, er í lögum þessum greinir.

2. gr.

Þeir, er fyrir fleirum hafa að sjá en sjálfum sjer, skulu fá uppbót sem nú skal greint:

1. Þeir, er hafa í árslaun undir 500 kr., 30 % af launahæðinni.
2. Þeir, er hafa í árslaun frá 500—1000 kr., 20 % af launahæðinni.
3. Þeir, er hafa í árslaun 1000—1500 kr., 15 % af launahæðinni.
4. Þeir, er hafa í árslaun 1500—2000 kr., skulu fá 10 % af launahæðinni.

Auk þess skulu greiddar á ári 10 kr. fyrir hvert barn undir 16 ára aldri, er embættis- eða sýslunarmaður á að framfæra.

3. gr.

Þeir, sem eigi hafa fyrir öðrum en sjálfum sjer að sjá, skulu fá dýrtíðaruppbót eftir þeim reglum, er hjer segir:

1. Þeir, er hafa árslaun undir 500 kr., 20 % af launahæðinni.
2. Þeir, er hafa 500—1000 skulu fá 10 % af launahæðinni.
3. Þeir, er hafa 1000—1500 kr., 5 % af launahæðinni.

4. gr.

Dýrtíðaruppbót veitist eigi þeim, er jafnframt lifa af framleiðslu, hvort sem hún er af landbúnaði, sjávarútvegi, iðnaði, verslun eða annari atvinnu. 3. nív.

Nú hefir maður á hendi embætti eða sýslan í sambandi við önnur störf, er tekjur gefa, svo sem bókmentastarfsemi, málaflutning, lækningar, kenslu, búðarstörf o. s. frv., eða hann nýtur styrks úr opinberum eða einkasjóðum eða öðru slíku, og fær hann þá eigi dýrtíðaruppbót, nema tekjur hans samanlagðar verði eigi hærri en svo, að dýrtíðaruppbót fylgi þeim samkvæmt lögum þessum.

Embættismenn þeir eða sýslunar, er aukatekjur hafa af embætti sínu eða sýslun, eða því fylgir ókeypis húsnæði, eldsneyti, ljósmeti eða önnur slík hlunnindi, fá því að eins dýrtíðaruppbót, ef launin samanlögð við hlunnindi þessi, metin til peninga, ná eigi þeirri upphæð, er útiloki dýrtíðaruppbót samkvæmt 2. og 3. gr.

Nú gegnir maður fleirum embættum eða sýslunum í senn, og skal þá leggja saman laun og hlunnindi, er báðum eða öllum fylgja, enda verður þá engin dýrtíðaruppbót veitt, nema samanlagðar tekjur af stöðunum, nái eigi þeirri upphæð er dýrtíðaruppbót útiloki samkvæmt 2. og 3. gr.

Nú hefir kona embættis- eða sýslunarmanns tekjur, af hverju sem er, og skulu þær lagðar við tekjur bónda, og dýrtíðaruppbót til þess heimilis reiknast eftir samanlagðri tekjuupphæðinni.

Nú gegnir kona embætti eða sýslan, og koma þá tekjur bónda hennar á sama hátt til greina, er reikna skal dýrtíðaruppbót handa henni.

5. gr.

Dýrtíðaruppbót samkvæmt lögum þessum kemur eigi til álita, er reikna skal biðlaun eða eftirlaun embættismanna.

6. gr.

Meðal starfsmanna landssímans og talsíma þeirra, er landssjóður rekur, skal Stjórnarráðið, eftir tillögum landssímastjóra, skifta upphæð, er nemi 16 % af samanlögðum launum þeirra, er hafa alt að 1800 kr. í árslaun. Aðrir símamenn landsins fá uppbót eftir 2. og 3. gr. laga þessara.

7. gr.

Stjórnarráðið úrskurðar öll mál, er í lögum þessum greinir, og verða þau eigi borin undir dómstólana.

8. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. dag þess mánaðar, er næstur kemur eftir að þau hafa fengið staðfestingu konungs.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Einar Arnórsson.

Nr. 24.

3. nóv.

Lög

um

viðauka og breytingu á lögum nr. 44, 30. júlí 1909,
um aðflutningsbann á áfengi.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

2. gr. laganna orðist svo:

Heimilt skal stjórnanda eða eiganda iðnaðarfyrirtækis, efnarannsóknarstofu, náttúrugripasafna eða annara slíkra stofnana, að flytja frá útlöndum vínanda og annað áfengi til iðnþarfa og vekklegra nota í stofnuninni. Lyfsölum skal og heimilt, að flytja til landsins vínanda og annað áfengi, sem lyfjaskrá heimilar, svo og smáskamtalyf með vínanda í. Smáskamtalæknum er heimilt að fá í innlendum lyfjabúðum smáskamtalyf með vínanda í, ef pöntun þeirra fylgja meðmæli hlutaðeigandi lögreglustjóra og sóknarprests. Að lokum skal próföstum þjóðkirkjunnar og forstöðumönnum annara kirkjudeilda heimilt, að láta flytja frá útlöndum messuvín, er nauðsynlegt sje til altarisgöngu, þó í því sje meira af vínanda en $2\frac{1}{4}$ % að rúmmáli.

Jafnskjótt og lög þessi öðlast gildi, skal Stjórnarráðið löggilda til lækninga, með viðauka við lyfjaskrá landsins, þessa áfengisvökva: Rauðvín, Málaga, Sherry, Portvín og Cognac.

2. gr.

Í 4. gr. nefndra aðflutningsbannlaga aftan við orðin: »þeim efnum, er gera það óhæft til drykkjar«, bætist inn í:

ef það er unt.

3. gr.

Ekkert íslenskt skip má flytja nokkurt áfengi til landsins, nema um það áfengi sje að ræða, er fara á til umsjónarmanns áfengiskaupa.

Stjórnarráðið getur veitt fólksflutningaskipum, sem hafa rúm fyrir 25 farþega eða fleiri og eru í siglingum milli landa, undanþágu frá þessu ákvæði, og gilda þá um þau skip ákvæði þessarar greinar um erlend skip.

Nú kemur erlent skip frá útlöndum, og er þá skipstjóra skylt að tilkynna lögreglustjóra, um leið og hann sýnir skipsskjölin, hvort nokkuð áfengi sje í skipinu, og þá hve mikið.

Nú hefur skipið áfengi frá útlöndum, er ekki á að fara til umsjónarmanns áfengiskaupa, og skal lögreglustjóri þá á hinni fyrstu höfn, er skipið kemur til, setja embættisinsigli sitt fyrir hið aðflutta áfengi, og ábyrgist skipstjóri, að engu áfengi sje skotið

undan innsiglan og að innsigli sjeu ekki brotin eða af áfenginu tekið fyr en skipið er alfarið Nr. 24. frá landinu, enda gangi lögreglustjóri úr skugga um það, áður en skipið lætur úr síðustu 3. nóv. höfn, að innsiglin sjeu heil og ekkert hafi verið tekið af áfenginu. Þó má skipið hafa til næstu hafnar hæfilegan skipsforða af áfengi óinnsiglaðan, en aldrei má gefa eða selja af þeim forða öðrum en skipverjum.

Rannsaka skal lögreglustjóri jafnan á fyrstu höfn, hvort áfengi er í skipi, hvort heldur skipið er íslenskt eða erlent.

Skipstjóri ber ábyrgð á brotum skipverja gegn þessari grein.

Fyrirmæli þessarar greinar ná ekki til herskipa.

Sleppa má rannsókn og innsiglan í erlendum fiskiskipum, sem koma hingað í höfn eða að landi snöggvast, ef lögreglustjóri telur það hættulaust.

4. gr.

Skyld er hverjum manni, sem hittst hefur ölvaður, að gera fyrir dómara grein fyrir því, hvernig hann hefur fengið áfengi það, er hann hefur ölvaður af orðið. Geri hann það ekki, skal hann sæta sektum 20—500 krónum.

5. gr.

Nú verður það uppvíst, að einstakir menn hafa áfengi í vörslum sínum, sem ekki hefur verið sagt til samkvæmt því, sem ráð er fyrir gert í 11. gr. nefndra laga, innan 12 vikna eftir að lög þessi öðlast gildi, og skal þá líta svo á, að þeir hafi gerst brotlegir gegn 1. gr. oftgreindra laga frá 1909.

Stjórnarráðið sjer um, að í hverri sveit og kaupstað sjeu til eyðublöð undir framtal vínbirgða, til þess að birgðirnar verði sundurliðaðar greinilega.

Heimilt er lögreglustjóra að skoða eða láta umboðsmann sinn skoða vínbirgðirnar.

Lögreglustjóri skal, hver í sínu umdæmi, auglýsa ákvæði þessarar greinar, á þann hátt, sem gerist um opinberar auglýsingar, í síðasta lagi 8 vikum áður en umgetinn frestur er liðinn.

6. gr.

Brot gegn 3. gr. laga þessara varða sektum sem brot gegn 1. gr. oftnefndra aðflutningsbannlaga. Áfengi, er íslensk skip flytja til landsins, að fráteknunni því áfengi, er fara á til umsjónarmanns áfengiskaupa, skal upptækt og er eign landssjóðs.

7. gr.

2. og 5. gr. laga nr. 44, 30. júlí 1909, eru úr gildi feldar.

8. gr.

Lög þessi öðlast gildi þegar í stað, og annast Stjórnarráðið um að þau sjeu kunngerð allum lögreglustjórum landsins jafnskjótt.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Nr. 25.
3. nóv.

Lög

um

bann gegn tilbúningi áfengra drykkja o. fl.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Á Íslandi er bannað að brugga eða búa til áfenga drykki. En það er áfengur drykkur eftir lögum þessum, sem í er meira en $2\frac{1}{4}$ % af vínanda eða alkóhóli, að rúmmáli.

2. gr.

Það er og bannað að gera áfengi, sem er eða gert hefur verið óhæft til drykkjar, aftur drekkandi.

3. gr.

Brot gegn 1. og 2. gr. varða 200 til 2,000 kr. sektum. Allar sektir renna í landssjóð.

4. gr.

Um sölu áfengis, sem ætlað er til verklegra afnota, hvort sem það hefur verið gert óhæft til drykkjar eða ekki, setur Stjórnarráðið reglur því til tryggingar, að það verði ekki haft til þess að búa til úr því áfenga drykki eða haft til neyslu.

5. gr.

Öll áhöld, er að eins hafa verið notuð við bruggun eða tilbúning áfengra drykkja, eða við verknað þann að gera áfengi, sem er óhæft til drykkjar, aftur drekkandi, svo og áfengið, sem búið hefur verið til eða gert hefur verið aftur drekkandi, ásamt ílátum, skal vera upptækt og andvirðið renna í landssjóð.

6. gr.

Með brot gegn lögum þessum, skal fara sem með almenn lögreglumál.

7. gr.

Lög þessi öðlast gildi þegar í stað og falla um leið úr gildi lög um bann gegn tilbúningi áfengra drykkja frá 12. janúar 1900.

Eftir þessu eiga hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S)

Einar Arnórsson.

Lög

Nr. 26.

3. nóv.

um

framlenging á gildi laga nr. 30, 22. okt. 1912, og laga nr. 44,
2. nóv. 1914, og laga nr. 45 s. d.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Lög nr. 30, 22. okt. 1912 um vörutoll, ásamt lögum nr. 44 og nr. 45 frá 2. nóv. 1914 (sbr. lög nr. 43, s. d.), skulu vera í gildi fyrst um sinn til ársloka 1917, með þeim viðauka, að fiskumbúðir úr striga, sem eru endursendar, skulu taldar með vörum þeim, er samkvæmt 1. gr. laga nr. 30, 22. okt. 1912 eru undanþegnar vörutolli.

2. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. jan. 1916.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Einar Arnórsson.

Nr. 27.

3. nóv.

Lög

um

viðauka við lög nr. 11, 31. júlí 1907, um breytingu á lögum nr. 10,
13. apríl 1894, um útflutningsgjald.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg.

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Aftan við 2. gr. laganna bætist:

Helming styrks þessa skal úthlutað til útgerða skipa þeirra, sem veiða síldina, enda reki skipið ekki veiði annarstaðar en hjer við land. Hinum helmingnum skal varið til styrktar eftirliti með síldveiðum útlendinga fyrir Norðurlandi.

2. gr.

Með lögum þessum eru úr gildi numin lög nr. 18, 11. júlí 1911, um viðauka við lög nr. 11, 31. júlí 1907, um breytingu á lögum nr. 10, 13. apríl 1894, um útflutningsgjald.

3. gr.

Lög þessi öðlast gildi þegar í stað.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Einar Arnórsson.

Lög

um

kosningar til Alþingis.

Nr. 28.

3. nóv.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

I. Kjördæmakosningar.**Kosningarrjettur og kjörgengi.**

1. gr.

Með þeim takmörkunum, sem hjer fara á eftir, hafa kosningarrjett við óhlutbundnar kosningar til Alþingis allir karlar og konur, sem fædd eru á Íslandi eða hafa átt þar lögheimili síðastliðin 5 ár, hafa óflekkað mannorð, og eru 25 ára að aldri, þegar kosning fer fram. Þó öðlast konur og þeir karlmenn, sem ekki hafa haft kosningarrjett stöðu sinnar vegna samkvæmt stjórnaðskipunarlögunum frá 1903, ekki öll í einu kosningarrjettinn, heldur þannig, að þegar samdar eru alþingiskjörskrár fyrsta sinn eftir að lög þessi öðlast gildi, skal setja á kjörskrá þá eina af þessum nýju kjósendum, sem eru 40 ára að aldri eða eldri. Næsta ár skal á sama hátt bæta við þeim nýjum kjósendum, sem eru 39 ára, og þannig framvegis lækka aldurstakmarkið um eitt ár í hvert skifti, þar til komið er niður í 25 ára aldur.

Útsvarsgreiðsla er úr lögum numin sem skilyrði fyrir kosningarrétti, og ber því ekki að telja þá menn nýja kjósendur, sem fullnægt hafa kosningarskilyrðum, þegar lög þessi öðlast gildi, að öðru leyti en því, að greiða nægilega hátt útsvar.

2. gr.

Enginn verður talinn hafa óflekkað mannorð, sem sekur er orðinn að lagadómi um nokkurt það verk, sem svívirðilegt er að almenningsáliti, nema því að eins, að hann hafi fengið uppreist æru sinnar.

3. gr.

Enginn getur átt kosningarrjett, sje hann eigi fjár síns ráðandi eða sje bú hans undir skiftameðferð sem protabú. Nú hafa hjón óskilinn fjárhag, og missir konan ekki kosningarrjett sinn fyrir því.

Nr. 28.

3. nív.

Enginn getur átt kosningarrjett, sem þiggur af sveit, eða hefir þegið sveitarstyrk, nema hann sje annaðhvort endurgoldinn eða eftirgefinn.

4. gr.

Enginn getur átt kosningarrjett, hafi hann eigi, þá er kosningin fer fram, verið heimilisfastur í kjördæminu eitt ár.

Sá, sem hefir heimilisfang víðar en á einum stað, segi sjálfur til, á hverjum staðnum hann vill neyta kosningarrjettar síns.

6. gr.

Kjörgengur við óhlutbundnar kosningar til Alþingis er hver sá karlmaður eða kvenmaður, sem kosningarrjett á til þeirra, nema þeir dómendur, sem hafa ekki umboðs-störf á hendi. Þetta tekur þó eigi til þeirra dómenda, er skipa landsyfrrjettinn, þá er hin nýja stjórnarskrá öðlast gildi. Enn fremur er heimilisfesta innanlands skilyrði fyrir kjörgengi annara en þeirra, sem setu áttu á Alþingi, þá er lög þessi öðlast gildi. Kjósa má mann, sem á heima utan kjördæmis eða hefir átt þar heima skemur en 1 ár.

Kjörstjórnir.

7. gr.

Í hverjum hreppi skal vera kjörstjórn, og sitja í henni hreppstjóri (sjeu tveir hreppstjórar, þá sá eldri að aldri), oddviti hreppsnefndarinnar og einn maður af öðrum kjósendum, er hreppsnefnd kýs. Hreppstjóri skal vera oddviti kjörstjórnar. Nú er hreppstjóri jafnframt hreppsnefndaroddviti, og kýs hreppsnefnd þá tvo menn í kjörstjórnina.

Í kaupstað velur bæjarstjórnin kjörstjórn, eina fyrir hvern kaupstað, nema hann sje fleiri en eitt kjördæmi, þá velur bæjarstjórn kjörstjórn fyrir hvert kjördæmanna. Heimilt er bæjarstjórn að skifta hverju kaupstaðarkjördæmi í kjördeildir, enda skal þá valin undirkjörstjórn fyrir hverja kjördeild. Kjörstjórnir velja sjer sjálfar oddvita og skifta að öðru leyti með sjer verkum.

8. gr.

Í hverju kjördæmi skal vera yfirkjörstjórn, og skipa hana 3 menn.

Þar er sýslumaður eða bæjarfógeti er heimilisfastur í kjördæmi, skal hann vera oddviti yfirkjörstjórnar. Að öðrum kosti skipar landdstjórnin oddvita, er sje kjósandi í kjördæminu, og annan til vara.

Hina yfirkjörstjórnana kjósa sýslunefndir eða bæjarstjórnir, annan úr sínum flokki, en hinn úr flokki annara kjósenda. Kjósa skal á sama hátt 2 menn til vara í yfirkjörstjórn.

Nú eru einn eða fleiri úr yfirkjörstjórn í kjöri við alþingiskosning í kjördæminu, og skulu þeir þá vikja sæti úr kjörstjórninni, oddviti þó ekki fyr en opna skal atkvæðakassana.

Verði yfirkjörstjórn af þessum eða einhverjum öðrum ástæðum ekki fullskipuð, eftir að varamennirnir hafa tekið sæti í henni, kveður oddviti menn úr flokki kjósenda í hin auðu sæti.

Fyrri varamaður er sá, er sýslunefnd eða bæjarstjórn kys úr sínum flokki, og Nr. 28. tekur hann sæti í kjörstjórninni á undan hinum. Sjeu varamennirnir báðir úr flokki sýslu- 3. nív. nefndar eða bæjarstjórnar, þá sá eldri. Nú vikur oddviti sæti úr yfirkjörstjórninni, meðan atkvæðakassarnir eru opnaðir og atkvæði talin, og skal þá elsti maður af hinum yfirkjörstjórunum koma í hans stað.

Yfirkjörstjórn skal hafa gjörðabók, löggilta af Stjórnarráðinu, og bóka í hana allar gjörðir sínar, útsending og viðtöku kjörseðla og brjefa, úrskurði, samtölu atkvæða, úrslit kosninga og annað þess háttar.

Samning kjörskrár.

9. gr.

Kjörskrá til óhlutbundinna kosninga semja bæjarstjórnir í kaupstöðum, en hreppsnefndir í sveitum. Nú hefir bæjarstjórn skift kaupstað í kjördeildir, og skal þá semja sjerstaka kjörskrá yfir hverja kjördeild. Kjörskrá skal samin í janúarmánuði ár hvert, og gildir frá 1. júlí það ár til 30. júní næst á eftir, að báðum dögum meðtöldum. Hún skal vera fullbúin 1. febrúar og skal hún þann dag lögð fram til sýnis á hentugum stað, einum eða fleirum, í hreppi eða kaupstað.

10. gr.

Á kjörskrá skal taka alla þá, er heimili eiga í hreppnum eða kaupstaðnum og kosningarrjett hafa í kjörðæminu, þá er kjörskrá er samin, eða fullnægja skilyrðum fyrir því, að geta neytt kosningarrjettar fyrir 1. júlí næst á eftir. Rita skal í sjerstaka dálka fult nafn kjósenda eftir stafrófsröð, heimili, stjett og aldur.

11. gr.

Í fyrri hluta maímánaðar ár hvert skal semja aukakjörskrá, og skulu á hana settir þeir, sem að visu hafa ekki kosningarrjett, þegar kjörskráin öðlast gildi (1. júlí), en vitanlegt þykir, að fullnægja muni skilyrðum fyrir kosningarrjetti einhverntíma á árinu, er kjörskrá gildir fyrir, og skal um leið tilgreina þann dag, er hver þeirra öðlast kosningarrjett. Á þá skrá skulu þeir og settir, er eigi var vitanlegt um, þegar aðalkjörskrá var samin, að þeir mundu fullnægja þessum skilyrðum fyrir 1. júlí, og sómuleiðis þeir kjósendur, er láðst hefir að setja á aðalkjörskrá, og einhverra orsaka vegna hafa ekki átt kost á að koma fram með aðfinslur við kjörskrána í tæka tíð.

12. gr.

Fjórtán dögum áður en aðalkjörskrá er lögð fram, skal auglýsa hvar það verður gert, á þann hátt, sem þar er venja að birta almennar auglýsingar. Kjörskráin skal liggja frammi frá dagmálum til miðaftans dag hvern, næstu 14 daga eftir að hún var lögð fram. Staðfest eftirrit af skránni má hafa til þess að leggja fram.

13. gr.

Áður en þrjár vikur eru liðnar frá því er kjörskráin var lögð fram, skal hver sá, sem kæra vill, að einhverjum sje slept af skrá eða ofaukið þar, hafa afhent oddvita hreppsnefndar eða bæjarstjórnar kæru sína með þeim rökum og gögnum, er hann vill fram færa til

Nr. 28. stuðnings máli sínu. Sje kærán um það, að einhver sje á skrá tekinn, sem eigi hafi rjett 3. nóv. til að standa þar, skal oddviti hreppsnefndar eða bæjarstjórnar innan 3 daga senda þeim, er kærður er, eftirrit af kærinni, og skal gagngert senda með það til viðtakanda.

14. gr.

Aðfinningum þeim við kjörskrárnar, sem þannig eru fram komnar, skal hlutað-eigandi sveitar- eða bæjarstjórn skera úr á opinberum fundi, sem haldinn sje áður en 3 næstu vikur eru liðnar. Til þess fundar skulu með 8 daga fyrirvara kvaddir bæði þeir, sem fram hafa komið með aðfinningarnar, og þeir, sem mælt er á móti. Samkvæmt þeim skjölum, sem aðiljar málsins leggja fram, og framburði vitna, sem þeir leiða, skal leggja úrskurð á ágreininginn og rita hann með fám orðum í hina venjulegu gjörðabók sveitar-eða bæjarstjórnarinnar.

Með kærur og aðfinningar við aukakjörskrá þá, sem um ræðir í 11. gr., skal fara sem við aðalkjörskrána, en þó þannig, að frestir allir sjeu $\frac{1}{3}$ styttri, og að samrit auka-kjörskrárinnar skuli sent oddvita yfirkjörstjórnarinnar fyrir 1. júlí. Þegar búið er að leiðrjetta kjörskrárnar samkvæmt þessu, skal öll hreppsnefndin eða bæjarstjórnin rita nafn sitt undir þær. Eftir þetta verður á því ári engin breyting gerð á kjörskránum, nema dómur sje á undan genginn.

15. gr.

Kjörskrár skulu samdar í tvennu lagi, og skal önnur skráin fyrir 1. dag apríl-mánaðar send oddvita yfirkjörstjórnar þeirrar, er í hlut á. Hann skal fyrir 1. dag maí-mánaðar skýra Stjórnarráðinu frá, hvort hann hafi tekið við öllum kjörskránum, en ef svo er ekki, hverjar vanti.

16. gr.

Sá, sem er óánægður með úrskurð þann, er synjar honum kosningarrjettar, má heimta, að sjer verði fengið eftirrit af úrskurðinum kauplaust, og getur hann sótt málið fyrir dómi. Mál út af þessu skal farið með sem gestarjettarmál. Rjettargjöld skulu engin greidd fyrir undirrjetti, og skal dómarrinn skipa mann fyrir hönd sveitar- eða bæjarstjórnar, er stefnt er. Falli dómur þannig, að sækjandi málsins eigi kosningarrjett, skal taka hann á kjörskrá, þegar er hann leggur fram eftirrit af dóminum.

17. gr.

Samkvæmt aðalkjörskrá og aukakjörskrá skulu allar kosningar til Alþingis fara fram á því ári. Þeir menn, er standa á aukakjörskrá (11. gr.), hafa rjett til að greiða atkvæði, ef þeir hafa fyrir kjördag fullnægt þeim skilyrðum, er sett eru. Fari fram kosning oftár en einu sinni sama ár, skal við síðari kosningarnar nota eftirrit af kjörskránum, er hreppsnefnd eða bæjarstjórn staðfestir.

Framboð þingmannaefna og umboðsmenn.

18. gr.

Nú býður einhver sig fram til þingmensku, og skal hann þá tilkynna yfirkjörstjórninni í kjördæminu framboð sitt skriflega svo snemma, að það komi henni í hendur eigi síðar en 4 vikum á undan kjördegi.

Framboði skal fylgja skrifleg yfirlýsing að minsta kosti 12 kjósenda í kjördæmi því, þar sem þingmannsefni leitar þingmensku, um að þeir styðji kosningu þess. Nr. 28.
3. nóv.

Það er eigi nauðsynlegt, að kjörgengi þingmannæfna sje sannað fyrir kjörstjórninni, en Alþingi fellir úrskurð um kjörgengi þeirra, sem kosnir eru.

Enginn má gefa kost á sjer í fleirum en einu kjördæmi við sömu kosningar. Brjóti nokkur móti þessu, er sú kosning eð þær kosningar ógildar, er hann kann að verða fyrir.

Nú deyr frambjóðandi áður en kosning fer fram, en eftir að framboðsfrestur er liðinn eða á næstu 3 sólarhringum fyrir það tímamark, og má þá annar maður innan 8 daga bjóða sig fram til þingmensku, ef fullur helmingur af meðmælendum hins látna eru meðal meðmælenda hans.

Ef fresta þarf kosningu í kjördæminu af þessum ástæðum, stofnar Stjórnarráðið til nýrrar kosningar á þann hátt, sem fyrir er mælt í 53. gr. laga þessara.

19. gr.

Hvert þingmannsefni á rjett á, sje hann eigi, sjálfur viðstaddur, að gefa einum manni eða tveimur í hverjum hreppi umboð sitt til að gæta hagsmuna sinna við kosninguna. Þessir umboðsmenn hafa rjett til að vera viðstaddir atkvæðagreiðsluna á kjörfundum og gæta þess, að alt fari þar löglega fram. En skyldir eru þeir að hlíta þeim fundarreglum, sem kjörstjórnin ákveður.

Undirbúningur af hálfu kjörstjórnar.

20. gr.

Þegar frestur sá er liðinn, sem ákveðinn er um framboð þingmannæfna (18. gr.), skal yfirkjörstjórnin tafarlaust láta fullgera kjörseðla fyrir umdæmi sitt, þar sem kosning á fram að fara. En hafi eigi fleiri boðið sig fram til kosningar í kjördæminu en kjósa skal, þarf engin kosning fram að fara, heldur lýsir kjörstjórnin þingmannsefnið kosið eða þingmannæfnin kosin. Stjórnarráðið annast prentun á eyðublöðum undir kjörseðla og sendir þau yfirkjörstjórnnum. Kjörseðlar skulu búnir til úr haldgóðum pappír, sem prent eða skrift sjest ekki í gegnum, þegar letrið snýr niður. Sjeu þeir allir nákyæmlega jafnstórir og eins í lagi og með sama lit. Yfirkjörstjórnin annast útbúning kjörseðlanna að öðru leyti. — Á hvern seðil skal skrá með skýru og stóru prentlettri nöfn allra þingmannæfna í kjördæminu og skulu þau standa í stafrófsröð. Eigi tvö eða fleiri þingmannæfni í sama kjördæmi að öllu samnefnt, skal einkenna þá til aðgreiningar með heimilisnafni eða stöðu. Eigi skal fullgera fleiri seðla en þá, er sendir verða kjörstjórnnum í hreppunum, og skal yfirkjörstjórn forðast að láta óviðkomandi sjá seðlana, áður en hún sendir þá.

Kjörseðil skal gera á þann hátt, er hjer segir: Hverju nafni skal ætla þverskák, er sje 2½ cm. á breidd. Til vinstri handar við nafnskákirnar skal vera svartur borði upp og ofan, 3 cm. á breidd, og í honum miðjum hvítir kringlóttir reitir, ½ cm. að þvermáli. Skal kjörseðill vera svipaður þessu:

Nr. 28.
3. nív.

Kjörseðla skal yfirkjörstjórn brjóta saman áður en hún sendir þá frá sjer, og skulu þeir vera svo brotnir, að óprentaða hliðin snúi út, svo að letrið á þeim sjáist ekki. Þeir skulu og vera svo brotnir, að auða röndin á seðlinum falli á svarta borðann, enda skal svo frá broti gengið, að auðvelt sje að leggja þá aftur í sama brot, er kjósendur hafa notaðþá.

21. gr.

Tíu dögum eftir að framboðsfrestur er liðinn, skulu kjörseðlarnir fullgerðir, og skal yfirkjörstjórnin daginn eftir afhenda til flutnings á næstu póststöð sem ábyrgðar-sending þá seðla, sem senda skal undirkjörstjórn hverri, nema nauðsynlegt sje að senda hraðboða með þá, en kjörstjórn hverri skal senda jafnmarga seðla sem kjósendur eru á kjórskrá í hennar umdæmi og 10% fram yfir. Seðlarnir skulu sendir í vönduðum umbúð-um, er yfirkjörstjórnin innsiglar með embættisinnsigli sínu svo vandlega, að eigi sje auðið að opna umbúðirnar og ná út seðlum, án þess að brjóta innsiglið.

22. gr.

Jafnfremt og yfirkjörstjórnin sendir undirkjörstjórnnum kjörseðla, skal hún láta hverri sendingu fylgja umslög, fóðruð sterku ljerefti og með áprentaðri utanáskrift til

yfirkjörstjórnarinnar. Hverri undirkjörstjórn skulu fengin 4 umslög, og skal á neðra framhorni vera prentað á tvö þeirra: »ógildir seðlar« og á tvö: »afgangsseðlar«.

Nr. 28.
3. nív.

Umslög þessi skulu vera svo stór, að allir seðlar af hvorri þessari tegund komist í eitt umslag, en hin umslögin sjeu til varð. Auk þess skal yfirkjörstjórnin láta fylgja stórt og sterkt ljereftsfóðrað umslag, með áprentaðri utanáskrift sinni, og á efra framhorni nafn undirkjördæmisins, og skal í það umslag leggja hin umslögin. Yfirkjörstjórn skál jafnframt senda hverri undirkjörstjórn í kjördæminu löggilta kjörbók til afnota við kosninguna, og skýrslu um, hver þingmannaefni hafi boðið sig fram.

Kjördagur.

23. gr.

Þá er almennar, reglulegar kosningar fara fram, skal kjördagur vera hinn sami um land alt, hinn fyrsti vetrardagur.

Bæði er þetta á sjer stað og þegar almennar kosningar fara fram eftir þingrof, skulu allar kosningar gilda frá hinum almenna kjördegi, þótt einstöku kosningar hafi eigi fram farið á þeim degi.

Kjörstaður, kjörherbergi, atkvæðakassi.

24. gr.

Kjörstaður í hverjum hreppi skal að jafnaði vera þingstaður hreppsins. Ef gallar á herbergjum á þingstaðnum eða önnur atvik gera það torvelt, að halda þar kjörfund, er yfirkjörstjórninni heimilt að ákveða annan kjörstað, þar sem fá má viðunandi herbergi, og sje sá staður svo nálægt þingstaðnum, sem vel má við koma. Sje kjörþing haldið annarstaðar en á þingstað hreppsins, skal yfirkjörstjórnin auglýsa það á kirkjustöðum hreppsins 8 dögum á undan kjörfundi.

25. gr.

Í húsinu, þar sem kosningin fer fram, skal vera annað herbergi áfast, svo lagað, að eigi verði í það gengið nema úr kjörherberginu. Sje eigi á slíku vól, má tjalda fyrir eitt hornið í kjörherberginu, svo eigi sjáist þangað.

Tjald skal festa fyrir glugga, er vera kynnu á herberginu eða hinu tjaldaða horni, svo að eigi verði inn þangað sjeð að utan, og skal tjaldið ná svo langt út fyrir gluggann, að eigi sje æðið að stinga kjörseðli út að glugganum, svo að hann sjáist að utan. Tjald þetta skal á hæfilega mörgum stöðum festi niður á jöðrum með innsigli kjörstjórnar. Í herberginu eða hinu tjaldaða horni skal vera lítið borð, sem skrifa má við.

26. gr.

Í hverjum hreppi varðveitir hreppstjóri, en í kaupstað bæjarfógeti, atkvæðakassana, er landsstjórn hefir útvegað í fyrstu á kostnað landssjóðs. Skulu kassarnir allir vera með sömu gerð, eigi minni en 31,5 cm. að lengd, 21 cm. að breidd og 15,7 cm. á hæð, með loki á hjörum og góðri læsingu fyrir. Langs eftir miðju lokinu skal vera rifa, er sje 15,7 cm. löng, 6,5 mm. víð að ofan, en víðari að neðan. Kössunum skulu fylgja sterkir ljereftspokar, hæfilega stórir til að hafa utan um kassana, er kjörstjórn sendir þá til yfirkjörstjórnar.

Ef síðar þarf að endurnýja kassa eða poka, kostar sveitar- eða bæjarsjóður þá endurnýjun.

Kosningarathöfnin.

27. gr.

Á hádegi skal kjörfund setja, og skulu þá mæta á kjörstað allir kjörstjórnarnir; sjeu eigi allir mættir, kveðja þeir, sem við eru úr kjörstjórninni, valinkunnan mann eða menn af kjósendum til að taka sæti í kjörstjórninni, og halda þeir sæti sínu, þótt hinir komi síðar.

28. gr.

Á meðan á kosningarathöfninni stendur, má aldrei nema einn úr kjörstjórninni ganga út í senn; felur hann öðrum úr kjörstjórninni verk sitt á meðan.

29. gr.

Kjörstjórnin skal sitja við borð í kjörherberginu; auk kjörstjórnarinnar má enginn inni vera í kjörherberginu, nema einn kjósandi í senn, og einn eða tveir umboðsmenn af hendi hvers þingmannsefnis (sbr. 19. gr.), sjeu þeir eigi sjálfir viðstaddir.

30. gr.

Athöfnin byrjar með því að oddviti kjörstjórnarinnar leggur fram seðlaböggul þann, sem hann hefir fengið frá yfirkjörstjórninni, og skulu allir, sem við eru, gæta þess vel, hvort innsiglin eru heil, eða böggullinn ber þess merki, að hann hafi verið opnaður; skal þessa getið í kjörbókinni, og riti kjörstjórn og þingmannaefnin eða umboðsmenn þeirra undir. Því næst opnar oddviti böggullinn og telur seðlana, en meðkjörstjórar og umboðsmenn eða þingmannaefni telja líka; skal þess gætt, hvort tala seðlanna kemur heim við tölu þá, sem tilgreind er í bræfi því, er yfirkjörstjórnin skal láta fylgja hverjum seðlaböggli. Þess skal getið í kjörbókinni, og skrifa kjörstjórar og umboðsmenn eða þingmannaefnin þar undir.

31. gr.

Kjörstjórnin skal, áður en kosning byrjar, skipa til dyravörslu 2 menn eða fleiri, sem skiftast á.

Nú segir kjörstjórn dyraverði til, að kosning, byrji, og skal dyravörður þá hleypa inn kjósendum, einum í senn.

Sje ágreiningur um, í hverri röð kjósendur komist að, skal röðin á kjörskrá ráða, þannig að dyravörður hleypir þeim fyr inn, sem framar stendur á kjörskrá af þeim, sem gefa sig fram.

Kjóсандinn gengur til oddvita kjörstjórnarinnar, er hann kemur inn í herbergið, og fær oddviti honum einn kjörseðil, ef kjörstjórnin kannast við manninn og hann stendur á kjörskrá.

Þekki kjörstjórnin ekki manninn, er honum kostur ger að fá inn með sjer 2 kjósendur, sem kjörstjórnin þekkir, og ef þeir vilja lýsa yfir því, að viðlögðum drengskap sínum, að maðurinn sje sá, er hann kveðst vera, þá er það næg sönnun, en geta skal þess í kjörbókinni. Að því búnu ganga vitni þessi út, en kjóсандi verður eftir.

32. gr.

Engum manni, sem á kjörskrá stendur, má kjörstjórnin meina að greiða atkvæði, og engum leyfa það, sem eigi stendur á henni, nema hann með vottorði sýslumanns eða bæjarfógeta sanni, að nafn hans standi á annari kjörskrá í kjördæminu, og að hann hafi afsalað sjer þar kosningarrjetti sínum. Um þetta skal getið í kjörbókinni, og nafn og heimili kjósandana tilgreint. Vottorð sýslumanns eða bæjarfógeta fylgi endurritinu af kjörbókinni.

33. gr.

Dá er kjósandi hefir tekið við kjörseðlinum, sem oddviti afhendir honum, fer kjósandi með hann inn í klefann (afherbergið), að borði því, er þar stendur, og stimplar alveg yfir reitinn, sem er fyrir framan nafn þess eða nöfn þeirra, ef fleiri en einn á að kjósa, sem kjósandinn vill velja, með svörtum stimpli, sem kjörstjórnin leggur til, og skal hann vera 1 cm. að þvermáli. Þegar kjósandinn hefir stimplað yfir reitinn, skal hann þerra hann (reitinn) vel með þerripappír, sem kjörstjórnin leggur til, og sjer um, að nóg sje til af, og brýtur hann síðan seðilinn saman í sama brot er hann var í, er hann tók við honum, svo að letrið snúi inn, gengur inn að kjörborðinu og stingur sjálfur seðlinum í atkvæðakassann gegnum rifuna á lokinu og gætir þess, að enginn sjái hvað á seðlinum er.

Stjórnarráðið skel í fyrsta sinni útvega stimplana, og greiðist sá kostnaður, er af því leiðir, úr landssjóði, en um endurnýjun þeirra fer svo, sem fyrir er mælt um atkvæðakassana í 26. gr.

Ef kjósandi skýrir kjörstjórn frá því, að hann sje eigi fær um að kjósa á fyrirskipaðan hátt sakir sjónleysis eða annarar líkamsbilunar, er kjörstjórn metur gilda ástæðu, skal sá úr kjörstjórninni, er kjósandi nefnir til, veita honum aðstoð til þess í kjörherberginu. Þetta skal bókað í kjörbókina að tilreindum ástæðum.

34. gr.

Meðkjörstjórnirnar í hverri kjörstjórn skulu hafa fyrir sjer hvor sitt eftirrit af kjörskránni og gera merki við nafn hvers kjósenda, um leið og hann hefir neytt kosningarrjettar síns.

35. gr.

Áður en fyrsti kjósandi lætur seðil í kassann, skal kjörstjórnin og þingmannaefnin, eða umboðsmenn þeirra, gæta þess, að kassinn sje tómur, og síðan læsa honum.

36. gr.

Engin merki má á seðilinn gera önnur en að stimpla yfir auða reitinn, hvorki rispu nje blýantsstrik nje önnur slík einkenni, er gert geta seðilinn þekkjanlegan frá hinum seðlunum. Finnist slíkt merki á seðli við atkvæðatöluna á eftir, eða ef stimplað er út fyrir ytri brún svarta borðans, er slíkur seðill ógildur.

37. gr.

Láti kjósandi sjá, hvað á seðli hans er, er seðillinn ógildur, og má eigi leggja hann í atkvæðakassann. Sama er og, ef kjósandi setur skakt kjörmerki á seðil, eða seðill merkist hjá honum af vangá. Hvort heldur af þessu á sjer stað, skulu seðlarnir afhentir kjörstjórninni, sem skráir athugasemd um það í kjörbókina. Skulu þessir kjósendur því næst víkja frá atkvæðagreiðslunni að sinni og atkvæðagreiðslunni haldið áfram, uns allir kjósendur þeir, er viðstaddir eru, hafa átt kost á að greiða atkvæði.

Dá er kjósandi hefir lagt seðilinn í atkvæðakassann, fer hann út, en næsti kjósandi kemur inn, og svo koll af kolli, uns atkvæðagreiðslu er lokið.

38. gr.

Atkvæðagreiðslu má ekki slíta meðan kjósendur gefa sig fram, án þess hlje verði á; þá er ekki gefa sig fram fleiri, skal enn bíða $\frac{1}{4}$ klukkustundar og taka við atkvæðum þeirra kjósenda, er á þeim tíma gefa sig fram. Þó má eigi slíta atkvæðagreiðslu að þeim fjórðungi klukkustundar liðnum, meðan kjósendur gefa sig fram, án þess að hlje verði á, og aldrei má atkvæðagreiðslu slíta fyr en 3 klukkustundir eru liðnar frá því er byrjað var að taka við atkvæðum, nema allir kjósendur, sem á kjörskrá standa, hafi neytt atkvæðisrjettar.

Nr. 28.

3. nív.

Pegar allir viðstaddir kjósendur hafa átt kost á að greiða atkvæði, greiða þingmannaefnin og umboðsmenn, ef þeir hafa kosningarrjett, svo og kjörstjórnin atkvæði á sama hátt og aðrir kjósendur. Því næst skulu þeir kjósendur aftur kallaðir fram eftir stafrófsröð, sem nefndir eru í 37. gr., fyrri málsgrein, og þeim fengnir nýir seðlar, til að greiða atkvæði á, á meðan seðlaforðinn endist.

39. gr.

Þingmannaefni og umboðsmenn þingmannaefna eiga rjett á að gæta þess, að kjörstjórn og kjósendur hegði sjer lögum samkvæmt við kosningarathöfnina, og má hver þeirra átelja við kjörstjórnina, það er honum þykir áfátt.

Nú þykir þingmannsefni eða umboðsmanni þess eitthvað ólöglegt við kosningarathöfnina, og fær það eigi leiðrjett, og á það þá rjett á að fá ágreiningsálitid bókað þegar í stað í kjörbókina, og sker Alþingi úr því síðar, hver áhrif það skuli hafa á kosninguna.

40. gr.

Þá er atkvæðagreiðslu er slitið, skal oddviti kjörstjórnarinnar þegar taka atkvæðakassann, án þess að opna hann, og að meðkjörstjórum, þingmannaefnum og umboðsmönnum þeirra ásjáandi, vefja ljerefti eða öðru slíku haldgóðu efni vandlega utan um hann á alla vegu og binda utan um; láta síðan kassann, þannig útbúinn, ofan í ljereftspoka þann, sem honum fylgir, binda vandlega fyrir með snæri eða sterku seglgarni, sem ekki eru hnútar á og setja innsigli kjörstjórnarinnar á fyrirbandið, og pokann sem næst hnútnum; sömuleiðis eiga þingmannaefni og umboðsmenn, sem viðstaddir eru, rjett á setja innsigli sín á enda fyrirbandsins.

Þá skal oddviti leggja í umslag sjer alla þá seðla, sem ógildir hafa orðið (37. gr.), og í annað umslag alla þá seðla, sem afgangs eru ónotaðir.

41. gr.

Til alls þessa skal nota umslög þau, sem yfirkjörstjórnin hefir sent í þessu skyni. Í hvort umslag skal jafnframt leggja miða með sæmtölu seðlanna, sem í því eru, undirskrifaðan af kjörstjórn og þingmannaefnum eða umboðsmönnum þeirra. Seðlatölunnar af hvoru tagi skal geta í kjörbókinni.

42. gr.

Þá er kosningærathöfninni er lokið og alt bókað í kjörbókina, skulu kjörstjórnir og umboðsmenn eða þingmannaefni, sjeu þau viðstödd, rita undir hana.

Neiti kjörstjórnin að bóka eitthvað fyrir þingmannsefni eða umboðsmann áhrærandi kosningærgjörðina, á hann rjett á að bóka það sjálfur og skrifi hann nafn sitt undir.

43. gr.

Þegar búið er að loka báðum umslögum með kjörseðlunum, skal kjörstjórnin leggja þau, ásamt lyklinum að atkvæðakassanum, þegar í stað í aðalumslagið og setja innsigli sitt fyrir; einnig eiga þingmannaefni og umboðsmenn þeirra rjett á að setja fyrir aðalumslagið innsigli sitt á þann hátt, að umslagið verði eigi opnað án þess innsiglið raskist. Síðan skal tafarlaust senda áreiðanlegan mann með brjefið, atkvæðakassann og kjörbókina í vatnsheldum umbúðum til formanns yfirkjörstjórnar og viðurkenning hans tekin fyrir.

44. gr.

Þá er kosning þingmanns er ógild, samkvæmt 29. gr. stjórnarskrárinnar, sbr. 39. og 48. gr. þessara laga, skal Stjórnarráðið skipa fyrir um nýja kosningu, svo fljótt sem verða má.

45. gr.

Nú ferst kosning fyrir í einhverjum hreppi á hinum ákveðna degi, sökum óveðurs eða af öðrum óviðráðanlegum orsökum, kveður þá undirkjörstjórn til kjörfundar af nýju á þann hátt, sem mælt er fyrir um í annari málsgrein 51. gr. þessara laga. 3. nóv.

Kosningarúrlit.

46. gr.

Yfirkjörstjórn skal með nægum fyrirvara á undan kosningunum auglýsa stund og stað, þá er hún komi saman til að opna atkvæðakassana og telja atkvæðin.

47. gr.

Þingmannsefni hvert hefir rjett á að hafa einn eða tvo umboðsmenn viðstadda meðan atkvæðakassarnir eru opnaðir og atkvæði eru talin úr því kjördæmi, er það bauð sig fram í, sje það eigi sjálft viðstatt. Að öðru leyti skal athöfn þessi fara fram fyrir opnum dyrum, svo að kjósendum gefist kostur á að vera við, eftir því sem húsrúm leyfir.

Sje ekki þingmannsefni eða umboðsmenn þess viðstaddir, skal yfirkjörstjórnin kveðja valinkunna menn til að vera við í þeirra stað.

48. gr.

Í viðurvist þessara manna opnar svo yfirkjörstjórnin atkvæðasendingarnar úr hverjum kjörstað kjördæmisins, eftir að þeim hefir verið gefinn kostur á að sannfærast um, að öll innsigli sjeu ósködduð. Jafnótt og hver atkvæðakassi er opnaður, skal seðlum þeim, sem í honum eru, óskoðuðum, helt í hæfilegt tómmt ílát með loki yfir, og þannig haldið áfram uns allir atkvæðakassarnir eru tæmdir. En við og við skal loka ílátinu og hrista það, svo að seðlarnir úr hinum einstöku kjörstöðum blandist vel saman.

Því næst opnar oddviti ílátið, tekur upp einn og einn kjörseðil í einu, les upp nafnið, sem við er merkt á hverjum seðli, og rjettir hann jafnótt þingmannaefnum eða umboðsmönnum til athugunar, en meðkjörstjórar merkja á meðan á blað atkvæðatöluna við nafn hvers þingmannsefnis. Komi öllum saman um, yfirkjörstjórn, þingmannaefnum og umboðsmönnum, að einhver kjörseðill sje ógildur, skal hann ógildan telja. Verði ágreiningur meðal kjörstjóra um gildi kjörseðils, skal afl atkvæða ráða úrlitum. Nú verður ágreiningur milli kjörstjórnar og einhvers þingmannsefnis eða umboðsmanns um það, hvort kjörseðill sje gildur eða ógildur, skal þá leggja þá seðla í 2 sjerstök umslög, í annað þá seðla, sem kjörstjórn telur gilda, og í hitt þá seðla, sem hún telur ógilda. Þá er allir kjörseðlar eru upp lesnir og atkvæðin skráð, telur yfirkjörstjórnin atkvæðin saman með nákvæmu eftirliti þingmannaefna og umboðsmanna, og lýsir þann kosinn, sem hlotið hefir flest atkvæði, er hún telur gild.

Umslögnum með ágreiningssæðlunum skal því næst lokað með innsigli yfirkjörstjórnar, og eiga þingmannaefni eða umboðsmenn þeirra rjett á að setja einnig fyrir þau innsigli sín. Yfirkjörstjórn sendir Stjórnarráðinu eftirrit af gjörðabók sinni viðvíkjandi kosningunni, ásamt ágreiningssæðlunum, sem Stjórnarráðið því næst leggur fyrir Alþingi í þingbyrjun með sömu ummerkjum og það tók við þeim. Eftirritin og önnur kjörgögn leggur það einnig fyrir þingið.

49. gr.

Hafi tvö þingmannaefni eða fleiri jöfn atkvæði, varpar yfirkjörstjórn blutkesti á þann hátt, að hún ritar nöfn þeirra þingmannaefna, sem jöfn hafa atkvæði, á samskonar

Nr. 28. seðla hvert um sig, lætur seðlana samanbrotna í hylki og breiðir yfir, og kveður til ein-
3. nív. hvern af óviðkomandi áhorfendum, að draga einn seðil úr hylkinu, og segir nafnið á seðlinum til, hver sje kosinn.

50. gr.

Pegar búið er að telja atkvæðin, skal yfirkjörstjórn þegar í stað fá hinum kjörna alþingismanni kjörbrjef, samið samkvæmt fyrirmynd, er Stjórnarráðið segir fyrir um, og senda Stjórnarráðinu tilkynning um úrslit kosningarinnar í kjördæminu, og skal það birt í B-deild Stjórnartíðindanna.

51. gr.

Nú ferst kosning fyrir í hreppi á hinum ákveðna degi, af því að kjörseðlasending kemur eigi til skila, og skal þá kjörstjórn tafarlaust tilkynna það yfirkjörstjórninni, sem endurnýjar sendinguna svo fljótt sem verða má.

Undir eins og kjörstjórn fær kjörseðlana, kveður hún með þingboði til kjörfundar í hreppnum eða kaupstaðnum, er eigi má halda síðar en að viku liðinni. Skal þá senda gagngert með þingboðið á hvert heimili.

Komi atkvæðasending eigi til skila til yfirkjörstjórnar, en kosning hafi farið fram, lætur yfirkjörstjórn nýja kosning fara fram í hreppnum, og fer um hana að öllu leyti á sama hátt og segir í hinum fyrri málslíðum þessarar greinar.

52. gr.

Sje atkvæðasending frá einhverjum kjörstað eigi komin til yfirkjörstjórnar á þeim tíma, sem nefndur er í 46. gr., skal yfirkjörstjórn engu síður opna atkvæðakassa og önnur kjörgögn á ákveðnum degi, svo sem auglýst hafði verið, en að eins eigi lýsa neinn þingmann kosinn fyr en atkvæðasending sú, er vantaði, er komin og þau atkvæði talin með. En auglýsa skal þingmannaefnum eða umboðsmönnum þeirra, eftir því sem audið er hve nær sendingin verði opnuð, til þess að þeir eigi kost á að vera þá viðstaddir.

Uppkosningar, aukakosningar og kosningar eftir þingrof.

53. gr.

Nú verður uppkosning nauðsynleg, eða þingmannssæti autt, áður en kjörtímabil er á enda, og skal þá Stjórnarráðið fyrirskipa nýjar kosningar svo fljótt, sem því verður við komið eða þurfa þykir, og ákveða kjördag, og getur það þá, ef þörf þykir, stytt fresti þá, sem ákveðnir eru í lögum þessum, og skal það auglýsa fyrirskipun sína í B-deild Stjórnartíðindanna, og jafnframt tilkynna yfirkjörstjórninni, svo að hún geti í tæka tíð sent undirkjörstjórnnum þau gögn, er lög þessi ákveða.

Að öðru leyti fer um kosninguna eins og lög þessi mæla fyrir.

Aukakosning gildir fyrir svo langan tíma, sem sá átti eftir, er hinn nýkosni kemur í staðinn fyrir.

54. gr.

Nú er þing rofið og boðað til nýrra kosninga, og ákveður þá konungur kjördag, er auglýstur skal yfirkjörstjórnnum í tæka tíð, svo að þær geti sent undirkjörstjórnnum lögboðin kjörgögn. Að öðru leyti fara þessar kosningar fram samkvæmt fyrirælum laga þessara.

55. gr.

Hvenær sem kosning á þingmanni eða þingmönnum fer fram á öðrum tíma árs en hinum lögskipaða kjördegi, skal fara eftir kjörskrá þeim, sem í gildi eru á þeim tíma, er kosningin fer fram.

Kostnaður.

Nr. 28.

3. nóv.

56. gr.

Kjörstjórer í yfirkjörstjórn og undirkjörstjórn fá í þóknun fyrir ferðakostnað og fæðispeninga 4 kr. á dag, er þeir vegna kosningarinnar eru frá heimili sínu, svo og endurgjald fyrir kostnað til ritfanga, sendiferða, húsnæðis o. fl.

Borgun til yfirkjörstjórna skal greiða úr sýslusjóði og í kaupstöðum úr bæjarsjóði; en kostnað allan við undirkjörstjórn skal greiða úr sveitar eða bæjarsjóði.

Kærir um kjörgengi.

57. gr.

Nú kærir einhver kjósandi, að þingmann þann, er kosningu hlaut, skorti einhver kjörgengisskilyrði, og skel hann þá innan 14 daga, frá því er kosningarútslit voru auglýst, senda formanni yfirkjörstjórnar kæru í tveim samritum, og afgreiðir hann kærana svo fljótt sem verða má til Stjórnarráðsins. Sendir Stjórnarráðið þegar í stað annað samritið þingmanni þeim, sem kærana varðar, en hitt skal lagt fyrir Alþingi.

III. Hlutbundnar kosningar.**Kosningarrjettur og kjörgengi.**

58. gr.

Við hlutbundnar kosningar, er fram eiga að fara um land alt í einu lagi á þingmönnum til efri deildar Alþingis, eiga kosningarrjett og kjörgengi allir hinir sömu, konur og karlar, sem kosningarrjett hafa og kjörgengi samkvæmt 1.—6. gr., ef náð hafa fullum 35 ára aldri, þá er kosning fer fram, en að öðru leyti með sömu skilyrðum.

Kjörstjórn.

59. gr.

Þegar hlutbundnar kosningar eiga að fara fram á landskjörnum þingmönnum, skipar ráðherra í tæka tíð landskjörstjórn, sem situr í Reykjavík. Í henni skulu sitja þrír menn, og kjósa þeir sjer sjálfir oddvita. Jafnframt skipar ráðherra 2 menn til vara og taka þeir sæti í forföllum hinna í þeirri röð, er útnefning þeirra greinir.

Enginn má sitja í landskjörstjórn, sem er þingmannsefni við þá kosning. Landskjörstjórn undirbýr kosninguna. Hún skal hafa gjörðabók löggilta af Stjórnarráðinu og bóka í hana allar gjörðir sínar, móttöku framboðslista, útsending og viðtöku kjörseðla, brjef, úrskurði, samtölu atkvæða, útslit kosninga og annað þess háttar.

Hlutbundnum kosningum stýra hinar sömu undirskjörstjórnir sem óhlutbundnum kosningum.

Kjörskrár.

60 gr.

Það ár, sem fram á að fara hlutbundin kosning landskjörinna þingmanna, skulu bæjarstjórnir í kaupstöðum og hreppsnefndir í sveitum semja, jafnhliða hinum árlegu kjörskrá, skrá yfir alla þá, er kosningarrjett hafa til landskosninga í kaupstaðnum eða

- Nr. 28. hreppnum. Um samning, framlagning og aðfinslur við þessar kjörskrár gilda allar sömu
3. nív. reglur sem um hinar árlegu kjörskrár. Um aukakjörskrár til þessarar kosningar gilda
og hinar sömu reglur sem um hinar árlegu aukakjörskrár.

Kjördagur, þingmannaefni, umboðsmenn.

61. gr.

Kjördagur skal að jafnaði vera 1. júlí eða næsta virkan dag á eftir, ef 1. júlí ber upp á helgan dag, árið áður en skifti verða á landskjörnum þingmönnum í efri deild. 8 vikum fyrir kjördag skulu landskjörstjórninni í Reykjavík afhentir listar með nöfnum þingmannaefna þeirra, sem fram eru boðin.

Nöfn þeirra skulu táknud svo skýrt með tilgreindri stöðu og heimili, að enginn vafi geti leikið á því, hverir í boði eru. Einskis manns nafn má á lista setja, nema hann hafi gefið til þess skriflegt leyfi, og skal það fylgja listanum til landskjörstjórnar. Berist landskjörstjórn listi, er nafn manns stendur á, án þess skriflegt leyfi hans fylgi, skal nema það nafn burt af listanum og eigi prenta það á þann lista. Nú hefir maður skriflega leyft nafn sitt á fleirum listum en einum, og skal þá nema nafnið burtu af öllum listunum.

Á framboðslista skulu að jafnaði vera tvöfalt fleiri nöfn þingmannaefna en kjósa á þingmenn í hvert skifti, með því að aðalþingmenn og varaðingmenn skulu kosnir á sama lista, án nokkurrar greiningar fyrir fram. Gildur er framboðslisti, þótt á honum standi færri nöfn, en ógildur ef fleiri eru.

Framboðslista skal fylgja yfirlýsing að minsta kosti 170 kjósenda á landinu um að þeir styðji þann lista. Af þessum kjósendum skulu að minsta kosti 60 vera úr fyrverandi Suðुरamti, 30 úr fyrverandi Austuramti og 40 úr fyrverandi Norðuramti og Vesturamti, hvoru um sig.

Listar skulu afhentir formanni landskjörstjórnar, og ritar hann á þá dag og stund, er hann veitir þeim móttöku, og merkir þá með bókstöfunum A, B, C o. s. frv., eftir því sem þeir berast honum.

62. gr.

Á hverjum lista skal tilgreina umboðsmenn fyrir listann. Sjeu umboðsmenn eigi tilgreindir, eða forfallist umboðsmaður, eru þeir, er fremstir standa þingmannaefna, rjettir umboðsmenn listans. Þessir umboðsmenn gæta rjettar lista þeirra, er þeir eru fyrir, við skoðun og úrskurðun framboðslista, útbúning kjörseðla og talning atkvæða, og gefa þær upplýsingar listunum viðvíkjandi, er landskjörstjórn þarfnast og óskar; svo er þeim og heimilt að mæta eða gefa öðrum umboð til að mæta fyrir sína hönd við kosningargjörð á hinum einstöku kjörstöðum, til þess að gæta þess, að alt fari löglega fram. En skyldir eru þeir að hlýða fundarreglum, er kjörstjórnir setja.

Undirbúningur af hálfu landskjörstjórnar.

63. gr.

Oddviti landskjörstjórnar skal kveðja landskjörstjórnina til fundar degi eftir að liðinn er frestur sá, sem settur er í 61. gr. fyrir afhending framboðslista, eða beri það upp á helgan dag, þá næsta virkan dag á eftir, og skal umboðsmönnum þingmannaefna og meðmælenda gefinn kostur á að vera viðstaddir. Finnist þá gallar á framboðslista, skal hlutaðeigandi umboðsmönnum gefinn kostur á að leiðrjetta þá, og má veita frest í því skyni, eftir því sem tími og atvik leyfa. Sjeu gallar, er landskjörstjórn hefir bent á, eigi leiðrjettir innan tilsetts frests, kveður hún upp úrskurð um það, hvort listi skuli fyrir það ógildur

teljast. Sje listi úrskurðaður ógildur, skal eftirrit af úrskurðinum þegar afhent hlutað. Nr. 28. eigandi umboðsmanni eða umboðsmönnum, ásamt eftirriti af listanum, er rækur er ger. 3. nóv.

Pá er listar hafa verið úrskurðaðir, skal landskjörstjórnin tafarlaust láta fullgera kjörseðla og gera almenningi kunnugt með auglýsingu í Lögbirtingablaðinu, hverir framboðslistar sjeu í kjöri, með tilgreindum nöfnum þingmannaefna á hverjum lista og bókstaf hvers lista. En hafi eigi nema einn listi er gildur er tekinn, komið til landskjör-stjórnarinnar í tæka tíð þarf engin kosning fram að fara, heldur lýsir landskjörstjórnin þá kosna, er listinn greinir.

64. gr.

Á kjörseðli skulu allir framboðslistar, er gildir hafa verið metnir, teknir upp, þannig að öðru megin á hæfilega stóru blaði sjeu prentuð út af fyrir sig, hvert niður af öðru í óbreyttri röð, nöfn þingmannaefnanna ásamt stöðu og heimili, sem þó má vera skammstafað á hverjum framboðslista, hver nafnaröð, undir sínum bókstaf, og skulu vera feit og skýr strik til aðgreiningar milli listanna. Listarnir skulu settir á kjörseðilinn hver við annars hlið í röð eftir bókstöfum sínum, og nöfn þingmannaefnanna á hverjum lista aðskilin með þverstrikum. Hæfilegt bil fyrir skrifaðan tölustaf skal vera fyrir framan hvert nafn innan þess striks, sem takmarkar listann.

Kjörseðlar skulu vera úr góðum þykkum pappír, og skal landskjörstjórn gæta þess, að eigi sjeu fullgerðir fleiri seðlar en þeir, er sendir verða kjörstjórnnum. Þeir skulu vera brotnir saman með óprentuðu hliðina út þannig að ekki sjáist lettrið á þeim, og skal svo frá brotinu gengið, að auðvelt sje að leggja þá í sama brot, er þeir eru notaðir.

65. gr.

Áður en framboðsfrestur er liðinn, skal Stjórnarráðið senda landskjörstjórn skrá, er sýni tölu kjósenda í hverju lögsagnarumdæmi landsins. Svo löngu fyrir kjördag, að vissa sje fyrir að seðlarnir komi í tæka tíð, skal landskjörstjórn senda sýslumönnum og bæjarfógetum í ábyrgðarsendingum jafnmarga kjörseðla og kjósendur eru í lögsagnarumdæmi hvers þeirra og nægilega marga seðla umfram, ásamt hæfilega mörgum listum með nöfnum þingmannaefna. Þeirri sendingu skulu og fylgja nægilega mörg umslög til handa kjörstjórnnum, eins og um getur í 22. gr. laga þessara.

Þegar eftir móttöku þessarar sendingar, sendir sýslumaður eða bæjarfógeti kjörstjórnnum þeim öllum, sem eru í lögsagnarumdæmi hans, með hraðboða, ef á þarf að halda, jafnmarga kjörseðla sem kjósendur eru á kjörskrá í hverju umdæmi og 10 % umfram. Seðlarnir skulu sendir í vönduðum umbúðum, er sýslumaður eða bæjarfógeti innsiglar með embættisinnsigli sínu, svo vandlega, að eigi sje auðið að opna umbúðirnar og ná út seðlunum án þess að brjóta innsiglið. Geyma skal svo kjörstjórn kjörseðlaböggul óopnaðan til kjörfundar. Brjóti nokkur innsigli fyrir kjörseðlasendingu eða hefti ferð hennar af ásettu ráði, varðar það sektum eða fangelsi, ef miklar sakir eru.

Kjörstaður, kjörherbergi og atkvæðakassar.

66. gr.

Um kjörstað, kjörherbergi og atkvæðakassa fer eftir fyrirlæum 24.—26. greinar í lögum þessum.

Kosningarathöfnin.

67. gr.

Kosning fer fram á þann hátt, sem segir í 27.—45. gr. laga þessara, með þeirri breytingu að kjósandi markar kross, rjettan kross aða skákross við bókstaf þess lista á kjörseðlinum, sem hann vill gefa atkvæði, en að öðru leyti fer eftir því sem samrýmst

Nr. 28. getur fyrir mælum nefndra lagagreina. Vilji hann breyta nafnaröðinni á lista þeim, er
 3. nív. hann velur, skal hann setja tölustafinn 1 fyrir framan það nafn, sem hann vill hafa efst, töluna 2 fyrir framan það nafn, sem hann vill láta vera annað í röðinni, töluna 3 við það nafn, er hann vill láta vera hið þriðja o. s. frv. Sje eitthvert nafn, sem hann getur ekki felt sig við, á þeim lista, er hann kýs, má hann strika það út, og telst það þá ekki með við samtalningu atkvæða á þeim lista; þessi strik mega vera hvort heldur þverstrik eða langstrik yfir nafnið. Krossinn við listabókstafinn, tölustafinn við nöfnin og útstrikun nafna, skal hann gera með blýanti, er kjörstjórnin hefir til í kjörklefanum. Síðan leggur hann atkvæðaseðilinn saman aftur í sömu brot, sem hann var í, stingur honum svo þannig saman brotnum niður í atkvæðakassann.

Ekki má kjósandi haggja neitt við hinum listunum, sem hann kýs ekki, hvorki strika út á þeim nje setja önnur merki á þá, nje heldur nein merki önnur en tjeð kosningarmerki á lista þann, sem hann kýs, ella verður atkvæðaseðill hans ónýtur.

Jafnskjótt og kosningu er lokið, skal kjörstjórnin senda atkvæðakassann, eftirrit af kjörbókinni og önnur þau plögg, sem getur um í 43. gr. laga þessara, til sýslumanns eða bæjarfógeta þess, er lögsögu hefir yfir þeim kjörstað, þótt í öðru kjördæmi sje. Þá er hann hefir tekið við öllum atkvæðakössunum úr lögsagnarumdæmi sínu, kveður hann til tvo votta, svo og umboðsmenn listanna, ef tilnefndir hafa verið, en sje svo eigi, tilnefnir hann auk þeirra einn valinkunnan mann fyrir hvern lista. Í viðurvist þessara manna opnar hann alla atkvæðakassana, eftir að hann ásamt þeim hefir rannsakað ástand kassanna með umbúðum; tæmir síðan kassana, telur seðlana, án þess að skoða nokkurn seðil, og lætur þá í einn kassa, er sje svo stór að hann taki alla seðlana. Að því búnu skal loka kassanum, láta hann í sterkan vatnsheldan poka, binda vandlega fyrir og innsigla hann með embættisinnsiglinu, og senda hann síðan sem ábyrgðarsendingu með fyrstu póstferð eða póstskeipsferð til landskjörstjórnarinnar í Reykjavík. Sendingunni skal fylgja brjef og endurrit af kjörbókum kjörstjórnanna, svo og lykill að kassanum í sjerstöku innsigluðu umslagi. Alt það, sem gerst hefir, svo sem skoðun og lýsing á sendingunum frá undirkjörstjórnnum, skýrsla um tölu seðla þeirra, sem í kassanum eru o. s. frv., skal bókað í yfirkjörstjórnarabók kjördæmis þess, sem sýslumaður eða bæjarfógeti er búsettur í, og skal endurrit úr henni fylgja sendingunni.

68. gr.

Engum manni, sem á kjörskrá stendur, má kjörstjórnin meina að greiða atkvæði, og engum leyfa það, sem eigi stendur á henni, nema hann með vottorði sýslumanns eða bæjarfógeta sanni, að nafn hans standi á annari kjörskrá á landinu, og að hann hafi afsalað sjer þar kosningarretti sínu. Um þetta skal getið í kjörbókinni og nafn og heimili kjósanda tilgreint. Vottorð sýslumanns eða bæjarfógeta fylgi eftirritinu af kjörbókinni.

Kosningarúrlit.

69. gr.

Landskjörstjórnin í Reykjavík skal boða, með viku fyrirvara að minsta kosti, stað og stund, hvenær hún kemur saman til þess að opna atkvæðakassa og telja saman atkvæði. Umboðsmenn hvers lista, sem í kjöri er, eiga rjett á að vera viðstaddir eða gefa öðrum umboð til að vera viðstaddir, þegar atkvæðasendingar eru opnaðar og atkvæði saman talin. Sjeu ekki viðstaddir umboðsmenn fyrir hvern lista, skal yfirkjörstjórnin kveðja valinkunna menn til að vera við í þeirra stað.

70. gr.

3. nív.

Í viðurvist þessara manna opnar landskjörstjórn atkvæðasendingarnar úr hverju lögsagnarumdæmi, eftir að umboðsmönnum hefir verið gefinn kostur á að sannfærast um að öll innsigli sjeu ósködduð. Jafnskjótt og hver atkvæðasending er opnuð, skulu kjörseðlar þeir, sem í henni eru, látnir óskoðaðir í hæfilega stórt tómmt ílát með loki yfir, og þannig haldið áfram, uns allir kjörseðlakassarnir eru tæmdir. En við og við skal loka ílátinu og hrista það, svo að kjörseðlarnir blandist vel saman. Því næst opnar formaður landskjörstjórnarinnar ílátið, tekur úpp einn og einn seðil í einu og les upp listabókstaf þann, er hefir verið krossað við á kjörseðlinum. Sýnir hann kjörseðlana jafnóðum viðstöddum fulltrúum listanna, og leggur þá svo frá sjer, þannig að þeir kjörseðlar, sem sami listabókstafur er auðkendur á, sjeu í búnka sjer, en meðkjörstjórar merkja jafnótt á blað, hve margir seðlar fari í hvern búnka.

71. gr.

Kjörseðill verður ógildur, ef bert verður við talning atkvæða, að kjósandi hefir:

1. sett kross við fleiri en einn listabókstaf, eða tölumerkt nöfn á fleirum listum en einum,
2. bætt nafni eða nöfnum við á lista,
3. skrifað nafn sitt á seðilinn,
4. sett á hann strík eða rispu eða önnur slík einkenni, er ætla má að gert sje til þess að gera seðilinn þekkjanlegan.
5. notað annan seðil, en kjörstjórnin hefir afhent honum.

Nú er eigi krossað við neinn listabókstaf á einhverjum kjörseðli, en nöfn eða nafn tölusett eða krossað við eitt nafn á einum listanum á honum og telst sá listi þá valinn af kjósanda, þótt krossinn vanti við listabókstafinn, ef ekki eru aðrir gallar á.

Þegar allir kjörseðlar eru upp teknir, skal telja saman, hve margir hafa valið hvern lista, og er það atkvæðamagn listanna, hvers um sig. Bera skal samtölu þessara atkvæðatalna saman við samtölu þeirra, er atkvæði hafa greitt, eftir skýrslum þeim, er sýslumenn og bæjarfógetar gefa, samkvæmt 67. gr., um kjörseðlafjölda úr hverju lögsagnarumdæmi. Ef samtölunni ber ekki saman, skal fara aftur yfir kjörseðlana alla, og leiðrjetta skekkjur þær, sem á kunna að hafa orðið.

72. gr.

Til þess að finna, hve mörg þingmannaefni ásamt varapingmönnum hafa náð kosningu af hverjum lista, skal skrifa upp atkvæðatölu hvers lista fyrir neðan sinn listabókstaf, þá helming atkvæðatalnanna, þá þriðjung þeirra, fjórðung o. s. frv., eftir því, hve marga þingmenn og varapingmenn á að kjósa, og hverjum lista getur mest hlotnast, þannig að útkomutölur þessar standi í röð fyrir hvern lista. Síðan skal marka hæstu útkomutölurnar jafnmargar og kjósa á þingmenn, og fær hver listi jafnmarga þingmenn kosna, sem hann á af tölum þessum. Standi eigi svo mörg nöfn á lista, sem honum bera fulltrúar eftir útkomutölum, skal taka þau, sem vantar, af hinum listunum eftir sömu reglu.

Til þess nú að finna, hver þingmannaefni hafa náð kosningu á hverjum lista, skal telja saman atkvæði hvers einstaks þingmannsefnis á þann hátt er nú skal greina:

Kjósandi telst una við röðina á lista, hafi hann eigi breytt henni með því að setja tölur fyrir framan nöfnin, og hafi hann að eins sett tölu við eitt nafnið eða nokkur af þeim, telst hann una við röðina að öðru leyti. Oddviti landskjörstjórnar tekur kjörseðlabunkana, fyrst þann er flestir seðlar eru í, og svo koll af kolli, en meðkjörstjórar hafa fyrir sjer lista með nöfnum þeirra þingmannaefna allra, sem standa á þeim lista, sem auðkendur er á þeim kjörseðlum. Oddviti tekur kjörseðlana úr búnkanum einn af öðrum, sýnir þá umboðsmönnum og les upp nöfnin ásamt raðartölu þeirri, er þeim ber eftir kjörseðlinum, en

Nr. 28. meðkjörstjórar rita upp atkvæðin eftir því. Sá sem fremstur stendur eða talan 1 er mörkuð
3. nív. við, fær heilt atkvæði, þeir sem eru aftar í röðinni, fá hver um sig brot úr atkvæði, er sje mismunandi eftir tölu þeirra þingmanna og varaþingmanna sem á að kjósa, þannig, að það sje jafnt tölu þeirra þingmanna og varaþingmanna, sem kjósa á, að fráðreginni tölu þingmannaefna, sem framar standa eða lægri tölu fá á kjörseðlinum, deilt með tölu þingmanna og varaþingmanna, sem kjósa á. Þegar kjörseðlabúrnarnir eru þannig upplesnir skulu atkvæðatölurnar lagðar saman. Þeir menn, sem hæsta hafa fengið atkvæðaupp-
hæðina á hverjum lista, eru aðalþingmenn listans, svo margir sem listanum ber eftir atkvæðamagni hans.

73. gr.

Hver listi, sem hlotið hefir landskjörinn þingmann eða þingmenn, hefir rjett til jafnmargra varaþingmanna, en sá listi, er ekki hefir hlotið aðalþingmann, hefir ekki rjett til varamanns, þó hann hefði atkvæðatölu til. Varamennina á hverjum lista skal tilnefna á sama hátt og aðalþingmennina, þannig, að þeir eru tilnefndir varaþingmenn, sem hæstar atkvæðatölur hafa næst á eftir þeim sem þingmannskjöri hafa náð.

Hafi tveir eða fleiri á einum lista fengið jafnmörg atkvæði, og þeir geta ekki báðir eða allir komist að sem þingmenn eða varaþingmenn, þá skal hlutkesti ráða.

Síðan lýsir landskjörstjórnin yfir því, hvernig kosning hefir fallið, gefur þingmönnum kjörbrjef og varaþingmönnum skilríki fyrir því, að þeir sjeu kjörnir til þess starfs. Umslögnum með ágreiningsseðlunum skal því næst lokað með innsigli landskjörstjórnar, og eiga umboðsmenn framboðslista einnig rjett til að setja innsigli sín fyrir þau.

Landskjörstjórn sendir síðan landsstjórninni eftirrit af gjörðabók sinni viðvikjandi kosningunni, ásamt ágreiningsseðlunum, en stjórnin leggur þá fyrir Alþingi í þingbyrjun, með sömu ummerkjum og þeir bárust henni. Eftirritið af kjörbókinni og önnur kjörgögn leggur landsstjórnin einnig fyrir þingið. Kosningaúrslitin skulu birt í B-deild Stjórnartíðindanna.

74. gr.

Nú ferst kosning fyrir í einhverjum hreppi á hinum ákveðna degi af því að kjörseðlasending kemur eigi til skila, og skal þá kjörstjórn tafarlaust tilkynna það hlutaðeigandi sýslumanni, er tilkynnir það landskjörstjórninni, er þá sendir nýja kjörseðla, svo fljótt sem verða má. Undir eins og kjörstjórn fær hina nýju kjörseðla, kveður hún með þingboði til kjörfundar, er eigi má halda síðar en að viku liðinni. Skal þá senda gagnert með þingboðið á hvert heimili. Komi atkvæðasending eigi til skila til hlutaðeigandi sýslumanns eða til landskjörstjórnar, eftir að kosning hefir farið fram, lætur landskjörstjórn nýjar kosningar fara fram í hreppnum eða lögsagnarumdæminu á sama hátt og segir í hinum fyrri málsliðum þessarar greinar.

75. gr.

Sje atkvæðasending úr einhverju lögsagnarumdæmi eigi komin til landskjörstjórnar á þeim tíma, sem nefndur er í 69. gr., skal fresta upptalningu atkvæða, þar til atkvæðasendingin er komin. Komi atkvæðasendingin ekki í tæka tíð, er Stjórnarráðinu skylt að gera þær ráðstafanir til að ná atkvæðasendingunni, sem landskjörstjórn óskar. Auglýsa skal umboðsmönnum listanna, eftir því sem auðið er, hvenær atkvæði verða talin upp, til þess að þeir eigi kost á að vera þá viðstaddir.

76. gr.

Nú deyr einhver landskjörinna þingmanna eða fer frá áður en kjörtímabil hans er á enda, og tekur þá sæti hans sá varaþingmaður, sem næsta hafði atkvæðatölu á þeim lista, er hinn dáni eða fráfarni var kosinn á. Hafi hlutaðeigandi varaþingmaður verið

kosinn alþingismaður í einhverju kjördæmi, tekur hann engu að síður autt sæti aðalmanns Nr. 28. en Stjórnarráðið hlutast til um nýja kosningu í því kjördæmi, er hann var fulltrúi fyrir. 3. nóv. Nú er enginn varamaður til á lista, til að taka autt sæti aðalþingmanns, og fyrirskipar þá Stjórnarráðið kosningu á þeim þingmanni eða þingmönnum og varaþingmönnum, er vanta í hið auða eða hin auðu sæti, svo fljótt sem því verður við komið eða þurfa þykir, og ákveður kjördag, og má stytta fresti þá, er ákveðnir eru í lögum þessum, ef þörf gerist. Að öðru leyti fer um hina nýju kosningu eins og lög þessi mæla fyrir um kosningu landskjörinna þingmanna. Aukakosning gildir fyrir svo langan tíma, sem sá átti eftir, er hinn nýkosni eða hinir nýkosnu komu í staðinn fyrir.

77. gr.

Kjörstjórnir fá borgun fyrir starf sitt og tilkostnað samkvæmt 56. gr. Sýslumenn og bæjarfógetar fá kostnað sinn til sendiferða, ritfanga o. fl. greiddan úr sýslusjóði eða bæjarsjóði. Kjörstjórar í landskjörstjórn eiga rjett á að fá hæfilega þóknun fyrir starf sitt, svo og kostnað við útbúning kjörseðla, sendiferðir, húsnæði o. fl., eftir reikningi, er Stjórnarráðið úrskurðar, og greiðist sá kostnaður úr landssjóði.

78. gr.

Nú kærir einhver kjósandi, að þingmann, er kosningu hlaut, skorti einhver kjörgengisskilyrði, og skal hann þá innan tveggja mánaða frá því er kosningarúrslit voru auglýst, senda formanni landskjörstjórnar kæru í tveimur samritum og afgreiðir hann kærana svo fljótt sem verða má til Stjórnarráðsins. Sendir Stjórnarráðið þegar í stað annað samritið þingmanni þeim, sem kærana varðar, en hitt skal lagt fyrir Alþingi, sem úrskurðar kosninguna.

III. Almenn ákvæði.

79. gr.

Almennar hlutbundnar og óhlutbundnar kosningar til Alþingis fara venjulega fram 6. hvert ár.

Þá er almennar kosningar eiga fram að fara, af því að liðinn er kjörtími landskjörinna þingmanna til efri deildar eða kjördæmakosinna alþingismanna, skipar konungur fyrir um nýjar kosningar.

80. gr.

Nú hefir bæjarstjórn eða hreppsnefnd eigi fullgerða kjörskrá í tæka tíð, og varðar það hvern nefndarmann alt að 2 króna sekt fyrir hvern dag, er fram yfir liður. Stjórnarráðið úrskurðar dagsektir og gerir ráðstafanir til að þær verði innheimtar með lögtaki, og getur það á kostnað bæjar- eða sveitarsjóðs þess, er í hlut á gert aðrar nauðsynlegar ráðstafanir, til þess að kjörskrá sje samin svo fljótt sem kostur er á.

81. gr.

Vanræki nokkur þau störf, sem honum eru á hendur falin með lögum þessum, sæti hann 10 til 200 kr. sektum, ef eigi liggur þyngri hegning við að lögum.

Sektir allar, samkvæmt lögum þessum, renna í sýslusjóð eða bæjarsjóð.

82. gr.

Enginn kjósandi, sem greitt hefir atkvæði við kosningu til Alþingis, skal skyldur að skýra frá því fyrir rjetti í nokkru máli, hvernig hann hefir greitt atkvæði.

Nr. 28.

3. nóv.

83. gr.

Kjörstjóri, er reynir að hafa áhrif á atkvæðagreiðslu kjósenda, meðan á kosningarathöfn stendur, eða skoðar atkvæðaseðil kjósenda, áður en kjósandi leggur hann í kjörkassann, skal sæta sektum eða fangelsi.

Beiti kjörstjórnir af ásettu ráði ofríki við kosningarathöfn eða geri sig seka í frekari rangsleitni, varðar það fangelsi eða betrunarhúsvinnu allt að 7 árum, ef miklar sakir eru. Sömu hegningu skal það varða, ef einhver af ásettu ráði tefur fyrir sendingu atkvæðakassa eða skemmir eða glatar atkvæðasendingu.

84. gr.

Hver sem býr til kjörseðla, er líkjast kjörseðlum þeim, er notaðir eru við kosninguna, og hagnýtir þá sjálfur eða lætur þá frá sjer, svo að aðrir geti hagnýtt þá, sæti fangelsi, eigi minna en 3 mánaða einföldu fangelsi.

85. gr.

Með lögum þessum eru feld úr gildi:

Lög nr. 18, 3. október 1903, um kosningar til Alþingis.

Lög nr. 15, 9. júlí 1909, um breytingu á lögum um kosningar til Alþingis frá 3. október 1903.

Lög nr. 18, 20. október 1913, um breytingu á lögum nr. 18, 3. okt. 1903, um kosningar til Alþingis.

86. gr.

Lög þessi öðlast gildi samtímis og þau eru birt í Stjórnartíðindunum.

Ákvæði um stundarsakir.

Kosning á þeim 6 landskjörnu þingmönnum til efri deildar og 6 varamönnum, sem fram á að fara í fyrsta skifti eftir að lög þessi öðlast gildi, skal fara fram 5. ágúst 1916, en kosning hinna 34 þingmanna, er kjósa á í kjördæmum landsins, fer fram 1. vetrardag s. á.

Við kosningar þessar skal fara eftir þeim kjörskrá og aukakjörskrá, sem semja á samkvæmt 9., 11. og 60. gr. laga þessara, í janúar og maímánuðum næsta ár, en í þetta skifti skal á kjörskránum tilgreina við alla þá, sem hafa ekki öðlast kosningarrjett þann dag, er kjörskráin er lögð fram, þann dag, sem hver þeirra öðlast kosningarrjettinn, og hafa þeir þá rjett til að greiða atkvæði, ef þeir fullnægja skilyrðum fyrir kosningarrjetti á kjördegi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S)

Einar Arnórsson.

Lög

um

þingsköp Alþingis.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

I. Þingskipun.

1. gr.

Þegar Alþingi kemur saman við þingsetningu, skal elsti þingmaðurinn stjórna umræðunum þangað til forseti sameinaðs þings er kosinn, og standa fyrir kosningu hans.

Til þess að prófa kjörbrjef og kosningu nýkosinna þingmanna, hvort fleiri eru eða færri, og það þótt eigi sje nema einn, ganga þingmenn eftir hlutkesti í 3 jafnar deildir, meðan til vinst. Fyrsta deild fær aanari deild, önnur deild þriðju deild og þriðja deild fyrstu deild kjörbrjef þess eða þeirra þingmanna, sem eru í hverri þeirra fyrir sig. Hver deild rannsakar kjörbrjef þau, er hún tekur við og kosningu þingmanna og kjörgengi, kýs sjer framsögumann og gerir tillögu til þingsins um, hvort kosning og kjörgengi þingmanns skuli talið gilt. Tillögurnar má bera upp munnlega án nokkurs fyrirvara, og ræður afl atkvæða um gildi kosninga og kjörgengi, svo og hvort fresta skuli úrskurði þar um (Stjks. 1915, § 16).

Umræður á þingsetningarfundum fara fram eftir fyrirmælum 35. og 37. gr.

2. gr.

Sjerhver nýr þingmaður skal vinna eið að stjórnarskránni undir eins og búið er að viðurkenna að kosning hans sje gild (Stjks. 1874, § 30).

Eiður
þingmanna.

3. gr.

Þá skal kjósa forseta sameinaðs þings og gengst hann fyrir kosningu varaforseta og 2 skrifara.

Rjett kjörinn forseti er sá, er hefur meira en helming greiddra atkvæða, þeirra er á fundi eru. Verði þeim atkvæðafjöldi eigi náð við fyrstu kosningu

Kosning for-
seta
sameinaðs
þings
og skrifara.

Nr. 29.

3. nív.

skal kosið af nýju óbundnum kosningum. Fáí þá heldur eigi neinn nógu mörg atkvæði, skal kjósa um þá tvo þingmenn, er flest fengu atkvæði við síðari óbundnu kosninguna; en hafi við þá kosningu fleiri fengið jafnmörg atkvæði, ræður hlutkesti, um hverja tvo skuli kjósa. Ef þeir fá báðir jafnmörg atkvæði við bundnu kosninguna, ræður hlutkesti, hvor þeirra verði forseti.

Sömu reglu skal fylgt við kosningu varaforseta. En við kosningu skrifara ræður atkvæðafjöldi. Hlutbundinni kosningu má beita við kosningu skrifara, ef 9 þingmenn krefjast þess (48. gr.).

4. gr.

Kjörbrjefanefnd.

Þá skal kjósa nefnd, til þess að prófa kjörbrjef, er síðar koma fram en svo, að þau verði prófuð eftir 1. gr., svo og til þess að rannsaka kosningar og kjörgengi, er þingið hefir frestað að taka gilt, og kærur yfir kosningum, er þegar eru teknar gildar. Í þessa nefnd kys þingið 5 menn eftir reglum um nefndarkosningar (17. og 48. gr.).

Ef nefnd þessi lætur uppi skriflega tillögu, eða ef hún leggur til, að kosning skuli teljast ógild, skulu tillögur hennar ræddar eftir reglunum um 2. umr. lagafrumvarpa (22. gr.). Ella fer um tillögur hennar eftir því, sem ákveðið er um tillögur kjörbrjefadeildanna í 1. gr.

5. gr.

Hvenær kosningakæra verði til greina tekin og þingið geti ónýtt kosningu. Rjettindi þingmanns áður en kosning hans og kjörgengi er tekið gilt.

Þingið getur við rannsókn þá, er ræðir um í 1. gr., úrskurðað kosningu ógilda, þótt eigi hafi hún kærð verið, og einnig frestað að taka kosningu gilda, til þess að fá skýrslur. Svo er og um kosningu þingmanns, er eigi er kominn, eða kjörbrjef hans, þá er þing er sett.

Sama er um kjörgengi.

Að öðru leyti tekur þingið eigi upp hjá sjálfu sjer að rannsaka kosningar eða kjörgengi, en gerir það því að eins, að kært sje yfir þeim.

Kæra yfir kosningu þingmanns eða kjörgengi skal því að eins tekin til greina, að hún sje frá kjösendum þingmannsins, einum eða fleirum, og komin til þingsins áður en 4 vikur eru liðnar frá fyrstu þingsetningu eftir kosninguna.

Við prófun kosninga og kjörgengis hefir sjerhver þingmaður fullan þingmannsrjett. En fresti þingið úrskurði um það, þá tekur hann engan þátt í störfum þingsins, uns það mál er útkljáð, og kosning hans og kjörgengi viðurkent.

6. gr.

Kosning til efri deildar.

Eftir kosningar þær, sem talað er um í 3. og 4. gr., skal kjósa 8 alþingismenn kjördæmakosna til efri deildar eftir reglunum um nefndarkosningar (Stjks. 1915, § 8).

7. gr.

Forseta-kosning og skrifara í deildunum.

Síðan setjast þingdeildirnar niður, efri og neðri. Í hvorri deild gengst elsti þingmaðurinn fyrir kosningu forseta deildarinnar, en forseti síðan fyrir kosningu tveggja varaforseta, fyrsta og annars, og 2 skrifara. Um þessar kosningar fer eftir ákvæðum 3. gr. um samskonar kosningu í sameinuðu þingi.

Þegar þessum kosningum er lokið, skal hluta um sæti þingmanna, annara en forseta og skrifara.

8. gr.

Kosning forseta, varaforseta og skrifara, bæði í sameinuðu þingi og báðum deildum, er fyrir allan þingtímann það ár. Svo er og um nefndar-
kosningu þá, er talað er um í 4. gr. En kosning til efri deildar er fyrir alt
kjörtímabilið (Stjksk. 1915, § 8).

Hve lengi
kosningar
eftir 2.—3. og
6.—7. gr. gildi
o. fl.

3. nív.

Þó er hverjum embættismanni þingsins heimilt að leggja niður starf sitt, ef meiri hluti leyfir, í þingdeild eða sameinuðu þingi; svo getur og þingdeild eða sameinað Alþingi vikið hverjum embættismanni sínum frá, en þó þarf til þess samatkvæði $\frac{2}{3}$ þingmanna eða deildarmanna.

9. gr.

Nú deyr efri deildar þingmaður, kosinn óhlutbundinni kosningu, og annar maður er kosinn í hans stað, þá skal kjósa 1 mann til efri deildar með þeim hætti, er segir í 6. gr.

Sæti kjör-
dæmakosins
þingmanns
losnar.

10. gr.

Aldursforseti, bæði í sameinuðu þingi (1. gr.) og í þingdeildunum (7. gr.), hefur, meðan hann skipar forsetasæti, allan sama rjett og skyldur sem forseti.

Rjettur og
skylda ald-
ursforseta.

11. gr.

Forsetar stjórna umræðum og sjá um, að alt fari fram með góðri reglu. Forseti hvorrar deildar tekur við öllum erindum til deildarinnar, og annast um afgreiðslu þeirra mála, er frá deildinni eiga að fara. Hann skýrir á fundi frá hverju því, er sent er deildinni, eða útbýtt er í henni. Nú vill forseti, hvort heldur deildar eða sameinaðs þings, taka þátt í umræðum frekar en forsetastaða hans krefur, og víki þá á þingmannabekk, en varaforseti tekur forsetasæti á meðan.

Verksvið
forseta.

Forsetar Alþingis ráða í sameiningu skrifstofustjóra þingsins, til 6 ára í senn, og skal hann hafa að launum 2400 kr. á ári. Hann skal aðstoða forseta, er þeir ráða þingskrifara og aðra starfsmenn, og gera tillögur um það. Hann skal standa fyrir öllum reikningum Alþingis og útgáfu og útsendingu Alþingistíðindanna, lesa prófarkir af þeim, ráða útsöllumenn þeirra og annast geymslu á þeim og skjalasafni Alþingis og bókasafni, hafa umsjón með Alþingishúsinu, munum þess og alþingisgarðinum, jafnt milli þinga sem um sjálfan þingtímann, og sjá um að alt sje í lagi í þinghúsinu þegar þing kemur saman (við þingsetningu). Í öllum þessum störfum sínum skal skrifstofustjóri háður eftirliti forsetanna, og skulu þeir semja og setja erindisbrjef handa honum og öðrum starfsmönnum þingsins.

12. gr.

Í forföllum forseta ganga varaforsetar að öllu leyti í þeirra stað.

Rjettur og
skylda
varaforseta.

13. gr.

Nú er hvorki forseti nje varaforseti búsettur í Reykjavík eða þar nánd, og skal þá í þinglok kjósa þingmann, sem á heima í Reykjavík eða í nánd við hana, til þess að annast störf forseta milli þinga. Kosning sú fer fram á sama hátt og áður er ákveðið um forsetakosningu.

Milipinga-
forseti.

Nr. 29.

3. nív.

Verksvið
skrifara.
Gerðabók.

14. gr.

Skrifararnir halda gerðabók undir umsjón forsetans, og geta í henni mála þeirra, er rædd eru á fundum, og úrslita þeirra.

Í byrjun fundar skal gerðabók frá síðasta fundi samþykkt og undirskrifuð af forseta og öðrum skrifaranum. Þingmenn skulu eiga kost á að kynna sjer gerðabókina á skrifstofunni, að minsta kosti tveim tímum áður en næsti fundur byrjar.

Skrifararnir telja saman atkvæði við atkvæðagreiðslur og kosningar. Sömu leiðis sjá þeir með forseta um að ályktanir sjeu skrásettar, og ritar forsetinn og annar skrifarinn undir þær. Störfum skifta skrifarar milli sín eftir samkomulagi við forseta.

15. gr.

Embættis-
menn sam-
einaðs þings.

Ákvæði 12. og 14. gr. eiga jafnt við um forseta, varaforseta og skrifara í sameinuðu þingi sem í deildunum.

II. Nefndir.

16. gr.

Nefnda-
skipan.

Hver þingdeild skal skipa fastanefndir til þess að fjalla um ákveðnar tegundir mála. Til þeirra nefnda má síðar vísa skyldum málum. Sje það gert áður en umræðu er lokið, þá skal henni frestað. Tala nefndarmanna skal að öllum jafnaði standa á stöku.

Jafnan skal skipa þessar fastanefndir, og skal það gert á 2. þingfundi hvorrar deildar:

- 1) Fjárhagsnefnd,
- 2) Fjárveitinganefnd,
- 3) Samgöngumálanefnd,
- 4) Landbúnaðarnefnd,
- 5) Sjávarútvegsnefnd,
- 6) Mentamálanefnd,
- 7) Allsherjarnefnd.

Skal þingmönnum í hvorri deild skift í þessar nefndir, og má enginn vera í fleiri nefndum en tveimur, og eigi fleiri en 5 í neinni nefndinni. Fjárveitinganefndin í neðri deild skal þó jafnan vera 7 manna nefnd og í efri deild 5 manna nefnd.

Hver fastanefnd kys sjer formann og fundarskrifara.

Formenn fastanefnda, forseti og fyrri varaforseti skulu skipa eina nefnd. Skal hún ráða vinnubrögðum allra nefnda í deildinni; heitir sú Vinnu nefnd; er forseti formaður hennar.

Vinnunefndin skal skipa fyrir um fundatíma nefndanna og sjá um að þeir rekist ekki á.

Hún tekur til í hvaða röð hver fastanefnd skuli vinna að þeim málum, sem til hennar er vísað.

Nú þykir nauðsyn til bera, vegna vinnubragða, að hafa mannabýtti í nefndum, lengur eða skemur, og skal vinnunefndin þá hlutast til um að mannabýttin komist á, þó svo að viðkomandi fastanefndir samþykki. Náist

ekki samkomulag, má vinnunefnd skjóta ágreiningnum undir úrskurð deildarinnar.

Til fastanefndanna getur hvor þingdeild vísað þeim þingmálum, sem fyrir þingið eru lögð og þörf þykir að nefnd íhugi, og skal þá vísa hverju máli til sömu fastanefndar í báðum deildum. Það er samvinnunefnd, ef samkynja fastanefndir beggja deilda vinna saman.

Heimilt er þó hvorri deild að kjósa lausanefndir til að íhuga einstök mál. Hver lausanefnd kys sjer formann og ritara, og skal ritarinn vera framsögumaður.

Fastanefndir kjósa ritara fyrir hvert mál, sem þær fjalla um, og er hann framsögumaður þess máls. Enginn fastanefndarmaður er skyldur að hafa á hendi í senn framsögu í fleiri málum en tveimur.

Vísa má máli til nefndar á hverju stigi þess.

Nú er borið upp frumvarp eða þingsályktun. sem fer fram á aukin útgjöld úr landssjóði, og er því máli vísað í nefnd, og skal þá sú nefnd, ef hún ætlar að mæla með frumvarpinu eða tillögunni, leita álits fjárveitinganefndarinnar um fjárhagsatriðið í málinu; skal fjárveitinganefnd í stuttu máli láta uppi álit sitt með eða móti, og skal það álit fylgja nefndarálitinu.

17. gr.

Rjett kosinn í nefnd við óhlutbundna kosningu, — þ. e. við aðra kosningu en hlutfallskosningu — er sá, er hlotið hefir þriðjung greiddra atkvæða, og að eins hjer telst auður seðill greitt atkvæði. Fáist nefnd eigi fullskipuð við ítrekaða kosningu á þann hátt, skal kjósa bundnum kosningum um þá, er flest höfðu atkvæði, þarnig, að vanti einn mann í nefndina, er kosið um 2, vanti 2 er kosið um 3 þá, er flest höfðu atkvæði, o. s. frv. Ræður að öðru leyti hlutkesti (sbr. 48. gr.).

Kosning
nefnda.

18. gr.

Sá, er flest fær atkvæði í nefnd við óhlutbundna kosningu, kveður nefndina saman í fyrsta sinn, og lætur kjósa formann og skrifara. Fáir fleiri jafnmörg atkvæði í nefndina, ræður stafrófsröð. Við hlutfallskosningu kveður sá nefndina saman í fyrsta sinn, er fyrst var kosinn.

Formaður
og skrifari
nefndar.
Nefndarálit.

Nefndin lætur uppi álit sitt og skal prenta það og útbýta því meðal þingmanna á fundi. Eigi má taka málið af nýju til umræðu fyr en að minsta kosti 2 nóttum síðar en nefndarálitinu var útbýtt.

III. Þingmál.

19. gr.

Lagafrumvörp skulu vera samin með lagasniði, og skal prenta þau og útbýta þeim meðal þingmanna á fundi. Hverju frumvarpi skal fylgja stutt greinargerð fyrir tilgangi þess yfirleitt og skýring á höfuðákvæðum. Eigi má taka frumvarp til umræðu fyr en liðnar eru að minsta kosti 2 nætur frá því er því var útbýtt. Þau lagafrumvörp, er borin eru upp af þingmanna hálfu og útbýtt er fjórum vikum eftir þingsetningu, verða því að eins tekin til meðferðar í deildinni, að meiri hluti þingmanna í þeirri deild, sem frumvarpið er borið upp í, samþykki það. Þessa samþykkis skal leitað, þá er

Hvenær
frumvörp
megi taka til
umræðu o. fl.

Nr. 29.
3. nóv.

málið kemur til fyrstu umræðu, og má flutningsmaður einn áður taka til máls og skýra frá þýðingu frumvarpsins. Neiti deildin um samþykkið, er frumvarpið fallið.

Eigi þarf þó að leita þessa samþykkis, þegar um er að ræða frumvarp til laga um breyting á stjórnarskránni, eða um breyting á þingsköpum Alþingis.

20. gr.

Frumvörp
skulu rædd
þrisvar.

Eigi er lagafrumvarp samþykkt til fullnaðar í deild fyrir en búið er að ræða það þrisvar sinnum (Stjksk. 1874, § 27).

21. gr.

1. umræða.

Við fyrstu umræðu skal ræða frumvarpið í heild sinni. Þá er þeirri umræðu er lokið, er leitað atkvæða um, hvort það eigi að ganga til annarar umræðu.

22. gr.

2. umræða.
Breytingar-
tillögur.

Önnur umræða fer eigi fram fyrir en tveim nóttum eftir fyrstu umræðu, og skal þá ræða greinar frumvarpsins, hverja fyrir sig, og breytingartillögur við þær. Ræða má frumvarpið í köflum, eftir nánari ákvæðum forseta. Þegar búið er að ræða hvern kafla, skulu atkvæði greidd um hverja grein í honum með breytingartillögum, er við eiga. Að síðustu skal greiða atkvæði um það, hvort frumvarpið þannig lagað eigi að ganga til þriðju umræðu.

23. gr.

3. umræða.
Breytingar-
tillögur.

Þriðja umræða má eigi fram fara fyrir en tveim nóttum eftir aðra umræðu. Þá skal ræða breytingartillögur og greinar, er þær eiga við, svo og frumvarpið alt í heild. Þá er umræðum er lokið, skal leita atkvæða um breytingartillögurnar, og síðan um frumvarpið í heild sinni, eins og það þá er orðið.

24. gr.

Frumvarp
sendist hinni
deildinni og
síðan ráð-
herra.

Þá er frumvarp hefur þannig verið samþykkt við þrjár umræður í deild, sendir forseti hennar það forseta hinnar deildarinnar með tilmælum um, að hann leggi það fyrir þá deild (Stjksk. 1903, § 9) og sætir það síðan sömu meðferð þar, sem í deild þeirri, er það kom frá.

Ef frumvarpið er samþykkt óbreytt í þessari deild, sendir forseti hennar ráðherra það.

25. gr.

Frumvarp
endursent
deild. Með-
ferð á því.

Ef deildin breytir aftur á móti frumvarpinu í smáu eða stóru, sendir forseti hennar það til baka forseta hinnar deildarinnar (Stjksk. 1903, § 9). Hafi nefnd fjallað um það þar, sendir forseti henni það þegar. Hún lætur uppi álit sitt um það, og skal það prentað og því útbýtt. Þá er liðnar eru að minsta kosti tvær nætur frá því, er frumvarpinu, eins og það kom frá hinni deildinni, var útbýtt meðal þingmanna á fundi, eða, ef um nefndarálit um það er að ræða, þá frá því er því var útbýtt, skal frumvarpið tekið til umræðu í deildinni á sama hátt og áður við þriðju umræðu (23. gr.).

Ef deildin samþykkir frumvarpið óbreytt, eins og það kom frá hinni deildinni, sendir forseti ráðherra það. En sje því breytt, sendir forseti það, eins og það þá er orðið, hinni deildinni (Stjksk. 1903, § 9) og skal þar enn fara

með það eftir ákvæðum 23. gr. Fallist deildin á frumvarpið óbreytt, sendir forseti ráðherra það. Nú breytir deildin því, og sendir þá forseti það forseta sameinaðs þings og mælist til, að það verði lagt fyrir sameinað þing.

26. gr.

Frumvarpinu í þeirri mynd, sem það hafði síðast fengið, er nú útbýtt meðal allra þingmanna og skal lagt fyrir sameinað Alþingi til einnar umræðu, minst 2 nóttum síðar. Við umræðurnar skal fara eftir því, sem fyrir er mælt í 23. gr., og er þeim lýkur, skal greiða atkvæði um breytingartillögurnar og síðan um frumvarpið í heild sinni.

Frumvarp í
sameinuðu
þingi.

Þá er Alþingi, sem nú segir, skipar eina málstofu, þarf, til þess að gerð verði fullnaðarályktum um mál, meira en helmingur þingmanna úr hvorri deild að vera á fundi og eiga þátt í atkvæðagreiðslu. Ræður þá afl atkvæða um einstök málsatriði. En til þess að lagafrumvarp, að undanskildum frumvörpum til fjárlaga og fjáraukalaga, verði samþykkt í heild sinni, verða aftur á móti að minsta kosti tveir þriðjungar atkvæða, sem greidd eru, að vera með frumvarpinu (Stjksk. 1903, § 9).

Ef frumvarpið er samþykkt, sendir forseti sameinaðs þings það ráðherra. Ella fellur það niður.

27. gr.

Lagafrumvarp, er felur í sjer tillögu um breytingu á stjórna- skránni eða viðauka við hana, skal í fyrirsögninni nefnt frumvarp til stjórnarskipunarlag. Hafi það eigi þá fyrirsögn, vísar forseti því frá.

Fyrirsögn
frumvarpa og
fleira. Um
breytingu á
stjórnar-
skránni.

Breytingartillögu, sem felur í sjer tillögu um breytingu á stjórna- arskránni, eða viðauka við hana, má að eins gera við frumvarp til stjórna- arskipunarlag. Sje hún gerð við annað frumvarp, vísar forseti henni frá.

28. gr.

Lagafrumvarp, er önnurhvor deildin hefir felt, má eigi bera upp aftur á sama þingi.

Feld
frumvörp.

29. gr.

Tillögur til þingsályktunar skulu vera í ályktunarformi. Slíka tillögu má ræða einu sinni eða tvisvar. Nú er tillaga til þingsályktunar borin upp í deild eða sameinuðu þingi, og skal þá prenta hana og útbýta meðal þingmanna á fundi. Á fundi, að minsta kosti 1 nótt síðar, ályktar deildin eða þingið eftir uppástungu forseta, hvort hún skuli rædd í einni eða tveimur umræðum. Umræða má eigi fram fara fyr en í fyrsta lagi daginn eftir.

Þingsálykt-
unartillögur.

Ef ein umræða er ákveðin, skal henni og atkvæðagreiðslu hagað eftir fyrirmælunum um 2. umræðu lagafrumvarpa (22. gr.) og sama er um fyrri umræðu, ef tvær eru. En síðari umræðan fer fram eins og þriðja umræða um lagafrumvörp (23. gr.).

Þingsályktunartillögu, er samþykkt hefur verið í annari þingdeildinni, má senda hinni deildinni, og láta hana þar sæta sömu meðferð, sem nú er sagt hjer á undan í grein þessari. Sje hinni breytt þar, skal hún lögð fyrir sameinað þing og útkljáð þar með einni umræðu.

Þingsályktunartillögur, sem fara fram á útgjöld úr landssjóði, skal jafnan bera upp í báðum deildum, og hafa tvær umræður um þær.

Nr. 29.

3. nóv.

Ávarp.

Ávarp má hvor þingdeildin fyrir sig senda konungi, og skal fara með það sem þingsályktunartillögu, að því fráskildu, að ávarp verður eigi sent frá einni deild til annarar.

30. gr.

Fyrirspurnir

Nú vill alþingismaður beiðast skýrslu ráðherra um alþjóðlegt málefni (Stjksk. 1874, § 37), og gerir hann það með fyrirspurn, er afhent sje forseta, og skal prenta hana og útbýta meðal þingmanna á fundi, jafnframt því að forseti skýrir frá henni. Á öðrum fundi leyfir deildin fyrirspurnina eða synjar leyfis.

Leyfi deildin fyrirspurnina, sendir forseti ráðherra hana, og er hún svo borin upp og rædd á fundi síðar. Við þessa umræðu má eigi gera neina ályktun.

32. gr.

Breytingar-
tillögur.

Breytingartillögur við lagafrumvörp og þingsályktunartillögur skulu vera prentaðar og þeim útbýtt daginn áður en þær koma til umræðu. Ráðherra eða umboðsmaður hans og hver þingdeildarmaður, eða í sameinuðu þingi hver þingmaður, má koma fram með breytingartillögu við hverja umræðu sem er.

Breytingartillögu við breytingartillögu má þingmaður bera upp við byrjun þess fundar, er hún skal tekin til umræðu. Þó skal þá vera búið að útbýta henni. Nefnd getur einnig borið upp breytingartillögu með jafnstuttum fresti, en aðrir því að eins að deildin samþykki það.

Breytingartillögu um atriði, sem búið er að fella í deild, má eigi bera upp aftur í sömu deild á sama þingi, en heimilt er að bera hana upp í hinni deildinni og sameinuðu þingi, ef tækifæri er til þess eftir þingsköpum. Þegar lagafrumvörp koma í sameinað þing, má þó eigi gera breytingartillögur um önnur atriði en þau, er sú deildin er síðast hafði frumvarpið til meðferðar, breytti við þá umræðu. Forseti úrskurðar, hvort það er sama atriði, sem liggur fyrir, og atriði, er áður hefur verið felt í sömu þingdeild, og er þingmönnum skylt að hlíta þeim úrskurði.

Ef fjárveitinganefnd í einu hljóði, með nafnakalli, sem bókað sje í fundarbók nefndarinnar, mælir í móti einhverri fjárveitingu, þarf $\frac{2}{3}$ greiddra atkvæða til þess að fjárveitingin nái fram að ganga.

IV. Fundarsköp.

33. gr.

Fundar-
setning o. fl.

Skyld er þingmönnum að sækja alla þingfundi, nema nauðsyn banni. Forföll skal tilkynna forseta, svo fljótt sem unt er, og metur hann nauðsynina.

Heimilt er forseta að veita þingmanni brottveruleyfi, þó eigi lengur en tvær nætur að nauðsynjalausu, nema deildin samþykki.

Þegar fundur er settur, skal samþykkja fundarbók frá síðasta fundi (14. gr.). Þar næst skýrir forseti frá erindum þeim, sem honum hafa borist eða útbýtt hefir verið. Þá er gengið til dagskrár.

34. gr.

Þingmaður, sem hefur óskað að taka til máls og fengið leyfi til þess, skal standa upp úr sæti sínu og mæla þaðan, og skal hann ávalt víkja ræðu sinni til forseta eða fundarins. Eigi má hann annars ávarpa neinn einstakan þingmann, og kenna skal þingmann við kjördæmi sitt eða kosningu.

Þingmaður
tekur til máls. 3. nív.

35. gr.

Framsögumaður meiri og minni hluta nefndar, svo og flutningsmaður máls, en eigi nema einn, þótt fleiri flytji, mega við hverja umræðu um mál tala þrisvar. Ef tveir eða fleiri eru flutningsmenn, skal sá, er fyrstur stendur á skjalinu, teljast framsögumaður, nema annar sje tilnefndur. Aðrir mega ekki tala oftari en tvisvar. Þó er jafnan heimilt að gera stutta athugasemd um atkvæðagreiðslu, um gæslu þingskapa, og til þess að bera af sjer sakir.

Hve oft
þingmaður
má taka til
máls við
umræðu.

Ráðherra eða umboðsmaður hans mega tala svo oft sem þeim þykir þurfa.

36. gr.

Forseti gefur þingmönnum venjulega færi á að taka til máls í þeirri röð, er þeir beiðast þess. Þó getur hann vikið frá þeirri reglu, það er til ráðherra eða umboðsmanns hans og framsögumanns kemur, svo og til þess að ræður með og móti málefni skiftist á, eða til þess að þingmaður geti gert stutta leiðrjettingu eða athugasemd, er snertir sjálfan hann.

Í hverri röð
þingmenn
taka til máls.

37. gr.

Ef umræður dragast úr hófi fram, getur forseti stungið upp á, að þeim sje hætt, og sker þingdeildin úr því umræðulaust. Sömuleiðis geta 3 þingmenn í efri deild, 6 í neðri deild og 9 í sameinuðu þingi krafist þess, að greidd sjeu atkvæði um, hvort umræðum skuli lokið. Nöfn þeirra þingmanna skulu lesin upp og rituð í gerðabókina. Eftir ákvæðum þessarar greinar og 35. greinar, að því er sameinað þing snertir, skal einnig fara á þingsetningarfundum.

Krafa um
að umræður
hætti.

38. gr.

Eigi má nema með leyfi forseta, lesa upp prentað mál.

Upplestur.

39. gr.

Skytt er þingmanni að lúta valdi forseta í hvívetna, er að því lýtur, að gætt sje góðrar reglu. Skyldi almenn óregla koma upp, er það skylda forseta að gera hlje á fundinum um stundarsakir, eða, ef nauðsyn er til, slíta fundinum alveg.

Þingmenn
gæti reglu.

40. gr.

Frumvörp, hvort heldur eru frá stjórninni eða þingmönnum, svo og tillögur til þingsályktunar og breytingartillögur, má kalla aftur á hverju stigi umræðu sem vill. En heimilt er hverjum þingmanni að taka það jafn-skjótt upp aftur á sama fundi. Fyrirspurn má og afturkalla.

Afterköllun.

41. gr.

Þyki þingdeild eigi ástæða til að gera ályktun un eitthvert málefni, getur hún vísað því til ráðherrans (Stjks. 1903, § 12).

Máli vísað
til ráðherra.

Nr. 29.

3. nóv.

Einföld
dagskrá.

Heimilt er þingmanni að krefjast þess, að lagafrumvarpi, þings-
ályktunartillögu og breytingartillögu eða fyrirspurn sje vísað frá eða frestað
um tiltekinn eða ótiltekinn tíma. Kröfu um það skal hann koma fram með
áður en nokkur annar en flutningsmaður, eða, ef þeir eru tveir eða fleiri, einn
þeirra hefir talað. Þingdeildin sker þá umræðulaust úr því, hvort frá skuli
vísa. Heimilt er og þingmanni að krefjast þess, að gengið sje til atkvæða
um eitthvert þingmál umræðulaust, en það skal því að eins gert, ef $\frac{2}{3}$ fundar-
manna eru því samþykktir.

Meðan á umræðum stendur, má gera tillögu, er byggð sje á ástæðum,
um að taka skuli fyrir næsta mál á dagskránni, og skal þá afhenda forseta
tillöguna um það skrifaða.

42. gr.

Dagskrá.

Forseti deildar ákveður fyrir lok hvers fundar dagskrá fyrir næsta
fund hennar. Þó má ákveða hana eftir ályktun deildarinnar, ef 3 þingmenn
í efri deild og 6 í neðri deild krefjast þess skriflega og gera tillögu um ákveðna
dagskrá.

Ef þá er farið fram á, að mál sje látið ganga út af dagskránni, skal
afhenda forseta kröfuna um það samdægurs og dagskráin er ákveðin. En
sje farið fram á, að mál sje tekið á dagskrá, skal tilkynna deildinni það í lok
þess fundar, er krafan um það kom fram á. Um þessa tillögu skal í byrjun
næsta fundar greiða atkvæði umræðulaust. Sje hún feld, er með því samþykkt
dagskrá forseta.

Þegar dagskrá er eigi ákveðin eftir ályktun deildarinnar, getur for-
seti breytt röðinni á þeim málum, sem eru á dagskrá, og einnig tekið mál
út af dagskrá. Mál, sem eigi er á dagskrá, verður því að eins tekið fyrir, að
til þess fáið samþykki $\frac{3}{4}$ þeirra, sem á fundi eru, og leyfi ráðherra, sbr. 54. gr.

44. gr.

Þingdeild
ályktunarfær.
Skýlda þing-
ingur þingmanna að
greiða
atkvæði.

Hvorug þingdeildin má gera ályktun um neitt, nema meira en helm-
ingur þingmanna sje á fundi og greiði þar atkvæði (Stjksk. 1903, § 11).

Engin ályktun er lögmæt, nema meira en helmingur fundarmanna
þeirra, sem atkvæðisbærir eru, greiði atkvæði með henni.

Skýlt er þingmanni, hvort heldur í deild eða sameinuðu þingi, að
vera viðstaddur og greiða atkvæði, nema hann hafi lögmæt forföll eða farar-
leyfi (53. gr.).

Nú er haft nafnakall við atkvæðagreiðslu og þingmaður greiðir eigi
atkvæði, og skal hann þá leiða rök að því. Forseti sker úr, hvort þau rök skuli
gild talin, en þingmaður getur skotið þeim úrskurði undir atkvæði deild-
arinnar eða þingsins.

Enginn þingmaður má greiða atkvæði með fjárveitingu til sjálfs sín.

45. gr.

Skifting, röð
og innra
samband
atkvæða-
greiðslu.

Forseti ræður því, hvernig atkvæðagreiðslu er skift og í hverri röð
og innra sambandi hún fer fram. Þó getur þingdeild eða sameinað þing, ef
3 í efri deild, 6 í neðri deild og 9 í sameinuðu þingi krefjast þess, breytt
ákvörðun forseta. Forseti og einn af flutningsmönnum mega, hvor um sig,
taka einu sinni til máls, áður en til atkvæða er gengið um það. Krefjast má
þingmaður þess, að atkvæðagreiðslu um breytingartillögu sje skift, ef hann

gerir það áður en umræður hefjast. Nú er stungið upp á að skifta atkvæðagreiðslu um lagagrein, og telst það breytingartillaga (sbr. 32. gr.). Þó þarf ekki að koma fram með þá tillögu fyrir en á þeim fundi, er atkvæðagreiðslari á að fara fram.

46. gr.

Þá er forseti hefir ástæðu til að ætla, að allir sjeu á einu máli, má hann lýsa því yfir, að gert sje út um atriði án atkvæðagreiðslu, ef enginn krefst þess að hún fari fram. Um lagafrumvörp og þingsályktunartillögur verður hann þó jafnan að hafa atkvæðagreiðslu við allar umræður (sbr. 21.—26. og 29. gr.).

Atkvæða-
greiðsla.
Nafnakall.

Atkvæðagreiðslan fer fram á þann hátt, að hver þingmaður rjettir upp hægri hönd sína, hvort sem hann greiðir atkvæði með eða móti máli. Skrifararnir telja atkvæðin, en forseti skýrir frá úrslitum atkvæðagreiðslunnar, eftir að atkvæða hefir verið leitað með og móti. Hafi atkvæðagreiðslan fallið þannig, að málið sje hvorki samþykkt nje felt, lætur forseti nafnakall fara fram. Sömuleiðis er forseta heimilt að láta atkvæðagreiðslu fara fram með nafnakalli, annaðhvort þegar í stað, eða, ef atkvæðagreiðsla hefur áður fram farið, en verið óglögg. Sömuleiðis geta 3 þingmenn í efri deild, 6 í neðri deild og 9 í sameinuðu þingi krafist nafnakalls við atkvæðagreiðslu um tiltekið atriði. Skrifleg krafa um það skal afhent forseta áður en atkvæðagreiðsla byrjar. Nöfn þeirra þingmanna skulu lesin upp og bókuð.

Við nafnakall skal farið eftir tölusettri nafnaskrá í stafrófsröð, og hluta um í hvert sinn, á hverri raðtölunni skuli byrja nafnakallið.

Forseti skal jafnan greiða atkvæði síðastur.

47. gr.

Afl atkvæða ræður um úrslit mála og málsatriða, nema öðruvísi sje Áfl atkvæða. ákveðið í stjórnarskránni eða þingsköpunum (sbr. 26. gr.). En það er afl atkvæða, ef meiri hluti þingmanna þeirra, sem á fundi eru og atkvæðisbærir, gera annaðhvort að játa eða neita.

48. gr.

Um kosningar fer eftir því, sem fyrir er mælt í 3. og 17. gr., að því viðbættu, að þegar kjósa á um 2 menn eða fleiri í þingdeild eða sameinuðu þingi, hvort heldur er til starfa innan þings eða utan, skal beita hlutfalls- Kosning óhlutbundin og hlutbundin (de Hondt). Kjörmiði ógildur.

Aðferðin er þessi:

Þeir þingmenn, er komið hafa sjer saman um að kjósa allir sömu menn í sömu röð, afhenda forseta, þegar til kosningar kemur, lista yfir þá í þeirri röð. Þegar hann hefur tekið við listunum, merkir hann hvern þeirra bókstaf, A, B, C, o. s. frv., eftir því, sem sjálfur hann ákveður, eða ákveðið hefir verið með samkomulagi eitt skifti fyrir öll þann þingtíma. Síðan les forseti upphátt stafnafn hvers lista og nöfn þau, er á honum standa. Þá kjósa þingmenn þannig, að hver ritar á kjörmiða að eins stafnafn (A, B, o. s. frv.) þess lista, er hann vill kjósa eftir. Kjörmiðarnir eru afhentir forseta, og nefnir hann upphátt bókstaf hvers miða, en skrifararnir rita jafnóðum og telja saman, hve mörg atkvæði hafa fallið á hvern lista, hve mörg á A, hve mörg á B, o. s. frv. Tölu þeirri, sem hver listi þannig fær, er svo skift fyrst með 1,

Nr. 29.

3. nóv.

síðan með 2, síðan með 3 o. s. frv., eftir því sem með þarf. Hlutatölur hvers lista eru ritaðar í röð hver niður undan annari og yfir dálkinum er ritaður bókstafur þess lista.

Kosningin fer eftir hlutatölunum þannig, að sá listi fær fyrsta mann, er hæsta á hlutatöluna, sá listi næsta mann, er á næst hæsta hlutatölu o. s. frv., þar til fullskipað er. Ef jafnháar hlutatölur koma á tvo eða fleiri lista, skal varpa hlutkesti um, hvor listinn skuli koma að manni.

Af hverjum lista skulu menn hljóta kosning í þeirri röð, sem þeir standa á listanum.

Kjörmíði við óhlutbundnar kosningar er ógildur, ef á honum standa fleiri eða færri nöfn en samsvarar tölu nefndarmanna, eða nafn er ógreinilegt eða á eigi við.

49. gr.

Fundir í
heyra
hljóði.

Fundir bæði þingdeilda og sameinaðs þings skulu haldnir í heyra hljóði. Þó getur forseti eða 3 þingmenn í efri deild, 6 í neðri deild og 9 í sameinuðu þingi krafist þess, að öllum utanþingsmönnum sje vísað á braut, og sker þá þingið úr því, hvort svo skuli gert, og umræður fara fram í heyra hljóði eða fyrir luktum dyrum (Stjks. 1874, § 40).

50. gr.

Áheyrendur.

Forseti skipar fyrir um, hvernig mönnum skuli gefinn kostur á, að vera við fundi þá, er haldnir eru í heyra hljóði. Áheyrendur eru skyldir til að vera kyrrir og hljóðir. Brjóti nokkur móti því, getur forseti látið vísa honum á braut, og ef þörf er á, öllum áheyrendum.

V. Ýmisleg ákvæði.

51. gr.

Þingdeild
tekur eigi
við erindi áu
flutnings-
manns.

Hvorug þingdeildin má taka við neinu málefni, nema einhver þingdeildarmanna taki það að sjer til flutnings (Stjks. 1874, § 38).

52. gr.

Alþingis-
tíðindi.

Umræður þingdeildanna og sameinaðs Alþingis, ásamt þingskjölum og atkvæðagreiðslum um þau, skulu prentaðar í Alþingistíðindunum.

Í Alþingistíðindunum má ekkert undanfella, það er þar á að standa og fram hefir komið í þinginu og gerðabækur þingsins og handrit af umræðum í þinginu bera með sjer. Engar breytingar má gera á hvorugu þessu, nema leýðrjetta þurfi auðsæjar og sannanlegar villur. Engu má bæta inn í Alþingistíðindin, hvort sem það varðar menn eða málefni, nema þess sje óhjákvæmileg þörf eða í því felist sjálfsögð leýðrjetting.

53. gr.

Þingsafglöpun
og þingvíti.

Ef þingmaður talar óvirðulega um konungiinn eða ber þingið eða ráðherra eða einhvern þingmann brigslyrðum, eða víkur með öllu frá umtals-efninu, þá skal forseti kalla til hans: «Þetta er vítavert», og nefna þau um- mæli, sem hann vítir. Nú er þingmaður víttur tvisvar á sama fundi, og má

þá forseti með samþykki fundarins svifta þingmanninn malfrelsi á þeim fundi.

Ef þingmaður er fjarstaddur í leyfisleysi, þegar til atkvæða er gengið, eða neitar að greiða atkvæði við nafnakall, án þess að færa gildar ástæður (44. gr.), þá missir hann af dagkaupi sínu þann dag. Sama þingviti liggur við broti á fyrimælum 39. gr.

Nr. 29.

3. nóv.

54. gr.

Eftir uppástungu forseta eða skriflegri uppástungu frá 3 þingmönnum í efri deild, 6 þingmönnum í neðri deild og 9 í sameinuðu þingi, má bregða út af þingsköpum þessum, ef ráðherra eða umboðsmaður hans leyfir, og $\frac{3}{4}$ þeirra þingmanna, er um það greiða atkvæði, samþykkja. Þó mega afbrigðin þau ein vera, er eigi koma í bága við stjórnarskrána.

Afbrigði frá
þingsköpum.

55. gr.

Með lögum þessum eru úr gildi numin lög um þingsköp handa Alþingi 10. nóvbr. 1905.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigandur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Einar Arnórsson.

Nr. 30.

3. nóv.

Lög

um

ógilding viðskiftabrjefa og annara skjala með dómi.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Heimilt er að dæma skuldabrjef og önnur viðskiftabrjef, svo og viðtökuskírteini, váttryggingarskírteini og önnur heimildarbrjef, ógild eftir þeim reglum, sem hjer fara á eftir. Nú er ógildingardómur kveðinn upp um slíkt brjef, og er brjefið þá marklaust, en dómhafi hefur lögheimild til þess að ráðstafa því, sem það hljóðaði um, eins og hann hefði brjefið í höndum.

2. gr.

Ef um skuldabrjef með veði í fasteign er að ræða, þá skal stefna til ógildingardóms í þeirri þinghá, þar sem fasteignin er, en ef um önnur skjöl ræðir, þá í þeirri þinghá, þar sem skjalið er gefið út. Nú verður þessu ákvæði ekki komið við, t. d. af því, að skjalið er gert utanlands, en má þó sæta ógildingu hjer á landi, þá skal stefnt til bæjarþings Reykjavíkur eða fyrir aukarjett í þeirri þinghá, innan þess lögsagnarumdæmis, er beiðandi stefnu á heima í, þar sem hjeradsdómari er búsettur. Ef um þau brjef er að ræða, sem veð er fyrir í skipi eða skipshluta, skal stefnt til dóms í þeirri þinghá, þar sem skipið er skrásett. Ef um farmskírteini ræðir, þá skal stefna til dóms í þeirri þinghá, þar sem afhenda skyldi vörurnar.

3. gr.

Sá, sem æskir ógildingar, skal senda dómi þeim, sem málið á undir samkvæmt 2. gr., skriflega beiðni um innköllun þess manns eða þeirra manna, sem hafa kynnu skjalið í höndum, eða gera kynnu lagatilkall til þess.

4. gr.

Innköllumarbeiðni skulu fylgja upplýsingar, er gera það sennilegt, að beiðandi eigi rjett á að fá skjalið ógilt og sjerstaklega um það, á hvern hátt það er honum horfið. Auk þess skal lýsa skjalinu svo skýrt, að ekki verði um vilst.

5. gr.

Dómurinn ákveður því næst, hvort gefa megi út opinbera stefnu, með úrskurði, er kveðinn skal upp á dómþingi, sem ógildingarbeiðandi er kvaddur til. Dóminum er heimilt að krefja ógildingarbeiðanda fyllri skriflegra eða munnlegra upplýsinga, áður en úrskurður þessi er kveðinn upp. Nú lætur beiðandi hjá líða að gegna slíkri kröfu dómsins, eða upplýsingar hans verða taldar ófullnægjandi, og má dómurinn þá neita um stefnuna.

6. gr.

Ef dómurinn leyfir opinbera stefnu, skal hann gefa hana út í samræmi við beiðnina í sínu nafni, en beiðandi skal síðan sjá um birtingu hennar með auglýsingu í Lögbirtingablaðinu, sem endurtekin sje þrisvar.

Í stefnunni skal brjefinu lýst svo sem nauðsynlegt og auðið er eftir atvikum, og sá maður eða þeir menn, sem lagatilkall kynnu að gera til þess, kvaddir til þess að sækja dómþingið og koma þar fram með mótmæli sín gegn ógilding skjalsins. Ákveða skal dómur og taka fram í stefnunni, hvaða dag, stað og stund, dómþingið verði haldið, og má það ekki vera fyr en 12 vikum og ekki síðar en 1 ári eftir síðustu birtingu stefnunnar í Lögbirtingablaðinu. Þá skal það enn tekið fram berum orðum í stefnunni, að komi enginn fram með mótmæli, megi búast við því, að skjalið verði ógilt með dómi.

7. gr.

Nú kemur enginn með mótmæli á dómþingi því, sem til var tekið í stefnunni, og skal þá kveða upp ógildingardóm, nema dóminum þyki eitthvað í ógilingaraðferð sækjanda því til fyrirstöðu. Ef einhver kemur með mótmæli gegn ógilding, þá sker dómurinn úr því, hvort ógilda skuli skjalið eða ekki.

8. gr.

Ógildingardómi verður því að eins áfrýjað, að mótmæli hafi komið fram gegn ógilding fyrir hjeraðsdómi, eða vegna galla á aðferð þeirri, sem höfð hefur verið við ógildinguna, eða vegna þess, að skilyrði fyrir ógilding voru ekki fyrir hendi.

9. gr.

Ógildingardómur um viðskiftabrjef tekur og til vaxta- og arðmiða, sem fylgdu brjefinu.

Ákvæði 172. gr. sigl. I. nr. 56, 30. nív. 1914, um afhending og sölu á vörum samkvæmt farmskríteini, standa óhöggðu. Sömuleiðis 74. gr. víxillaganna 13. jan. 1882 og 13. gr. 2. mgr. tjekklaganna 8. nív. 1901.

10. gr.

Hin sjerstaka ógilding samkvæmt ts. 5. jan. 1874 1°, I. 18. septbr. 1885, 10. gr., og I. 10. febr. 1888, 6. gr. a og 21. gr. b skal eftirleiðis sem að undanfögnu vera heimil. Sömuleiðis ógilding á nafnskráðum bankavaxtabrjefum veðdeildar Landsbankans samkvæmt I. nr. 27, 20. okt. 1905, 10. gr., I. nr. 13, 9. júlí 1909, 10. gr., og I. nr. 51, 10. nív. 1913, 18. gr. Ennfremur um nafnskráð bankavaxtabrjef Íslands-

Nr. 30. banka samkvæmt l. nr. 51, 10. nóv. 1905, 5. gr., og um vaxtabrjef lánsdeildar Fiski-
3. nóv. veiðasjóðsins samkvæmt l. nr. 29, 16. nóv. 1907, 10. gr., 2. og 3. mgr. Loks heldur
20. gr. l. nr. 14, 20. okt. 1905, gildi sínu.

11. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1916. Þau taka ekki til þeirra ógildingarmála,
sem leyfisbrjef er veitt til fyrir þann dag.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S)

Einar Arnórsson.

Nr. 31.

3. nóv.

Lög

um

viðauka við 1. gr. laga nr. 29, 16. des. 1885, um lögtak og fjárnám
án undangengins dóms eða sáttar.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

Gjöld til kirkjufjelaga utan þjóðkirkjunnar, er fengið hafa sjer löggiltan prest
eða forstöðumann, má taka lögtaki, enda sje niðurjöfnun á gjöldunum eða gjaldskrá
staðfest af Stjórnarráðinu.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S)

Einar Arnórsson.

Lög

um

veitingu prestakalla.

Nr. 32.

3. nív.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Þegar prestakall losnar, auglýsir biskup það með hæfilegum umsóknarfresti, og sendir jafnframt hlutaðeigandi prófasti auglýsinguna í jafnmörgum samritum og sóknir eru í prestakallinu. En prófastur sendir sóknarnefndum samritin til birtingar og leggur jafnframt fyrir þær, að semja kjörskrá yfir þá sóknarbúa, sem atkvæðisrjett hafa á safnaðarfundum.

2. gr.

Kjörskrá skal vera þannig löguð, að á henni sjeu fimm dálkar fyrir töluröð kjósenda, nöfn, aldur, stöðu og heimili. Nöfnum kjósenda skal raðað eftir stafrófsröð. Sóknarnefnd skal hafa lokið samningu kjörskrár innan viku frá því, er formaður nefndarinnar fjekk brjef prófasts. Þegar skráin er samin, leggur sóknarnefnd hana fram á kirkjustaðnum kjósendum til sýnis, og auglýsir framlagninguna jafnframt á þann hátt, sem vant er að birta auglýsingar þar í sókn, enda sje skráin kjósendum til sýnis í fulla viku.

Tilkynnir sóknarnefnd jafnframt prófasti, hve nær kjörskrá er löguð fram.

3. gr.

Nú telur einhver sjer ranglega slept af kjörskrá eða einhvern ranglega tekinn á hana, og skal hann þá kæra brjeflega fyrir sóknarnefnd áður vika sje liðin frá síðasta sýningardegi skrárinnar. Sóknarnefnd boðar kæranda og kærða, hafi yfir einhverjum verið kært, þegar að liðnum kærufresti, á fund með sjer, og leggur fullnaðarúrskurð á kærana á fundinum.

4. gr.

Þegar sóknarnefnd hefir gengið til fullnaðar frá kjörskrá, sendir hún prófasti skýrslu um tölu atkvæðisbærra manna í sókninni ásamt vottorði um það, að skráin hafi legið frammi lögmæltan tíma, en prófastur skýrir biskupi þegar í stað frá tölu kjósenda í hverri sókn í prestakallinu og biskup aftur landsstjórn.

Nr. 32.

3. nív.

5. gr.

Þá er umsóknarfrestur er á enda, sendir biskup landsstjórninni skýrslu um það, hverir sótt hafi, og um það, hvort þeir fullnægi lögmæltum kröfum til prestskapar í þjóðkirkju landsins og hve marga kjörseðla þurfi.

Kjörseðlarnir skulu allir vera með sömu gerð og jafnstórir og á þá prentuð í stafrófsröð nöfn umsækjenda. Seðlatalan skal jafnan vera 10% hærri en tala kjósenda.

Stjórnin annast þá um, að tilbúnir sjeu og sendir biskupi nægilega margir kjörseðlar. Svo leggur landsstjórnin til, handa hverri sókn, tvenn ljereftsfóðruð umslög til afnota við kosninguna, og sje prentað utan á annað: »greidd atkvæði« og á hitt: »ónotaðir og ónýttir seðlar«.

Biskup sendir síðan prófasti með póstabýrgð kjörseðla, umslög, umsóknir með fylgiskjölum og eigin ummæli í innsigliðum sendingum, sjer til hverrar sóknarnefndar, og staðfestir hann áður afrit umsóknargagna. Prófastur sendir síðan sóknarnefndum, en þær leggja umsóknirnar ásamt fylgiskjölum fram á kirkjustaðnum til sýnis, enda skulu skjöl þessi liggja til sýnis að minsta kosti vikutíma. Jafnframt ákveður prófastur kjörfundardag fyrir prestakallið með hæfilegum fresti, og setur sömu dagstund í öllum sóknunum.

Skal að jafnaði kosið í kirkjunni og á sunnudegi.

6. gr.

Sóknarnefnd stýrir kosningu í sókn hverri. Nú eru sóknarnefndarmenn þrír, og skulu þeir þá skipa kjörstjórn. Ef sóknarnefndarmenn eru 5, ganga 2 þeirra frá eftir hlutkesti, aðrir en oddviti, er jafnan skal vera formaður kjörstjórnar.

7. gr.

Nú er kominn kjörfundardagur, og skal þá kjörstjórn komz á fundarstað á tilsettum tíma. Skal oddviti sóknarnefndar setja fund og stýra honum. Hamli veður, umgangsveiki eða önnur slík atvik ferðum manna, skal kjörstjórn boða til kjörfundar af nýju. Þó er fundur lögmætur, ef meiri hluti atkvæðisbærra sóknarmanna sækir hann.

8. gr.

Kjörstjórnin skal hafa gjörðabók, er sjerstaklega sje til þess gerð og löggilt af biskupi, kjörskrá og atkvæðakassa með sömu gerð og atkvæðakassar við alþingiskosningar. Fundarhúsi skal vera þannig háttað, að inn af fundarherberginu sje herbergi eða klefi, er ekki sje innangengt í, nema úr fundarherberginu, og að öðru leyti svo umbúið, að ekki sjáist að utan eða annarstaðar frá þangað inn, nje heldur sje hægt að sýna kjörseðilinn þeim, er utan klefans kynni að vera. Sje herbergjum ekki svo háttað á kjörfundarstaðnum, eða kosning fari fram í kirkjunni, skal tjalda af eitt hornið, svo ekki sjáist, hvað gert er fyrir innan tjaldið. Í klefanum, eða fyrir innan tjaldið, skal vera borð og hæfilega margir blýantar samlitir.

9. gr.

Oddviti kjörstjórnar skýrir kjósendum frá því í fundarbyrjun, hverir sjeu í kjöri.

10. gr.

Aður en atkvæðagreiðslan hefst, skal kjörstjórnin opna atkvæðakassann og sýna kjósendum og umsækjendum, eða umboðsmönnum þeirra, að kassinn sje tómur. Að því búnu læsir kjörstjórnin kassanum, og lætur ganga til kosninga.

11. gr.

Þeir sem neyta vilja atkvæðisrjettar síns, verða að sækja kjörfund sjálfir. Kjósendur ganga fram og kjósa í þeirri röð, er þeim list og eftir því, sen þeir komast að. Án

levfis kjörstjórnar mega ekki vera í kosningarstofunni með henni aðrir en umsækjendur Nr. 32.
og umboðsmenn þeirra, svo og kjósendur, er koma og fara. Kjörstjórnin getur kvatt³ nów.
menn sjer til aðstoðar, til að halda uppi reglu meðan á kosningunni stendur. Þá er kjör-
stjórnin hefir kannast við kjósenda, afhendir hún honum kjörseðil og vísar honum til
atkvæðaklefans, og má þar enginn annar inni vera; kjósandi merkir þar kross framan við
nafn þess umsækjanda, er hann kys, brýtur síðan seðilinn saman, þannig að letrið snúi
inn, gengur með seðilinn að atkvæðakassanum í fundarherberginu og stingur honum
niður um lokrifuna á kassanum. Jafnframt merkir maður úr kjörstjórninni við nafn
kjósenda á kjörskránni.

Ónýtist seðill hjá kjósenda eða gallist, getur hann fengið nýjan seðil hjá kjör-
stjórn gegn því að skila hinum, er ónýttist eða skemdist. Sje kjósandi ekki fær um að
kjósa vegna orsaka, er kjörstjórn metur gildar, skæi sá úr kjörstjórninni, er kjósandi til
nefnir, hjálpa honum til þess. Þess skal stuttlega getið í gjörðabókinni. Gengur svo
koll af kolli þangað til enginn gefur sig fram; þá kjósa þeir, er í kjörstjórn sitja og um-
boðsmenn umsækjendanna, eigi þeir atkvæðisrjett, á sama hátt og aðrir kjósendur, og er
kosningunni þar með lokið.

Þó má kosningarathöfnin eigi standa skemur en 2 stundir, nema allir kjósendur,
er á kjörskrá standa, hafi nýtt kosningarrjettar áður en sá tími er liðinn.

12. gr.

Í Reykjavík og öðrum sóknum landsins, þar sem eru 1000 kjósendur eða fleiri,
má kjósa á fleirum en einum stað í einu eftir nánari ákvörðun sóknarnefndar.
Þó skal setja kjörfund og slíta honum á sama stað. Þrír menn, tilnefndir af sóknarnefnd,
taka við atkvæðum í kjörherbergi hverju og skal á aukakjörstöðum nota staðfest eftirrit
af kjörskrá, enda hefir hver kjördeild sína fundarbók. Sóknarnefnd ákveður hverir skuli
kjósa í hverjum stað. Að öðru feyti fer atkvæðagreiðsla á aukakjörstöðunum fram sem
annarstaðar. Þegar atkvæðagreiðslu er lokið, skal afhenda sóknarnefnd atkvæðakassa
og kjörgögn. Síðan sendir sóknarnefnd þau til yfirkjörstjórnar á venjulegan hátt.

13. gr.

Þegar kosningarathöfn er lokið, hvolfir kjörstjórn seðlunum úr atkvæðakassanum
í umslög, sem til þess eru ætluð, og setur innsigli sín fyrir. Svo mega og umboðsmenn
umsækjenda setja innsigli sín fyrir umslögin, ef þeir vilja. Enn fremur tekur kjörstjórn
ónýtta og ónotaða seðla, og lætur þá í umslag og innsigilr sem fyr segir.

14. gr.

Kærufrestur yfir kosningu er 3 dagar. Að þeim liðnum sendir sóknarnefnd með
póstabyrgð formanni yfirkjörstjórnar afrit gjörðabókar, umsóknargögn öll, seðlaumslögin
og ummæli sín um kærur, ef fram hafa komið, yfir kosningunni.

15. gr.

Yfirkjörstjórn skipa biskup landsins og 2 menn aðrir, er Stjórnarráðið skipa til
5 ára í senn. Ræður afl atkvæða, ef ágreiningur verður með yfirkjörstjórn. Jafnskjótt
sem sendingarnar eru komnar úr öllum sóknum prestakallsins, tekur yfirkjörstjórn til
stund og stað til að telja saman atkvæðin; kveður hún til umsækjendur eða umboðs-
menn þeirra, ef nokkrir eru. Heldur yfirkjörstjórn gjörðabók og sendir landsstjórninni
afrit hennar ásamt kosningargögnum.

16. gr.

Reynist miklir gallar á undirbúningi eða framkvæmd kosningar, enda hafi yfir
því verið kært, getur landsstjórnin, að fengnum tillögum yfirkjörstjórnar, ónýtt kos-
ninguna og fyrirskipað nýja.

Nr. 32.

3. nóv.

17. gr.

Hafi helmingur kjósenda í prestakallinu greitt atkvæði á kjörfundum, og fái einhver umsækjenda meiri hluta greiddra atkvæða, er hann kjörinn prestur, og fær veitingarbrjef ráðherra fyrir prestakallinu. Annars er stjórnin ekki bundin við atkvæðagreiðsluna, og leitar hún þá tillögu biskups um það, hverjum umsækjanda kallið skuli veitt.

18. gr.

Nú er að eins einn umsækjandi, og fer með sama hætti fram leynileg atkvæðagreiðsla um hann á kjörfundum. Kjósundur, sem honum vilja hafna, skila seðlinum ómerktum. Greiði helmingur kjósenda atkvæði, og fullur helmingur greiddra atkvæða taki umsækjanda eða hafni honum, ræður það úrslitum.

19. gr.

Enginn, er kosið hefir skriflega, er skyldur til að skýra frá því fyrir rjetti, hvernig hann hafi neytt atkvæðisrjetta síns, hvers kyns sem mál það er, sem hann er krafinn til vitnisburðar í.

20. gr.

Hvorki kjörstjórnarformaður nje nokkur annar, sem í kosningastofunni er staddur, má beinlínis eða óbeinlínis hvetja nokkurn kjósenda meðan á kosningu stendur, til þess að kjósa einn umsækjanda öðrum fremur, nje heldur má kjörstjórnarmaður skýra frá því, er hann kann að hafa orðið áskynja um, að því er atkvæðagreiðslu kjósenda snertir.

Brot gegn ákvæðum þessum varða einföldu fangelsi, ekki skemur en viku, eða sektum ef málsbætur eru þó eigi undir 20 kr. — Önnur brot gegn lögum þessum varða alt að 200 kr. sektum til prestlaunasjóðs.

21. gr.

Landsjóður stendur straum af útbúningi kjörseðla og útvegum atkvæðakassa til hvers prófastsdæmis. Að öðru leyti fer um kostnað af prestkosningum samkvæmt 6. gr. laga nr. 40, frá 30. júlí 1909.

22. gr.

Lög þessi öðlast gildi í fardögum 1916 og eru lög nr. 28, frá 16. nóv. 1907 jafnframt úr gildi gengin.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalíuborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S)

Einar Arnórsson.

Lög

Nr. 33.

3. nóv.

um

verkfall opinberra starfsmanna.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Hver sá, er sjálfur tekur þátt í verkfalli, enda skyldi starfið unnið samkvæmt embættisskyldu eða sem sýslan í þarfir landsins, Landsbankans, spítala, sveitar, sýslu eða kaupstaðar, skal sæta sektum frá 500—5000 krónum eða fangelsi eða embættis- eða sýslunarmissi, ef miklar sakir eru, enda liggi eigi þyngri refsing við samkvæmt öðrum lögum. Ef sjerstakar málsbætur eru fyrir hendi, svo sem æska, upphvatning vandamanna eða yfirboðara, má færa sektina niður úr 500 kr. alt niður í 200 kr.

2. gr.

Hver sá, er hvetur eða tælir embættis- eða sýslunarmann eða ógnar honum til slíks verkfalls, er í 1. gr. segir, án þess að taka sjálfur þátt í því, eða veitir á annan hátt tilstyrk sinn til þess að slíkt verkfall hefjist eða haldi áfram, skal sæta sektum frá 200—2000 kr. eða fangelsi, ef miklar sakir eru, enda liggi eigi þyngri refsing við samkvæmt öðrum lögum.

3. gr.

Embættis- eða sýslunarmaður, sem ógnar með að taka þátt í verkfalli, sem í 1. gr. segir, skal, enda þótt verkfallið komi eigi til framkvæmda, sæta sektum, alt að 2000 kr., enda liggi eigi þyngri refsing við samkvæmt öðrum lögum.

4. gr.

Sá, er ógnar embættis- eða sýslunarmanni eða hvetur eða tælir hann til að ógna með verkfalli, sem í 1. gr. segir, skal, enda þótt verkfallið komi eigi til framkvæmda, sæta sektum, alt að 2000 krónum, enda liggi eigi þyngri refsing við að öðrum lögum.

5. gr.

Með mál út af brotum gegn lögum þessum skal farið sem sakamál.

6. gr.

Lög þessi öðlast gildi þegar í stað.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalíuborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Einar Arnórsson.

Nr. 34.

3. nív.

Lög

um

dýraverndun.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Sá sem misþyrmir skepnum eða gerir sig sekan um illa meðferð á þeim með því að ofbjóða þoli þeirra, með vanhírðu eða á annan hátt, skal sæta sektum frá 10—1000 krónum, eða einföldu fangelsi, ef miklar sakir eru.

2. gr.

Frá 1. október 1917 skulu allir þeir, sem skepnur eiga, hafa næg hús fyrir þær allar. Brot gegn þessu ákvæði varða sömu viðurlögum, sem brot gegn 1. gr.

3. gr.

Stjórnarráð Íslands setur reglur um slátrun búpenings á almennum slátrunarstöðum, um rekstur og annan flutning innanlands á fje til slátrunar, á fje og hestum til útflutnings, svo og um meðferð á hestum í brúkun. Skal það gert með reglugjörð, sem jafnframt ákveður sektir fyrir brot á slíkum reglum.

4. gr.

Með brot gegn lögum þessum skal farið sem opinber lögreglumál.

5. gr.

Með lögum þessum er úr gildi numin 299. gr. almennra hegningarlaga 25. júní 1869.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S)

Einar Arnórsson.

Lög

um

breytingu á lögum nr. 39, 11. júlí 1911, um sjúkrasamlög.

Nr. 35.

3. nóv.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Fyrir »1 króna, en annarstaðar 1 króna 50 aurar« í 2. gr. laganna komi:
2 krónur, en annarstaðar 2 krónur 25 aurar.

2. gr.

Fyrir »1200 kr.« í 3. gr. 2. c. komi:

1800 kr.,

og aftan við liðinn bætist:

»Sjúkrasamlag prentara í Reykjavík«, stofnað 1897, skal undanþegið þessu ákvæði.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Einar Arnórsson.

Nr. 36.

3. nóv.

Lög

um

breytingu á lögum nr. 22, 11. júlí 1911, um stýrimannaskólann
í Reykjavík.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

1. grein orðist þannig:

Stýrimannaskólinn í Reykjavík veitir kenslu í siglingafræði og gufuvjelafræði og undirbýr lærisveina skólans undir hið almenna stýrimannspróf, fiskiskipstjórapróf og próf í gufuvjelafræði fyrir skipstjóra og stýrimenn.

Við skóla þenna skipar Stjórnarráðið forstöðumann með 2000 króna árslaunum auk leigulauss bústaðar, ljóss og hita, og einn aukakennara með 1200 kr. árslaunum. Stjórnarráðið hefur á hendi yfirumsjón skólans, og gefur út reglugjörð fyrir hann. Laun kennara og annar kostnaður greiðist úr landssjóði.

2. gr.

2. gr. orðist þannig:

Til fiskiskipstjóraprófs útheimtist:

1. kunnátta í fræðinni um almenn brot, tugabrot, hlutföll talna, veldi og rót, notkun lógaritma, um grundvallaratriði flatarmálsfræðinnar, um játandi og neitandi stærðir, um grundvallarsetningar þríhyrningafræðinnar og útreikning rjetthyrndra þríhyrninga eftir henni;
2. þekking á jarðarhnettinum, lögun hans og stærð, línum á yfirborði hans, breidd og lengd;
3. þekking á tilhöguninni á áttavítanum og notkun hans, á misvísun, segulhalla (inklination) og afhvarfi (deviation) og hvernig það verður fundið, á tilhögun og notkun skiphraðamælisins og grunnsökkunnar;
4. skyn á sjávaruppdráttum yfir höfuð;
5. þekking á dagbókarhaldi og leiðarreikningi eftir töflum þeim, sem til þess eru gerðar, að kunna að marka stað skips á uppdrættinum, bæði eftir breidd og lengd, og með því að taka mið á landi; þekking á straumi, og á því, hvað skip hefur borið af leið, og að kunna að ákveða stefnu og vegalengd til tiltekins staðar;
6. þekking á himinhvolfinu og hinni daglegu hreyfingu, á mælistigakerfi himinhvolfsins, á því, að ákveða afstöðu himintungla, á sólunni og hreyfingu hennar sjálfrar;

7. þekking á áttungs- eða sjöttungsmæli, og að kunna að prófa og leiðrjetta stöðu Nr. 36.
speglanna; að kunna að mæla hæð himintungls og horn milli hluta á jörðunni; 3. nóv.
8. þekking á mælingu og skiftingu tímans;
9. þekking á leiðrjettungum þeim, sem við eru hafðar við hina mældu hæð sólarinnar;
10. að kunna að finna hve nær sólin rennur upp eða gengur undir;
11. að kunna að finna misvísun með því að mæla hæð sólar eða fastastjörnu;
12. að kunna að finna breiddina með því að mæla hæð sólar eða fastastjörnu í hádegisbaug;
13. að kunna að finna misvísun við athugun pólstjörnnar;
14. að kunna að finna hve nær flóð verður og fjara;
15. þekking á alþjóðlegum siglingareglum og björgunarverkfærum;
16. að kunna að nota hina alþjóðlegu merkjabók og veðurmerki;
17. að geta samið grein á íslensku með glöggum orðfæri um tiltekið efni, er snertir sjóferðir, og ritað hana með skýrri rithönd og sémilegri rjettritun;
18. að hafa lesið kaffa í danskri bók, eigi minni en 150 bls., og geta útlagt hann munnlega á íslensku og geta talað um hversdags-efni á dönsku svo skiljanlegt sje;
19. sama kunnátta í ensku sem í dönsku;
20. að þekkja hin helstu lagaákvæði, er snerta rjett og skyldur skipstjóra;
21. að þekkja einföldustu hjúkrunarreglur, sjerstaklega til að geta bundið um beinbrot og sár og kipt í lið, þegar slys ber að höndum.

3. gr.

3. gr. orðist þannig:

Til hins almenna stýrimannsprófs útheimtist alt það, sem útheimtist til fiskiskipstjóraprófsins og ennfreður:

1. ítarlegri þekking á veldi og rót, á lógaritnum, á reikningi með játandi og neitandi stærðum, þekking á þríhyrningum, er falla saman eða eru eins lagaðir, á mælikvörðum lína og horna, á því, hvernig teikna skal hinar almennustu myndir flatarmálsfræðinnar, á mælingu flata og líkama og á stærðum þríhyrningafræðinnar;
2. þekking á himintunglum yfir höfuð;
3. þekking á áhrifum þeim, sem segulafi hefir á áttavitann, er skipið hallast, og að geta fundið afhvarfið (deviationina), er áttavitinn þá hefir; þekking á notkun afhvarfsmælisins (deflektorsins) við afhvarfs- (deviations) rannsókn;
4. að kunna að finna breiddina við athugun sólarinnar fyrir utan hádegisbaug og athugun fastastjörnu í og fyrir utan hádegisbaug, og kunna að finna breiddina við athugun tunglsins í hádegisbaug;
5. að kunna að fara með sjóur og nota það, að ákveða stöðu þess eftir hæð sólar og fastastjörnu, eftir tímamerki eða eftir öðru úri, er staða þess er kunn, og að ákveða hinn daglega gang sjóursins;
6. að kunna að ákveða stað skipsins með staðarlinum bygðum á athugun sólar og fastastjörnu;
7. að kunna að finna lengdina með sjóurinu og hæð sólarinnar og fastastjörnu;
8. að hafa lesið kaffa í danskri bók, eigi minni en 200 bls., og geta útlagt hann munnlega á íslensku, að geta gert ljettan danskan stíl og geta talað um hversdagsefni á dönsku svo skiljanlegt sje;
9. sama kunnátta í ensku sem í dönsku.

4. gr.

5. grein orðist þannig:

Hver sá, sem staðist hefur fiskiskipstjórapróf eða hið almenna stýrimannspróf

Nr. 36. samkvæmt 2. og 3. gr. laga þessara, getur krafist þess að hann sje reyndur í gufuvjela-
3. nív. fræði, þegar próf er haldið í skólanum.

5. gr.

Síðari setning 7. gr. hljóði þannig:

Í prófnefndinni eru vjelfræðiskennari stýrimannaskólans og tveir menn aðrir, sem Stjórnarráðið setur til þess í hvert skifti.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Einar Arnórsson.

Nr. 37.
3. nív.

Lög

um

stofnun vjelstjóraskóla í Reykjavík.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt; Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Í Reykjavík skal stofna vjelstjóraskóla, til að gera mönnum kost á að læra gufuvjelafræði.

Við skóla þenna skipar Stjórnarráðið fastan vjelfræðiskennara, sem jafnframt er forstöðumaður skólans, með 2400 kr. árslaunum.

Sá kennari er jafnframt vjelfræðiskennari stýrimannaskólans.

Svo ræður Stjórnarráðið aukakennara eða tímakennara, eftir því sem þörf krefur.

Laun forstöðumannsins og allur annar kostnaður við vjelstjóraskólann greiðist úr landssjóði.

2. gr.

Til vjelstjóraprófs þarf:

1. Í í s l e n s k u: Að geta gert ljettan íslenskan stíl um alment efni, skrifað allvel, skýrt og nokkurn veginn rjett.

2. Í reikningi: Þekking á hinum fjórum reikningstegundum með heilum Nr. 37. tölum, almennum brotum, tugabrotum og með bókstöfum, hlutfallareikningi, veldi, 3. nóv. rót, notkun lógaritma og að geta leyst líkingar með einni óþektri stærð.

3. Í flatarmálsfræði: Þekking á afstöðu beinna lína hverrar við aðra, á hringum og þeim línum og hornum, er þar til heyra, marghyrningum, á setningunum um hliðar og horn í þríhyrningum, á samfalla og samlaga þríhyrningum, á setningunum um rjetthyrnda þríhyrninginn, á samsíðingum, að geta gert einfaldar flatarmálsteikningar (geometriskar konstruktionir), þekking á lengdarmáli og hornmáli, á útreikningi flatarmáls.

4. Í rúm málsfræði: Þekking á afstöðu beinnar línu við flöt, og afstöðu flata hver við annan, á þristrending, pyramída, sívalningi, keilu, kúlu og á þeim línum, er myndast á yfirborði hennar við skurðflæti, á útreikningi á yfirborði og rúmtaki þessara hluta.

Í framannefndum reikningslegum námsgreinum er þess einungis krafist, sem nauðsynlegt er til undirbúnings undir vjelfræðina, og við prófunina skal aðeins krefjast þekkingar á hinum ýmsu setningum, en engra sannana.

5. Í eðlisfræði: Þekking á lögunum um loftkend efni, þrýstingsmælum, dælum, eðlisþyngd, seltumælum, hita og dreifing hans, útpenslu hluta við hita, hitamælum, hitamagni, bræðslu, uppgufun, eiginleikum vatnsgufunnar, suðu, eldsneyti, brenslu, vjelaáburði, samsetningu og sundurliðun krafta, einföldum vjelum (vogarstöng, skráfu, fleyg o. s. frv.) segulmagni, rafmagni og styrkleika efnanna.

6. Í vjelfræði: Þekking á gufuvjelum í skipum, einstökum hlutum þeirra og samsetning þeirra, svo og á kötlum og öðrum tækjum, er þeim fylgja, þekking á eldri og yngri tegundum gufuvjela og gufukatla, hirðingu gufuvjela og gufukatla, stjórn þeirra, viðhaldi og eftirliti, vjelabilun, ketilsprengingu, afmælislínun (Indikator-diagróm) og þeim niðurstöðum, er af þeim má draga, hestafl gufuvjela og kolaeyðslu, stelling skyttunnar, hjálparvjelum á skipum (gufustýrivjelum, gufuvindum, ljósvjelum, kælivjelum, o. s. frv.), skifting skipa í vatnsheld hólfi, bygging skipa, skipsdælum og slökkviáhöldum, á lagaákvæðum um íslensk gufuskip. Þekking á hreyfivjelum (mótorum).

7. Í vjelteikningu: Að geta mælt og gert uppdrátt eftir ákveðnum mælikvarða af hlut úr gufuvjel, sem ekki er mjög samsettur.

8. Í dönskku: Að geta lesið upp og þýtt ljettan kafa í danskri bók verkfræðilegs efnis.

9. Í ensku: Að geta lesið upp og þýtt ljettan kafa í enskri bók verkfræðilegs efnis.

3. gr.

Prófið er bæði skriflegt og munnlegt. Það skal haldið af prófnefnd; eru í henni forstöðumaður vjelstjóraskólans og 2 menn aðrir, er Stjórnarráðið skipar í hvert skifti, og skal fyrir henni standa sá af nefndarmönnum, er Stjórnarráðið skipar sem oddvita. Að minsta kosti annar hinna skipuðu prófdómenda skal hafa leyst af hendi fullkomið vjelstjórapróf. Til að dæma um kunnáttu í tungumálum getur Stjórnarráðið, ef þörf þykir, skipað aðra menn.

Hinir skipuðu prófdómendur velja prófverkefni. Verkefni til skriflega prófsins skulu þeir afhenda í lokuðu umslagi í byrjun hvers úrlausnartíma.

Kennarinn í hverri grein heldur hið munnlega próf. Tungumálakennarar dæma um kunnáttu prófsveina, hver í sinni grein, ásamt einum prófdómanda.

4. gr.

Sá einn má ganga undir vjelstjórapróf, er:

1. hefir stundað járnsmíði í 3 ár, eftir 14 ára aldur, í þeim járnsmíðjum, er Stjórnarráðið tekur gildar.

Nr. 37. 2. sýnir vottorð frá iðnmeistara sínum um kunnáttu, dugnað, hegðun og reglusemi.
3. nív. Sje sá, er undir prófið vill ganga, eigi lærisveinn í vjelstjóraskólanum, þá skal beiðni hans um að mega ganga undir prófið send Stjórnarráðinu 3 mánuðum áður en á að halda prófið.

Auk áðurnefndra vottorða skulu beiðni þessari fylgja skírnarvottorð umsækjanda, og vottorð frá þeim manni eða mönnum, sem hafa kent honum.

Hafi hann gengið undir vjelstjórapróf áður, skal þess getið í umsókninni.

Sá, sem fengið hefur vjelstjóraskírteini eða undanþáguleyfi, til að vera yfirvjelstjóri, áður en lög þessi öðlast gildi, hefir rjett til að ganga undir vjelstjóraprófið, þótt hann fullnægi ekki skilyrðum þeim, er sett eru í 1. og 2. lið þessarar greinar.

5. gr.

Ákvæði um það, hvernig kenslunni skuli háttað, um inntökuskilyrði, próf o. fl., skal setja í reglugjörð, sem Stjórnarráðið setur.

6. gr.

Þeim, sem prófi hefir náð, skal veitt skírteini um það. Skal þar telja þær kenslugreinar, sem hann hefur verið reyndur í, og tilgreina í tölum einkunn þá, sem gefin er, og jafnframt bæði hina lægstu tölu, er krafist er til að standast prófið, og hina hæstu tölu, sem unt er að ná við það, og skulu allir nefndarmennirnir undirrita skírteinið.

Nöfn þeirra, sem undir próf ganga, skal rita í bók, sem til þess er ætluð og Stjórnarráðið geymir; skal í henni skýrt frá fullu nafni hvers eins, fæðingarstað, fæðingardegi, og fæðingarári, svo og frá einkunnum þeim, sem gefnar hafa verið við prófið.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Einar Arnórsson.

Lög

Nr. 38.

3. nóv.

um

afhendingu á landi til kirkjugarðs í Reykjavík.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Skýlt er hverjum manni að láta af hendi nauðsynlegt land undir nýjan kirkjugarð í Reykjavík, gegn fullu endurgjaldi frá landssjóði.

2. gr.

Ráðherra Íslands ákveður í samráði við biskup, eftir tillögum sóknarnefndar, hve nær eignarnám skuli fram fara, hvar land skuli tekið og hve mikið.

Ef ekki geta komist á samningar milli hlutaðeigenda um hæfilegt verð fyrir land það, er ákveðið er að taka undir nýjan kirkjugarð, skulu bætur fyrir landið ákveðast af þremur óvilhöllum dómkvöddum mönnum.

Við matið skal taka tillit til verðmætis landsins, þar á meðal þess, hvort það er útmæld byggingarlóð eða ekki, og sju hús eða önnur mannvirki á landinu skulu þau bætt að fullu.

Til þess að kaupa land undir kirkjugarðinn heimilast stjórninni að verja alt að 10,000 kr.

3. gr.

Legkaup skal greiða fyrir þá, sem grafnir eru í kirkjugörðum Reykjavíkur, 2 kr. fyrir börn yngri en 2 ára, en 4 krónur fyrir aðra. Þetta legkaup gildir fyrir 25 ár. Vilji menn helga sjer grafreit í 50 ár, þá skal greiða 8 kr. fyrir hvern legstað. Nú vill maður tryggja sjer grafreit til frambúðar, meðan kirkjugarðurinn stendur, og skal þá greiða 16 kr. fyrir hvern legstað.

Legkaupið rennur í sjóð Reykjavíkurdómkirkju.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalfuborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S)

Einar Arnórsson.

Nr. 39.

3. nóv.

Lög

um

Þjóðskjalasafn Íslands.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Í Reykjavík skal vera allsherjar þjóðskjalasafn fyrir Ísland, og skal í því geymast Landsskjalasafnið, sem nú er, og svo allt það skjala, er síðar kann frammar að varða ákveðið. Þjóðskjalasafnið stendur undir yfirumsjón Stjórnarráðs Íslands, og setur það safninu reglugjörð.

2. gr.

Við Þjóðskjalasafnið skipar ráðherra Íslands yfirskjalavörð, og hefir hann á hendi daglega umsjón og störf við skjalasafnið. Hefir hann 3000 kr. árslaun.

3. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1916.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Einar Arnórsson.

Lög

um

sjerstakar dómpinghár í Oxnadals-, Árskógs-, Reykdæla- og
Aðaldælahreppum.

Nr. 40.

3. nóv.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alpingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

Öxnadalshreppur og Árskógshreppur í Eyjafjarðarsýslu og Reykdælahreppur og
Aðaldælahreppur í Þingeyjarsýslu skulu vera sjerstakar dómpinghár.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefð á Amalínborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S)

Einar Arnórsson.

Nr. 41.

3. nív.

Lög

um

líkbrenslu.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Líkbrensla skal leyfð hér á landi í stofnunum, sem útbúnar eru til líkbrenslu, á þann hátt, sem Stjórnarráðið tekur gilt, með skilyrðum þeim, er hér fara á eftir.

2. gr.

Sjerhver karl eða kona, sem náð hefir 18 ára aldri, getur ákveðið, að lík sitt skuli brent, en ekki jarðsett; skal slíka ákvörðun gera skriflega að viðstöddum tveim vitundarvottum. Á sama hátt geta foreldrar ákveðið, að lík barna sinna, sem eigi hafa náð 18 ára aldri, skuli brent en ekki jarðsett.

Nánasti vandamaður hins látna, er náð hefir 18 ára aldri, getur og gert samskonar ráðstöfun, þó eigi hafi hinn látni ákveðið, að lík hans skyldi brent, svo framarlega sem ekkert af börnum hans mótmælir því.

3. gr.

Áður en lík geti orðið brent, skal, auk lögskipaðs dánarvottorðs, liggja fyrir yfirlýsing dánarvottorðsgefanda, eða læknis þess, sem stundað hefir hinn látna um, að þeir áliti engan grun vera fyrir hendi um, að glæpsamlegt verk hafi valdið dauða hins látna. Vottorð þetta skal síðan sýna lögreglustjóra á andlátsstaðnum og hann rita á það, að ekkert sje því til fyrirstöðu af sinni hendi, að líkið verði brent.

4. gr.

Að lokinni brenslu skal jarðsetja öskuna í kirkjugarði, eða setja hana á aðra staði, sem sjerstaklega eru útbúnir til þess, eftir fyrirmælum Stjórnarráðsins.

5. gr.

Nánari ákvæði um það, á hvern hátt skuli framkvæma líkbrenslu, setur Stjórnarráðið með reglugjörð.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S)

Einar Arnórsson.

Lög

um

atvinnu við siglinar.

Nr. 42.

3. nóv.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Með takmörkunum þeim, sem settar eru í lögum þessum, skal öllum vera heimilt að leita sjer atvinnu við siglingar á íslenskum skipum.

I. kafli.

Um rjett til formensku á skipum 6 — 12 lestir (tonn).

2. gr.

Rjett til að vera formaður á íslenskum vjelbát eða þilskipi, 6 til 12 lesta að stærð, hefir sá einn, er leggur fram vottorð frá siglingafróðum manni, tilnefndum af yfirvaldi um það:

- a. að hann þekki á áttavita;
- b. að hann þekki alþjóðlegar reglur til að forðast ásiglingu.

Svo skal hann og sanna með vottorði læknis, að sjón hans sje ekki sjerstaklega áfátt, samkvæmt reglum, er Stjórnarráðið setur.

Gegn þessum vottorðum fær hann skírteini frá yfirvaldi, er veitir honum rjett til að vera formaður á vjelbát eða þilskipi, 6 til 12 lestir að stærð.

Fyrir skírteini þetta greiðist ein króna, er rennur í landssjóð.

II. kafli.

Um rjett til skipstjórnar á skipum alt að 30 lesta.

3. gr.

Rjett til að vera skipstjóri á íslensku skipi í innanlandssiglingum, ef að skipið er yfir 12 lestir, en ekki yfir 30 lestir, að stærð, hefir sá einn, sem fengið hefir skipstjóra-skírteini á smáskipum.

4. gr.

Sá einn getur staðist skipstjóraþróf fyrir smáskipi, er:

- a. kann að marka stað skipsins á sjávaruppdreitti og hefir nægilega þekkingu á sjávaruppdreittum og notkun þeirra yfir höfuð;
- b. kann að nota áttavita og ber skyn á afhvarf (deviation) og misvísun;
- c. kann að nota skipshraðamæli;
- d. þekkir björgunartækin og alþjóðlegar reglur til að forðast ásigling;
- e. sannar að sjón hans sje svo fullkomin, sem nauðsynlegt er fyrir stýrimenn;
- f. hefir stundað siglingaatvinnu minst 24 mánuði á skipum, ekki minni en 12 lesta að stærð, eða verið formaður á vjelbát í 24 mánuði, ekki minni en 6 lesta.

- Nr. 42. 3. nív. Próf þetta fer að eins fram í kaupstöðum og þeim kaupsþúnum, sem lögreglu-
stjóri býr í, og skipar hann í prófnefnd 3 valinkunna skipstjóra. Stjórnarráð Íslands
semur reglur um prófið og fyrirmynd fyrir prófvottorðum. Sá er staðist hefir prófið,
getur fengið skipstjóraskírteini á smáskipum hjá yfirvaldi, og skal hann greiða fyrir
það 2 krónur, er renna í landssjóð.

III. kafli.

Um rjett til skipstjórnar og stýrimensku á skipum alt að 300
lesta, í innanlands og utanlandssiglingum.

5. gr.

Rjett til að vera skipstjóri í innan- og utanlandssiglingum á íslensku fiskiskipi
og í innanlandssiglingum á íslensku verslunarskipi, eigi yfir 300 lesta að stærð, hefir sá
einn, sem fengið hefir skipstjóraskírteini á fiskiskipi.

6. gr.

Sá einn getur fengið skipstjóraskírteini á fiskiskipi, sem:

- a. staðist hefir fiskiskipstjórapróf eða hið almenna stýrimannspróf við stýrimanna-
skólann í Reykjavík;
- b. hefir verið stýrimaður í 24 mánuði á skipi yfir 30 lesta;
- c. er fullveðja;
- d. hefir eigi verið dæmdur fyrir nokkurt það verk, er svívirðilegt er að almenningsáliti;
- e. sannar að sjón hans sje svo fullkomin, sem nauðsynlegt er fyrir stýrimenn.

7. gr.

Rjett til að vera stýrimaður á íslensku fiskiskipi í innan- og utanlandssiglingum
og stýrimaður á íslensku verslunarskipi í innanlandssiglingum, eigi yfir 300 lesta að stærð,
hefir sá einn, sem fengið hefir stýrimannsskírteini á fiskiskipi.

8. gr.

Sá einn getur öðlast stýrimannsskírteini á fiskiskipi, er:

- a. staðist hefir fiskiskipstjórapróf, eða hið almenna stýrimannspróf við stýrimanna-
skólann í Reykjavík;
- b. hefir verið fullgildur háseti á skipi, yfir 30 lesta, eigi styttri tíma en 18 mánuði;
- c. hefir eigi verið dæmdur fyrir nokkurt það verk, sem svívirðilegt er að almenningsáliti;
- d. sannar, að sjón hans sje svo fullkomin, sem nauðsynlegt er fyrir stýrimenn.

IV. kafli.

Um rjett til skipstjórnar og stýrimensku á verslunarskipum
yfir 300 lesta, í utanlandssiglingum.

9. gr.

Rjett til að vera skipstjóri í utanlandssiglingum á íslensku verslunarskipi og
skipstjóri í innanlandssiglingum á íslensku verslunarskipi, sem er stærra en 300 lesta,
hefir sá einn, sem fengið hefir skipstjóraskírteini í utanlandssiglingum. Sje um gufu-
skip að ræða, hefir sá einn rjettinn, sem fengið hefir einnig skírteini það, er um getur
í 11. grein.

10. gr.

Sá einn getur öðlast skipstjóraskírteini í utanlandssiglingum, er:

- a. er fullveðja;

- b. hefir eigi verið dæmdur fyrir nokkurt það verk, er svívirðilegt er að almenningsáliti; Nr. 42.
- c. sannar, að sjón hans sje svo fullkomin, sem nauðsynlegt er fyrir stýrimenn; 3. nóv.
- d. hefir staðist hið almenna stýrimannspróf við stýrimannaskólann í Reykjavík;
- e. hefir verið stýrimaður eigi skemur en 24 mánuði á verslunarskipi í utanlandssiglingum, og af þeim tíma eigi skemur en 12 mánuði yfirstýrimaður, eða einn stýrimaður á verslunarskipi í utanlandssiglingum, eða hefir verið 12 mánuði skipstjóri á fiskiveiðaskipi í utan- og innanlandssiglingum og 12 mánuði stýrimaður á verslunarskipi í utanlandssiglingum.

11. gr.

Sá, er öðlast hefir skipstjóra eða- stýrimannsskírteini í utanlandssiglingum, og auk þess sannar með vottorði, að hann hafi staðist próf í gufuvjelafræði fyrir skipstjóra og stýrimenn við stýrimannaskólann í Reykjavík, á kost á að fá viðaukaskírteini þessu til sönnunar hjá Stjórnarráði Íslands.

12. gr.

Rjett til að vera stýrimaður í utanlandssiglingum á íslensku verslunarskipi, eða í innanlandssiglingum á íslensku verslunarskipi, sem er stærra en 300 lesta, hefir sá einn, sem fengið hefir stýrimannsskírteini í utanlandssiglingum. Sje um gufuskip að ræða, hefir sá einn rjettinn, sem fengið hefir einnig skírteini það, er um getur í 11. grein.

13. gr.

Sá einn getur öðlast stýrimannsskírteini á verslunarskipi í utanlandssiglingum er:

- a. hefir eigi verið dæmdur fyrir nokkurt það verk, er svívirðilegt er að almenningsáliti;
- b. sannar, að sjón hans sé svo fullkomin, sem nauðsynlegt er fyrir stýrimenn;
- c. staðist hefir hið almenna stýrimannspróf við stýrimannaskólann í Reykjavík;
- d. hefir verið fullgildur háseti á verslunarskipi, minst 18 mánuði, og af þeim tíma minst 12 mánuði í utanlandssiglingum, eða hefir verið 12 mánuði fullgildur háseti á fiskiveiðaskipi í utan- og innanlandssiglingum og 12 mánuði fullgildur háseti á verslunarskipi.

V. kafli.

Ákvæði ýmislegrs eðlis.

14. gr.

Ekkert íslenskt skip, sem stærra er en 30 lesta, má afgreiða frá nokkurri höfn hjer á landi, til ferða milli Íslands og annara landa, eða í innanlandssiglingar, nema því að eins, að á því sje til starfa, að minsta kosti einn stýrimaður auk skipstjóra, og sje um verslunargufuskip að ræða, sem er meira en 300 lesta, skulu stýrimenn vera minst tveir.

15. gr.

Peir, sem fullnægja skilyrðum þeim, er sett eru hjer að framan, í 6., 8., 10 og 13. gr., eiga heimtingu á að fá skírteini þau, sem þar eru talin.

Skírteini þessi skal rita eftir fyrirmynd, er ráðherra Íslands lætur semja, og skulu þau gefin út af lögreglustjóra.

Fyrir skipstjóraskírteini skal greiða 10 krónur, en stýrimannsskírteini 2 kr. og rennur hvorttveggja í landssjóð.

Nú vill einhver ekki hlíta úrskurði lögreglustjóra, um útgáfu skírteinis, og getur hann þá sent Stjórnarráði Íslands kæru sína, sem gerir út um málið, en þó hefir kærandi óskertan rjett til að leita dómsúrskurðar.

Nr. 42.

3. nív.

Þegar sjerstaklega stendur á og nauðsyn krefur, getur Stjórnarráð Íslands veitt undanþágu, en þó að eins frá liðunum b og c í 6. gr. og b í 8., e. í 10. og d. í 13. gr. Þó má siglingatíminn aldrei vera minni en helmingur hins áskilda tíma.

17. gr.

Frá þeim tíma að lög þessi hafa öðlast gildi, skulu skipverjar sanna siglingatíma sinn með sjóferðabók, sem Stjórnarráðið lætur semja og hverjum skipverja er skylt að fá hjá lögskráningarstjóra, fyrsta sinn sem hann er lögskráður á íslenskt skip eftir greindan tíma. Skal sjóferðabókin jafnan lögð fram, þegar sanna á siglingatíma þann, er um ræðir í 6., 8., 10. og 13. grein.

Í sjóferðabókinni skal skýrt frá fullu nafni skipverjans, fæðingarstað, fæðingardegi og fæðingarári; svo skal þar og vera stutt lýsing á útliti hans og vexti og sjerkennum, ef einhver eru.

Í bókinni skal enn fremur skýrt frá stöðu skipverjans á skipinu, nafni, tegund og stærð skipsins, hve nær hann er skráður á skip og af því og af hvaða ástæðu hann fór af skipinu; svo skal þar og skýrt frá hegðun hans og framferði á því.

Skipstjóra ber að geyma sjóferðabækur skipverja, útfylla þær og undirskrifa. Skal sjóferðabók hvers skipverja stimpluð með embættisstimpli skrásetningarstjóra, í hvert skifti sem skipverji er skráður af skipi, og skal hún þá afhent skipverjanum.

18. gr.

Nú er maður, er fengið hefir skipstjóra- eða stýrimannsskírteini, dæmdur fyrir eitthvert verk, sem svívirðilegt er að almenningsáliti, og hefir hann þá fyrirgert skírteini sínu.

19. gr.

Skilyrði fyrir því, að mega vera skipstjóri eða stýrimaður á fiskiskipi í innanlandssiglingum, eða formaður á vjelabát, ná þó eigi til þeirra, er stundað hafa þessa atvinnu, án stýrimannsprófs, að því er skipstjóra og stýrimenn snertir eða vottorðs, að því er snertir vjelabátaformenn, áður en lög þessi öðlast gildi. Þó skulu skipstjórar og stýrimenn sanna, að sjón þeirra sje svo fullkomin, sem nauðsynlegt er fyrir stýrimenn.

Þessu skilyrði eru og rjettindi þeirra bundin, sem próf hafa tekið samkvæmt 2. gr. laga nr. 50, 10. nív. 1905.

Þeir, sem fyrir þann tíma hafa tekið hið minna stýrimannspróf við stýrimannaskólann í Reykjavík, eiga kost á, að fá skipstjóra eða- stýrimannsskírteini á fiskiskipi, ef þeir að öðru leyti fullnægja skilyrðum þeim, sem sett eru í lögum þessum.

Enn fremur skal hið meira stýrimannspróf í lögum nr. 50, 10. nív. 1905, veita sömu rjettindi og hið almenna stýrimannspróf í lögum þessum.

Lög þessi ná eigi til þeirra, sem fengið hafa skipstjóra eða- stýrimannsskírteini í utanlandssiglingum, áður en lög þessi öðlast gildi.

20. gr.

Hvarvetna í lögum þessum, þar sem talað er um stærð skipa, er átt við brúttó-stærð. Orðið skip á jafnt við gufuskip og seglskip, nema annað sje tekið fram.

21. gr.

Brot gegn lögum þessum varða sektum alt að 200 kr.; sje brotið ítrekað, geta sektirnar hækkað alt að 400 kr.

Sektirnar renna í landssjóð.

Nr. 42.

Brot þessi sæta opinberri rannsókn og skal farið með málin sem almenn lög- 3. nív.
reglumál.

22. gr.

Lög nr. 50, 10. nív. 1905, um atvinnu við siglingar, eru úr gildi numin, að því undanskildu, að staflidur a í 9. gr., gengur eigi úr gildi fyr en 1. jan. 1918, að því er við kemur utanlandssiglingum á verslunarskipum.

23. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1916.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

-istian R.

(L. S.)

Einar Arnórsson.

Lög

um

Nr. 43.

3. nív.

atvinnu við vjelgæslu á gufuskipum.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

* *Gjörum kunnugt:* Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Öllum er heimilt að leita sjer atvinnu við vjelgæslu á íslenskum gufuskipum með takmörkum þeim, er sett eru í lögum þessum.

2. gr.

Sá einn, er öðlast hefir vjelgæsluskirteini, á rjett til að vera undirvjestjóri á gufuskipi með minna en 200 hestafla vjel (indiceret).

Skirteinið öðlast sá einn, er:

- hefir staðist vjelgæslupróf við vjestjóraskólann í Reykjavík;
- hefir stundað járnsmíði í 3 ár, eða verið kyndari eða aðstoðarmaður við gæslu gufuvjela í 3 ár, og hefir meðmæli smíða þeirra eða vjestjóra, er hann hefir unnið hjá, fyrir dugnað og reglusemi og þekking á hirðingu gufuvjela;

Nr. 43. c. hefir ekki verið dæmdur fyrir nokkurt það verk, sem svívirðilegt er að almenningsáliti.

Stjórnarráðið setur reglugjörð um það, hvernig vjelgæslukenslunni skuli háttað, svo um vjelgæsluprófið og prófskilyrði.

3. gr.

Sá einn, er fullnægir skilyrðum þeim, er sett eru í 2. gr. laga þessara, og hefir verið undirvjelstjóri á gufuskipi með meira en 75 hestafla vjel í 1 ár, á rjett til að vera yfirvjelstjóri á gufuskipi með minna en 200 hestafla vjel.

4. gr.

Sá einn, er öðlast hefir skírteini það, er ræðir um í 5. gr., á rjett til að vera undirvjelstjóri á gufuskipi með 200—700 hestafla vjel.

5. gr.

Sá einn getur öðlast undirvjelstjóraskírteini á gufuskipi með 200—700 hestafla vjel, sem:

- a. hefir staðist vjelstjórapróf við vjelstjóraskólann í Reykjavík;
- b. hefir verið kyndari eða aðstoðarmaður vjelgæslumanns á gufuskipi í 12 mánuði, og hefir meðmæli þess eða þeirra vjelstjóra, sem hann hefir verið hjá, fyrir dugnað og reglusemi og þekkingu á hirðingu gufuvjela;
- c. hefir ekki verið dæmdur fyrir nokkurt það verk, sem svívirðilegt er að almenningsáliti.

6. gr.

Sá einn, er öðlast hefir skírteini það, er ræðir um í 7. gr., á rjett til að vera yfirvjelstjóri á gufuskipi með 200—700 hestafla vjel.

7. gr.

Sá einn getur öðlast yfirvjelstjóraskírteini á gufuskipi með 200—700 hestafla vjel, sem auk þess að fullnægja skilyrðum þeim, sem sett eru í 5. gr.:

- a. hefir verið undirvjelstjóri á gufuskipi með meira en 200 hestafla vjel í 2 ár, og hefir meðmæli frá yfirvjelstjóra þeim eða yfirvjelstjórum, sem hann hefir unnið hjá, fyrir reglusemi og næga þekkingu á meðferð og hirðingu gufuvjela.
- b. er 25 ára að aldri.

8. gr.

Sá einn, er öðlast hefir skírteini það, er ræðir um í 9. gr., á rjett til að vera undirvjelstjóri, þ. e. annar eða þriðji vjelstjóri, á guluskipi með meira en 700 hestafla vjel.

9. gr.

Sá einn getur öðlast undirvjelstjóraskírteini á gufuskipi með meira en 700 hestafla vjel, sem auk þess að fullnægja skilyrðum þeim, er sett eru í 5. gr., fullnægir annaðhvort skilyrðum þeim, sem sett eru í 7. gr. a., eða hefir verið aðstoðarmaður vjelstjóra á gufuskipi með meira en 700 hestafla vjel í 2 ár.

10. gr.

Sá einn, er öðlast hefir skírteini það, sem ræðir um í 11. gr., á rjett til að vera yfirvjelstjóri á gufuskipi með meira en 700 hestafla vjel.

11. gr.

Sá einn getur öðlast yfirvjelstjóraskírteini á gufuskipi með meira en 700 hestafla vjel, sem auk þess að fullnægja skilyrðum þeim, er sett eru í 5. gr. og staflað b. í 7. gr., hefir verið undirvjelstjóri á gufuskipi, með meira en 700 hestafla vjel í 1 ár.

12. gr.

Á gufuskipi, með meira en 100, en minna en 700 hestafla vjel, skal vera að minsta kosti einn yfirvjelstjóri og einn undirvjelstjóri, sem fengið hafa skírteini samkvæmt 2., 3., 5. og 7. gr., eftir því sem við á.

Nóg er, að einn vjelstjóri, sem fengið hefir vjelgæsluskírteini samkvæmt 2. gr., sje á skipi með minna en 100 hestafla vjel.

Á gufuskipi, með 700 hestafla vjel, og þar yfir, skal vera að minsta kosti einn yfirvjelstjóri og tveir undirvjelstjórar. Skal yfirvjelstjóri hafa fengið skírteini samkvæmt 11. gr., en undirvjelstjórnir samkvæmt 9. gr.

Ekkert íslenskt gufuskip má afgreiða frá nokkurri höfn til siglinga innanlands eða á milli landa, nema á því sje það vjelgæslulið, sem áskilið er í þessari grein.

13. gr.

Þeir, sem fullnægja skilyrðum þeim, sem sett eru í 2.—3., 5., 7., 9. og 11. gr., eiga heimting á að fá skírteini þau, sem þar um getur.

Fyrir yfirvjelstjóraskírteini skal greiða 4 kr., en undirvjelstjóraskírteini 2 kr., og rennur hvorttveggja í landssjóð.

Skírteini þessi skal rita eftir fyrirmynd, er Stjórnarráðið semur.

Skírteinið skal gefið út af lögreglustjóra, og gildir um ótakmarkaðan tíma frá dagsetning þess, nema skírteinishafi fyrirgeri því, sbr. 15. gr.

14. gr.

Nú vill einhver eigi hlíta úrskurði lögreglustjóra um útgáfu skírteinis, og skal hann þá leggja málið undir úrskurð Stjórnarráðsins, en við það skerðist þó eigi rjettur hans til að leita dómsúrskurðar um málið.

15. gr.

Nú verður maður dæmdur fyrir eitthvert það verk, sem svívirðilegt er að almenningsáliti, og hefir hann þá fyrirgert vjelstjóraskírteini sínu.

16. gr.

Meðan vöntun er á mönnum, er tekið hafa vjelstjórarápróf samkvæmt lögum þessum, er Stjórnarráðinu heimilt að veita mönnum, sem fengið hafa vjelstjóraskírteini í öðrum löndum, samkvæmt þar gildandi lögum, skírteini þau, sem ræðir um í 5., 7., 9. og 11. gr., en þess sje þó gætt, að til að öðlast hið útlenda skírteini hafi orðið að fullnægja eins miklum kröfum, eins og til að öðlast hið íslenska, sem um er sótt.

Skírteini þau, sem hjer ræðir um, má þó eigi veita eftir 1. janúar 1925.

Til sama tíma eiga þeir Íslendingar, sem lokið hafa vjelstjóraráprófi erlendis, kost á að fá slík skírteini, þótt ekki vanti vjelstjóra.

Heimilt er Stjórnarráðinu að veita efnilegum kyndurum undirvjelstjóraskírteini á fiskigufuskipum með minna en 700 hestafla vjel. Þó má Stjórnarráðið ekki veita slík skírteini, nema brýn nauðsyn sje, og ekki lengur en til eins árs í senn.

Beiðni um slík skírteini skal fylgja meðmæli samkvæmt 5. gr. b.

Leyfi þessi ganga úr gildi 1. janúar 1920.

Nr. 43. Til 1. jan. 1920 er Stjórnarráðinu og heimilt að veita manni yfirvjelstjóraskírteini samkvæmt 7. gr., þótt hann hafi ekki verið nema eitt ár undirvjelstjóri á gufuskipi með meira en 200 hestafla vjel, ef hann að öðru leyti fullnægir kröfum 7. greinar.

Þessa heimild má því að eins nota, að hún sje nauðsynleg.

17. gr.

Brot gegn lögum þessum varða sektum alt að 200 kr.; ef brot er ítrekað, geta sektirnar hækkað upp í 500 kr. Brot þessi sæta opinberri rannsókn, og skal farið með þau sem almenn lögreglumál.

18. gr.

Sá, sem fengið hefir vjelstjóraskírteini áður en lög þessi öðlast gildi, skal njóta rjettinda þeirra, er lög þessi ákveða. Þó skal það tekið fram berum orðum í skírteini því, er hann fær samkvæmt lögum þessum, að það sje gefið út eftir þessari undanþágheimild.

Sá, sem fengið hefir undanþáguleyfi til að vera undir- eða yfirvjelstjóri, áður en lög þessi öðlast gildi, og eigi lokið vjelstjóraprófi, má halda stöðu sinni á samskonar skipi og undanþáguleyfið var veitt til.

19. gr.

Lög nr. 25, 11. júlí 1911, um atvinnu við vjelgæslu á íslenskum gufuskipum og lög nr. 19, 2. nóvember 1914, om breytingu á og viðauka við þau lög, eru hjer með numin úr gildi.

20. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1916.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amáluborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Einar Arnórsson.

Lög

um

sparisjóði.

Nr. 44.

3. nóv.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru :

1. gr.

Sparisjóðir hafa það markmið, að taka við fje einstakra manna, geyma það og ávaxta á sem tryggastan hátt, svo sem nánar er fyrirskipað í lögum þessum.

Sparisjóði má ekki nefna aðrar stofnanir eða sjóði en þá, sem fullnægja ákvæðum laga þessara.

2. gr.

Þegar stofna á nýjan sparisjóð, ber að senda Stjórnarráði Íslands lög sjóðsins eða reglugjörð til staðfestingar, og má sjóðurinn eigi taka til starfa fyrir en slík staðfesting er fengin.

Í lögum eða reglugjörð sparisjóðs skulu meðal annars jafnan vera ákvæði um:

- trygging sjóðsins: Hvað sje greitt tryggingarfje, ábyrgð einstakra manna eða fjelaga;
- hvernig stjórn sjóðsins skuli vera fyrir komið, hvernig hana skuli kjósa og hvernig starfrækslu sjóðsins skuli vera hagað;
- um móttöku sparisjóðsfjár og útborgun á því, vaxtagreiðslu af fje því, er sjóðurinn tekur til geymslu, lán úr sjóðnum, ágóða sjóðsins og varasjóð, endurskoðun og úrskurð á reikningum sjóðsins;
- hvernig lögum sjóðsins eða reglugjörð geti orðið breytt svo að löglegt sje.

Ef viðskiftabók, sem gefin er út fyrir sparisjóðsinnstæðufje, glatast, skal heimilt að innkalla með auglýsingu, sem prentuð sje þrisvar í blaði því, er flytur stjórnarvaldaauglýsingar, með 6 mánaða fresti, hvern þann, sem í höndum kann að hafa viðskiftabókina, og ef enginn hefir sagt til sín áður en tjeður frestur er liðinn, þá má greiða þeim, sem viðskiftabókina hefur fengið, upphæðina, án þess nokkur annar, sem viðskiftabókin kann að vera afsöluð, geti búið kröfu á hendur sparisjóði þeim, sem í hlut á.

Sparisjóðir þeir, sem til eru þegar lög þessi öðlast gildi, skulu fyrir árslok 1916, sækja til Stjórnarráðsins um staðfesting á lögum sínum eða reglugjörðum. Að því er til slíkra sparisjóða kemur, er Stjórnarráðinu heimilt, ef þörf þykir, annaðhvort að veita

- Nr. 44. undanþágu um stundarsakir í einstökum greinum frá ákvæðum laga þessara, eða veita
 3. nív. hæfilega ríflegan frest til að kippa í lag því, sem á það brestur, að fyrirmælum laga þessara sje fullnægt.

3. gr.

Stofnendur sparisjóða eða ábyrgðarmenn, eða aðrir þeir, er kunna að hafa lagt fram fje til starfrækslu sparisjóða, hvort heldur er stofnfje eða greitt ábyrgðarfje, mega ekki fá hærri arð eða vexti af slíku fje en 6 af hundraði á ári.

4. gr.

Án sjerstakrar lagaheimildar mega engir aðrir en sparisjóðir reka nein sparisjóðsstörf.

5. gr.

Í öllum viðskiftabókum sparisjóða skal vera prentað ágrip af lögum þessum, eftir nánari ákvæðum Stjórnarráðsins, svo og einnig lög eða reglugjörð sparisjóðsins.

6. gr.

Í stjórn hvers sparisjóðs mega eigi vera færri en 3 menn, og skal einn þeirra vera formaður. Stjórn sparisjóðsins ræður starfsmenn hans og hefur umsjón með öllum framkvæmdum sjóðsins.

Birta skal í blaði því, er flytur stjórnarvaldaanglýsingar, hverir sjeu stjórnendur sparisjóðs og starfsmenn, og hverir þeirra geti undirskrifað kvittanir og aðrar yfirlýsingar, svo að skuldbindandi sje fyrir sjóðinn gagnvart viðskiftamönnum hans.

Stjórnendur bera allir fyrir einn og einn fyrir alla ábyrgð á því, að ekkert af fje sjóðsins fari forgörðum fyrir hirðuleysi.

Tapist eitthvað af fje sparisjóðs fyrir handvömm eða óráðvendni sparisjóðsstjórnar eða einhverra starfsmanna sjóðsins, endurskoðunarmanna eða annara, sem við hann eru riðnir, skal hlutaðeigendum skylt að bæta skaðann, ef krafist er, og sæti þeir auk þess hegning eins og lög standa til um sýslunarmenn hins opinbera.

7. gr.

Stjórnendur sparisjóða og starfsmenn mega ekki sjálfir taka lán úr sjóðnum. Eigi mega þeir heldur ábyrgjast lán úr sjóðnum fyrir aðra.

8. gr.

Hverir kosnir eru í stjórn sparisjóðs, skal jafnan tafarlaust tilkynna Stjórnarráðinu.

9. gr.

Við hvern sparisjóð skulu jafnan vera að minsta kosti 2 starfsmenn, fjehirðir og bókarí.

Það skal vera aðalreglan, að eigi má greiða neina upphæð úr sparisjóði eða í hann, nema 2 af starfsmönnum hans eða stjórnendum sjeu viðstaddir og riti þeir upphæðina tafarlaust í bækur sparisjóðsins, hvor um sig. Þó má fjehirðir veita móttöku greiðslum í sjóðinn, án þess annar starfsmaður sje viðstaddur, en þá skal hann sömuleiðis tafarlaust rita greiðsluna inn í bækur sparisjóðsins. Sömuleiðis getur fjehirðir greitt fje úr sjóðnum gegn ávísun formanns, þó aðrir starfsmenn sjeu eigi viðstaddir, sbr. 6. gr. 1. málsg. Heimilt er að stjórnendur sjóðsins hafi þessi störf með höndum.

10. gr.

3. nív.

Hafi fjehirðir sparisjóðs þóknun úr sjóðnum fyrir starf sitt, er nemi 600 kr. eða meira, skal hann setja trygging fyrir fje því, sem honum er trúað fyrir. Stjórnarráðið ákveður fjárhæð tryggingar, að fengnum tillögum sparisjóðsstjórnar.

11. gr.

Af sparisjóðsinnstæðufje má aldrei greiða neina upphæð, nema því að eins, að viðskiftabókin sje sýnd, og skal upphæðin þá jafnframt skráð í viðskiftabókina.

Innlögum má hins vegar veita móttöku, þótt viðskiftabókin sje eigi sýnd. Skal þá gefin sjerstök kvittun fyrir innlögnum og þess getið í kvittuninni, að hún sje ekki gild lengur en þangað til upphæðin verður rituð í viðskiftabók innstæðueiganda; en það skal gert næst þegar viðskiftabókin er sýnd í sparisjóðnum.

12. gr.

Innstæðueigandi hver skal hafa dálk í bókum sparisjóðsins og skal þar greinilega tilgreind hver sú upphæð, er hann leggur í sjóðinn eða tekur úr honum. Þar skulu einnig skráðir vextir af innstæðufjenu.

Sjerstaka bók eða bækur skal jafnan halda yfir öll lán úr sjóðnum, og skal hvert lán hafa dálk út af fyrir sig, er sýni hver sje lántakandi, hver trygging sje fyrir láninu, hver upphæð þess sje og hvernig afborgun og vextir sjeu greiddir.

Nákvæma skrá skal einnig halda um allar eigur sparisjóðs, svo sem verðbrjef o. fl., sömuleiðis skrá um alla skuldunauta sjóðsins, er sýni skuldbindingar hvers gagnvart sjóðnum.

Hafi sparisjóður sjálfur tekið lán hjá öðrum, skal í bókum sjóðsins vera sjerstakur dálkur fyrir hverja slíka lántöku.

Enn fremur skal hver sparisjóður hafa gjörðabók, er í sje skráðar ályktanir stjórnar um lánveitingar og lánssynjanir, lántökur og annað slíkt.

Stjórnarráðið setur reglur um bókfærslu sparisjóða og ákveður fyrirmynd allra skjala.

13. gr.

Aldrei má veita lán úr sparisjóði, nema því að eins, að meiri hluti sparisjóðsstjórnar sje því samþykkur og hafi ákveðið hámark lánsupphæðar.

Sjálfskuldarábyrgðarlán úr sjóðnum til einstakra manna má því að eins veita til lengri tíma en eins árs, að þau sjeu afborgunarlán með árlegri afborgun, og sje láninu fullkomlega lokið innan 10 ára frá lánveitingunni.

Sparisjóðum þeim, er geyma 50000 kr. sparisjóðsinnstæðufje eða meira, er skylt annaðhvort að eiga, auk varasjóðs (sbr. 17. gr.), innistandandi í Landsbankanum eða útibúum hans, að minsta kosti 3% af innstæðufjenu samanlögðu, eins og það var í árslok næst á undan, eða að hafa í vörslum sínum ríkisskuldabryf, bankavaxtabryf eða önnur jafntrygg verðbrjef, er auðvelt sje að koma í peninga, fyrir slíkri upphæð. Nú kemur það fyrir, að stjórn sparisjóðs neyðist til þess að grípa til þessa fjár vegna ófyrirsjáanlegra útborgana, og er henni þá skylt, svo fljótt sem verða má, að koma því í samt lag aftur.

Þegar verðbrjef, er sparisjóður kaupir, hljóða á handhafa, skal tafarlaust láta nafnskrá brjefin sem eign sparisjóðs. Verðbrjefaförða sparisjóðs má því að eins skerða, að meiri hluti sparisjóðsstjórnarinnar samþykki.

14. gr.

Án samþykkis allrar sparisjóðsstjórnarinnar mega sparisjóðir ekki taka lán til annars en þess, að fullnægja skuldbindingum sínum gagnvart innstæðueigendum. Aldrei má sparisjóður lán taka, nema meiri hluti sparisjóðsstjórnar hafi ákveðið það.

- Nr. 44. Nú veðsetur sparisjóður skuldabrief sín eða verðbrief til tryggingar slíkum
 3. nív. lánnum sem handveð, og skal þess þá nákvæmlega gætt, að jafnan sjeu í vörslum sparisjóðs fullgild skilríki frá lánveitanda fyrir geymslu veðsins. Skulu bækur sparisjóðs einnig ljóslega bera með sjer, hvar brjefin sjeu geymd og hver þau sjeu.

15. gr.

Eigi mega sparisjóðir gefa út handhafaávisanir á sjálfa sig.

16. gr.

Ársarð allan af rekstri hvers sparisjóðs, að kostnaði og vöxtum frádregnum, samkvæmt 3. gr., skal leggja í varasjóð.

Heimilt er þó að verja nokkru af ársarðinum til endurborgunar á greiddu ábyrgðarfje, ef varasjóður nemur meiru en 10% af sparisjóðsinnstæðufjenu.

Tjón, er sparisjóður kann að bíða og ársarður sjóðsins hrekkur eigi fyrir, skal greiða úr varasjóði, en eigi má annað þaðan greiða, nema því að eins, að varasjóður hans nemi að minsta kosti 10% af sparisjóðsinnstæðufjenu samanlögðu. Þegar svo er komið hag varasjóðs, getur Stjórnarráðið samþykkt eftir tillögum sparisjóðsstjórnarinnar, að verja megi fje úr sjóðnum til nyt samra fyrirtækja í almenningsparfir.

17. gr.

Varasjóður sparisjóða skal vera í tryggum og auðseldum verðbriefum, eða í inneign hjá Landsbankanum. Þó er eigi skylt að koma meiru af varasjóði svo fyrir en svo, að 5% nemi af samanlögðu innstæðufje sjóðsins, eins og það var í árslok næstu á undan. Nú ber svo við, að stjórn sparisjóðs neyðist til að grípa til fjár þessa, vegna ófyrirsjáanlegra útborgana, og er henni þá skylt, svo fljótt sem verða má, að koma því í samt lag aftur.

18. gr.

Reikningsár sparisjóða skal vera frá nýári til nýárs. Ársreikningur hvers sparisjóðs skal vera saminn fyrir marsmánaðarlok.

Stjórnarráðið semur fyrirmynd fyrir reikningum sparisjóða.

19. gr.

Við hvern sparisjóð skulu vera 2 endurskoðunarmenn, er rannsaki allar bækur og reikninga sparisjóðsins og gefi gætur að því, svo oft sem þörf er á, að alt sje í lagi og að ekkert vanti í eigur sjóðsins. Þeir hafa jafnframt eftirlit með því, að rekstur sparisjóðsins sje að öllu leyti lögmætur og í fullu samræmi við reglugjörð sparisjóðsins.

Finni endurskoðunarmenn eitthvað athugavert við reikningsfærslu eða starf-rækslu sjóðsins, annast þeir um, að stjórn sparisjóðsins bæti tafarlaust úr því, sem ábótavant er.

Stjórnarráðið setur nánari reglur um endurskoðun á reikningum og bókum sparisjóða.

20. gr.

Verði sparisjóður fyrir svo miklu tjóni, að varasjóður hans hrökkvi eigi fyrir því, og stjórn sparisjóðsins og ábyrgðarmenn eða aðrir þeir, sem að sjóðnum standa, leggja eigi fram eða útvega sjóðnum á einhvern hátt fje það, sem auðsætt þykir, að dómi endurskoðenda sparisjóðsins, að vanta muni til þess, að sjóðurinn geti staðið í fullum skilum við innstæðueigendur, og setja eigi heldur trygging fyrir því, að slíkt fje skuli vera til taks, þegar á þarf að halda, þá getur Stjórnarráðið til bráðabirgða sviðt sparisjóðinn rjetti til að halda áfram störfum sínum. Skal slík ráðstöfun þegar gerð kunn í blaði því, er flytur stjórnarvaldaaúglýsingar.

Skuldheimtumenn sparisjóðsins geta þá tekið ákvörðun um það, hvort þess skuli krafist, að sjóðurinn verði tekinn til gjaldþrotameðferðar eða eigi. Nr. 44.
3. nóv.

Jafnskjótt og stjórn sparisjóðs verður þess vör, að sparisjóður muni eigi fær um að fullnægja skuldbindingum sínum, skal hún tafarlaust tilkynna það Stjórnarráðinu.

21. gr.

Ef sparisjóður legst niður, og eigi eru í lögum sjóðsins eða reglugjörð ákvæði um það, hvernig fara skuli um eigur sjóðsins, þær er afgangs eru skuldum, getur Stjórnarráðið ákveðið, að fengnum tillögum þeirra manna, er síðast voru í stjórn hans, að eigum sjóðsins umfram skuldir skuli varið til einhverra ákveðinna nytsemdarfyrirtækja í hjerði því, er sjóðurinn var stofnaður í.

22. gr.

Heimilt er að geyma fje ómyndugra og opinberra stofnana í sparisjóðum þeim, sem fullnægja ákvæðum laga þessara.

23. gr.

Fje það, sem lagt hefur verið í sparisjóð, að vöxtum meðtöldum, er undanþegið löghaldi, meðan það stendur þar.

24. gr.

Sparisjóðir þeir, sem engan arð greiða stofnendum sínum, eða ábyrgðarmönnum, eru undanþegnir tekjuskatti og sömuleiðis útsvari, enda sje ekki heimilt, samkvæmt lögum eða reglugjörð sparisjóðsins, að verja fje úr varasjóði til annars en að bæta tjón það, er sjóðurinn kann að bíða, eða til nytsemdarfyrirtækja í almenningsþarfir.

25. gr.

Ákvæði laga þessara ná ekki til peningastofnana eða lánsstofnana þeirra, sem nú hafa rjett til sparisjóðsstarfsemi samkvæmt sjerstökum lögum.

26. gr.

Brot gegn lögum þessum varða sektum, alt að 500 krónum, nema þyngri hegning liggi við.

Sektir allar renni í landssjóð.

Með mál um brot á lögum þessum skal fara sem opinber lögreglumál.

27. gr.

Tilskipun 5. janúar 1874 um hlunnindi nokkur fyrir sparisjóði á Íslandi er úr lögum numin.

28. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1916.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Einar Arnórsson.

Nr. 45.

3. nóv.

Lög

um

ullarmat.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru :

1. gr.

Öll vorull og þvegin haustull, sem flutt er hjeðan af landi, skal metin og flokkuð eftir gæðum af ullarmatsmönnum undir umsjón yfirullarmatsmanna. Ullarmatsmennirnir skulu einnig hafa umsjón með útskipun ullarinnar og meðferð hennar í útflutningaskipunum, og er útflytjendum ullar skylt að hlýða fyrirmælum þeirra um það. Hverri ullarsendingu skal fylgja vottorð ullarmatsmanns um, að ullin sje skoðuð og flokkuð eftir rjettum reglum og samrit af vottorðinu ritað á farmskrána. Skál sýslumaður eða hreppstjóri hafa vottað með undirskrift sinni, að löglega skipaður ullarmatsmaður hafi undirritað vottorðið í viðurvist hans. Sje hreppstjóri sjálfur útflytjandi ullarinnar eða ekki búsettur á útflutningsstaðnum, skipar sýslumaður til þessa annan hæfan mann.

2. gr.

Sameiginlegt merki á allri útfluttri ull skal vera stimpill með nafninu »Ísland«. Auk þess skal haft undirmerki, er sje skammstafað nafn verslunar þeirrar eða kaupfélags, er ullina flytur út eða selur til útflutnings. Í undirmerkinu mega aldrei vera færri en tveir bókstafir. Ennfremur skulu höfð merki, er greini ullartegundir eða flokka. Loks skal hver sekkur tölusettur.

3. gr.

Nánari reglur um mat ullar, merking og meðferð við útskipun og í skipi, setur Stjórnarráðið í erindisbrjefum ullarmatsmanna og yfirullarmatsmanna.

4. gr.

Ráðherra skipar yfirullarmatsmenn. Skulu þeir hafa aflað sjer þekkingar á ullarmati og meðferð ullar, með því að hafa áður starfað að ullarmati, eða á annan hátt. Yfirullarmatsmenn skulu vera fjórir, hver í sínu umdæmi, en umdæmin eru þessi:

1. Frá Vík í Mýrdal til Borgarness, að báðum stöðum meðtöldum, og Vestmannaeyjar.
2. Frá Búðum til Hvammstanga.
3. Frá Blönduósi til Þórshafnar.
4. Frá Bakkaflrði til Hornafjarðar.

Yfirullarmatsmenn skulu að öllum jafnaði vera búsettir sem næst miðju þess umdæmis, sem þeir hafa til yfirsóknar.

5. gr.

Nr. 45.

Lögreglustjóri skipar ullarmatsmenn á hverjum ullarútflutningsstað, einn eða 3. nív. fleiri, eftir því sem yfirullarmatsmaður telur þurfa, og eftir tillögum hans.

6. gr.

Ullarmatsmenn og yfirullarmatsmenn skulu áður en þeir taka til starfa undirrita drengskaparheit um, að þeir vilji rækja starf sitt með alúð og samviskusemi og fara eftir reglum þeim, er settar eru um það. Stjórnarráðið stílar þeim heitið.

7. gr.

Árslaun yfirullarmatsmanna skulu vera 400 kr. til hvers þeirra og greiðast úr landssjóði. Kaup ullarmatsmanna greiða verslanir þær og kaupfjelög þau, er ull flytja út, eftir því sem ákveðið verður í erindisbrjefi ullarmatsmanna.

Ekki mega ullarmatsmenn nje yfirullarmatsmenn þiggja neina þóknun, hverju nafni sem nefnist, frá þeim, sem metið er fyrir, frá skipstjórum á útflutningaskipunum nje öðrum, sem við útflutning ullarinnar eru riðnir, aðra en þá, sem ákveðin er í erindisbrjefi. Ekki mega þeir heldur vera í þjónustu þeirra, er láta meta ull, nje kaupa ull til útflutnings, hvorki fyrir sjálfa sig nje aðra.

8. gr.

Yfirullarmatsmenn skulu ferðast um umdæmi sitt árlega og líta eftir ullarmati og ullarmedferð á útflutningsstöðum, og leiðbeina ullarmatsmönnum við störf þeirra. Þeir skulu og í ferðum sínum leiðbeina mönnum í ullarverkun, eftir því sem við verður komið.

Ferðakostnað sinn fá þeir greiddan úr landssjóði, eftir reikningi, sem Stjórnarráðið úrskurðar, alt að 200 kr. hver þeirra.

9. gr.

Sá, sem flytur út eða lætur flytja út ull, án þess að gæta fyrirmæla laga þessara um mat, flokkun og merking hennar, sæti 200—2000 kr. sektum til landssjóðs. Með mál út af þessum brotum skal farið sem almenn lögreglumál.

Um hegningu fyrir brot ullarmatsmanna og yfirullarmatsmanna gegn ákvæðum þessara laga, fer eftir hinum almennu hegningarlögum.

10. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1916.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S)

Einar Arnórsson.

Nr. 46.

3. nóv.

Lög

um

viðauka við lög nr. 26, 11. júlí 1911, um skoðun á síld.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,

Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,

Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Auk yfirmatsmanna þeirra, sem skipaðir eru með lögum nr. 26, 11. júlí 1911, um skoðun á síld, skulu vera 2 yfirmatsmenn, og hefir annar þeirra heimili á Ísafirði og hinn á Seyðisfirði. Hafa þeir í árslaun 600 kr. hvor, og hefir hinn fyrri til yfirsóknar svæðið milli Horns og Öndverðaness, en hinn svæðið milli Langaness og Djúpavogs. Að öðru leyti fer um skipun þeirra og starfssvið, rjettindi og skyldur svo sem segir í nefndum lögum.

2. gr.

Lög þessi öðlast gildi þegar í stað.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S)

Einar Arnórsson.

Lög

um

breytingu á lögum um útflutning hrossa 22. nóv. 1907.

Nr. 47.

3. nóv.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

Í stað 2. málslíðar 2. gr. (»Hross má eigi flytja . . . til ágústmánaðarloka«) komi:
Hross má eigi flytja frá Íslandi til útlanda á tímabilinu frá 1. nóvember til 1. júní,
og eigi á þilfari á öðrum tíma árs en frá miðjum júní til ágústmánaðarloka.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Einar Arnórsson.

Lög

um

breytingu á lögum nr. 33, 2. nóv. 1914, um breytingu á
sveitarstjórnarlögum frá 10. nóv. 1905.

Nr. 48.

3. nóv.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

Annar málslíður 1. greinar orðist svo:

Ef rekin er í hreppnum atvinna, sem talin er sjerstaklega arðsöm, svo sem
verslun eða einhver kaupskapur, eða þilbátaútgærð, þá má leggja á þá atvinnu aukaútsvar,
þótt ekki sje rekin nema 8 vikur og atvinnurekandinn eigi heimili annarstaðar. Á hval-
veiði, síldveiði með nót, á atvinnu útlendra skipa við verkun á síld á höfnum inni eða

Nr. 48. í landhelgi, laxveiðiafnot, ábúð á jörð eða jarðarhluta, leiguliðaaafnot af jörð, þótt engin 3. nív. ábúð fylgi og lóðarafnot, sem einhvern arð gefa, má leggja útsvar, þótt sú atvinna sje rekin enn styttri tíma. Á kaupfjelög eða pöntunarfjelög, má leggja útsvar, ef þau hafa leyst borgarabryf og hafa sölubúð og vörur til sölu, svo sem hæfa þykir eftir árlegri veltu og arði í söludeild fjelagsins.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S)

Einar Arnórsson.

Nr. 49.
3. nív.

Lög

um

viðauka við sveitarstjórnarlög frá 10. nív. 1905.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Kosningar til hreppsnefnda og sýslunefnda skulu fara fram með leynilegri atkvæðagreiðslu, ef hreppsnefnd ákveður eða $\frac{1}{3}$ hluti kjósenda, sem á kjörskrá standa, óska þess, og skal þá farið eftir ákvæðum þessara laga, en ella sem áður eftir nógildandi lögum.

Ef hreppsnefnd ákveður leynilega kosning, skal hún auglýsa það 2 vikum fyrir kjörfund.

Sje óskin frá kjósendum, skal hún komin skrifleg til oddvita kjörstjórnar áður en 3 vikur eru liðnar frá því er kjörskrá lá fræmmi, sje um reglulega kosningu að ræða, en viku fyrir kjörfund, ef aukakosning á fram að fara.

Nú á að kjósa 2 eða fleiri menn í senn í hreppsnefnd og hefir þá hver kjósandi jafnmörg atkvæði sem þeir eru margir, er kjósa skal, og má hann þá greiða sama manni öll sín atkvæði, ella deila þeim, eftir vild, milli tveggja eða fleiri, eftir því hve marga þarf að kjósa.

2. gr.

Nr. 49.

Áður en kosning byrjar, skal kjörstjórn hafa til hæfilega marga kjörseðla, alla 3. nív. jafnstóra, með sama lit, gerða úr strikuðum pappír þannig:

Nr. á kjörskrá.	Atkvæði.

lokaðan atkvæðakassa með rifu á lokinu og skrá yfir alla kjörgenga menn í hreppnum.

Framan við nöfn þeirra manna á kjörskránni, sem kjörgengir eru skulu standa tölurnar 1, 2, 3 o. s. frv., eftir því sem hver er í röðinni.

3. gr.

Í húsinu, þar sem kosning fer fram, skal vera annað herbergi áfast svo lagað, að eigi verði gengið í það nema úr kjörherberginu. Sje þess eigi kostur, má tjalda fyrir eitt hornið á kjörherberginu, svo eigi sjáist þangað.

Í herberginu, eða hinu tjaldaða horni, skal vera lítið borð, sem skrifa má við, og á því skrá yfir alla kjörgenga menn í hreppnum, og ritblý til afnota fyrir kjósendur.

4. gr.

Þá er kosning hefst, vísar formaður kjörstjórnar einum kjósenda í senn inn í kjörklefann (afherbergið), eftir sömu röð og kjósendur standa á kjörskránni, og fær honum einn kjörseðil.

Kjósandinn fer síðan inn í kjörklefann að borði því, er þar stendur, og athugar hvaða tala stendur á kjörskránni fyrir framan nafn þess eða nöfn þeirra, ef fleiri en einn á að kjósa, er hann vill velja, og skrifar þær með ritblýi á kjörseðilinn, hverja tölu fyrir neðan aðra, framan við strikið á kjörseðlinum og fyrir aftan það í sömu línu, hve mörg atkvæði sín hann ætlar hverjum þeirra. Síðan brýtur kjósandinn seðilinn einu sinni saman, svo að letrið snúi inn, gengur inn að kjörborðinu og stingur sjálfur seðlinum í atkvæðakassann og gætir þess að enginn sjái hvað á seðlinum er.

5. gr.

Láti kjósendi sjá hvað á seðli hans er, er seðillinn ógildur og má ekki láta hann í atkvæðakassann. Einnig er kjörseðill ógildur, ef einhver merki hafa verið sett á hann, sem gera seðilinn þekkjanlegan frá hinum seðlunum.

Ónýtist kjörseðill hjá kjósenda, skal kjörstjórnin láta hann fá annan seðil.

Nú færir kjósendi ástæðu fyrir því, er kjörstjórn tekur gilda, að hann vegna sjónleysis eða annarar líkamsbilunar geti ekki framkvæmt kosninguna á fyrirskipaðan hátt, þá skal maður úr kjörstjórninni, sá er kjósendi nefnir til, veita honum aðstoð til þess í kjörklefanum.

Nr. 49.

3. nóv.

6. gr.

Meðkjörstjórnarnir í hverri kjörstjórn skulu hafa fyrir sjer hvor sitt eftirrit af kjörskránni og gera merki við nafn hvers kjósanda um leið og hann hefir neytt kosningarrettar síns.

Pá er allir kjósendur, sem við eru staddir, hafa átt kost á að greiða atkvæði sín, skal atkvæðagreiðslu lokið; þó ekki fyr en 2 klukkustundir eru liðnar frá því er hún hófst.

7. gr.

Formaður kjörstjórnar skal þá opna atkvæðakassann, eftir að hafa hrist hann rækilega; tekur hann því næst upp einn og einn kjörseðil í einu, les upp töluna eða tölurnar, sem á honum standa, og rjettir hann svo meðkjörstjórnunum til athugunar, en þeir merkja jafnótt á blað atkvæðatöluna við nafn hvers sem kosinn er.

Sá eða þeir, sem flest atkvæði hafa fengið, eru rjett kjörnir.

Ef fleiri hafa jafnmörg atkvæði, ræður hlutkesti.

8. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1916.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S)

Einar Arnórsson.

Lög

Nr. 50.

3. nóv.

um

breyting á lögum 8. október 1883 um bæjarstjórn
í Ísafjarðarkaupstað.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Hinir kjörnu bæjarfulltrúar skulu vera 9 að tölu, kosnir af þeim bæjarbúum, sem kosningarrjett hafa eftir lögum þessum.

2. gr.

Kosningarrjett hafa allir bæjarbúar, karlar og konur, sem eru 25 ára að aldri, þegar kosning fer fram, hafa átt lögheimili í bænum 1 ár, hafa óflekkað mannorð, eru fjár síns ráðandi, eru ekki öðrum háðir sem hjú, og standa eigi í skuld fyrir sveitarstyrk, ef þeir greiða skattgjald til bæjarsjóðs. Konur kjósenda hafa kosningarrjett, þótt þær sjau eigi fjár síns ráðandi vegna hjónabandsins, og þótt þær eigi greiði sjerstaklega gjald í bæjarsjóð, ef þær að öðru leyti fullnægja áðurgreindum skilyrðum fyrir kosningarrjetti. Kjörgengur er hver sá, er kosningarrjett hefur. Þó mega hjón aldrei sitja samtímis í bæjarstjórn, heldur eigi foreldrar og börn nje móðurforeldrar, eða föðurforeldrar og barnabörn þeirra. Heimilt er konum jafnan að skorast undan kosningu.

3. gr.

Bæjarfulltrúarnir skulu kosnir til 3 ára, þriðjungur árlega. Árið 1916 skulu þó fulltrúarnir kosnir fullri tölu; fer einn þriðjungur þeirra frá eftir 1 ár, samkvæmt hlutkesti, og annar þriðjungur eftir 2 ár. Fari fulltrúi af öðrum ástæðum frá á kjörtíma-bilinu, skal þegar kjósa í hans stað fyrir þann tíma, sem eftir er af því.

4. gr.

Í öllum þeim málum, er snerta uppeldi og fræðslu barna, hefir formaður barnaskólanevndarinnar sæti og atkvæði á fundum bæjarstjórnarinnar.

5. gr.

Bæjarstjórnin velur 2 menn í hafnarnefnd; skal annar þeirra ávalt kosinn úr flokki bæjarfulltrúa. Auka má tölu þessa um helming.

Nr. 50.

3. nív.

6. gr.

Gjaldkeri skal, að minsta kosti í eitt sinn á hverjum 3 mánuðum, gefa bæjarstjórninni nákvæma sjóðskýrslu, er sýni, bæði hvað goldist hafi í bæjarsjóð, og hvað úr honum hafi verið borgað. Eigi má bæjargjaldkeri greiða neitt úr bæjarsjóði nema eftir ávísun frá bæjarstjórninni. Oddviti ávísar útgjöldum og skulu þau áður samþykkt af fulltrúa þeim eða nefndarmanni, er þau eiga undir.

7. gr.

Þegar við lok hvers reikningsárs skal gjaldkeri semja reikning yfir allar tekjur og gjöld kaupstaðarins hið umliðna árið, og senda bæjarfógetanum fyrir lok janúar-mánaðar; lætur bæjarfógetinn reikning þenna liggja öllum kaupstaðarbúum til sýnis, og skal um þetta og um, hvernig slíkt sje birt, farið að á sama hátt og fyrir er mælt í 22. gr. laga nr. 23, 8. okt. 1883 um niðurfjöfnunina. Yfirskoðunarmenn bæjarreikninganna sjeu tveir, kosnir af bæjarbúum, er kosningarrjett hafa samkvæmt 2. gr. Þeir hafa starf það á hendi í 3 ár, og mega ekki eiga sæti í bæjarstjórn þann tíma. Yfirskoðunarmenn skulu hafa lokið rannsókn sinni á reikningnum innan mánaðar, frá því þeir fengu hann. Þegar gjaldkeri er búinn að svara athugasemdum þeirra, en það skal hann hafa gert innan hálf mánaðar, skal leggja reikninginn ásamt athugasemdum yfirskoðunarmanna og svari gjaldkera fyrir bæjarstjórnina, er leggur úrskurð sinn á athugasemdir yfirskoðunarmanna og veitir bæjargjaldkera kvittun; þó má enginn taka þátt í úrskurði á athugasemd, sem snertir þau bæjarstörf, er honum hafa verið sjerstaklega falin á hendur (6. grein). Nú vill reikningshaldari eða annar, sem hlut á að máli, eigi viðurkenna, að úrskurður bæjarstjórnarinnar sje rjettur, enda leggi úrskurðurinn honum peningaábyrgð á hendur, og má hann halda málinu til dóms og laga.

Þegar búið er að endurskoða og leggja úrskurð á reikning gjaldkera, á að birta á prenti ágríp af honum, er bæjarfógetinn semji; á ágríp það að vera svo fullkomið, að til sjeu greind öll aðalatriði í tekjum og gjöldum kaupstaðarins.

8. gr.

Með lögum þessum eru úr gildi numdar 4., 5., 6., 14., 16., 26. og 30. gr. laga 8. október 1883, um bæjarstjórn í Ísafjarðarkaupstað.

9. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1916.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Einar Arnórsson.

Lög

Nr. 51.
3. nóv.

um

rafmagnsveitur.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Orðið *sveit* táknar í lögum þessum kaupstað, kauptún eða hrepp, þar á meðal Vestmannaeyjar.

Orðið kauptún merkir í lögum þessum löggiltan verslunarstað, hvort sem hann er hluti úr hreppi eða hreppsþjelag út af fyrir sig.

2. gr.

Hver sveitarstjórn hefir einkarjett til að veita rafmagn um sveit sína, hvort heldur er ofanjarðar eða neðan (sbr. þó lög nr. 12, 20. okt. 1905) og til að selja rafmagn innan sveitar.

3. gr.

Landeigendur og leiguliðar á því svæði, sem sveitarstjórnin ákveður, að rafmagnsveitan skuli ná yfir, skulu skyldir að þola hverskonar mannvirki á landi þeirra og lóðum, þau er nauðsynleg eru fyrir rafmagnsveituna, svo og að efni það, er þarf til þeirra, svo sem grjót, mól o. s. frv., sje tekið þar, sem hægast er. Verði svo álitid, að landeigandi eða leiguliði bíði skaða af framkvæmdum rafmagnsveitunnar, skal fult endurgjald fyrir koma, er ákveðið sje af tveimur dómkvöddum, óvilhöllum mönnum utan sveitarstjórnar, ef hún og lóðareigandi eða leiguliði geta ekki komið sjer saman. Matskostnað allan greiðir sveitarsjóður.

4. gr.

Nú hefir sveitarstjórn komið rafmagnsveitu á, og getur þá sveitarstjórnin áskilið sjer einkasölu í sveitinni á rafmagnstækjum, er nota á í sambandi við veituna.

5. gr.

Einkarjettur sveitarstjórna samkvæmt 2. gr. nær eigi til:

- a. rafmagnsveitu, sem einstakur maður eða einstakir menn, ekki fleiri en 10 í sveitum með yfir 1000 íbúa og ekki fleiri en 5 í öðrum sveitum, koma sjer upp og nota innan takmarka húseigna sinna og jarðeigna eingöngu til eigin þarfa; þó þarf leyfi sveitarstjórnar til slíkrar rafmagnsveitu í þeim sveitum, þar sem sveitarstjórn hefir komið á stofn rafmagnsveitu þegar lögin öðlast gildi.

- Nr. 51. b. rafmagnstauga, er einstakir menn eða fjelög þurfa að leggja í gegnum eina eða fleiri sveitir, til þess að leiða afl úr fossum, enda hafi þeir leyfi landstjórnarinnar til þessa, og skulu þá landeigendur eða leiguliðar á því svæði, þar sem taugarnar eiga að liggja, skyldir að þola öll þau mannvirki á landi þeirra og lóðum, sem nauðsynleg eru fyrir rafmagnstaugarnar, svo og að efni það, sem á þarf að halda, svo sem grjótt, mól o. s. frv., sje tekið þar, sem hægst er, alt gegn fullu endurgjaldi, er ákveðið sje af tveimur dómkvöddum, óvilhöllum mönnum, ef samningar ekki takast. Sá, er um þetta leyfi biður, skal senda Stjórnarráðinu til staðfestingar uppdrátt og lýsing af fyrirkomulagi hinna fyrirhuguðu mannvirkja.

6. gr.

Einkarjett þann, sem um ræðir í 2.—4. gr., getur sveitarstjórnin með samþykki Stjórnarráðsins veitt einstökum mönnum eða fjelögum. Leyfið skal veitt um ákveðið árabíll, þó ekki lengur en 20 ár í senn, með þeim skilyrðum og kvöðum, sem ástæða þykir til. Í hvert skifti, sem leyfistími er á enda, á sveitarstjórnin rjett á að fá sjer afhenta rafmagnsveituna með öllum áhöldum fyrir það verð, er tilkvödd nefnd ákveður, ef samkomulag næst ekki. Matsupphæðina skal miða við þá fjárhæð, er ætla má að slík rafmagnsáhöld mundu kosta af nýju, þegar afhending fer fram, með hæfilegu tilliti til slits þess, sem á þeim er orðið, og annara ákvæða, er um það standa í leyfisbrjefinu.

Í matsnefnd skulu vera 3 menn; einn þeirra dómkveður undirrjettardómarinn í þeirri þinghá, sem sveitin liggur í, og er sá formaður nefndarinnar. Annan tilnefnið sveitarstjórnin, en leyfishafi hinn þriðja. Tilnefni leyfishafi engan, skal nefndur undirdómari dómkveðja mann í hans stað. Matskostnað allan greiðir sveitarsjóður.

Skjóta má gjörð þeirra til 3 manna yfirmatsnefndar, er tilnefnd sje á sama hátt, að öðru leyti en því, að hinn íslenski landsyfjerrjettur skal dómkveðja formann yfirmatsnefndarinnar. Kostnað við yfirmat greiðir sá, er um yfirmatið biður, ef yfirmatsnefndin breytir ekki matinu meira en nemi 10% af matsverði. Annars fellur kostnaður jafnt á báða málsaðilja.

7. gr.

Nú eru rafmagnstaugar eða rafmagnsveita sett upp án heimildar samkvæmt þessum lögum, og skulu þá þær taugar og þau tæki, sem sett hafa verið upp í heimildarleysi, upptæk og fallur andvirðið til sveitarsjóðs. Auk þess má dæma eiganda eða eigendur í alt að 500 kr. sekt, er rennur í sveitarsjóð. Mál, sem út af þessu rísa, skulu rekin sem almenn lögreglumál.

8. gr.

Nú vill sveitarstjórnin fá sveitinni til handa rafmagnsveitu, er einstakir menn eiga, og um ræðir í 5. grein a, og má þá, ef samkomulag næst ekki, taka hana eignarnámi gegn endurgjaldi, sem ákveðið skal af matsnefnd, er til skal kvödd samkvæmt 6. gr. Eignarnámið skal ná til allra tækja og útbúnaðar fyrirtækisins, nema eigendur samþykki, að einungis nokkur hluti þeirra sje tekinn.

9. gr.

Nú vill sveitarstjórn, leyfishafar eða einstakir menn, leggja rafmagnstaugar, þar sem fyrir eru aðrar rafmagnstaugar einstrakra manna eða sveita, og skal þá raf-

magnstaugum þessum svo fyrir komið og um búið, að eigi geti af þeim hlotist bagi eða óregla á þeim taugum, er fyrir voru. Nr. 51.
3. nóv.

Nú valda rafmagnstaugar, er síðar voru uppsettar, skemdum eða óreglu á fyr uppsettum taugum, og eru þá eigendur hinna síðar uppsettu tauga, sje ekki öðruvísi um samið, skyldir að bæta skaðann að fullu, en sje ekki strax viðgert, þá er eigendum hinna fyr uppsettu tauga heimilt að gera á kostnað eiganda hinna síðar uppsettu rafmagnstauga þær breytingar á þeim og sínum eigin, sem með þurfa, til þess að koma í veg fyrir бага þann, er af þeim hefur orsakast. Sá er síðar leggur rafmagnstaugar, þar sem taugar voru fyrir, getur krafist þess, að á hans kostnað verði gerðar hentugar breytingar á taugum þeim, er fyrir voru, til þess að tryggja hans eða annara taugar.

10. gr.

Gjald fyrir rafmagn skal ákveðið í gjaldskrá, er sveitarstjórnin semur og Stjórnarráðið staðfestir, og ber að endurskoða hana eigi sjaldnar en 5. hvert ár.

Nú kostar sveitarstjórn hústaugar og er henni þá heimilt að heimta gjald af hverjum húsráðanda fyrir hústaug hans, og skal þetta gjald af hústaug vera jafnt fyrir alla húsráðendur að tiltölu við virðingarverð hússins.

Gjöld þessi öll má taka lögtaki sem önnur sveitargjöld.

Verði kostnaðurinn við rafmagnsveituna meiri en það, er inn kemur fyrir notkun hennar samkvæmt gjaldskránni, má greiða það, sem á vantar, úr sveitarsjóði.

11. gr.

Nú eiga einstakir menn eða fjelög rafmagnsveitu, sem starfrækt hefur verið fyrir 20. okt. 1913, og kemur í bága við rjett þann, sem sveitarstjórnunum er áskilinn í 2. gr. laga þessara, og skulu þá eigendur þeirra, ef þeir óska að framhalda starfrækslunni, innan 3 mánaða eftir að lög þessi öðlast gildi, skýra sveitarstjórninni frá því, og ákveður hún þá með samþykki Stjórnarráðsins staðartakmörk fyrirtækisins um leið og hún veitir viðurkenningu fyrir tilverurjetti þess. Þessi viðurkenning veitir engan frekari rjett en þeir höfðu áður, og er því eigi til fyrirstöðu, að sveitarstjórnin stofnsetji eða veiti öðrum leyfisskrá, til þess að stofnsetja og starfrækja rafmagnsveitu innan hinne tilteknu starfrækslutakmarka.

Ef eigandi eldri rafmagnsveitu óskar þess, getur sveitarstjórnin með staðfestingu Stjórnaarráðsins veitt honum leyfisskrá samkvæmt því, sem fyrir er mælt í 6. gr.

12. gr.

Sveitarstjórnin ein hefur rjett til að löggilda menn, er hún telur hæfa og svo marga, sem henni þykir þurfa, til þess að leggja rafmagnstaugar bæði utan húss og innan, og skulu þeir skyldir að hlíta þeirri verkkaupsskrá og reglum um frágang á verkinu, sem sveitarstjórnin kenn að setja, og að öðru leyti fara eftir þeim reglum, er sveita stjórnin setur. Þeir einir, sem þannig eru löggiltir, mega fást við lagning rafmagnstauga, er setja á í samband við rafmagnsveitu sveitarinnar, eða við önnur svipuð störf, sem að rafmagnsveitunni lúta, hvort heldur innan húss eða utan.

13. gr.

Hver, sem af ásettu ráði veldur skemdum á rafmagnstaugum sveitarinnar eða öðrum mannvirkjum rafmagnsveitunnar, skal greiða fullar skaðabætur og sæta auk

Nr. 51. þess fangelsi eða sektum, sje verkið ekki þannig vaxið, að þyngri refsing liggi við sam-
 3. nóv. kvæmt almennum hegningarlögum. Sjeu skemdirnar gáleysisverk, skal sakborningur
 sæta sektum, og bæta auk þess skaðann að fullu.

Í leyfisbrjefum, sem gefin verða út samkvæmt 6. gr., má svo ákveða, að fræman-
 skráð hegningarákvæði skuli að öllu eða nokkru leyti og með þeim afbrigðum, er þurfa
 þykir, ná til rafmagnsveitu eða rafmagnstækja þeirra, er leyfisbrjefið hljóðar um.

14. gr.

Sveitarstjórnin getur sett reglugjörð um notkun rafmagnsins, frágang og meðferð
 á rafmagnstaugum og önnur atriði, er að rafmagnsveitunni lúta, og nauðsynleg kunna
 að þykja. Í reglugjörðinni má ákveða sektir fyrir brot á henni og renni þær í sveitarsjóð.
 Stjórnarráðið staðfestir hana.

15. gr.

Stjórnarráðinu er heimilt, ef það sjer ástæður til, að setja reglur um efni og
 útbúnað við rafmagnsveitur, er miða að því að tryggja öryggi þeirra, og jafnframt að
 gera ráðstafanir þær, sem nauðsynlegar eru til að reglunum sje fylgt, og leggja sektir
 við broti á móti þeim.

16. gr.

Með mál út af brotum gegn lögum þessum eða reglugjörðum þeim, er samkvæmt
 þeim verða settar, skal fara sem almenn lögreglumál.

17. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. jan. 1916, og falla þá úr gildi lög nr. 28, 20. okt. 1913,
 um rafmagnsveitu í kaupstöðum og kauptúnum.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalíuborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Einar Arnórsson.

Lög

um

breytingu á lögum nr. 35, 20. okt. 1913, um ritsíma-
og talsímakerfi Íslands.

Nr. 52.

3. nóv.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur.

Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski.

Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Í 4. gr. laga 20. okt. 1913, um ritsíma- og talsímakerfi Íslands, falli burt orðin:
»Unaós og Borgarfjarðar í Norður-Múlasýslu«, en í staðinn komi: Borgarfjarðar (austur)
um Sandaskörð, Loðmundarfjarðar. Enn fremur í staðinn fyrir orðin í sömu grein: »frá
Gerðum um Hafnir til Grindavíkur« komi: frá Hafnarfirði um Voga til Grindavíkur, frá
Keflavík til Hafna.

2. gr.

Aftan við 6. gr. laganna bætist þessi orð:

Þó skal landsstjórninni heimilt að láta reisa loftskýtastöð í Reykjavík, þótt ekki
hafi hún nægan kraft til sambands við útlönd.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Einar Arnórsson.

Nr. 53.
3. nóv.

Lög

um

breytingu á lögum nr. 58, 22. nóv. 1907, um stofnun
brunabótafjelags Íslands.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Aftan af fyrri málsgrein 1. greinar laganna falli setningin:

»enn fremur tryggir fjelagið lausafje á Íslandi gegn eldsvoða«.

Á eftir sömu málsgrein komi ný málsgrein, þannig:

Enn fremur getur fjelagið trygt lausafje á Íslandi gegn eldsvoða, þó þannig, að samarlögð váttryggingarupphæð lausafjár, sem trygð er í fjelaginu, nemi aldrei meira en $\frac{1}{3}$ af samarlagðri váttryggingarupphæð húsa í fjelaginu, og að engin ein váttryggingarupphæð lausafjár nemi meira en 6 þúsund krónum.

2. gr.

Fyrir »600,000 kr.« í fyrstu málsgrein 2. greinar komi:
800 þúsund kr.

3. gr.

Fyrir »skipakví« í niðurlagi 4. greinar komi:
höfn.

Aftan við sömu grein bætist:

með takmörkunum þeim, er felast í 2. málsgrein 1. greinar, þangað til endurtrygging fæst samkvæmt 6. grein.

4. gr.

Fyrir orðin í upphafi 6. greinar: »Fjelaginu er skylt að endurtryggja« komi:

Ef endurtrygging fæst með viðunanlegum kjörum, að dómi Stjórnarráðsins og fjelagsstjórnarinnar, skal fjelagið endurtryggja.

5. gr.

Fyrir orðin í fyrri málsgrein 7. greinar: »er, og þannig aldrei«, komi:
kann að verða, og þá ekki.

6. gr.

Nr. 53.

Í stað orðanna í 2. málsgrein í 9. grein laganna, »sem aukaútsvari eftir efnum 3. nív. og ástæðum«, komi:
eftir sömu reglum sem aukaútsvari.

7. gr.

Fyrir »600,000 kr.« í fyrstu málsgrein 13. greinar komi:

800 þúsund kr.

Úr annari málsgrein sömu greinar falli burt, »að viðbættum 4% í árlega vöxtu«.

Enn fremur falli burt úr sömu málsgrein, »að meðtöldum vöxtum«.

Síðasta málsgrein sömu greinar orðist svo:

Af ábyrgðarupphæð landssjóðs má þegar afhenda fjelaginu allt að 20 þúsund kr. sem starfsfje. Endurborga skal þetta af gróða fjelagsins, þá er varasjóður nemur 5% af allri þeirri upphæð, er fjelagið ábyrgist.

8. gr.

2. málsgrein 14. greinar laganna (»Áður en nokkurt hús tilkall til hússins«) falli burt.

9. gr.

Þegar lög þessi öðlast gildi, skal færa breytingar þessar inn í meginmál laga nr. 58, 22. nóvember 1907, og getur konungur þá gefið nefnd lög út, þannig breytt, sem lög um stofnun brunabótafjelags Íslands.

Eftir þessu eiga allir hluteðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalíuborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Einar Arnórsson

Nr. 54.

3. nív.

Lög

um

stofnun brunabótafjelds Íslands.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: að Vjer samkvæmt 9. gr. laga 3. nóvember 1915 um breytingu á lögum nr. 58, 22. nóv. 1907, um stofnun brunabótafjelds Íslands, höfum látið færa breytingar þær, sem ákveðnar eru í fyrnefndum lögum 3. nóvember 1915, inn í meginmál laganna frá 22. nóv. 1907 og gefum þau hjermeð út sem:

Lög um stofnun brunabótafjelds Íslands.

Verksvið fjeldagsins.

1. gr.

Landsstjórnin gengst fyrir því, að á stofn sje sett brunabótafjeld með gagnkvæmri ábyrgð. Fjeldagið nefnist brunabótafjeld Íslands. Það tekur að sjer brunabótatrygging á húseignum á Íslandi utan Reykjavíkur, sem eigi eru tryggingarskyldar í brunabótasjóði, stofnuðum eptir lögum nr. 26, 20. oktr. 1905.

Enn fremur getur fjeldagið tryggt lausafje á Íslandi gegn eldsvoða, þó þannig, að samanlögð váttryggingarupphæð lausafjár, sem trygð er í fjeldagin, nemi aldrei meira en $\frac{1}{3}$ af samanlagðri váttryggingarupphæð húsa í fjeldaginu, og að engin ein váttryggingarupphæð lausafjár nemi meira en 6 þúsund krónum.

Stjórnarráðið semur reglugjörð fyrir fjeldagið, ákveður flokkunarreglur, iðgjöld og tryggingarskilyrði, og setur yfir höfuð allar nánari reglur um starfrækslu fjeldagsins, þó svo, að gætt sje ákvæða þeirra, er hjer fara á eptir.

2. gr.

Fjeldagið er gagnkvæmilegt brunabótafjeld með ábyrgð landssjóðs fyrir allt að 800,000 kr., og tekur að sjer:

A. Trygging á $\frac{5}{6}$ hlutum verðs með hluttöku sveitarfjeldaga í eldsvoðaábyrgðinni:

1) á húseignum í kaupstöðum utan Reykjavíkur og í kaupsúnum með 300 íbúum eða fleirum.

2) á lausafje í kaupstöðum þeim og kaupsúnum, er getið er í töluði 1, og í Reykjavík.

B. Trygging á $\frac{2}{3}$ tjóns af eldsvoða á lausafje og á húseignum þeim utan Reykjavíkur, sem ekki verða tryggðar eptir staflíð A með hluttekning sveitarfjeldags, og eigi eru heldur tryggingarskyldar í brunabótasjóði, er hreppur hefur stofnað.

3. gr.

Í kaupstöðum þeim og kaupsúnum, sem um er rætt í 2. gr. A., skulu allar húseignir, hvort sem þær eru eign einstakra manna, fjeldaga eða hins opinbera, að undanskildum húseignum landssjóðs, váttryggðar fyrir eldsvoða í brunabótafjeldagi landsins.

4. gr.

Á þeim stöðum, er váttryggingarskylda á húseignum gildir samkvæmt 3. gr., hvort sem eru kaupstaðir eða kauptún, eiga menn rjett á að fá tryggt í brunabótafjelaginu allskonar lausafje, þar með taldar verzlunarvörur, og sömuleiðis skip og báta á landi eða í höfn, með takmörkunum þeim, er felast í 2. málsgrein 1. greinar, þangað til endurtrygging fæst samkvæmt 6. grein.

5. gr.

Eigendur húsa þeirra og lausafjár, sem fjelagið tryggir að $\frac{5}{6}$ hlutum samkvæmt 2. gr. A., skulu sjálfir bera ábyrgð á þeim $\frac{1}{6}$, sem fjelagið tekur ekki í ábyrgð, og er bannað að váttryggja þann hluta fyrir eldsvoða í nokkurri stofnum innan lands eða utan.

6. gr.

Ef endurtrygging fæst með viðunanlegum kjörum, að dómi Stjórnarráðsins og fjelagsstjórnarinnar, skal fjelagið endurtryggja hjá öðrum brunabótafjelögum það sem einstakar váttryggingar, er fjelagið tekur að sjer, eru hærri en hjer segir:

- A. með hluttöku sveitarfjeldags í ábyrgðinni, trygging á húsi eða húsabyrpingu í sameiginlegri brunabættu 10,000 kr. og lausafjártrygging 6,000 kr.
- B. án hluttöku sveitarfjeldags í ábyrgðinni, trygging á húseign 7,500 kr. og lausafjártrygging 4,500 kr.

Trygging með hluttöku sveitarfjeldags í áhættunni.

7. gr.

Öll þau hús og allt lausafje, sem fjelagið tryggir, hvort er í Reykjavík eða í kaupstöðum þeim og verzlunarstöðum, er um ræðir í 2. gr. A., skal hlutaðeigandi sveitarfjelag ábyrgjast að $\frac{1}{5}$ hluta ábyrgðarinnar ($\frac{1}{6}$ hluta verðs), þó skal það engan þátt taka í þeim hluta ábyrgðarinnar, sem endurtryggður kann að verða, og þá ekki í meira en 10,000 kr. af hverri hústrygging og 6,000 kr. af hverri lausafjártrygging.

Hverju sveitarfjelagi skal færður til tekna hluti af iðgjaldinu að rjettri tiltölu við áhættu þess. Penna hluta iðgjaldanna, ásamt vöxtum, skal fjelagið geyma og fara með sem iðgjaldasjóð, er sveitarfjelagið á, og ekki má af taka, nema til greiðslu þess, er á sveitarfjelagið kann að koma af brunabótum.

8. gr.

Ef brennur, greiðir fjelagið allar brunabæturnar. Það sem sveitarfjelagið á að greiða, skal, svo sem til vinnst, taka af inneign þess í iðgjaldasjóði, en hrökkvi inneignin ekki til, skal greiða það, er á vantar, af sveitarsjóði innan missiris.

9. gr.

Nú hafa brunabætur verið greiddar af sveitarsjóði samkvæmt 8. gr., og skal þá sveitarstjórn jafna þeim niður á sveitarbúa á allt að 15 árum, nema upphæðin sje svo lítil, að hana megi að álitu sveitarstjórnar greiða sem önnur gjöld sveitarsjóðs án endurgjalds.

Niðurfjöfnuninni skal haga svo, að brunabótum fyrir hús sje jafnað niður á allar húseignir í kaupstaðnum eða verzlunarstaðnum að undanskildum húseignum landssjóðs, eptir verði bygginga, en brunabótum fyrir lausafje skal jafnað niður á alla þá, sem gjaldskyldir eru til sveitar, eftir sömu reglum sem aukaútsvari.

Nr. 54. Um öll atriði, er snerta niðurfjöfnunina, getur hver gjaldandi leitað úrskurðar 3. nív, sýslunefndar eða bæjarstjórnar, og er sá úrskurður fullnaðarúrslit.

Stjórnarráðið getur veitt samþykki sitt til þess, að brunabætur, er sveitarsjóður verður að greiða, endurgreiðist honum að öllu eða nokkru leyti af því fje, er annars ætti að greiða í iðgjaldasjóð sveitarfélagsins.

Trygging án hluttöku sveitarfélags í áhættunni.

10. gr.

Fjelagið getur tekið í brunabótaábyrgð hús og lausafje annarsstaðar en í kaupstöðum þeim og verzlunarstöðum, sem eptir framanskráðum reglum taka þátt í áhættunni. Slíka ábyrgð tekur fjelagið þó ekki að sjer, nema með því einu skilyrði, að einungis $\frac{2}{3}$ af skaðanum endurgjaldist, og að sá $\frac{1}{3}$ hluti, sem ekki verður endurgoldinn, ekki sje tryggður annarsstaðar.

11. gr.

Fjelagið má ekki, nema samþykki Stjórnarráðsins komi til, taka í ábyrgð byggingar, er mundu vera tryggingarskyldar í brunabótasjóði eptir lögum 20. oktbr. 1905, ef stofnaður væri.

Almenn ákvæði.

12. gr.

Vátryggjendur í fjelaginu ábyrgjast, hver gagnvart öðrum, að fjelagið standi í skilum. Þó nær skuldbinding þessi að eins til eignar þeirrar, er vátryggð er í fjelaginu. Ábyrgðin skal ákveðin í hlutfalli við þann hluta eignarinnar, sem vátryggður er.

Skaðabóta má að eins krefjast af vátryggjendum í fjelaginu á þann hátt, að heimt sjeu inn aukaiðgjöld, er eigi sjeu hærri neitt ár, en helmingur hins árlega iðgjalds, er tiltekið er í brunabótaskírteininu.

13. gr.

Landssjóður ábyrgist með allt að 800,000 kr., að fjelagið uppfylli skyldur sínar. Geti fjelagið eigi af eigin ramleik borgað skaðabætur, er skylt er að greiða, leggur landsjóður til það, sem á vantar, þó aldrei meira, en áður nefnda upphæð.

Ef fjelagið hefur orðið að leita aðstoðar landssjóðs til þess að greiða skaðabætur, skal styrkur sá, er það hefur þegið af landssjóði, endurgreiðast smátt og smátt, eptir því sem efni félagsins leyfa. Nú nemur fje það, er lagt hefur verið fram af landssjóði, meiru en 50,000 kr., og skal þá fjelagið gjöra trygkjendum að greiða aukaiðgjöld, þannig, að það, sem fram yfir er 50,000 kr., endurgjaldist landssjóði á 10 árum í seinasta lagi, ef hægt er, en ávallt skal gæta ákvæða 12. gr. um stærð aukaiðgjaldsins.

Af ábyrgðarupphæð landssjóðs má þegar afhenda fjelaginu allt að 20,000 kr. sem starfsfje. Endurborga skal þetta af gróða félagsins, þá er varasjóður nemur 5 % af allri þeirri upphæð, er fjelagið ábyrgist.

14. gr.

Að því er snertir lausafje, svo og húseignir aðrar en þær, sem vátryggingarskyldar eru samkvæmt 3. gr., má ganga úr fjelaginu við áramót að undan genginni uppsögn með 3 mánaða fresti, og gegn því, að vátryggjandi greiði iðgjald sitt til þess tíma,

er hann fer úr fjelaginu, og sinn hluta af skaðabótum þeim, er á hafa fallið áður, ef þær
nema meiru en sjóður brunabótafjelagsins. Nr. 54.
3. nóv.

Enga byggingu má fella úr tryggingu fyrir þá sök, að iðgjald sje eigi greitt.

15. gr.

Fjlagið tekur eigi ábyrgð á tjóni, sem orsakast af jarðskjálpta eða ófriði, nje heldur á tjóni, sem af því leiðir, að váttryggjandi, kona hans eða nánustu erfingjar eru valdir að brunanum af ásettu ráði eða fyrir stórkostlegt hirðuleysi.

Fjlagið á auk þess rjett á að draga allt að fjórðung af brunabótunum, er váttryggjandi hefur út af eldsvoðanum verið dæmdur í sekt fyrir brot gegn brunamála-lögunum, eða hann hefur gengizt undir það sjálfviljugur að greiða slíka sekt.

16. gr.

Tjón, sem eigi nemur meiru en 30 kr., verður eigi bætt, og sje það meira, skal draga þá upphæð frá brunabótunum. Ef sjerstaklega stendur á, má fjelagastjórnin þó gjöra undantekning frá þessum ákvæðum.

Ákvæði greinar þessarar gilda ekki um tjón, er stafar af ráðstöfunum til þess að hindra útbreiðslu eldsvoða, sem þegar er upp kominn.

17. gr.

Skaðabætur má eigi greiða af hendi fyr en haldin hefur verið rjettarrannsókn út af brunanum; þó má fjelagsstjórnin gjöra undantekning frá þessu, er tjónið eigi nemur meiru en 500 kr.

18. gr.

Bætur fyrir tjón á húsum má að eins greiða til þess að byggja upp á sama stað eða gjöra við hús það, er brunnið hefur, sbr. þó 19. gr.

Við húsábyrgðir er fjelaginu skylt að tryggja það, áður en brunabæturnar eru greiddar, að þeim sje varið rjettilega.

Fjelagsstjórnin, ásamt sveitarstjórn, ef sveit er hluttaki, má veita undanþágu frá fyrsta lið þessarar greinar, þó svo að 15—20 % af brunabótaupphæðinni sje þá dregið frá, nema almannahagur heimti, að vikið sje frá þessum ákvæðum.

19. gr.

Þegar eignir þær, er tryggðar eru hjá fjelaginu, eru veðsettar, nær veðrjetturinn einnig til brunabótafjárins. Glati veðsetjandi rjetti sínum til brunabótanna, á veðhafi engu að síður heimting á greiðslu þeirra, svo sem með þarf til þess að borga kröfuskuld hans með eins árs vöxtum, ef annað veð eða aðrar eignir veðsetjanda hafa eigi hrokkið til.

20. gr.

Tryggingariðgjaldið hvílir á húseignum þeim, er tryggðar eru í fjelaginu, og gengur í 2 ár fyrir öllum öðrum skuldbindingum, er á þeim liggja, nema sköttum til landssjóðs.

Öll iðgjöld til fjelagsins og virðingargjöld má heimta með lögtaki.

Um það fje, sem sveitarstjórnir jafna niður samkvæmt 9. gr., fer sem um önnur sveitargjöld.

21. gr.

Eindagi á öllum iðgjöldum skal vera 15. október. Nú eru eignir váttryggðar á öðrum tíma, og skal þá ávallt fyrsta váttryggingartímabilið teljast til 15. október þess, er næstur kemur eptir að váttryggingin byrjar, nema váttryggt sje til skemmri tíma.

Nr. 54.

3. nóv.

22. gr.

Í reglugjörð fjelagsins skulu sett nánari ákvæði um virðingar á eignum þeim, er tryggðar eru hjá fjelaginu, og á tjóni því, er á þeim kann að verða. Skylda má sveitarstjórnir til og hreppstjóra að veita fjelaginu aðstoð sína í því efni kauplaust.

Sveitarstjórnirnar í þeim sveitum, er þátt taka í áhættunni, eru yfirleitt skyldar til þess að gæta hags fjelagsins kauplaust. Enn fremur ber þeim að heimta inn iðgjöldin eptir nánari ákvæðum í reglugjörðinni.

Stjórn fjelagsins.

23. gr.

Fjlagið skal hafa heimili og varnarþing í Reykjavík, og stendur undir umsjón Stjórnarráðsins. Fjlaginu stjórnar framkvæmdarstjóri, sem skipaður er af ráðherra Íslands. Fjlagið greiðir stjórnarkostnað, þar með talin laun framkvæmdarstjóra.

Þegar sameiginlegur brunabótasjóður er stofnaður eptir lögum 20. oktbr. 1905, skal hann hafa sömu stjórn sem brunabótafjlag Íslands og vera yfirleitt í samvinnu við það, þannig, að stjórnarkostnaðurinn skiptist milli þeirra eptir ákvæði Stjórnarráðsins. Annars eru fjlagið og brunabótasjóðurinn reikningslega alveg óháð hvort öðru.

24. gr.

Áður en reglugjörð, flokkunarreglur, iðgjöld og tryggingarskilyrði eru sett, skal leita álits sveitarfjelaga þeirra, er hlut taka í ábyrgð. Þær sveitarstjórnir, er í hlut eiga, eiga rjett á að koma fram með tillögur um öll málefni fjelagsins, enda skal leita álits þeirra um öll málefni, er mjög eru mikilsverð, og þau atriði, er einkum koma þeim við.

25. gr.

Þegar fjlagið er orðið svo stórt, að ársiðgjöldin nema meiru en 75,000 kr., skal stjórnarráðið semja frumvarp til laga um breyting á stjórn þess í þá átt, að skipað sje fulltrúaráð til þess að gæta hags sveitarfjelaganna og váttryggjenda. Þegar fengnar eru umsagnir hlutaðeigandi sveitarstjórna, skal frumvarpið lagt fyrir Alþingi.

Um brunabótatrygging á eignum landssjóðs.

26. gr.

Á eignum landssjóðs — að undanteknum byggingum í Reykjavík — skal framvegis ekki fengin ábyrgð gegn eldsvoða. Í stað þess skal árlega leggja í tryggingarsjóð, er landssjóður á, svo mikið fje, að samsvari því, er hann mundi eiga að greiða í brunabótafjlagi Íslands.

Stjórn brunabótasjóðs landssjóðs skal falin brunabótafjlagi Íslands; fyrir það má veita fjlaginu þóknun, er stjórnarráðið ákveður. Að öðru leyti er enginn fjlagsskapur með brunabótafjlaginu og brunabótasjóði landssjóðs; ef síðastnefndur sjóður með vöxtum hrekkur eigi til þess að greiða tjón af eldsvoða á eignum landssjóðs, þá verður landssjóður að bera skaðann að öðru leyti.

Stjórnarráðið setur nánari reglur um þetta atriði.

Nr. 54.

Reikningar, snertandi brunabótasjóð landssjóðs, skulu árlega fylgja landsreikningnum og skulu yfirskoðunarmenn landsreikninganna einnig yfirfara þá. 3. nóv.

Um það hvenær fjelagið taki til starfa.

27. gr.

Landsstjórnin sjer um, að lög þessi komi til framkvæmda og brunabótafjelag það, er ræðir um í lögunum, taki til starfa svo fljótt, sem verða má.

28. gr.

Brjóti váttryggjandi móti lögum þessum eða reglum þeim og skilyrðum, sem sett eru samkvæmt þeim, varðar það rjettarmissi til brunabóta eptir málavöxtum, svo sem reglugjörð nánar til tekur.

Í reglugjörð má ákveða sektir fyrir brot á ákvæðum hennar, 5—500 kr., er renni í sjóð þann, sem brotið er við.

29. gr.

Með mál út af brotum gegn lögum þessum skal farið sem almenn lögreglumál.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalíuborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Einar Arnórsson.

Nr. 55.
3. nóv.

Lög

um

sölu á steinolíu, bensíni og áburðarolíu.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Steinolíu, bensín og áburðarolíu skal selja eftir vigt.

2. gr.

Á hverju íláti, sem inniheldur steinolíu, bensín eða áburðarolíu, skal vera merkt:

- a. nafn firma þess, fjelags eða einstaks manns, er vöruna selur;
- b. nafn tegundarinnar, sem ílátið inniheldur;
- c. þyngd ílátsins með innihaldi (Bruttó-vigt);
- d. þyngd innihaldsins (Nettó-vigt);
- e. tala (númer) ílátsins.

Þessi ákvæði ná þó eigi til smásölu, þótt seljandi leggi til ílát eða selji þau með vörunni.

3. gr.

Hverjum sölureikningi skal fylgja sundurliðun yfir hvert ílát, þar sem tilgreint er:

1. tala (númer) ílátsins;
2. nafn tegundar;
3. þyngd ílátsins með innihaldi;
4. þyngd ílátsins (sjálfs);
5. þyngd innihaldsins.

4. gr.

Brot gegn lögum þessum varða sektum frá 100—1000 kr., er renna í landssjóð.

5. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. jan. 1916.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S)

Einar Arnórsson.

Lög

um

vatnssölu í kaupstöðum.

Nr. 56.

3. nóv.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Hvervetna þar, er bæjarstjórn hefir lagt vatnsveitu í pípum til afnota fyrir kaupstað, skal hún hafa einkarjett til vatnssölu á því svæði, er vatnsveitunni er ætlað að ná yfir, og eins á höfn kaupstaðarins, innan takmarka hennar, eins og þau nú eru og síðar kunna að verða sett. Vatnið selst eftir taxa, er bæjarstjórn semur og Stjórnarráðið samþykkir.

2. gr.

Brot gegn lögum þessum varða sektum alt að 200 krónum. Auk þess skal sá, er vatn selur ólöglega, greiða kaupstaðnum endurgjald það, er hann hefir fengið fyrir ólöglega selt vatn.

3. gr.

Með mál út af brotum gegn lögum þessum skal farið sem með almenn lögreglumál.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Einar Arnórsson.

Nr. 57.

3. nóv.

Lög

um

viðauka við lög nr. 26, 22. okt. 1912, um vatnsveitu í löggiltum
verslunarstöðum.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alpingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

Í þeim kauptúnum, þar sem ekki er hægt með kleifum kostnaði að veita neyslu-
vatni, skal hreppsnefndum heimilt að gera brunna til almennings notkunar, og fer um
kostnað við það, notkun, viðhald og önnur rjettindi, eins og fyrir er mælt um vatnsveitur
í lögum nr. 26, 22. okt. 1912.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalíuborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Einar Arnórsson.

Lög

Nr. 58.

3. nóv.

um

mælingar á túnnum og matjurtagörðum.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Tún öll og matjurtagarða á landinu, utan kaupstaða, skal mæla á næstu árum eftir að lög þessi koma í gildi, og skal mælingunum lokið 1920. Stjórnarráðið útnefnir hæfilega marga menn til mælinganna, en sýslunefndirnar gera tillögur um tilnefninguna; það semur reglugjörð um mælingarnar og lætur sýslunefndir hafa eftirlit með framkvæmd þeirra.

Undanþegin nýjum mælingum eru tún þau og matjurtagarðar, sem mæld hafa verið á síðustu 5 árum svo að ábyggilegt sje, en um ummálsdrætti þeirra fer svo sem fyrir er mælt í 2. gr.

2. gr.

Um leið og túnin eru mæld, skal gera ummálsdrátt af þeim í tveimur eintökum. Annað eintakið skal sent Stjórnarráðinu, en hitt jarðeiganda. Ummálsdrátturinn skal gerður eftir mælikvarðanum 1 : 2000.

3. gr.

Fyrir ummálsdrætti þá af túnnum og matjurtagörðum, sem Stjórnarráðinu eru látnir í tje, greiðir landssjóður 3 kr. fyrir hvert býli, sem metið er til dýrleika, og skal fje þetta greiðast til oddvita sýslunefndar, þá er lokið er mælingunum í sýslunni það ár, en hann greiðir það upp í kostnaðinn við mælingarnar.

4. gr.

Sá hluti kostnaðarins, sem eigi greiðist úr landssjóði, skal greiðast úr hreppssjóðum, þá er oddviti sýslunefndar hefir tilkynt hreppsnefnd á hverjum jörðum í hreppnum mælt var það ár og hver kostnaðurinn var við það um fram það, sem úr landssjóði greiðist. Hreppsnefnd jafnar því svo niður á jarðirnar, sem mælt var á, að hálfu eftir tölu býla, sem metin eru til dýrleika, en að hálfu eftir hundraðatölu. Þó má sá helmingur, sem miðaður er við hundraðatölu, aldrei fara fram úr 10 kr. á býli. Ábúanda er skylt að greiða þetta gjald og má taka það lögtaki. En leiguliða er heimilt að halda því eftir af eftirgjaldi jarðarinnar.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalíbúrg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Einar Arnórsson.

Nr. 59.
3. nóv.

Lög

um

mat á lóðum og löndum í Reykjavík.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Er meta skal verðmæti lóða eða landa Reykjavíkurkaupstaðar, sem bæjarstjórn Reykjavíkur selur öðrum, lætur á leigu eða erfðafestu, eða lætur til einhverra sjerstakra afnota, svo og, er meta skal leiguna eða afnotagjaldið, skal það gert af sjerstakri matsnefnd.

2. gr.

Matsnefndina skipa þrír menn, sem kosnir sjeu til 6 ára í senn; skipar Stjórnarráðið einn og er hann formaður nefndarinnar, landsyfirdómurinn einn, en bæjarstjórnin kys hinn þriðja.

Á sama hátt kys Stjórnarráðið einn varamann, landsyfirdómurinn einn og bæjarstjórnin einn. Taka þeir hver um sig sæti í nefndinni, ef aðalmaður forfallast, sá er kosinn var af sama aðilja.

Nefndarmenn, hvort sem er aðalmaður eða varamaður, sem úr gengur, má kjósa aftur svo oft sem vill.

3. gr.

Matsnefndin ákveður sjálf borgun þá, er henni ber fyrir hvert mat. Þyki aðilja borgun sú, er matsnefndin ákveður, ósanngjörn, getur hann leitað úrskurðar Stjórnarráðsins; getur það fært niður borgunina, ef því þykir hún um sanngirni fram. Kostnaður við mat hvert greiðist úr bæjarsjóði, nema öðruvísi sje um samið.

4. gr.

Hver nefndarmaður skal, áður en hann tekur til starfa í nefndinni, vinna drengskaparheit að því, að hann skuli framkvæma starf sitt í nefndinni eftir bestu samvisku.

5. gr.

Hvert land og hverja lóð, sem metin er, skal meta eins og þau mundu sanngjarnlega seld, leigð eða látin til sjerstakra afnota. Við matið skal sjerstaklega tekið tillit til legu hins metna, hve mikill hluti þess liggur við götu eða alfaraveg, eða ef ekki liggur við götu, nálægðar við götu eða alfaraveg, hvort hið metna er sjerstaklega hæft til sjerstakra afnota, hverju verði lóðir eða lönd, sem liggja að lóð þeirri eða landi, sem

meta á, eða í nágrenninu hafa síðast verið seld eða metin, eða hver leiga eða afnota-
gjald er goldin, eða hefur síðast verið goldin fyrir nágrennalóðirnar og löndin, ef 3. nóv.
leigumálinn er ekki eldri en 5 ára.

Formaður matsnefndar kveður aðilja til mats með sólarhrings fyrirvara; það er lögleg kvaðning, ef birt er af einum stefnuvotti. Skal aðiljunum við matið ger kostur á að gefa upplýsingar og leggja fram gögn til leiðbeiningar matsnefndinni, en eigi geta þeir krafist frests til þess, nema matsnefndin í sjerstökum tilfellum telji nauðsynlegt að veita slíkan frest og ákveður hún þá jafnframt, hve langur fresturinn skuli vera.

6. gr.

Ef nefndarmenn greinir á um matið, ræður afl atkvæða.

7. gr.

Ítarlegar reglur um mat á lóðum og löndum í Reykjavíkurborg skulu settar með reglugjörð, er bæjarstjórnin semur, en Stjórnarráðið staðfestir.

8. gr.

Matsnefnd sú, sem skipuð verður samkvæmt lögum þessum, skal framkvæma mat á lóðum og löndum einstakra manna, sem taka þarf að nokkru eða öllu undir götur, vegi og torg eða til annara þarfa bæjarfélagsins lögum samkvæmt, svo og önnur mót, sem bæjarstjórnin vill fela henni.

Ef lóð eða land skerðist svo við slíkt eignarnám í bæjarins þarfir, að það, sem eftir verður, rýrni í verði hlutfallslega frá því, sem var, eða verðmætið eykst vegna framkvæmda þeirra, sem bærinn lætur gera, skal tekið tillit til þess við matið.

9. gr.

Frjálst er hvorum mál aðilja að krefjast yfirmats. Skal þá bæjarfógeti dómkveðja 3 yfirmatsmenn.

Kostnað við yfirmatið skal sá greiða, sem þess krafðist, nema munurinn milli yfirmats og undirmats fari fram úr 10 % af matsverði, þá greiða aðiljar að sínum helmingi hvor.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Einar Arnórsson.

Nr. 60.
3. nóv.

Lög

um

löggilta vigtarmenn.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Í kaupstöðum og kaupsíðum landsins skulu vera löggiltir eiðsvarnir vigtarmenn, svo margir, sem þörf er á. Lögreglustjórar tilnefna þá, hver í sínu umdæmi, en Stjórnarráðið gefur þeim erindisbrjef. Landssjóður leggur þeim til stimpla og greiðist kostnaðurinn úr landssjóði.

2. gr.

Vottorð vigtarmanns er full sönnun um þyngd þess, er vegið var.

3. gr.

Þóknun fyrir starfið greiða þeir, sem þá nota, eftir ákvæði lögreglustjóra, þó ekki minna en 75 aura um klukkustund.

4. gr.

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1916.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S)

Einar Arnórsson.

Lög

um

dýralækna.

Nr. 61.

3. nóv.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Dýralæknar skulu fjórir, einn í Sunnlendingafjórðungi, annar í Vestfirðinga-fjórðungi, þriðji í Norðlendingafjórðungi, fjórði í Austfirðingafjórðungi.

Stjórnarráðið skipar þá og kveður á um bústað þeirra.

Ákvæði þessi ganga í gildi, þegar dýralæknar verða skipaðir í Austfirðinga-fjórðung og Vestfirðingafjórðung.

2. gr.

Dýralæknar skulu fá laun úr landssjóði, 1500 kr. hver á ári.

3. gr.

Þegar dýralæknir ferðast í þarfir hins opinbera, fær hann úr landssjóði 5 krónur í fæðispeninga fyrir hvern dag, sem hann er að heiman, og að því skapi fyrir hluta úr degi. Ferðakostnaður skal honum endurgoldinn eftir fyrirætlum 4. gr. í lögum 2. febr. 1894 um aukatekjur, dagpeninga og ferðakostnað sýslumanna, bæjarfógeta o. fl.

4. gr.

Þá er dýralæknir ferðast í þarfir einstakra manna, skal sá, er ferðarinnar beiðist, fá honum ókeypis fararþétt og fæði, eða endurgjalda honum ferðakostnað eftir fyrirætlum 3. gr. þessara laga um ferðakostnað.

5. gr.

Stjórnarráðið setur dýralæknum erindisbrjef og ákveður í því starfsvið þeirra.

6. gr.

Lög um skipun dýralækna á Íslandi 2. okt. 1891 eru numin úr gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalíuborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S)

Einar Arnórsson.

Hafnarlög

fyrir

Akureyrarkaupstað.

Nr. 62.

3. nóv.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Sjerhver er skyldur til að láta af hendi við hafnarsjóð Akureyrar mannvirki og land, er þarf til að gera hafnarvirki og bryggjur eða undir brautir og vegi í þarfir hafnarinnar, einnig land við bryggjur til að leggja á vörur, svo og leyfa að tekið verði í landi hans hvort heldur er grjót, mól eða önnur jarðefni og þola þær eignarkvaðir, óhagræði eða takmörkun á afnotarjetti, sem hafnar- eða bryggjugerð hefur í för með sjer, alt gegn því að fullar bætur komi fyrir. Náist ekki samkomulag um bæturnar, skulu þær ákveðnar með mati þriggja dómkvaddra manna, að tilkvöddum báðum málsaðiljum. Kostnaðurinn við matið greiðist úr hafnarsjóði Akureyrar. Nú vill annarhvor málsaðili ekki una við matið og getur hann þá heimtað yfirmat, en gera skal hann það innan 14 daga frá því að matsgjörð er lokið. Yfirmatið skal framkvæmt á sama hátt af fimm dómkvöddum mönnum. Kostnaðinn við yfirmatið greiðir sá, er þess hefur krafist, ef matsupphæðinni verður ekki breytt meira en sem nemur 10 % af hinni ákveðnu endurgjaldsupphæð. Ella greiðist kostnaðurinn úr hafnarsjóði Akureyrar.

2. gr.

Meðfram strandlengjunni umhverfis höfnina, svo langt sem lögsagnarumdæmi Akureyrarkaupstaðar nær, má ekki gera í sjó fram neina bryggju eða önnur mannvirki, nje heldur breyta þeim mannvirkjum, sem nú eru, og ekki fylla upp nje dýpka út frá landi, nema samþykki bæjarstjórnar komi til.

Sá sem gera vill eitthvert slíkt mannvirki, skal senda hafnarnefndinni beiðni um það, og skal beiðninni fylgja lýsing á því, svo og uppdráttur, ef með þykir þurfa, í tvennu lagi, og heldur hafnarnefndin öðru eintakinu af hvoru þeirra eftir. Hafnarnefndin afgreiðir síðan málið til bæjarstjórnar, er ákveður hvort leyfið skuli veitt. Skjóta má þó þeirri ákvörðun undir úrskurð Stjórnarráðsins.

Sá sem fengið hefur leyfi til að gera slíkt mannvirki skal skyldur að halda því svo við, að engin hætta stafi af því.

Brot gegn þessari grein varða sektum frá 10—200 kr., og hafnarnefndin getur látið nema burt mannvirkið á kostnað eiganda.

Nú hefur bryggja eða annað mannvirki í sjó fram legið ónotað í 5 ár samfleytt, og er þá hafnarnefnd heimilt að láta taka það burt án endurgjalds til eiganda.

3. gr.

Bæjarstjórn Akureyrarkaupstaðar hefur á hendi stjórn hafnarmálefna undir yfirumsjón Stjórnarráðs Íslands. [3. nív.]

4. gr.

Framkvæmd hafnarmála og eftirlit með höfninni skal fela hafnarnefnd er bæjarstjórnin kys á sama hátt og aðrar nefndir samkvæmt bæjarstjórnarlögum kaupstaðarins.

Í hafnarnefnd sitja fimm menn og sjeu tveir þeirra utan bæjarstjórnarinnar. Formaður bæjarstjórnarinnar er einnig formaður hafnarnefndarinnar. Enginn getur skorast undan endurkosningu í hafnarnefnd fyr en hann hefir setið 6 ár samfleytt í nefndinni.

Nefndin sjer um viðhald og umbætur á bryggjum og mannvirkjum hafnarinnar, stýrir öllum framkvæmdum, er þar að lúta, og annast fjárhald hafnarinnar og reiknings-skil fyrir hönd bæjarstjórnarinnar.

5. gr.

Bæjarstjórnin skipar starfsmenn hafnarinnar eftir tillögu hafnarnefndar.

6. gr.

Eigum hafnarsjóðsins má að eins verja í þarfir hafnarinnar. Bæjarsjóður ábyrgist skuldir hafnarsjóðsins og bæjarstjórnin hefur ábyrgð á eigum og fje hafnarinnar.

7. gr.

Bæjarstjórnin má ekki, án samþykkis Stjórnarráðsins, selja eða veðsetja fasteignir hafnarsjóðsins eða kaupa nokkra nýja fasteign, taka stærri lán eða lán til lengri tíma, en að þau verði borguð aftur af tekjum þess árs, sem fer í hönd, nje endurnýja slík lán eða fresta borgunartímanum, og ekki heldur gera nein þau mannvirki við höfnina, sem eru svo stórvaxin, að árstekjurnar hrökkvi eigi til að koma þeim í framkvæmd.

8. gr.

Til þess að standast straum af kostnaði við byggingu og viðhald mannvirkja hafnarinnar og til árlegs reksturskostnaðar hafnarinnar, er heimilt að innheimta gjöld þau, er hjer segir af skipum og bátum, er hafna sig á hinni löggiltu höfn Akureyrar, eins og takmörk hennar eru eða verða ákveðin með reglugjörð, og farmi þeirra:

1. Lestagjald.
2. Ljós gjald.
3. Vörugjald. Undanskildar skulu þó vörur þær, er samkvæmt farmskrá skipsins eiga að fara til annara hafna á landinu, ef þær ekki eru settar á land.
4. Bryggjugjald af skipum, er leggjast við bryggjur í lögsagnarumdæminu innan takmarka hafnarinnar.

Af bryggjum einstakra manna má gjaldið þó aldrei vera hærri en helmingur af gjaldi því, er skip greiða fyrir að liggja við bryggjur hafnarsjóðsins. Þó greiða bryggjueigendur ekkert gjald af sínum eigin fiskiskipum.

5. Festargjald af skipum, er nota festar eða legufæri hafnarinnar.

Nr. 62.

3. nóv.

Gjöld þessi, sem og gjald fyrir afnot af öðrum eignum hafnarinnar, skal ákveða með reglugjörð, er bæjarstjórn Akureyrar semur og Stjórnarráð Íslands staðfestir, og skal í henni ákveða hver skuli greiða þau. Herskip og skemtiskip skulu vera undanþegin lestagjaldi og ljósgjaldi.

Öll gjöld til hafnarsjóðsins og tekjur hans má taka lögtaki.

9. gr.

Reikningsár hafnarsjóðsins er almanaksárið.

10. gr.

Fyrir 1. nóvember ár hvert ber hafnarnefnd að leggja fyrir bæjarstjórn frumvarp til áætlunar um tekjur og gjöld hafnarsjóðsins á komandi ári. Áætlun þessa skal ræða á tveimur fundum á sama hátt og fjárhagsáætlun bæjarsjóðsins, og skal hún fullsamin fyrir lok nóvembermánaðar.

11. gr.

Nú hefir bæjarstjórn í hyggju einhverjar meiri háttar aðgerðir við höfnina, eða hún vill gera einhverjar þær ráðstafanir, er samþykki Stjórnarráðsins þarf til, og skal hún þá senda Stjórnarráðinu tillögur um það efni. Skal það gert svo tímanlega, ef kostur er, að samþykki Stjórnarráðsins geti komið til, áður en fjárhagsáætlun hafnarsjóðsins er samin.

12. gr.

Komi það í ljós, þegar fram á árið líður, að óumflýjanlegt sje að sinna einhverjum aðgerðum utan áætlunar, eða fara fram úr áætluðum fjárupphæðum, ber hafnarnefnd að tilkynna það bæjarstjórn í tæka tíð. Fallist hún á tillögur hafnarnefndarinnar, skal þegar leita samþykkis Stjórnarráðsins til þess að víkja megi frá áætluninni. Fyr má ekki framkvæma verkið, nje stofna til tekjuhallans.

13. gr.

Við lok hvers reikningsárs og ekki síðar en fyrir lok febrúarmánaðar skal gera reikning yfir tekjur og gjöld hafnarsjóðs á hinu liðna ári og efnahagsreikning hans.

Reikningana skal endurskoða og úrskurða á sama hátt og bæjarsjóðsreikningana.

Samrit af reikningnum, eins og hann hefir verið úrskurðaður af bæjarstjórninni, sendist síðan Stjórnarráðinu.

14. gr.

Að öðru leyti skal ákveðið með reglugjörð, er bæjarstjórnin semur og Stjórnarráðið staðfestir, alt það, er lýtur að greiðri og hættalausri umferð um höfnina, góðri reglu, og öðru höfninni viðvíkjandi, er við þykir eiga. Í reglugjörðinni má ákveða sektir fyrir brot á henni 10—500 kr.

Sektir samkvæmt lögum þessum og hafnarreglugjörðum renna í hafnarsjóð.

15. gr.

Sem almenn lögreglumál skal með þau mál farið, sem rísa út af brotum gegn 2. gr. laga þessara og reglugjörðum þeim, er settar verða samkvæmt 14. gr. þeirra.

16. gr.

Nr. 62.

Með lögum þessum eru úr gildi numin öll eldri lagaákvæði viðvíkjandi Akureyr-
arhöfn, er fara í bága við lög þessi. 3. nív.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Einar Arnórsson.

Lög

um

Nr. 63.

3. nív.

breytingu á hafnarlögum fyrir Vestmannaeyjar,
nr. 60, frá 10. nóvember 1913.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Til hafnargerðar í Vestmannaeyjum veitast úr landssjóði alt að 90,000 — níutíu þúsund — krónur, gegn þreföldu fjárframlagi úr hafnarsjóði Vestmannaeyja. Fjárhæð þessi greiðist sýslunefnd Vestmannaeyja að sömu tiltölu og hafnarsjóður leggur fram til fyrirtækisins árlega, þó ekki fyr en á árinu 1916.

2. gr.

Ráðherra Íslands veitist heimild til að ábyrgjast fyrir hönd landssjóðs alt að 270,000 — tvö hundruð og sjötíu þúsund — króna lán, er sýslunefnd Vestmannaeyja kann að fá til hafnargerðar.

3. gr.

Með lögum þessum er úr gildi numin 1. og 2. grein í hafnarlögum fyrir Vestmannaeyjar nr. 60, 10. nív. 1913.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Einar Arnórsson.

Nr. 64.

3. nóv.

Hafnarlög

fyrir

Siglufjarðarkauptún.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Ráðherra Íslands veitist heimild til að ábyrgjast fyrir hönd landssjóðs alt að 150,000 — eitt hundrað og fimtíu þúsund — króna lán, er hreppsnefnd Hvanneyrarhrepps kann að fá til hafnargerðar á Siglufirði gegn ábyrgð sýslunefndar Eyjafjarðarsýslu.

2. gr.

Sjerhver er skyldur til að láta af hendi mannvirki og land, er þarf til að gera höfnina, eða undir brautir og vegi í þarfir hafnarinnar, svo og leyfa, að tekið verði í landi hans, hvort heldur er grjót, möl eða önnur jarðefni og þola þær eignarkvaðir, óhagræði eða takmörkun á afnotarjetti, sem hafnargerðin hefir í för með sjer, alt gegn því, að fullar bætur komi fyrir. Náist ekki samkomulag um bæturnar, skulu þær ákveðnar með mati tveggja dómkvaddra manna, að tilkvöddum báðum málsaðiljum. Kostnaður við matið greiðist úr hafnarsjóði Siglufjarðarkauptúns. Nú vill annarhvor málsaðilja ekki una mati, og getur hann heimtað yfirmat, en gera skal hann það innan 14 daga frá því, er matsgjörð er lokið. Yfirmatið skal framkvæmt á sama hátt af 4 dómkvöddum mönnum. Kostnaðinn við yfirmatið greiðir sá, er þess hefir krafist, ef matsupphæðinni verður ekki breytt meira en sem nemur 10% af hinni ákveðnu endurgjaldsupphæð. Ella greiðist kostnaðurinn úr hafnarsjóði Siglufjarðarkauptúns. Landsjóði ber ekki endurgjald fyrir þær eignarkvaðir, óhagræði eða takmörkun á afnotarjetti, sem um ræðir í grein þessari.

3. gr.

Meðfram strandlengjunni umhverfis höfnina má ekki gera í sjó fram neina bryggju eða önnur mannvirki, nje heldur breyta þeim mannvirkjum, sem nú eru, og ekki fylla upp nje dýpka út frá landi, nema samþykki hreppsnefndar og sýslunefndar komi til.

Sá, sem vill gera eitthvert slíkt mannvirki, skal senda hafnarnefndinni beiðni um það, og skal beiðninni fylgja lýsing á því, svo og uppdráttur, ef með þykir þurfa, í tvennu lagi, og heldur hafnarnefndin öðru eintakinu af hvoru þeirra eftir. Hafnarnefndin afgreiðir síðan málið til hreppsnefndar, er ákveður, hvort leyfið skuli veitt. Skjóta má þó þeirri ákvörðun undir úrskurð sýslunefndarinnar.

Sá, sem fengið hefir leyfi til að gera slíkt mannvirki, skal skyldur að halda því svo við, að engin hætta stafi af því.

Brot gegn þessari grein varða sektum frá 10—200 krónum, og hafnarnefndin Nr. 64.
getur látið nema burtu mannvirkið á kostnað eiganda. 3. nív.

Nú hefir bryggja eða annað mannvirki í sjó fram legið ónotað í 5 ár samfleytt og er þá hafnarnefnd heimilt að láta það burt, án endurgjalds til eiganda.

4. gr.

Þau afskifti, sem sýslunefndir eftir gildandi lögum hafa af hafnarmálum sjerstakra hreppa í sýslufjelaginu, falla burt að því er Hvanneyrarhrepp snertir. Hreppsnefnd Hvanneyrarhrepps hefir á hendi stjórn hafnarmálefna undir yfirumsjón sýslunefndar Eyjafjarðarsýslu.

5. gr.

Framkvæmd hafnarmála og eftirlit með höfninni skal fela hafnarnefnd, er hreppsnefndin kýs til tveggja ára í senn.

Í hafnarnefnd sitja 5 menn, 3 hreppsnefndarmenn og 2 utan hreppsnefndar, annar úr tölu kaupmanna, en hinn úr tölu sjómanna. Geta þeir ekki skorast undan endurkosningu fyr en þeir hafa setið í nefndinni 6 ár samfleytt.

Nefndin sjer um viðhald og endurbætur á höfninni, stýrir öllum framkvæmdum, er þar að lúta, og annast fjárhald hafnarinnar og reikningsskil fyrir hönd hreppsnefndar.

6. gr.

Hreppsnefndin skipar starfsmenn hafnarinnar eftir tillögu hafnarnefndar.

7. gr.

Eigum hafnarsjóðs má aðeins verja í þarfir hafnarinnar. Hreppsjóður ábyrgist skuldir hafnarsjóðsins, og hreppsnefndin hefir ábyrgð á eigum og fje hafnarinnar.

8. gr.

Hreppsnefndin má ekki án samþykkis sýslunefndarinnar selja eða veðsetja fasteignir hafnarsjóðsins, eða kaupa nokkra nýja fasteign, taka stærri lán eða lán til lengri tíma en að þau verði borguð aftur af tekjum þess árs, sem í hönd fer, nje endurnýja slík lán eða fresta borgunartímanum, og ekki heldur gera nein þau mannvirki við höfnina, sem eru svo stórvaxin, að árstekjurnar hrökkvi eigi til að koma þeim í framkvæmd.

9. gr.

Til þess að standa straum af kostnaði við byggingu og viðhald hafnarvirkja og til árlegs reksturskostnaðar hafnarinnar, er heimilt að innheimta gjöld þau, er hjer segir, af skipum og bátum, er hafna sig á hinni löggiltu höfn Siglufjarðarkauptúns, eins og takmörk hennar eru eða verða ákveðin með reglugjörðinni, svo og af farmi þeirra:

1. Lestargjald.
2. Ljósargjald.
3. Vörugjald. Undanskildar skulu þó vörur þær, er samkvæmt farmskrá skipsins eiga að fara til annara hafna á landinu, ef þær ekki eru settar á land.
4. Bryggjugjald af skipum, er leggjast við bryggjur hafnarinnar.
5. Festargjald af skipum, er nota festar hafnarsjóðs.

Gjöld þessi, sem og önnur gjöld fyrir afnot af öðrum eigum hafnarinnar, skal ákveða í reglugjörð, er hreppsnefnd Hvanneyrarhrepps semur, og Stjórnarráð Íslands staðfestir, að fengnum tillögum sýslunefndar, og skal í henni ákveða, hver skuli greiða þau og innheimta. Fela má hreppstjóra Hvanneyrarhrepps innheimtu þeirra.

Herskip og skemtiskip skulu vera undanþegin 1.—3. lið greinarinnar.

Nr. 64.

3. nív.

Nú má álíta, að tekjurnar af gjaldstofnum þeim, sem heimilaðir eru í 9. gr., hrökkvi ekki fyrir árlegum útgjöldum hafnarinnar, og getur þá hreppsnefndin með sjerstöku samþykki ráðherra Íslands fyrir hvert ár ákveðið, að leggja megi aukatoll á aðflutnings- og útflutningsgjaldskyldar vörur. Gjaldið má þó aldrei fara fram úr 4% af tolli þeim, er greiða ber í landssjóð. Gjald þetta innheimtir hreppstjórinn í Hvanneyrarhreppi, og fær 2% í innheimtulaun. Gjald þetta, sem og gjöldin samkvæmt 9. gr., má taka lögtaki.

11. gr.

Reikningsár hafnarsjóðsins er almanaksárið.

12. gr.

Fyrir 1. nóvember ár hvert ber hafnarnefnd að leggja fyrir hreppsnefnd frumvarp til ályktunar um tekjur og gjöld hafnarinnar á komandi ári. Áætlun þessi skal rædd á hreppsnefndarfundi og fullsamin fyrir lok nóvembermánaðar. Áætlunin sendist sýslunefndinni til samþykktar fyrir árslok, ásamt nauðsynlegum skýringum á einstökum gjaldliðum og tekjuliðum.

13. gr.

Nú hefir hreppsnefnd í hyggju einhverjar meiri háttar aðgerðir við höfnina, eða hún vill gera einhverjar þær ráðstafanir, er samþykki sýslunefndarinnar þarf til, og skal hún þá senda sýslunefndinni sjerstaka tillögu um það efni. Skal það gert svo tímanlega, ef kostur er, að samþykki sýslunefndarinnar geti komið til, áður en hún lætur fjárhagsáætlun hafnarinnar frá sjer.

14. gr.

Komi það í ljós, þegar fram á árið liður, að óumflýjanlegt sje, að sinna einhverjum aðgerðum utan áætlunar, eða fara fram úr áætluðum fjárupphæðum, ber hafnarnefnd að tilkynna það hreppsnefnd í tæka tíð. Fallist hún á tillögur hafnarnefndar, skal þegar leita samþykkis sýslunefndarinnar til þess, að víkja megi frá áætluninni. Fyr má ekki framkvæma verkið, nje stofna til tekjuhallans.

15. gr.

Við lok hvers reikningsárs, og ekki síðar en fyrir lok febrúar, skal gera reikning yfir tekjur og gjöld hafnarinnar á hinu liðna ári og efnahagsreikning hennar.

Reikningana skal endurskoða af 2 endurskoðunarmönnum, er hreppsnefnd kys, en úrskurða af sýslunefndinni.

16. gr.

Að öðru leyti skal ákveðið með reglugjörð þeirri, er um ræðir í 9. gr., alt það, er lýtur að greiðri og hættulausri umferð um höfnina, góðri reglu og öðru höfninni viðvikjandi, er við þykir eiga. Í reglugjörðinni má ákveða sektir fyrir brot gegn henni 10—500 krónur.

Sektir samkvæmt lögum þessum renna í hafnarsjóð.

17. gr.

Sem almenn lögreglumál skal með þau mál farið, sem rísa út af brotum gegn 4. gr. laga þessara og reglugjörðum þeim, er settar verða samkvæmt þeim.

18. gr.

Nr. 64.

Með lögum þessum eru úr gildi númerin lög nr. 37, 2. nóv. 1914 um eignarnáms- 3. nóv.
heimild fyrir hreppsnefnd Hvanneyrarhrepps á lóð og mannvirkjum undir hafnarbryggju.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S)

Einar Arnórsson.

Lög

Nr. 65.

3. nóv.

um

breyting á lögum nr. 57, 22. nóv. 1907, um vegi.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

18. gr. orðist svo:

Landssjóður kostar viðhald þjóðvega með undantekningum þeim, er getur
um í 16. gr.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S)

Einar Arnórsson.

Nr. 66.
3. nóv.

Lög

um

breytingu á lögum nr. 29, 2. nóv. 1914, um breytingu á lögum
um vegi nr. 57, 22. nóv. 1907.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg.

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr. laganna orðist svo:

Auk þeirra þjóðvega, sem taldir eru í 3. gr. laga 22. nóv. 1907 um vegi, skal vera
þjóðvegur frá Reykjavík til Hafnarfjarðar, milli lögsagnarumdæmanna.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S)

Einar Arnórsson.

Lög

Nr. 67.
3. nóv.

um

breytingu á lögum um vegi nr. 57, 22. nóv. 1907.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenberg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru :

1. gr.

Annar tölulið í 3. grein laga um vegi 22. nóv. 1907, skal orða svo:

Frá vegamótum hjá Gljúfurá í Borgarfirði, um Norðurárdal, Bröttubrekku, Sökkólfssdal, Miðdali, Búðardal, um Hvammssveit, Svínadal og Saurbæ, kringum Gilsfjörð, yfir Geiradal, um Króksfjörð, Reykhólasveit, Þorskafjörð, Þorskafjarðarheiði og Langadal að Arnagerðareyri við Ísafjörð.

2. gr.

Þessi breyting á stefnu þjóðvegans er bundin því skilyrði, að sýsluvegur verði gerður úr þeim kafla hans, sem fellur úr.

3. gr.

Landssjóður heldur núverandi þjóðvegarkafli við, þar til er lokið er vegargerð frá Búðardal að Ljá, en sýslan veginum af Breiðamel að Búðardal.

4. gr.

Lög þessi ganga þegar í gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalínborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Einar Arnórsson.

Nr. 68.

3. nóv.

Lög

um

breytingu á lögum nr. 55, 10. nóv. 1913, um stofnun
Landhelgissjóðs Íslands.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1 gr.

3. grein orðist svo:

Landssjóður leggur líka til sjóðsins 20,000 krónur á ári, er teljast með
árstekjum hans.

2. gr.

4. grein orðist svo:

Sjóðnum skal á sínum tíma varið til að koma upp einu eða tveimur nýjum
strandgæsluskipum, er notuð verði til að verja landhelgina fyrir ólöglegum veiðum,
og ákveður löggjafarvaldið, hve nær sjóðurinn tekur til starfa og hve miklu af fje
hans skuli varið til þessara varna.

3. gr.

7. grein orðist svo:

Lög þessi öðlast gildi 1. janúar 1916.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Einar Arnórsson.

Lög

um

löggilding verslunarstaðar að Höfn í Sljettuhreppi
í Norður-Ísafjarðarsýslu.

Nr. 69.

3. nóv.

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Að Höfn í Sljettuhreppi í Norður-Ísafjarðarsýslu skal vera löggiltur verslunar-
staður.

2. gr.

Lög þessi öðlast gildi, þegar Stjórnarráð Íslands hefir ákveðið takmörk verslun-
arlóðarinnar, sbr. lög nr. 61, 10. nóv. 1905, og birt þau í B-deild Stjórnartíðindanna.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaliuborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Einar Arnórsson

Lög

um

heimild til að veita einkarjett til þess að hagnýta járnsand
(Volcanic sand).

Vjer Christian hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur,
Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski,
Láenborg og Aldinborg,

Gjörum kunnugt: Alþingi hefur fallist á lög þessi og Vjer staðfest þau með samþykki Voru:

1. gr.

Ráðherra Íslands heimilast að veita Magnúsi yfirdómslögmanni Gíslasyni á
Fáskrúðsfirði og Þórarni Bøðvari Guðmundsson á Seyðisfirði einkarjett um 50 ár til
þess að hagnýta sjer á hvern þann hátt, er þeim sýnist, járnsand (Volcanic sand) fyrir
innan landhelgislinuna á Hjeraðsflóa, þó ekki nær landi en 60 faðma fyrir utan lægsta
fjöruborð.

Sömu mönnum veitist og forgangsriettur til að hagnýta sjer járnsand á öðrum
stöðum í landhelgi Íslands, en sæta verða þeir sömu kostum og aðrir bjóða, er síðar
kynnu að leita slíks leyfis hjá löggjafarvaldinu og það vill veita leyfið.

Nr. 70.

3. nóv.

Nr. 70.

3. nóv.

2. gr.

Heimilt skal einkaleyfishafa, með samþykki Stjórnarráðs, að framselja einkarjett sinn öðrum manni, eða fjelagi, ef maðurinn eða fjelagið er heimilisfast hér á landi, enda sje hinn nýi leyfishafi háður skilyrðum þessara laga.

3. gr.

Verði fyrirtæki þetta eigi komið á fót, þegar fimm ár eru liðin frá dagsetningu einkaleyfisins, getur ráðherra sagt upp einkaleyfinu með árs fyrirvara. Nú er fyrirtækið að vísu sett á fót, en ekki rekið samkvæmt þeim skilyrðum, sem sett eru í leyfisbrjefinu, og getur ráðherra þá sagt upp leyfinu með sama fyrirvara.

4. gr.

Í einkaleyfisbrjefinu skal Stjórnarráðinu áskilinn rjettur til þess að hafa nauðsynlegt eftirlit með stjórn og rekstri fyrirtækisins, á þess kostnað.

5. gr.

Sem endurgjald fyrir rjettindi þau, er lög þessi heimila, greiði leigutaki 50 auro í landssjóð af hverri lest, sem framleidd er af hreinsuðum járnsandi en 1 krónu af hverri lest, sem framleidd er af unnu járn (i stöngum, bútum, þynnum eða þráðum). Verði önnur verðmæt efni unnin úr sandinum, skal landsstjórninni heimilt að ákveða gjald af þeim.

Af hreinum ágóða þessa fyrirtækis ber landssjóði þegar í byrjun 4%.

6. gr.

Eigi má leggja útflutningsgjald á vörur þær, sem leyfishafi framleiðir samkvæmt einkaleyfi þessu.

7. gr.

Hafnir þær, sem gerðar verða til að greiða fyrir rekstri fyrirtækisins og arði af því, hvar sem er á landinu, skulu vera opnar til almenningsnota, að svo miklu leyti sem það kemur ekki í bág við atvinnurekstur einkaleyfishafa.

8. gr.

Þegar einkaleyfistíminn er útrunninn, getur landsstjórnin krafist kaups á öllum eignum fyrirtækisins með því verði, er dómkvaddir menn meta.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amalíuborg, 3. nóvember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Einar Arnórsson.

Auglýsing

Nr. 71.
4. nóv.

um

viðauka við lyfjaskrá Íslands, staðfesta með konungsúrskurði
10. ágúst 1908.

Samkvæmt 1. gr. laga 3. nóvbr. 1915, um viðauka og breytingu á lögum nr. 44, 30. júlí 1909, um aðflutningsbann á áfengi, eru eftirnefndir áfengisvökvar löggiltir til lækninga:

Vinum Gallicum rubrum (Rauðvín),
— Malaga (Malaga),
— Xeres (Sherry),
— Oporto (Portvín),
Spiritus Vini Gallici (Cognak).

Í Stjórnarráði Íslands 4. nóvbr. 1915.

Í fjarveru ráðherra

Kl. Jónsson.

G. Sveinbjörnsson.

Nr. 72.
30. des.

Bráðabirgðalög

um

viðauka við lög nr. 10, 8. sept. 1915, um heimild fyrir ráðherra Íslands til að skipa nefnd til að ákveða verðlag á vörum.

Vjer Chr'stían hinn Tíundi, af guðs náð Danmerkur konungur, Vinda og Gauta, hertogi í Sljesvík, Holtsetalandi, Stórmæri, Þjettmerski, Láenborg og Aldinborg,

GJÖRUM KUNNUGT: Þareð upp hefir verið borið fyrir Oss, að í lög 8. sept. 1915, um heimild fyrir ráðherra Íslands til að skipa nefnd til að ákveða verðlag á vörum, vanti ákvæði, er heimili að leggja sektir við brotum á reglugjörð samkvæmt 1. gr. tjedra laga, en að án slíkrar ákvörðunar geti framkvæmd laganna orðið óhæg eða jafnvel ómöguleg, þá teljum Vjer það brýna nauðsyn að gefa út bráðabirgðalög samkvæmt 11. gr. stjórnarskrárinnar, um viðauka við tjeð lög.

Því bjóðum Vjer og skipum fyrir þannig:

1. gr.

Við 1. grein laga nr. 10, 8. sept. 1915 bætist:

Í reglugjörð má ákveða sekt fyrir brot gegn ákvæðum hennar eða ráðstöfunum gerðum samkvæmt henni.

2. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Eftir þessu eiga allir hlutaðeigendur sjer að hegða.

Gefið á Amaluborg, 30. desember 1915.

Undir Vorri konunglegu hendi og innsigli.

Christian R.

(L. S.)

Einar Arnórsson.